

All Rights Reserved to Yismake worku.

ዘፈሐቱ ወዘሰረቱ በስልጣን ኪን ወጥብብ
ውጥብ ለይኩን። © ይስማዕከ ወርቁ-፳፻፳፭
ISBN-978-99944-843-8-9

ORE

A NOVEL BY YISMAKE WORKU

ቀደምት ሥራዎች፡-

የወንድ ምጥ፣ ዴርቶጋዳ፣ የቀንድአውጣ ኑር፣
ራማቶሐራ፣ ተልግድ፣ ተከርቸም፣ ጥንቶጥራ
የመጀመሪያ ዕትም ሰኔ ፳፻፳፭ ዓ.ም

ዳዛይን፡-ይስማዕከ ወርቁ
ትየባ፡-ስንታየቡ ብርሃኑ
ሽፋን፡-አንድነት ተሾመ

ሀተታ

ደራሲ ይስማዕከ ወርቁ አዳዲስ ቅርጾችን በመምከር የታወቀ ደራሲ ነው። በዴርቶጋዳ ምስጢራዊ ልብ አንጠልጣይ ልቦለድ ገና ብቅ ሲል የአማርኛ ልቦለድ አንባቢ በታላቅ መደመም ነበር የተቀበለው። ይስማዕከ ተሳካልኝ ብለው እድሜ ልካቸውን ባንድ ቅርጽ ላይ ከሚቸከሉ ደራስያን አንዱ አይደለም። አዲስ የልተሂደበት መንገድ ፍለጋ ይነሳል። አሁን ይዞልን የተረበው ክቡር ድንጋይም የዚህ ያዲስ መንገድ ፍለጋው ውጤት ነው። ይስማዕከ በተፈጥሮ በተለገሰው ክህሉት፣ ሲፈልግ አንዱን ሰከንድ የዘላለምን ያህል ያረዝመዋል፤ ሲያሻው ዘመንን ጠቅልሎ ባንዲት ሰከንድ ውስጥ ይከተዋል። እንደ ሹረት ፍስሰ በሚልለት ቶንቶው ድርና ማግነት ሽምና በሚያቀርባቸው ትርክቶች፣ እስጥም ትንፋሽን ማስያዝ፣ ከፈለገም እንደ ሜዳ ላይ ወንዝ በዝግታ ሀሳቦቹን ማፍሰስ ያውቅበታል። በጠንካራ ብዕሩ የሚያቀርባቸው ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊና ሀገራዊ ሒሳቾች ድፍረቱን ብቻ አያሳዩም- እስተዋይነቱን ጭምር እንጂ። በምህረት የለሽ ብዕሩ ጥንቅቅ ያሉ ሀቆችን፣ የማይታበሉ እውነቶችን ስለሚያቀርቡ፣ ሀቁ የሽንቆጣቸው፣ እውነቱ የለበለባቸው ለሚያመጡት ጠሰ ግድ የለውም። ስንት ነፍስ እንዳለው ልጠይቀው ከጅሉኝም ያውቃል። ሆኖም ካለኝ ስስት የተነሳ እንጂ ይህ አይጠየቅም። ዘመኑን ከሚተርክ እውነተኛ ደራሲ የሚጠበቅ ነውና። ይስማዕከ ዘመኑን እየተረከ ነው። የኢትዮጵያን ሰነ ዕህፍ ለሚቃኙ ሰዎች ይህንን ዘመን ከይስማዕከ ሥራዎች ነጥለው ማዬት አይቻላቸውም። በተልሚድ ምስራቅ ኢትዮጵያን፣ በተከታታዮቹ ዴርቶጋዳ፣ ራማቶሐራ እና ጥንቶጥራ ለሚን ኢትዮጵያን፣ በዚህኛው ክቡር ድንጋይ ደግሞ ደቡብ ኢትዮጵያን ቁልጭ አድርጎ ስሏል። ባለፉት ዓመታት በሥራዎቹ የሚታይና የሚጨበጥ ለውጥም ፈጥሯል። ተፅዕኖው ንባብን በማስፋፋት ብቻ የተገደበ አይደለም። የእርሱን ፈለግ ተከትለው የሚጽፉ ብዙ ደራስያን ተፈጥረዋል። ከዴርቶጋዳ ወዲህ የብዙ ኢትዮጵያውያን መነቃቃት ተፈጥሯል። በተለያዩ ሀገራት ባሉ ኢትዮጵያውያን አዕምሮ ውስጥ የበታችነት ስሜትን ተፋልሟል። ከዚህም ባሻገር አሁን ኢትዮጵያ ውስጥ እየተሠሩ ያሉ ፐሮጀክቶችን (ግድቡን፣ ባቡሩን...) ስናስብ፣ ይስማዕከን በነቢይነት ለመጠርጠር ይከድለናል። በጥበባዊ ብዕሩ በሚከላቸው ምናቦቹ ሌላ ዓለም ውስጥ ይከተናል።

ያላየውን ያየው ያህል ያላየናል፤ ያልጨበጥነውን የጨበጥነው ያህል ያስጨበጠናል። ያልጻሰነውን የጻሰነው ያህል ያስጻሰናል። የልቦለዶቹ ገጽ ባህርያት በተራመዱበት መንገድ አራምደናል። በክቡር ድንጋይም ይህን አድርጎታል። ይስማዕከ የማይነጥፍ የምናብና የሀሳብ ውትያናስ (writer's block) ጤኔ ተመተው ጠብብዎቹ ደራስያን በንጥፈት (magic realism) ጠኔ ተመተው ጠብቁ የሚል ነገር ሲያጡ አርሱ ግን ሳያቋርጥ መጻፉ ነው። በፊ 7ምት፤ ክቡር ድንጋይ ምትሀታዊ አውነታ (magic realism) የሚባለው የአጻጻፍ ስልት ልንመድበው የምንችለው የልቦለድ አይነት ነው። የዚህ ልቦለድ ዋና ገጽ ባህርይ የሆነው ውሻው ተራ ውሻ አይደለም። ባንድ ወቅት የተከበረ ሰው የነበረ ነው። ዲዲሞስ ደሬ፤ ከአለታት ባንድ ቀን በሰውነቱ ላይ አስማታዊ ውሳጢ ይከሰታል። ይህ ሰውጥ የፈጠረለትን አጋጣሚ ተጠቅሞ የማህበረሰቡን ገመና ይበረብራል። እንደገና ወደ ሰውነት መመለሻው አስማት ጠፍቶበት ሲቆይ፤ በሰውነቱ ዘመን ያላስተዋለው አውቀት ይገለጥለታል፤ የተጋረደበት ጉድ ባዲስ ህልውናው ይፍረጠረጣል። በክቡር ድንጋይ ውስጥ ይስማዕከ ያበረከተው ሌላው አዲስ ስልት የከተሞችን ታሪክ ከልቦለዱ ትልም ጋር ማሰናሰል መቻሉ ነው። ለይስማዕከ ከተሞች ቦታ ላይሆኑ ራሳቸውን የቻሉ ገጽ ባህርያት ናቸው። ከላይ ከላይ ከሚታየው ደብዳቤ ገጽታቸው በስተጀርባ ደማቅ ታሪክ እንዳላቸው ያሳየናል። በበኩሉ፤ የይስማዕከ ዋናው ገጽ ባህርይ በዝዋይ እስኪያልፍ ድረስ ዝዋይ ይሄን የመሰለ ትንግርተኛ ታሪክ ባለቤት እንደ ሆነች አላውቅም ነበር። ታዲያ ታሪኩን ሲተርክ፤ የጉዞ ማስታወሻውን እንደሚናዘዝ መንገደኛ ላይሆን፤ ከጭብጡ ጋር የሚሄዱ ገጠመኖችን ብቻ መርጦ ከዋናው የታሪክ ጋር እንዲጣጣም አድርጎ ነው። ይስማዕከ በሌሎች ቀዳሚ ልቦለዶች ሲያደርገው እንደዘረዘረ፤ ከትሪካው መሀል ቆም እያለ፤ ያሳሰላል፤ ይተክሃል፤ ይተርባል፤ በሀገራዊ ጉዳዮች ላይ የሚያጠነጥኑ ትልልቅ ሐሳቦችን ያወጣ ያወርዳል። በዚህ ልቦለድ ውስጥ ሙሉ ጋይሉን አሰባሰቦ የዘመተበት ጭብጥ የሰብአዊነት መንጠፍ (Dehumanisation) ይመስለኛል። ሰዎች ከሰውነት ተርታ ወጥተው ውሻ የሆኑበትን አስደንጋጭ ዓለም አይቶ ያሳየናል። ከዚህ በላይ ከሄድኩ ያንባቢውን ድርሻ መጋፋት ይሆንብኛል። መልካም ንባብ!

ዶ/ር አድማሱ መሸሻ

የምናምነው የምንጠራጠረውን ነው።

በዚህ መፅሐፍ ውስጥ የሚገኙትን የእስማት ቃላት በመሞከር ለሚመጣው ትግር ደራሲው ተጠያቂ አይደለም፡፡

፩

በእስማት ወደ ውሻነት ተለውጧለሁ፡፡ ማንም ይህን እውነት ለማመን ቢቸገር ተቸገረ አይባልም፡፡ ይህንን ታሪክ ለመቀበል፣ እንኳን ለሌላው ለእኔም ተግባር፡፡ የማንም እምነት እኔን ከውሻነቱ አይመልሰኝም፡፡ ይህ ታሪክ እውነት ቢሆን ባይሆን የሚቸግረው ላይኖር ይችላል፡፡ አይነር፡፡ የእውነቱን የማይኖር፣ የእውነቱን የማይስቅ፣ የእውነቱን የማያለቅስ፣ ትውልድ ይህንን አስቸጋሪ ሀቅ እንዲያምን አይገደድም፡፡

ሀቁ ግን ይኸው ነው፡፡ በእርእያ ሥላሴ የተፈጠርኩት ሰውዬ በእርእያ ቡቺ ከች ብያለሁ፡፡ ሰው ነበርኩ፡፡ እነሆ አሁን ግን ውሻ ነኝ፡፡ እንደ ምጣድ ቂጥ የከሰልሁ ውሻ፡፡ ይኸው ወደ እንዲት ጥርት ያለችና ከፈላሽ የተሠራች መስታወት ወደመሰለች ምንጭ ዳር ደርሼ መልኬን ውሃው ውስጥ እየተመለከትኩት ነው፡፡ ለእት አላፊ የመሰልሁ፣ ጥቁር ውሻ፡፡

ዐይኖቼ እንሰሰላ የሞቀ መዳፍ መስለዋል፡፡ ጆሮዎቼ እንደ ሰልሻጅ ኮሊታ ታጥፈው የመስሚያ ቀዳዳዎቼን ሽፍንዋቸዋል፡፡ እዎ የፈራሁት ነገር ደርሷል፤ ከልጅነቴ ደክቼ በትጋት፤ እለማመደው የነበረው እስማት ጉድ ሰርቶኛል፡፡ አስማቱ ይሰራል ብዬ አስቢው አላውቅም ነበር፡፡ ይኸ ቅልብልብነቴ ጉድ ሰርቶኛል፡፡ አዎ! ወደ ውሻነት ተለውጧለሁ፤ ግር ይላል አይደል? ልክ ነው እኔንም ግር ብሎኛል፤ ያስደነግጣል አይደል? አዎ! ብርክ ይዞኛል፡፡ የጋሰ ሰይፍ የመሰለ ረጅም ምላሴን አውጥቼ እያለከለከሁ ነው፡፡ ለሀጩም፤

የሱሊ ዘመን ሰው የድንጋይ ጨቤ የመሰሉ ስለታም ጥርሶቹ በታች እየደፈቀ የክሰል ምድቅ በመሰለ ከንፈራ ላይ እየተከረበረበ ነው። ምን ተፈርዶ ነው! አዎ ውሻ ሆኖለሁ። ውሻ። በምንጩ ውሃ ውስጥ የተወላገደ ምስሌ እየተጥበረበረ ውሻ መሆኔን ይመሰክራል።

ለመሆኑ የት ነኝ? ያለሁበትን አላውቅም። ጥቅጥቅ ያለ ደን መሀል እንኛለሁ- በሐመልማል የተጀባኝ ጫካ ውስጥ። ከእነዎቹ ጫካታ በተር የሚለማ የሰው ድምፅ የለም። ሰው አልኩ? ሰው? ከእንግዲህ ሰው ምን ነው? ሰው መሆኔን (ይቅርታ ሰው እንደነበርኩ) በምን ልሳን እንገረዋለሁ? ከእንግዲህ ሰው ምን ነው? እንደበቱ ቋንቋውን አይናገር! ልሳኔ ልሳኔ አይደለ! እንግዲህ ዕጣ ፈንታዬ ውሻነት ነው። እንደ ውሻ አታያለሁ! እንደውሻ እበላለሁ! እንደውሻ አጠግለሁ። ሽረ እንዲያውም ጠምቶኛል! ረሀቡም ጠንቀብኛል።

ወደሚገጥሙበት ምንጭ ተጎነበስኩ። ለመጀመሪያ ጊዜ እንደውሻ ለመጠጣት ሞክርኩ። ቀይ ምላሴ ሞጭለፍ ሞጭለፍ እያለ ከምንጩ የጨለሰው ጥሜን አልቆረጠውም። ይባሉኑ ምንጩን ከልውሶ እገሸው። የገሸው እስኪጠራ ጠብቂ እንደገና እንቦጫርቀው ገባሁ። እንደ ሰው ነበር እንጂ እንደቅድቆ ጭልጥ አድርጎ መጠጣት! ታዲያ ምን ያደርጋል ከእንግዲህ ሰው መሆን ይኖሩታል። ከእንግዲህ ሰውነት ትዝታዬ ብቻ ነው። ወይኔ! በቃ ውሻ ሆንኩ? ምን አይነት መጥፎ አጋጣሚ ነው? እንዴት እንደ የተከበረ ሰው ውሻ ሆኖ ራሱን ያገኘዋል? ርጉም ቀን! ይህን አውነት እየመረረኝም ማመን አለብኝ። አዎ! ወደ ውሻነት ተለውጫለሁ። ሰው ሳለሁ ልብሼው የነበረው ኮትና ሱሪ በውሻ እግርጄ ስር ወልቆ ወድቋል።

"በእስማት ወደ ውሻነት ከተለወጥክ እንዴት እንደገና በእስማት ወደ ሰውነት እትለወጥም?" ትሉኝ ይሆናል። ቀኑን መሉ ስሞክር የዋልኩት ይህንኑ ነው። ወደ ሰውነት የሚለውጠኝ የመመለሻው ምስጢር ሕቡአት(ፓስወርድ) ተሰውሮብኛል- የመመለሻው እስማት። መቼ ይህ ሁሉ ይሆናል ብዬ አሰብኩ? ይልቅስ "ከሰውነት ወደ ውሻነት መለወጥ ምን ይመስላል?" በሉኝ። ምላሹም፤ "ያስደነግጣል! ያርበተብታል! ያንዝፈዝፋል..." ይሆናል።

ከእንግዲህ ዲዲሞስ ዶሬ መሆኔን ማን ያውቅልኛል? በምን እንደበቱስ ዲዲሞስ ዶሬ መሆኔን እናገራለሁ? በምንም። ልሳኔ ልሳኔ ውሻ ነው። የምወዳት ባለቤቴና ልጆቼም ውሻነቴን እንጂ ሰውነቴን አይረዱትም። ሰሜ ብቻ ቀርቷል። ዲዲሞስ ዶሬ ማን ነው? ብሎ አዲስ አበባ ውስጥ ማንም ቢጠይቅ መልስ አይዘገይበትም። ድብቁን እውቀቴን ማንም ባያውቅም በግልፅ በሚታየው ሀብቱ ድፍን ደጃች ውቤ ሰፈር... ድፍን ገዳም ሰፈር ያውቀኛል። አባቴንም የዘመን ደለል አልደበቀውም።

ዶሬ! ታዋቂ የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አማካሪ የነበረ ሰው ነው። ሊቅነቱን የሚያሳብቁ አሻራዎቹ እስካሁን ይገኛሉ። በጥንቱ ዓለም ታሪክ ምርምር ተጠምደው ከነበሩ ተመራማሪዎችም አንዱ ነበር። ከ1936 እስከ 1950 ዓ.ም ድረስ በአክሱምና በአካባቢው በተደረገው የአርኪዎሎጂ ምርመራ ጉልህ አበርክቶ ካላቸው ሰዎች መካከል አንዱ አባቴ ዶሬ ነው። በግልም በጋራም ባደረጋቸው የጥንቱ ዓለም ምርመራዎች ጉድ የሚያሰኙ ግኝቶችን አበርክቷል። ከነዚህ መካከል በብሔራዊ መዝሙር ውስጥ የተቀመጡም ይገኛሉ። ሆኖም በቤቱ ውስጥ አስቀምጧቸው የነበሩት ሀብቶች ጥቅሎች እያሉ ናቸው። በ1942 ዓ.ም. አክሱም ውስጥ ያገኛቸው የእስማት ጥቅሎችን እድሜ ልኩን ደብቋቸው ይኖር ነበር። ጊዜው ሲደርስ ብቻ ጥቅሎቹን ለእኔ አስተላልፎ አርፏል። እነዚህን ጥቅሎች በጥንቱ ታዋቂ ኢትዮጵያዊ አስማተኛ አኪላስ ስም የአኪላስ ጥቅሎች ሲል ሰይሟቸዋል።

በጥቅሉ በጥንቱ ዓለም ምስጢር ሰምጪ እንድኖር ያደረገኝ አባቴ ነው። ከሃምሳ ሶስት አመት እድሜዬ ውስጥ ከፊሉ ለትምህርት፤ እኩሉ ለጥንቱ ዓለም ጥናት የዋለ ነው። የአርኪዎሎጂ፤ የፊሎሎጂ፤ የአንትሮፖሎጂ ... ትምህርቶችን በተለያዩ ሀገራት ተምራለሁ። በሥራዬ ሀብትን፤ በትምህርቴ ዕውቀትን በካብትም በግል በተዘፈቅሁበት የእስማት ዓለም ውስጥ ቀልጭ ቀርቻለሁ። ይሰራል አይሰራም ከሚል አጉል ሞካሪነት የተነሳም ይኸው ወደ ውሻነት ተለውጦ እርፍ አልኩ።

ከባለቤቴና ከልጆቼ ከተለየሁ እያሉ ቀናት አልፈዋል። ናፍቀውኛል። ውሻ ስሆን ደግሞ የበለጠ ናፈቁኝ። ታዲያ ምን ዋጋ አለው?

የልጆቹን ርዕሳት መወጣት አልቻልም። አባራ አምስት ዓመት ተመንፈት የሆኑት ልጅ ሌደን እስከ ፍልቅልቅ ሳቶ ዐይኔን በናፍቀት ጋረደችው። ስምንተኛ ዓመቱን ሊይዝ ጥቂት ቀናት የቀሩት ልጅ አከላለም እስከ ኩርፊያው ርዕሳት። የባለቤቱ ውበት ዐይኔ ላይ ተዘበበ። አላፊ አግዳሚው ወንድ ሁላ በእሱዋ አጠገብ ሲያልፍ እንደ ብሔራዊ ትያትር ያንበሳ ሀውልት አንገቱን አጣጥመው ይገባሉ። ፈገግታዊ እንደ ሱፍ አበባ ነው። ሳታ። የማይመሽ ቀንን ያደምቃል። ልጇም እንደርሷው ፍልቅልቅ የሆነችው በእርሷ ወጥታ ነው። እኔም ብሆን ያሁንን አያድርገውና መልክ ጥፋ አልነበርኩም። ከእርስዋ እንደማልተናነስ አውቀዋለሁ።

ባለቤቱን ያገኘሁበት መልካም ቀን ትውስ አለኝ። ከረምት ቢሆንም ብሩህ ጠዋት ነበር። ሊወርድ ያደረው ዝናብ ዳጡን ተከቶ ባርቷል። በዚህ ፈተት ያለ ጠዋት፣ መኪናዬ በመበላሸት ምክንያት በእግራዊ ወደሥራ ቦታ ለመጓዝ ከበሬ ወጥቼ መንገዱን እንደተቀላቀልኩ፣ አንዲት ዳሊዋ የኮራ ቆንጆ ሴት ከጎረቤቱ መጥታ ከፊት ለፊቱ ቀደመችኝ። ጥቂት ከፊቱ ስትራመድ ቆይታ እንገላልጧት ተጠቀለለች። አጭር ቀሚሷ በጭቃ ዳከረ። ፈጠን ብዬ አፋፍሼ አነሳጋት። ኮቱን አውልቄም ወገሷ ላይ እንድታገለድመው ሰጠኳት። በጥብቅ አመስግናኝ "አፍራታ" ስትል ስሟን በማስቀደም ተዋወቀችኝ። እኔም "ዲዲሞስ" ስል ስሜን ከእጄ እኩል ዘረታሁ። ከዚህች ቀን ጀምረን በየቀኑ መገናኘት ጀመርን። ብዙም ነገር አሳለፍን። እንደወደደችኝ የገባኝ አጣድፋ ስታገባኝ ነበረ።

ያ ሁሉ ቀረ፤ ጎደሉ ቀን፤ ርጉም ቀን፤ ከእንግዲህ እንዴት አድርጌ ነው ልጆቹን የማትፋቸው? ባለቤቱን በምን አፈ ነው የምስማት? ውሻ ነኝ! ጥቁር ውሻ። ባለቤቱ ደግሞ ጥሉባት ጥቁር ውሻ አትወድም። አንድ ጊዜ የስራያ ወቅትን ጠብቆ ውሻችንን ለመስረር ግቢ ውስጥ እየገባ ያስቸገረንን ሻንቅላ ውሻ ስታይ መኝታ ቤት ገብታ ስትቆልፍ አስታውሳለሁ። ይህ ብቻ አይደለም! በሌላ ቀን ያ ጥቁር ውሻ በራችን ላይ ተረሽኖ ተገኝቷል። ብጠይቃት የመለሰችልኝ መልስ ያኔ ምንም ባይመስለኝም አሁን ላይ ግን ያስደነግጣል። ለስራያ የመጣውን ውሻ ሙርጡን ወደ ማህደሩ ሳይመልስ፣ በተለበለበ ፍልጥ ጉተናው ላይ ተርክኮ እንደገደለችው ትዝ ሲለኝ ብትት ብትት እሳለሁ። ወንዱ ልጄ ግን የሷ ተቃራኒ

ነው። ጥቁር ውሻ ይወዳል። ለሟቹ ጥቁር ውሻም ከሚበላው ቀርቦ ሲያበላው አስታውሳለሁ። ለማንኛውም ወደ ቤቱ መድረስ ከቻልኩ ሁለት ተቃራኒ ነገር ይጠብቀኛል። የልጄ ቁራሽና የባለቤቱ ፍልጥ...

ግን የት ነኝ? የት ነው ያለሁት? ያለሁበት ጫካ ምስራቅና ምዕራብ ለሜንና ደቡብ አይታወቅም። ጀምበሯ ግን ብላቴኖች እንደላንት ካሳ በረጃቸው ዛፎች ውስጥ ከተደበቀች ቆይታለች። ውድማ ጫካ ውስጥ መሆኔን ረስቼዋለሁ ማለት ነው። ሆሆ! ሽረ ላምልጥ? ቢያንስ ከጫካው ልውጣ። ግን ወደየትኛው አቅጣጫ ልሩጥ?... ብዙ ካመነታሁ በኋላ አቦ ሰጡን እፈተለክ ጀመር።

ለሃያ ደቂቃዎች ያህል ያለማቋረጥ በጫካው ውስጥ እንደ ሚሳዩል መወንጨፊን ቀጠልኩበት። እስከ አሁን ክፉ ነገር አልገጠመኝም። ረሃቡ ግን እየሞረሞረኝ ነው።

ይሕ በፍፁም ያላሰበኩበት ጉዳይ ነው። ምን መብላት እችላለሁ? ለመጀመሪያ ጊዜ ሩጫዬን ገትቼ ቆምኩ። ዙሪያ ገባውን ተመክትኩ፤ ለዓይን ያዝ እያደረገ ነው። ደግነቱ፣ ወደ ውሻ ስለወጥ ዓይኔን በባውዛ ቀይሮልኛል መሰል ጨለማው አልበገረውም፤ የሚበላ ነገር አነፈነፍሁ። ግን ምን ልበላ ነው?

መቼስ ከእንግዲህ እንደውሻ እንጂ እንደሰው መመገብ አልቻል! ምግብ ከለባት እንጂ ምግብ ሰብሶ አላገኝም። ቀይወጥ የለመደ ሆይ ትራፊ አጥንት ሊመክተው አይችልም። ደሞ ዘንድሮ አጥንት የሚያስተርፍ በላተኛ የት ተገኝቶ። ያዲሳባ በላተኛ እንበሳ በክርት የማይሰብረውን ቅልጥም እንደ ሽንብራ ቁርጥምጥም አደርጎ ከዋጠ በኋላ አጥንት እንደ ወፍጮ የሚከካ ክራንቻ የሰጠውን አምላክ ያመለግናል። ያጥንት ጠር የሆነ ባህላችንን ባለብኩ ቁጥር አንድ ታሪክ ትዝ ይለኛል።

በድሮ ጊዜ አንድ እበሻ ሞስኮ ለትምህርት ይላክና ይከራርማል። አንድ ማታ ከሩስያዊ ተዋደኛው ጋር ሆኖ ራት ሲበላ አበሻው ከፊቱ የቀረበለትን ቅልጥም እንስቶ እንደ ካርት እየቆረጣጠመ ወደ ውስጥ ያሰናብተው ገባ። ይህንን በግርምት የተመለከተው ሩስያዊ "ስማ ወዳጄ! ለመሆኑ እናንተ አገር ውሻ ምን ይበላል?" ሲል

ይጠይቀዋል። እበሻውም “ድንች ነዋ” በማለት ቀብረር ብሎ መለሰ። ድንች ለሩስያዎች ተወዳጅ ምግባቸው ነው።

ሹል እፍንጫዩን ወደ ሰማይ ደግኜ አነፈነፍኩ። እንደ ነገር ሽተተኝ። መንገድ ባይኖረኝም ወደምርጥበት አቅጣጫ አይደለም ሽታው የመጣልኝ። ወደ ግራ በኩል ነው። እየመሽ ቢሆንም ምናልባት ረሃቤን የሚያስታግስ ነገር እገኝ ይሆናል በሚል ተስፋ ወደዛው ገሰገስኩ። ይህን መላ ያጣ ረሃቤን ካላስታገስኩት ተልፈስፍሼ መውደቁ ነው። ከወደቅኩ ደግሞ መነሳት ሕልም ሆኖ ሊቀርብኝ ይችላል። እየመሽ በመሆኑም ጫካው በአደገኛ አውሬዎች መሞላቱ አይቀሬ ነው። በዚህ አቅሜ የትኛውንም አደጋ ልክላክል እንደማልችል አርግጥ ነው። ድንገት በአደገኛ አውሬዎች ብክበብ ጅራቴን ቆልፌ ከመንቀራጠጥ በስተቀር ሌላ የማደርገው ነገር አይኖርም።

ይህን እያበሰለሰልኩ በመርጥ ላይ እንዳለሁ እንደ እንደ አርጌ ነጋሪት የሚያስገመገም ድምጽ ቀጥ አደረገኝ። አውቴዋለሁ፤ እሱ ነው፤ እሱ ነው፤ እሱ ነው። የጅብ ድምፅ ነው። አዎ። የጅቦች ጊዜ ነው። ለሰው ዘር መሽቷል፤ ለጅብ ዘር ነግቷል። የእኔ ጊዜ ከጀምበሯ ጋር አብሮ መጥለቁን አልተገነዘብኩም ለካ። “የፈሩት ይደርሳል፤ የጠሉት ይወርሃል” ይሏል ይኼ ነው። ቆሜ እንዘፈዘፍ ጀመር። ጥቁር ፀጉራ እንደ ጃርት እሾህ ሲቆም ተሰማኝ። ፍርሃት፤ ኤሌክትሪክ እንደጨበጠ ሰው አከላቴን እንዘፈዘፈው። ቆሜ በፍርሃት ብርክ ስዘፍን ቆይቼ በደመነፍስ ወደሸተተኝ ነገር ተፈተለኩ።

ከደቀዎች በኋላ ወደሸተተኝ ነገር ደረስኩ። የፈጣሪ ያለህ! ነፍሱ ያልወጣች አህያ ወድቆ ያጣጥራል። አህያ ነው። ቀርቤ ሁለመኖውን ተመለከትኩት፤ ተገጣጥሷል። ከኋላው ነፍሱ በጅራቱ በኩል ትወጣ ይመስል ጅራቴን ያወናጭፋል። በኋላው በኩል ዞርኩ። ተሳስቻለሁ። አህያው ሌት ነው። ሌት አህያ ነች።

ዙሪያዋን እዞራት ጀመር። ቡናማ ዐይኗ ፈጧል። ዛጎል የመሰለው ነጭ የዐይኗ ክፍል የሻገተ አይብ መስሏል። አሳዘነችኝ። አህያ ልባላ? አላደርገውም! ውሻ ልሁን እንጂ ሰውም እኮ ነኝ። አካሌ

እንጂ አእምሮዬ እኮ የሰው ነው። ላዩ እንጂ ውስጤ እኮ ውሻ አይደለም። ወይ ፈተናዬ!

ለነገሩ እኮ መበላቷ አይቀርም። የጅቦች ድምፅ እኮ መዝሙር አይደለም። እሷን ሊቀራመቱ የሚጠራሩት ጅቦች ድምፅ በርካቷል። ልብላት? ልተዋት? ምንው! እኔ እኮ ዲዲሞስ ዶሬ ነኝ እኮ። አህያ ልባላ? የዛሬን እያድርገውና የተከበርኩ ሰው ነበርኩ። አጉል ይህን ሳብሰሰሰል በጅብ መንጋ ተከብብኩ። የጅብ መንጋ እያሸነካ ከበበኝ። በላቅ መሰል ድምፁ ተንበቀበቀብኝ።

ምን ጋይል እንደወረወረኝ ሳላውቀው ከከበበኝ የጅብ መንጋ መሃል አመድረፍ ብዬ ተፈተለክሁ። ምን ዓይነት ጉልበት፣ ምን ዓይነት ጋይል ነው? በየት እንደዘለልሁ፣ ምን እንደረገጥሁ ሳላውቀው ጅቦቼን አምልጫቸዋለሁ። ለነገሩ የአሁያ ሲሳይ ቀርቦላቸው እኔን የሚከተሉበት ምንም አይነት ምክንያት የላቸውም። አሁያዋን እንዴት እንደተባባሰኝ በዓይን ሕሊናዬ ሳልሁት። ጨርገድ! ላጥ! መሸለቅ!... ድምጹም የሚቀራቸው አይመስለኝም። እሷን ተቋድሰው እኔን ይከተሉኝ ይሆን? እንጃልኝ...

ጫካው ማለቂያ የለውም። እኔ ግን በማላውቀው ጋይል እንደ ጥንግ እየተወረወርሁ ነው። ሰው እያለሁ እንደማውቀው... ሰዎች በተፈጥሮ የተሰጣቸው አድሬናሊን የሚባል ቅመም በሰውነታቸው ውስጥ ይገኛል። እኔን እንደመልከክ የተራዳኝ ቅመም ግን ሰው እያለሁ የኢያሪኮን ቅጥር የሚያሕል አጥር ያዘለለኝን፣ እሾሁን የአበባ ያህል ያስጨበጠኝን ይልቃል።

ከሰው ወደ ውሻነት በአስማት ባልለወጥ ኖሮ ይህን ያህል ስለውሻ አፈጣጠር አላስብም ነበር። አሁን ግን ውሻ ነኝና ስለውሻ የማሰብ ግዴታ አለብኝ። አእምሮዬ የሰው ይሁን እንጂ ከቆዳዬ ጀምሮ ያው የውሻ አካል ነው ያለኝ። ሰው እያለሁ ስለውሻ አፈጣጠር የማውቀው ጥቅቱን ነው።

ግራጫ ቀለምን በመለየት የውሾች አይታ ከሰዎች በማማሽ ያነሰ መሆኑን አውቀዋለሁ። ውሾች ለሚንቀሳቀስ ቁስ ያላቸው አይታ ከፍ

ያለ ነው። ከስምንት መቶ እስከ ዘጠኝ መቶ ሜትር ርቀት ጌታቸውን መለየት ይቻላል። እኔ ግን ገና ጌታም አመጢትም የሌለኝ ውሻ ነኝ። ጥቅጥቅ ያለውን ጫካ በዚህ ድቅድቅ ጨለማ በማቋረጥ ላይ ነኝ። ውሾች በዝቅተኛ ብርሃን ውስጥ የማየት አቅማቸው ከፍተኛ መሆኑን የተገነዘብሁት በዚህ ጨለማ ውስጥ ትንኝ ሳትቀር እያየሁ፣ ከምንም ቋጥኝና ግንድ ጋር ሳልጋጭ በዚህ ፍጥነት እየሮጥኩ በመሆኔ ነው። ሰው ብሆን ኖሮ ይሄኔ ግንባራ አስር ቦታ ላይ ተፈነዝቶ ያዋዜ ቅል መስዬ እገባ ነበረ። ሳይንቲስቶች እንዳረጋገጡት ሰዎች መቶ ለማኒያ ዲግሪ ጎንና ጎን ባንዴ ማየት ሲችሉ ውሾች ግን (ይቅርታ እኛ ውሾች ግን) ሁለት መቶ ሰባ ዲግሪ ዙሪያ ገቡን ማየት ይችላሉ (እንችላለን)።

እኛ ውሾች (ሰው እንደነበርኩ ጭራሽ እየረሳሁት ነው እንዴ?) ከሰዎች አጅጉን በላቀ ሁኔታ ከትንሹ የአርባ ኸርዝ ኮሽታ እስከ ትልቁ ስልሳ ሺህ ኸርዝ ጆሮ የሚበላ ድምጽን የመስማት አቅም አለን። ይህም ማለት የሰዎችን አራት አጥፍ የሚሆን የመስማት ችሎታ አለን ማለት ነው።

ሌላው ታላቁ ችሎታችን እርጥበት በማይለየው አስማተኛ አፍንጫችን አማካይነት ጥሩ የማሸተት ብቃታችን ነው። የአእምሯችን አብዛኛው ክፍል “አሊፋክተሪ ነርቭስ” በሚባሉና ሽታን በሚለዩ የነርቭ ሕዋሳት የተሞላ መሆኑን በኩራት መናገር እችላለሁ። ሰው እያለሁ ውሾችን በዚህ የአነፍናፊነት ዝናቸው አደንቃቸው ነበር።

የሆነ ያልሆነውን በማሸተት በሽታ መሞላቱና በግማት መሰቃየት በከፊል ሰው እንደመሆኔ መጠን አስቃቂ ነው። የባለቤቱን መልካም መጓዛ፣ የልጅን ያንገት ስር ጠረን ከእንግዲህ ለማሸተት ባልታደልም መጓዛቸው እንኳ በሩቁ እንዳያውደኝ የሆነ ያልሆነው ግማት ይህን መልካም አድሌን እንደሚነፍገኝ ጥርጥር የለውም። ይህን ሳሳሳልክ ከአንድ አስደንጋጭ እውነት ጋር ተላተምኩ። እኔን ሆኖ ላየ ሰው ይህ አሳዛኝ እውነት ብርክ የሚያስይዝ አስደንጋጭ የውሻ አፈጣጠር ነው።

የውሾች አማካይ እድሜ ከአስራ ሦስት ዓመት አይበልጥም። እስካሁን በምድር ላይ ረጅሙን ሕይወት የቀጨው ውሻ በ29 ዓመቱ ነው የሞተው። ድንቄም ረጅም እድሜ!!

ሕይወቱ በውሻ ሕይወት፣ እድሜዬ በውሻ እድሜ፣ ኑሮዬ በውሻ ኑባሬ፣ ምንዳዬ በውሻ ምንዳ፣ ድርጎዬ በውሻ ድርጎ... ተሰፍሮልኛል ሳ። አያችሁ ክፉ ዕጣዬን? በእስማት ከሰውነት ወደዚህ ጥቁር ውሻነት ስለወጥ የዚህ ውሻ እድሜ ስንት እንደሆነ እንኳ አላውቅም። ትልቅ ውሻ ነው። ማለቱ ትልቅ ውሻ ነች። እድሜዬ ወይም የገባሁበት የውሻ እድሜ ከአሥር ዓመታት በላይ እንደሆነ ጥርጥር የለውም። ያም ማለት ከውሻው የእድሜ አማካይ ደርሻለሁ ማለት ነው። የሞት ዱካ ወደ ጉብኝ እየቀረበ ነው።

እኔ የመመለሻ ያለህ! እኔ ከዚህ ውሻ ማን ያስወጣኝ? በምን ቋንቋ ለማን ልናገር? ብናገርስ እንኳን የማልናገረውን ማን በየትኛው የእስማት አውቀቱ ወደ ሰውነት ይመልስኛል?

እንደአውሮጳ አቆጣጠር በ1939 የሞተውና ዕድሜ ዘልዛለው ተብሎ የሚታወቀው ብሉይ የተባለው አዛውንት ውሻ በሃያ ዘጠኝ ዓመት እድሜው ነው ያረፈው። ድንቄም እድሜ! ድንቄም አዛውንት! አይ ብሉይ! ኖረህ ሞተሃል። የብሉይን እድሜ ዘልዛለንት ጊነስ ቡክ የተባለው የድንቃ ድንቅ ታሪኮች መመዝገቢያ መጽሐፍ አጃኢ ብሉት ነበረ። መጽሐፉ ይህም እድሜ ያልተረጋገጠ ነው በማለት በትክክል የመዘገበው በሃያ ስድስት ዓመት ከዘጠኝ ወራት እድሜው "የተቀጨውን" 'ፑሱኬ' የተባለ ውሻ ነው።

የኔ ነገር ያለቀለት ነገር ነው! በቅርቡ ተለናባች ነኝ። ወይኔ ዲዲሞስ! ለመራት የከበድሁ አባወራ እንዲህ ሆኜ እሞታለሁ ብዬ አስቤውም አላውቅ ነበረ። ስንት ሕልም ነበረኝ መሰላችሁ። እስከ ሕልሞቼ ልቀበር ነው በቃ! ምን ይደረግ! ይበለኝ "እላርፍ ያለች ጣት..." እንዲሉ ይኸው ሃያ ዘጠኝ ዓመት ብርቅ ወደ ሆነባቸው የውሾች ዓለም ተቀላቅሎ አረፍቱ።

ሃዘን እንዲህ እያንገላታኝ ስበር የመኪና ድምጽ ተሰማኝ። ቆየት ብሎ ደግሞ የከብቶች ጠረን ሸተተኝ። የት እንዳለሁ እስካሁን

ከቡር ድንጋይ

ይስማዕከ ወርቁ

አላውቅሁም። ዳሩ ባውቅስ ምን ያደርግልኛል። ከዚህ በጎላ ንብረት የለኝ! ሀገር የለኝ! ምን የለኝ።

ሰው ሰው ሸተተኝ። ጫካውን በሩጫ ጨርሼዋለሁ። አንድ ሽክም ከላዬ ላይ የወደቀ መሰለኝ። ሰው ላይ ነው! ሰው! የድሮ ዘመዴን! ሰው መሆን እንዲህ ያስቀናል ለካ! ግን በእርግጥ ሰው መሆን ያስቀናል? ለማንኛውም የሰው ሽታ ሲሸተኝ የደስታ ሲቃ መላ አካሉን አጥለቀለቀኝ። ቢያንስ ሕይወቴ ለዛሬ ታድራለች። አራዊት ሥጋዬን ሳይቃሟት ሰው ወዳለበት ደርሻለሁ።

ርምጃዬን ቀነስ እድርጌ እያደባሁ ወደ አንድ ጉብታ ወጥቼ ቁልቁል ተመለከትኩ። ከማይ ጭልጭል የሚል እሳት የሚነድባት ጎጆ ቤት ታየችኝ። ወደዚህ ደግሞ የሚጠገን ይሁን ፈርሶ የሚሠራ የመኪና መንገድ አለ። ዝቅ ብሎ ደግሞ የመንገዱ ሠራተኞች ጊዜያዊ መጠለያ ይመስለኛል። እጅብ ያሉ ቆርቆሮ ቤቶች ይታዩኛል። ወደዚያው ገሰገስሁ። ረሃቤን የሚያስታግስ ትንሽ ፍርፋሪ በዚህ መንገድ ውስጥ እንዳገኝ አጥብቄ ተመኝሁ።

ከጥቂት ደቂቃዎች በጎላ መንገዱን ተሻግሮ እጅብ ወዳሉት ጊዜያዊ መጠለያዎች አጥር ተጠጋሁ። በዚህ መጠለያ ውስጥ ያሉት ሰዎች አልተኝም። እንግሊዝኛና ቻይንኛ እየቀላቀሉ እንደ ማማት ይንጫጫሉ...

ይበልጥ ወደአጥሩ ተጠግቼ አጮልቄ ስመለከት እሳት አንድደው ሲያወኩ ተመለከትሁ። ቻይናዎች ናቸው። ሁለት ሀበሾችና አንዲት ዜግነቷ በመልካ የማትታወቅ ፈረንጅ አብረው ነበሩ። ሌላ አንዲት ልጃገረድ ሀበሻ አጥሩ ጥግ ከአንድ አውራጣት ከሚያክል ቻይና ጋር ትላልች።

አጥሩን አልፌ ወደ ውስጥ ለመዝለቅ ስሞክር አንድ አስደንጋጭ ሀሳብ ከእእምሮዬ ተሰነቀረ። ቻይናዎች ውሻ እንደሚበሉ ሰምቻለሁ። አርደው በሚሞቁት እሳት ጠብሰው ቢያጣጥሙኝስ?... ከው ብዬ ደንዝዜ ቆምኩ። እስከ ስንት ሕልሞቼ ቻይናዎች ጠብሰው ሊበሉኝ?

“ውሻ!” አለ ቻይንኛ በሚመስል እንገሊዝኛ አንድ እኔ ወዳለሁበት አጥር ጥግ ጠጋ ብሎ ያደንገሬ ፍሬ የምታከክ ብልቱን ከሙታንታው ሥር በስንት መከራ ፈልጎ በማውጣት ሽንቱን የሚሸና ቻይና። መንቀሳቀስ አቃተኝ። እግሬን መንቀል ተሳነኝ። ደነዘዝኩ። እበላ ስል ልበላ? የፈጣሪ ያለህ!

፫

ሕይወት ዳጥ የበዛበት የጭቃ መንገድ ሆኖብኛለች። ሳላስበው አዳልጣ ከሰውነት ወደ ውሻነት ለውጣ የጉድ ሕይወት እንደመራ እያረገችኝ ነው። ለአያሌ ደቂቃዎች ከአጥሩ ውጪ ቆሜ ወደ ውስጥ ሳጮልቅ ቆየሁ። ረሃቡ ጠንቀብኝ ከስቸ ተከማትሬ የደገኛ ቆብ መስያለሁ። ጠንቀብኛል። ወደ ውስጥ ለመዝለቅም ከአጥሩ ለመራቅም አቃተኝ።

ቆራጥ ሰው (ይቅርታ ቆራጥ ውሻ) ብሆን ኖሮ እሳት ወደሚነድባት ጎጆ ሄጀ እድሉን መጥምክር ነበረብኝ። ለምን እዚህ ግቢ ውስጥ መግባት እንዳማረኝ አልገባኝም።

ግቢው ውስጥ በሚንቀሳቀሰው ያዘቡት ደመራ ዙሪያ የተከለከሉት ቻይናዎችና ሀበሾች ያውካካሉ። ሴቷ ግን ብዙ አታወራም። ምናዊት እንደሆነች እስካሁን አላረጋገጥኩም። ወርቃማ ፀጉሯ ጀርባዋ ላይ ተነስንሷል። ከፊቱዋ ያለውን ነበልባል የለበሰችው መሰለኝ። ፈጣኑን የቻይናዎች ንግግር ለማዳመጥ ከወዲያ ወዲህ ስትቃብዝ ፀጉሯ እንደ ብርሀን ነዶ ባየር ላይ ይበተናል። በእሳቱ ወጋገን መሃል ቁልጭ ብላ ትታየኛለች። ዐይኖቿ ለማያዊ ሲሆኑ አንዳች ነገር የተራቡ ይመስላሉ። ስታዳምጥ ራሷን ቶሎ ቶሎ መነቅነቅ አመሷ ሳይሆን አይቀርም። ከንፈርቿም በቅልብልብ ምላሷ ታረጥባለች። ከንፈሯ አፍ ላይ የተለጠፈ ቆንጆዩ የልብ ስዕል ይመስላል። ውሻ ሆኜ የሴትን ልጅ ውበት ይህን ያህል ማየቴና ማድነቄ ለራሴ አስገረመኝ። ለነገሩ ሃሳቤን ወደእርሷ በማድረጌ ለጥቂት ደቂቃዎች ረሃቤን ረስቼዋለሁ። ምንው ባላስታወስሁት!

ውሻ ስለሆነውም እንደሆነ እንጂ ረሃብ ጥርሱን አውጥቶ እየጋጠኝ ነው። ባንኝ እንኳ በልቼ የምጠግብ እልመስልህ አለኝ።

በዚህ መሀል ከገሮ በኩል ሁለት ቻይናዎች ብልቱ ያልተለያየ ሥጋ በወሳንሳ ተሽከመው መጡ። አንድ ሌላ ሀበሻ ጠብደል ቢላዎች እያብሰጨሰጨ ብቅ አለ። ነፍሰ ገዳዩ እርሱ መሆን አለበት። እጁ በደም ተጨማልቋል። ሥጋው የውሻ ይሁን የፍየል፣ የዱር አውሬ ይሁን የበግ አይላይም። እርፍ የሚያህል እንጨት በፊንጢጣው ገብቶ በእንጉቱ ዘልቋል። ውስጥ ለውስጥ የዘለቀውን እርፍ የሚያህል እንጨት ጫፍና ጫፉን ይዘው በወሳንሳ ካመጡት በኋላ እንደ አቶን ከሚንቀሳቀሰው አሳት ዳርና ዳር ከተተከሉት ባላዎች ላይ አንጠላጠሉት። ከእንጉቱ ላይ ጭንቅላቱ ባለመኖሩ የውሻ ሥጋ ይሁን የፍየል መለየት አልቻልሁም።

“ምናልባት የውሻ ይሆን?” ስል ራሴን ጠየቅሁ። አይሆንም አይባልም። የውሻ ሥጋ ከሆነ ብዬ ሳስብ ሁለቱ ሥጋቶች አጥንቱ ድረስ ዘልቀው ወጉኝ። እንደኛው ሥጋቱ ወደ ግቢው ከገባሁ ቀጣዩ ተጠባሽ እኔ እሆናለሁ የሚለው ነው። ቀጣዩ ተጠባሽ። ቢላዋው አንጉቱ ላይ ሲያርፍ በዓይነ ሕሊናዬ ሳልሁት። አፈን ደም ደም አለኝ። ወደ ሁለተኛው ሥጋቱ ባልፍ ይሻላል። ይህንን ማሰብም ቀላል አይደለም። ያንገፈግፋል። የሚጠብሱት የውሻ ሥጋ ከሆነ አጥንት እንኳ ቢጥሉልኝ ንክሽ አላደርገውም። እንዴት አድርጌ የውሻን ሥጋ እቀምስዋለሁ? ምንም የክፉ ቀን ውሻ ብሆን እንኳ ጭንቅላቱ እኮ የሰው ነው። ያውም የኢትዮጵያዊ ጭንቅላት። የሀበሻ አእምሮ - የውሻ ሥጋ ሊበላ ቀርቶ የሞተ በድን ከነካ ቁደር የሚረፍ።

እነዚህ ቻይናዎች ግን ኢትዮጵያን መናኸሪያቸው ካደረጉ ወዲህ በየደረሱበት አሞራና ውሻ እንደጨረሱ ሰምቻለሁ። በየሄዱበት፣ “ይህ ሁሉ በዙርያችሁ ተትረፍርፍ ይርባችሁዋል?” ነው አሉ የሚሉት። ኢትዮጵያውያን ግን ከባዱ መሃላቸው እንኳ “የውሻ ሥጋ ያስበላኝ!” የሚል ነው።

በእርግጥ ቻይናውያን ብቻ ሳይሆኑ ጥንታዊ ሮማውያንና ጥንታዊ ሜክሲካውያንም የውሻ ሥጋ ይበሉ እንደነበር መዛግብት ያስረዳሉ። በዚህ ባለንበት ዘመንም ቢሆን በኮሪያ፣ በቪትናም፣ በኒውዚላንድ እንዲሁም በአንዳንድ የእስያ ሀገራት የውሻ ሥጋ እንደሚበላ የታወቀ ነው። የውሻ ሥጋ የሚያቀርቡ ዘመናዊ ቀራዎችና ሬስቶራንቶችም እንዳሉ ያደባባይ ምስጢር ነው። የጉንዳን ንፍርስ መቼ ቀርቶ።

ይህ እንደኔ ያለን ኢትዮጵያዊ ሆኖ የሚያማስል ነገር ነው። በማሰቢ ብቻ ሆይ እንደ ማዕበል ተገለባበጠ። የኢትዮጵያዊ መንፈሴ አልሰቀቀኝም ማለት ነው። ውሻ መሆኔን መዘንጋት የለብኝም። በአስማት ከሰውነት ወደ ውሻነት ተለውጬ ወደ ሰውነት የምመለስበትን አስማት ከማጣቱ በፊት እንዴት ያለሁ የኮራሁ ኢትዮጵያዊ ነበርኩ መሰላችሁ። እየውላችሁ ቁንዕል አውቀቱ ለዚህ አበቃኝ። “የማይረባ ጸሎት ጎን ያስመታል” ይላል ይኸው ነው። ያሁኑን አያድርገውና ስለረሃብ አስቤ የማውቅ ሰው አልነበርሁም። ላጣ ለነጣ የማስብበት ጊዜም አልነበረኝም። አድሜዬን ያጋመስኩት በምርምር ነው። በጠፉ፣ በተረሱ አውቀቶቻችን ዙሪያ ለአያሌ ዓመታት ማንነት ጥናት ሳደርግ ነጋራለሁ። የኢትዮጵያን የተደበቀ ማንነት ሥጭር። በእፈታሪካችን፣ በትውፊታችን፣ በተረታችን ውስጥ የተጻፈን እውነት ይኖር ይሆን? የዘወትር ጥያቄ ነበር። አስማት በሚባል ጥቁር ጨርቅ ተጠቅልሎ የተጣለ ሀቅ ይኖር ይሆን? በእርግጥ አስማት የሚባለው ነገር እንደጭራቅ ታሪክ ማስፈራሪያና ማጭበርበሪያ ነው ወይስ ያለ ነገር ነው? የአድሜ ልክ ጥያቄ ነበር። ስለአስማት ያለኝን ጥልቅ አውቀት ወደፊት አወራችኋለሁ። አሁን ግን ረሃቤን ከማስታገስ በቀር ሌላ ዓላማ የለኝም። ውሻ ሆኜ መቁለጭለጭ ከጀመርሁ ጊዜ ጀምሮ ባፌ የዛረ ነገር የለም።

የበጉ ይሁን የውሻው እርስቶ ሙከክ ብሉዋል። ከእሳቱ ላይ አውርደው በተዘጋጀለት ሳጠራ ላይ አስቀመጡት። ለሁሉም ቢላዋ እየተሳለ ታደለ። ድምዳሜው ቀነሰ። ሁሉም እንደ ሰለት ሠሪ አቀርቅረው ይተገትጉታል። ሀበሾቹ እና ሴቷ ፈረንጅ ግን ከማዕዱ አልቀረቡም። የጠረጠርኩት እውነት ይሆን?

ለምን በዚህ የመከራ ጊዜዬ ምግብ ማማረጥ ላይ ጊዜ እንደማጠፋ አልገባኝም። ይህ ጥጋብ ነው። ሊያውም እኮ ተርፏቸው ከወረወሩልኝ ነው። ራሴን እንዴት ማሳመን እንዳለብኝ ሊገባኝ አልቻለም። ራስን ለማዳን የማይበላ ነገር የለም። በጠና ረሃብ ጊዜ የሚላመጥ ሁሉ ምግብ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ላይ እንኳ በረሃብ ጊዜ የአህያ ጭንቅላት እንደተበላ ይናገራል። ይህን ስል በአፄ ምኒልክ ዘመን ሀገራችን ውስጥ በጠና ረሃብ ጊዜ አህያ መብላት ብርቅ የሆነበት አካባቢ እንደነበር በታሪክ የተጻፈው ትውስ አለኝ።

ሌላም አሳዛኝ ነገር ተፈፅሟል። እንሳሮ በሚባል የሸዋ ግዛት አንዲት ሴት ክንድና ክንዳ በሰዎች ተይዞ እየተዳፋች ከንጉሥ ምኒልክ የፍርድ አደባባይ ድረስ ትመጣለች፤ እንጠጠ። ሴትዋ ሆጻ ከጀርባዋ የተላጠቀ፣ የጎን አጥንቷ ከሩቅ የሚቆጠር፣ የፊቷ አጥንት የገጠጠ አሳዛኝ ሴት ናት። ይህች ሴት የተከሰሰችበት ምክንያት ሰባት ልጆች በመብላቷ ነው። ንጉሡ የእምነት ክህደት ቃሏን ጠየቋት። “አዎ ቢርቦኝ በላጊቸው” ነበረ መልሷ። እንኳን ሰባት ልጅ ቅንጣቢ እንኳ የቀመሰች የማትመስለውን ሴትዋ እየተመለከቱ ንጉሡ ኃዘን እንደ ውጋት ቀሰፋቸው። ያመጧት ሰዎች ፍርዱን ሊሰሙ የንጉሡን አፍ ይቀላውጣሉ።

“አየ ጉድ! አየ ሀገራ! ዘመዴ!” ንጉሡ ኃዘናቸውን ቀጠሉ። እንቀው ያመጧት ሰዎች ግን የረሱትን ነገር አስታወሱ። “የርሷን ልጅ ትታ የኛን ልጆች ስለፈጀች መሞት ይገባታል” ሲሉ ንጉሡን ወጠሯቸው።

እኔ ምኒልክ ፍርዱን ሰጠ። “እባካችሁ ለኔ ስትሉ ማሩልኝ፤ ቢርባት ቢጨንቃት ነው። ደሞ ሌላ ልጅ ካላጣሁ ብላ ነው እንጂ ሲብስባት ሲጠናባት ልጄንም አትተው” ብለው አስማሯት። ቀለብም ሰፈሩላት።

ይህ በታሪክ የተመዘገበ ይሁን እንጂ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥም ተመሳሳይ ታሪክ ይገኛል። ረሀብ የማያስበላው ነገር የለም። እንኳንስ ውሻ (ሊበላት ያሰባትን አሞራ ጅግራ ናት ይሏታል የተባለው አባባል እኔ ላይ ሊደርስ ስንዝር ቀረው መሰለኝ) ረሀብ ምክንያትን ያስውጣል። ጥላቻም እንዲሁ። ጥንታዊ ሰዎች

ጠላቶቻቸውን እያረዱ ይበሉ እንደነበር ጥንታዊ መዛግብት ያስረዳሉ። ረሃብ ብቻ ሳይሆን ጥላቻም የማንፈልገውን ያስበላናል። ከእኔ ፊት ለፊት የሚበሉት ግን ለሞት ሽረት (for survival) አይደሉም። በጥላቻም አይደሉም። እንዲሁ ስለሚበሉት ብቻ ይበሉታል።

ቻይናውያን ከክርስቶስ ልደት በፊት ከ500 ዓመተ ዓለም ጀምሮ ውሻ ይበሉ እንደነበር ተጽፏል። በማገበረሰቡ ዘንድም ተቀባይነት ያለው ቆንጆ ምግብ ነው። እንዲያውም የውሻ ሥጋ ለብዙ ነገር መድኃኒት ነው ብለውም ያምናሉ። ከጫካ ታሪካቸው ጀምረው ውሻን በመብላት አንቱ የተሰኙ ናቸው። በ2003 ዓ.ም አንድ የጤና ጥበቃ ቡድን በአንድ የቻይና ፊስቶራንት ውስጥ የጤና ክትትል ለማድረግ ይሄዳል። ማቀዝቀዣው ይከፈታል። በዚህ ማቀዝቀዣ ውስጥ ታዲያ የውሻ ሥጋ በደንብ ተሰድሮ ከጭኑ እስከ ጭንቅላቱ መገኘቱን ሰምቻለሁ። ምንም ማድረግ አልተቻለም። ቻይና ውስጥ ነዋ! የውሻ ሥጋ መሸጥም ሆን መብላት የሚከለክል ሕግ የለም። ይህን ስል ሌላም የቅርብ ጉዳይ አስታውሰሁ።

በ2008 ዓ.ም ነው። ከቤጂንግ አሎምፒክ ቀደም ብሎ የቻይና የእንስሳት ጥበቃ መረብ የውሻና የድመት ሥጋ እንዳይበላ ቅስቀሳ ያደርግ ነበር። የቻይና ባለሥልጣናትም የቤጂንግ አሎምፒክ በሚካሄድባቸው አቅራቢያ ያሉ ፊስቶራንቶች የውሻና የድመት ሥጋ ከምግብ ዝርዝራቸው ላይ እንዲሰርዙ በማድረጋቸው ከ112 በላይ የሚሆኑ ፊስቶራንቶች የታረዱ ውሾቻቸውንና የተበለተ የውሻ ሥጋቸውን ከሥረዋል። ይህ ጊዜያዊ አቀባ የተደረገው የአሎምፒክ እንግዶች የምግብ ዝርዝሩ ላይ የውሻ ሥጋን ሊያዩ እንዳያስታውኩ በማሰብ ነው።

አዲስ ባህል ሲያጋጥመን የሚሰማንን ንውፅውፅታ፤ “ካልቸራል ሾክ” ሲሉ ምሁራን ሲገልፁት የእኔን ክሰውነት ወደ ውሻነት በመለወጡ የመጣብኝን ድንጋጤ ምን ይሉት ይሆን የሚለው አያሳስበኝም። ምክንያቱም ቻይናዎቹ የውሻ ይሆናል ብዬ የጠረጠርኩትን አርስቶ ጠግበው ተነስተዋል። ቀሪውን ሄጄ ልጋጠመው ይሆን?

ጥርጣሬዬን የማረጋገጥ ወኔ የለኝም እንጂ የውሻ ይሁን የበግ ሥጋ ነው የሚለውን ሰማወቅ ቀላል ነበር። በጓሮ በኩል ብዙር ወደታረደበት ቦታ ለመድረስ ቀላል ነው። እዚያ ጭንቅላቱን አገኘው ነበረ። ያኔ የውሻ ይሁን ወይ የበግ ይለይለትም ነበር። ነገር ግን እንዳንድ ጊዜ እውነቱን ማወቅ ከባድ ነው። እውነት እንዲሆን የማንመኘው እውነት አለ። ሐቅ መሆኑ የሚያንቀን ሐቅ አለ። እንደ እውነት የሚያስፈራ ነገር የለም። ሰተት ሮጶ ወደ ግዚው ገባሁ። የሁሉም ዐይኖች እኔ ላይ ዘነቡ።

ለነገ አርሰቱ አገኝን ብለው በልባቸው ጮቤ እየረገጡ ይሆን? ሴቷ ተነስታ ወደ እኔ መጣች። ይኸላታል ብለው በመፍራታቸው አስጠንቅቀዋት ነበር። ነገር ግን ዓይኖቼ ውስጥ ተናካሽ እንዳልሆነኩ ያወቀች ይመስለኛል። እኔም እድሌን ለማሳመር ጀራቱን አቆላ ጀመር። ምላሌን እንደተጎለገለ የቱገ ክር አውጥቼ ለሀጩን እያዝረበረብኩ እንደነበር የታወቀኝ አሁን ነው። ሸክፍኩት። ባይርበኝ ኖሮ ስለቱንጅናዋ አስቤም ባላባራሁ። ጀርመናዊት ናት ልበል?

ግንባሬን በቀስታ ነካችኝ። ደስ አለኝ። ወደ ሰውነት የተለወጥኩ ያህል ደስ አለኝ። ሰው መሆኔን በምን እንደበቱ በነገርኳት? ነፍሴን ከዚህ ጥቁር ውሻ ውስጥ መዘው ሰው የማድረግ ሥልጣን ለእነዚህ ውብ ጣቶቿ የተሰጠ ይመስል ግንባሬ ላይ የሚርመሰመሱ አለንጋ ጣቶቿን ተጓምር እስኪሠሩ ጠበቅጋቸው።

እንደራበኝ የነገራት ያለ ይመስል ወደተረፈው ሥጋ ሄዳ ሁሉንም አመጣችልኝ። እሶመሱመው ገባሁ። መትረየስ ደግኖ እንደሚፋለም ወታደር መራቱ ላይ ተንበልብዬ ከአጥንትና ከጉልጥምት ጋር የመጀመሪያውን ጦርነት ገጠምሁ። ስልቸቷቸው የተዉትን ሥጋም አጥንቱን ግራና ቀኝ እያፈራረቅሁ አገኘሁት። ጥርሶቼ ይሾራሉ። ክራንቻዎቼ ለብረት እንኳ ምህረት የለሾች መሆናቸውን አረጋገጥኩ።

“በጣም ተርቦ እንደነበር ያስታውቃል” ስትል በእንግሊዝኛ ተናገረች። ስትናገር ብቻም ሳይሆን እኔ አጥንቱን ስቆረጣለሁ ሁሉ ራሷን ታንታኝታለች። ማናቸውም መልስ አልሰጧትም። ወሬያቸውን

ቀጥለው ነበር። እርሷ ግን አጥንቱን ሁሉ ቀረጣጥሜ እስከጨርሰ ተቀምጣ በትኩረት ስታየኝ ቆየች። እንዲያውም በመሃሉ ፎቶግራፍ ሁሉ አንስታኛለች። “አጥንት ይገር ምን እንደምመስል ባየሁት” ስል ተመኝሁ። ይህ ምኞቱ እየጠገብሁ መሆኔን አመላክተኝ። እንዲያውም የመጨረሻውን አጥንት እየተንቀሳረሁ እግጠው ጀመር።

“እባቱ ይህን የሚመስል ውሻ ነበረው። አስታውሳለሁ። ልጅ ሆነን መኖሪያችንን በርሊን ውስጥ አድርገን እያለን እባቱ ከጦር ግንባር ሲመጣ፤ ከኛ ቀድሞ የሚዳብሰው ውሻውን ነበር።” ጀርመናዊት መሆኗን አረጋገጥሁ። እንግሊዝኛዋም ያሳብቃል። ያዳመጧት አልመሰለኝም።

“እባክሽ ተጠንቀቂ አትሞክሞኪው። “ራቢስ” የሚባለው የአብድ ውሻ በሽታ ሊኖርበት ይችላል” ሲል አንደኛው ኢትዮጵያዊ አስጠነቀቃት። እካሌ ከሁለት የተሰነጠቀ መሰለኝ። ተርቦተበትኩ። ልክ ነው “ራቢስ” የሚባለው ቫይረስ ሊያጠቃኝ ይችላል። አልተከተብሁም።... አንቀጠቀጠኝ።

፬

በዚህ ግቢ ውስጥ አምስት ቀናት አላልፈዋል። ይህን ያህል ቀን የቆየሁበት ምክንያት ፈረንጂ እመቤቱ ምናልባት ብታስከትበኝ ብዬ ነው። ያ መናጢ የውሻ በሽታ እንዳይዘኝ ብዬ ከማንም ውሻ ጋር ከመደነብ ተቆጠቢ ሰነበትሁ። ትናንት ተሲኢት ከዚህ ግቢ ወጥቼ አካባቢውን እቃኝ ነበር። ለነገሩ ብቻዬን አልነበርኩም። ከጀርመናዊቷ እመቤቱ ጋር ነበር የወጣነው። ተፈጥሮን ለማድነት በየቀኑ ጠዋትና ማታ ከተራራው አናት ላይ በመውጣት ቁልቁል የመመልከት ልማድ አላት። እኔም ተከትያት እወጣና ከጥጓ ተነበልብዬ ተፈጥሮን አደንቃለሁ። ያለሁበትን ቁርጠኛ ቦታ የተገነዘብኩት አካባቢውን ከእርሷ ጋር ሆኜ በማስተዋል ነው። አዎ ደቡብ ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ያለሁት። ከይርጋለም ከተማ ወጣ ብሉ በሚገኝ ገጠራማ አካባቢ። እኛም ትናንት ከእርሷ ጋር እስኪመሽ ድረስ በተፈጥሮ የታደለውን ይህን አካባቢ ስናደንቅ አመሸን። የፈራሁት ብቻዋን እዚህ ተራራ አናት ላይ ብቅ ስትል ወሲብ እንደ ውሀ የጠማው ጎረምሳ አጥምዶ እንዳይደፍራት ነው። እንደ ውሻ ሳይሆን እንደሰው በተፈጥሮው ትንግርት ተመስጫ ባዮችን ቁጥር ባግራሞት ትፈዝዝ ነበር።

እበቦችን ዓይኖቼን ጨፍኜ አሸታለሁ። ለአእዋፋቱ ዝማሬ ጀርዬን አቀሰራለሁ። በድርብርብ ደመና ያጌጠውን ሰማይ አንጋጥጫ እመለከታለሁ። የእኔን አይታዎች ተከትላ እርሷም ታያለች።

እንዳንደ በጀርመንኛ ትናገራለች። ምናልባት አግራሞቷን የራሱዋን ቁዋንቁዋ ያክል ግርምቷን የሚገልፅለት ልሳን አጥታ ይሆናል። በእንግሊዝኛ የምትናገረውን ግን ጥርት አድርጎ አሰማታለሁ።

"እስገራሚ ውሻ!" ስትለኝ ነበር ትናንትና። እንዲያውም በግንባሪ ፀጉሮች ውስጥ ጣቶቿን እያርመሰመሰች ሃኒ ጣፋጭ!... የኔ ቀንጾ ስትለኝ ባለቤቱ የጠራችኝ ያህል ልቤ ስንጥቅ ይል ነበር። ታዲያ በምን እንደበት ይመለሳል? ልሳን ክልብ እንጂ ልሳን ሰብዕ የለኝ።

ጀርመናች ለውሻ ያላቸውን ፍቅር በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወቅት እንኳ አልዘነጉትም። ይህቺም ቤት አያሌ ሕፃናትና አረጋውያን በረሃብ የሚቆራመዱበት ምስራቅ አፍሪካ ውስጥ መጥታም ለውሻ ያላት ፍቅር ከሰው እንኳ ሳይበልጥ አይቀርም። ይህ እንኳን መረን የለቀቀ አገላለፅ ነው። ምኞቷ ሆኖ እንጂ ለሰው ከሰው የሚበልጥበት የለም። ሁሉም እንደልቡ ሚዛን፣ ለቢጤው ያደላል። እኔስ ብሆን? ለምን ውሾችን ትቼ እሷ ስር ተሸገው መዋል አበዛሁ? ብዙ ጥያቄ ያስነሳል። ሰው እያለሁ ወንድ ስለነበርሁ ለሩካቤ ሥጋ ተምኔቱ ይሆን? ፍትወታዊ ስሜት ይሆን ጅራቴን ያስቆላኝ? ሰው ስለነበርኩ ዘውጋዊ ሰንሰለቱ ይሆን ከሥር ከሥሯ የሚያንቀሳቅሳኝ? ቢጤዬን ፍለጋ ከሆነ ለምን ሀበሾችን ተከትዬ አልዞርም? በቀለምም፣ በምንም ሀበሾቹ ይቀርቡኝ አልነበር? አይደለም። አይደለም። ፍቅር ስለሰጠችኝ ነው መሰለኝ። ጀርመናዊት ስለሆነች ይሁን ወይም በሌላ ምክንያት ወዳኛለች። ሂትለር እንኳ ሳይቀር በውሻ ፍቅር የተላከፈ እንደነበረ በታሪክ ተመዝግቧል።

ታሪክ እንደሚያስረዳው፣ ሂትለር የውሻ ትምህርት ቤት ሳይቀር ከፍቶ ነበረ። የትምህርት ቤቱ ዓላማ ውሾችን ጀርመንኛ እንዲናገሩ ማለማመድ ሲሆን፣ የሂትለር ምኞትም፣ ውሾች ከኤስ ኤስ አለቆችና ከናዚ ባለስልጣናት ጋር በጀርመንኛ በመግባባት የስለላ ተግባር እንዲፈፅሙና የአይሁድ ማቃጠያ ካምፖችንም እንዲጠብቁ ማድረግ ነበረ። ይህም ጀርመናች ውሾች የሰዎችን ያህል ክህሉት አላቸው ብለው ከማመናቸው የመነጨ ነው። ለዚህም መናገር፣ ማንበብና መፃፍን ለውሾች ለማለማመድ የጀርመን ተመራማሪዎች

ደክመዋል። አስቁኝ ይመስላል፤ ግን እውነት ነው። ርልፍ፤ ብሉንዲ እና ቤላ የተባሉ እውቅ ወሾች ነበሩት። ሂትለር።

ርልፍ የተባለው ውሻ እንዲያውም መናገሩ ሁሉ በታሪክ ተመዝግቦለታል። የሚናገረው ግን በፅሁፍ ነበር። በተዘጋጀለት ልዩ ሰሌዳ ላይ ግጥም ሳይቀር በጀርመንኛ እንደፃፈ ጥናቶች ያስረዳሉ። ይህን ታሪኩን ለምታ ልትጎበኘው የመጣችን እንዲት የተከበረች ሴትም “የእኔ እመቤት፤ ጅራትሽን ማወዛወዝ ትችላለሽ?” ብሎ መጠየቁ አስገራሚ ክስተት ሆኖ ተመዝግቧል።

ሂትለር በ1945 “ተናጋሪ ወሾች” በማለት ያሞካሻቸው ክነበሩት ወሾች ውስጥ ብሉንዲን አጥፍቶ መጥፋቱ ይነገርለታል። ከፍቅሩ ፅናት የተነሳ ይሁን ወይ በሌላ ምክንያት የተረጋገጠ ነገር የለም።

ያም ሆነ ይህ ይህቺ ጀርመናዊት ልዩ እንክብካቤ ስታደርግልኝ ለንብታለች። እንክብካቤዋ ብቻ ሳይሆን ከእርሷ ጋር ያጣበቀኝ ሌላም ምክንያት አለኝ። ታስከትበኛለች የሚል ተስፋ ስላለኝ ነው እግር እግሯን ስከተላት የሰነበትኩ። እንድታስከትበኝ አጥብቄ እፈልጋለሁ። ያ ምህረት የለሽ “ራቢስ” የሚባለው የእብድ ውሻ በሽታ የህልሜ ጮራ ሳትፈነጥቅ እንዲገድለኝ አልፈልገም። ህልሜ ሰው መሆኑ ነው። ሰው።

የውሻ በሽታ ራቢስ ብቻ አይደለም። ፓርቮ ቫይረስ፤ ኮሮና ቫይረስ፤ ሄርፕስ ቫይረስ... ወዘተርፈ የሚባሉ አያሌ የውሻ በሽታዎች አሉ። በእርግጥ ሌሎች በሽታዎች በብዛት የሚያጠቁት በችሎችን በመሆኑ እንደ ራቢስ ቫይረስ አያስፈሩኝም። ምክንያቱም እኔ ጉልማሳ ውሻ ነኝና።

ራቢስ ሃይድሮፎቢክ ቫይረስ ነው- ውሃ የሚያስጠላ። እስካሁን ውሃ አልጠላሁም። ራቢስ የያዘው ውሻ ዝንቦችን ለመቅለም ሲጃጃል ይታያል። እኔ ግን እስከ አሁን ዝንብ ለቀማ አልጀመርኩም። ሽራቴንም አልቆለፍኩም። ታዋቂው ሳይንቲስት ሉዊ ፓስተር የሠራው መድኃኒት እንደሁ ለእኔ እንደ አድማስ ጥግ ሩቅ ነው። ፓስተርን ሳስታውስ የገጠመው ውጣ ውረድ ውል አለብኝ።

ፓስተር የእብድ ውሻ በሽታን መድኃኒት አግኝቻለሁ ቢልም ማንም አላመነውም ነበር። የሰው ልጅ ሳይጠራጠር የተቀበለው ነገር የለም። ታላላቆቹ የዓለማችን ሀሳቦች ሁሉ መጀመሪያ ከፍተኛ ተቃውሞ ገጥሟቸዋል። አንድ ቀን ግን እንዲት የጠዘጠዘች አርጌት ወደ ፓስተር ሳቦራቶሪ ከልተም ከልተም እያለች መጣች። ልጅዋ በእብድ ውሻ በሽታ ተለከፎ እያጣጣረ ነበር። ጆሴፍ ሜይስተር ይባላል። ሌላ አማራጭ ስለሌላት የሉዊ ፓስተርን መድኃኒት አስወጋችው፤ ዳነ። ያሁንን አያድርገውና፤ ከጆሴፍ በፊት ማንም እምኖ ታፋውን ለሉዊ መርፌ የገለበ አልነበረም። የጆሴፍ እድል አስኪገጥመኝ፤ ከፍተኛ ጥንቃቄ በማድረግ ላይ ነኝ። ከየትኛውም የመንደር ውሻ ላለመገናኘት በጠና እየተጠነቀቅሁ ነው። ትናንትም ያደረግሁት ይህንኑ ነው።

ከጀርመናዊቷ ጋር ሽርሽር ወጥተን ስመለስ ከሩቅ የውሻ መንጋ ተመለከትኩ። ስሪያ። በእንዲት ድንክዬ ውሻ ዙሪያ አያሌ ወሾች በደቦ ያደሯታል። አንዱ ወደረኛውን በንክሻና በቡጭርያ አጣድፎ አባሮ ይመለስና ያንባባታል። ይህኛውንም የቆመበት ጉልቤ ሲያባርረው ሌላኛው አጋጣሚውን በመጠቀም ካደፈጠበት ብቅ ብሎ ጀርባዋ ላይ ፊጥ ይላል። ከነዚህ ሁሉ ላንዱ ብቻ መሆንዋ ባይቀርም ሁሉም እድሉን ሲሞክር ቆየ። የወንዶቹ ወሾች ትኩረት ሴቷ ውሻ ላይ በመሆኑ እኔን ልብ አላሉኝም ነበር። ነገር ግን በመጨረሻ አንዱ አሮጌ ብርድ ልብስ የሚመስል ውሻ በለስ ቀናው። ሌሎቹ ሲናከሱ ጀርባዋ ላይ ወጥቶ በሽመል እንደ ተመታ ሁሉ ወልመጥ ወልመጥ ሲል ቆየ። ከጀርባው የወረደበትን የንክሻ መዓት ከመጤፍ የቆጠረው አይመስልም። ይህኛው ገና ከመውረዱ ሌላው ፊጥ ብሎ ከተጣበቀ በኋላ እንደ ተበላሽ መኪና የሁዋሊት ይጎተት ጀመር። በየተቃራኒ አቅጣጫ ይጓተቱ ጀመር። ሌሎቹ ወሾች ጥቂት ከተናተፉ በኋላ ትኩረታቸውን ወደ እኔ አዞሩ።

ነፋስ በብርቱ ከንዱ በሚገልበው የጀርመናዊቷ ቀሚስ ውስጥ ልገባ ከጀልኩ። ጀርመናዊቷ ሥርያውን በተመስጥኦ እንደኔው እየተመለከተች ነበር። የሰው ልጅ ከእንስሳ ጠባይ ጋር ጠባዩን ማወዳደር ይወዳል።

እዚህ ላይ ሰው ሆኖ የሰማሁት ታሪክ ትዝ አለኝ። እንዲት አርጌት ወደ ቤታቸው ሲገቡ እንደ አውራ ዶሮ ዶሮዋን ደጃፋቸው ላይ ሲሰር አዩት። ይህኒ፣ አርጌቱዋ በንዴት "ኢድያ አትንደፋደፍብኝ እዚህ። ብድንስ ያ አመዳም ይብዳት!" አሉ ይባላል። "አመዳም" የተባለው አህያ መሆኑን ማስታወስ አይጠበቅብኝም።

ውሾች ወደኔ ማየት ሲጀምሩ ዞር ብዬ ፍርጠጣዬን አስነካው ጀመር። በቀላሉ አለቀቁኝም፤ ግቢዬ እስከገባ አሳደዱኝ። ተወርውራ ግቢዬ ከገባሁ በኋላ ግን ከዚህ በኋላ ሌላ መሸሻ እንደሌለኝ በመረዳቴ ጥርሴን ለፍልሚያ እዘጋጀሁት። ጀርመናዊቷ እየበረረች መጥታ በድንጋይ ታፋ ታፋቸውን እየጉነጠች ባታባርርኳኝ ኖሮ ከመነከስ ባላመለጥኩም ነበር።

ዛሬ ከአጥሯ ውልፍት ሳልል ዋልሁ። ጀርመናዊቷ ሽርሽር እምሽታ መጥታለች። አብሬያት ባለመሄዴ የተሰማትን ስሜት አላወቅኩም። ምን ዓይነቱ ቦቅቧ ነኝ። ተፀፀትኩ። ይህ ዓይነቱ ከህደት እንኳን ከውሻነቴ፣ ከሰውነቴ እንኳ አይጠበቅም። ይበልጥ ከውሻነቴ አይጠበቅም። ያ ክፉ ሰው መሆኔ ሳይሆን አይቀርም ያስከደኝ። ባይሆን ኖሮማ እመቤቴን መጠበቅ ነበረብኝ። ይህችን የመለለች ቆንጆ እዛ ጫካ ውስጥ ብትደፈርስ? ቦቅቧ ነኝ። ራስ ወዳድ።

እሷ ግን ቂም አልቋጠረችብኝም። ወዳለሁበት መጣች። ጥቁር ጅራቴን ቆላሁ። ይቅርታ መጠየቁ ይሆን? ግንባሬን እንደተለመደው ከዳሰለችኝ በኋላ ከተንቆረጠጠችበት ተነስታ በውሻኛ እየጠራች ወደ ማረፊያ ክፍሏ ወሰደችኝ። በሰሃን የተቆራረጠ ሥጋ አቀረበችልኝ። "የምንድን ነው?" ብዬ መጠየቁን አቁሜያለሁ። በማስታጠቢያም ውሃ አቀረበችልኝ።

በልቼም ጠጥቼም ከጨረሰኩ በኋላ በትልቅ ሳፋ ውሃ ሞልታ ሳሙና አኩረፈፈችበት። ወደ ሳፋው እንደገባ ስትጉትተኝ አላቅማማሁም። እንደ ሰው ሰተት ብዬ ገባሁ። ባግራሞት ተመለከተችኝና ከውሃው እየጨለፈች ገላዬን ካራሰች በኋላ በብሩሽ ጥቁር ፀጉሬን እያበጠረች ተባዩንና እድሬን ሁሉ አራገፈችልኝ። ደረመኔ ነጩን የሳሙና አረፋ ወደ ጭቃነት ሊለውጠው ደፍታ

እንደገና በንፁህ ውሃ አለቀለቀችኝ። የተባረከ አጋጣሚ እዚህች ሴት ልጅ ላይ ባይጥለኝ ኖሮ ምን እሆን ነበር?

ግራ የገባኝ ነገር የተፈጠረው በሯን ጠርቅማ ዘግታ ወደ አልጋዋ ከወጣች በኋላ ነበር። እርቃኗን እንሰላዋ ውስጥ ከገባች በኋላ አየችኝና ፈገግ ብላ እጇን ዘረጋችልኝ። ወጥቼ አልጋዋ ላይ ቁብ አልኩ ሳለመነታ። ማመንታት ነበረብኝ። ግር አለኝ። ሲባል የሰማሁት እውን ሊሆን ይሆን? ፈረንጆች ከውሾቻቸው ጋር ተራከቦ ያደርጋሉ የሚባለው እውን ይሆን? ሃሳቧ ምንድነው? ፍላጎቷ አልገባኝም። ሰው መሆኔን ያወቀች ያህል ግራ ገባኝ። ትዳብሰኝ ጀመር። አድርግ ብትለኝስ? ላደርግ? የፈጣሪ ያለህ!

ጌሊ አልጋዋ ላይ ፊጥ አርጋች ትቅበጠበጥ ጀመር። እንገቷን እንድልሰላት አስጠጋችኝ። ውሻ ባልሆነ ኖሮ ልቤ ይመታ ነበር። ያስደነግጣል። “ጭራሽ ውሻነቴን ሳትዘነጋው አልቀረችም። ልጄአንባት አልፈለግኩም። የጋላ ሰይፍ የመሰለ ምላሴን የምጎልክን ብርሌ በመሰለ እንገቷ ላይ አንሸራተትኩት። በሲቃ አቃሰተች።

በሰውና በእንስሳ መካከል የሚደረግ ሩካቢ ሥጋ (ወሲብ) በሳይንሳዊ አጠራሩ ዙፊሊያ ይባላል- “Zoophilia”። ከእንስሳት ጋር ወሲብ የሚፈፀመው ሰዎችም ዙስ ተብለው ይጠራሉ- “Zoos”። ጌሊ ከእንስሳት ጋር ግብረ ሥጋ የመፈፀም ልምድ ይነራት አይነራት አላውቅም። አሁን እየሆነች ያሰቸው ግን ዙስ መሆንዋን እንደጠረጥሮ አድርጎታል። እኔን የመሰለ ጥቁር ውሻ መሽልቅ አድርጋ አጥባ አልጋዋ ላይ ትላፋኝ ጀምራለች። ዙሶች ከእንስሳት ጋር የመዳራት ፍላጎት እንዴት ሊያድርባቸው እንደሚችል ለመረዳት ጥልቅ የሆነ የሥነ ልቦና ጥናት ያስፈልገዋል። ሁሉም ነገር መነሻ አለው። ጌሊ ለምን ዙስ እንደሆነች ለመጠየቅ አይቻለችም። እኔ በእርሷ ዘንድ ውሻ ነኝ። ልሳኔም የሰውን ልጅ ቋንቋ ተበጅቶ አልተፈጠረም። ምላሽ፣ ላንቃ፣ ትናጋ፣ ከናፍር ገድበውኛል።

ለነገሩ እንዲህ በሰሜት ውስጥ ሆኖ በሰው ልጅ ቋንቋ ባናግራት አእምሮዋ ሊለት ይችላል። ለምን ቢባል ውሻ ሲናገር ሰምታም፣ አይታም አታውቅምና። ፈጣሪ ይህን ኢ-ሞራላዊ የሆነ ድርጊቷን

ለመገሰዕ በአፈ ውሻ የተናገራት መስጊት ሳይቀስፋት ልትቀሰፍ ትችላለች። ጌሊ ጥልቅ በሆነ የጋላ ሥሜት ውስጥ እየዋኘች ነው። በቅልጥ አሳተ ገሞራ ውስጥ የምትዋኝ መሰለችኝ። ሰውነቷ ሞቋል። ፊቷ ቀልቷል። ደረቷ ወደላይ ታጥፎ ጥግ ሰጥግ ተጠባብቀው የተወጣጠሩና ሊፈነዱ የመሰሉ ጡቶቿን ምላሴ ጥግ አቀረበቻቸው። ጌሊ... ጌሊ...

ስሜ ጌሊ እንደሚባል ያወቅኩት በቀደምት ነው። ከሥራ ባልደረባቸው እንዲህ የሆነውና ቼ የሚባለው ቻይናዊ ሲጠራት ነው ይህቺ ጀርመናዊት ጌሊ መባሏን የሰማሁት። ወፈፈው ቻይናዊ ቼ አፍንጫው ላይ እንደሚሰካው ነጭ መነፅሩ ከንፈሩ ላይም የጌሊ ሥም ወዲያው ወዲያው ይሰነዛል። ያንን ነጭ መነፅሩን ባያደርግ ኖሮ እንደቀዥቃዣነቱ አስከአሁን ሁለት ዓይኖቹ በጋራጣ ከመመንቀር አያመልጡም ነበር። ቼ ሌሊት ሌሊት ሲተኛ እንኳ መነፅሩን የሚያወልቅ አይመስለኝም። ማውለቅም የለበትም። አለበለዚያ የዓይን አምላክ የእሱን ዓይኖች በመጠበቅ የኛን ዓይኖች ይረሳቸዋል።

ቼ ቀዥቃዣ ይሁን እንጂ ጥሩ እውቀት ያለው ኢንጂነር መሆኑን በቀላሉ መረዳት ይቻላል። የመንገዱን ሥራ በተመለከተ ብቻም ሳይሆን ለተለያዩ ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት አፍታ አይፈጅበትም። አብረውት የሚሠሩትን ኢትዮጵያውያን ከማነወር ተቆጥቦ አያውቅም። እውቀታቸው የሰለብሰ ከመሆኑም በላይ ከሥራ “አፒታይታቸው” ይልቅ የምግብ አፒታይታቸው ሺህ ጊዜ እንደሚበልጥ ሳይናገር ውሎ አያውቅም። ትናንት ወደ ማታ ከሥራ መልስ በምራት የኢትዮጵያውያኑን የሥራ ተልካሽነት እየተራገመ ሲገልፅ አመሸ።

“አሳፋሪዎች ናቸው! ማፈሪያዎች!... በዓለም ላይ በሥራ ልግምና ኢትዮጵያውያንን የሚስተካከል አይገኝም!... ይገርማችኋል። ለሀገራቸው ሳይሆን ለባርነት ተወስደው ለሌላ ሀገር የሚሠሩ ነው የሚመስሉት” ቼ ብቻዋን ቆማ ወደነበረችው ጌሊ ሥሜን እየጠራ ይህንን ሽመጡን እንድትሰማው ወተወተ።

"ጌሊ... ይገርምሻል!... ባለፈው ሁለት ኢትዮጵያውያንን በአካፋ እንደዕባብ ራስ ራሳቸውን ልቀጠቅጠዋቸው ምንም አልቀረገም ነበር። የተሰማቸው ሥራ በባራ የተጠነ ሲሚንቶ ማንንክ ነበር። ለሥራው ሲቀጠሩ በፍጥነት እንደሚያመላልሱ እየማሉ ነበር። ሁለት ሦስት ጊዜ ደህና አመለሱ። በጎሳ ነገር መጣ። በባራው ላይ የሚጭኑት አንድ አካፋ በኩት አይሞላም ነበር። ቢላክ አንድ ዚሎ ለመመዘኑ አጠራጠራለሁ። ሠራን ለማለት ይሆናል ሲነጋገሩ አይስተዋሉም። ፊታቸውን ትኩር ብዬ አይቼ ገረመኝ። ጭጋግ የለገመው ከረሰናም ቀን ይመስላል። ግንባራቸው ተከፋትሮ የደቀቀ ክስል የተቋጠረበት ጆንያ መስላል። ዓይኖቻቸው ጭትጭት በርበሬ መስለዋል። እጃቸው ላይ ሰዓት የለም። አስራ ሰማዩን ቀና እያሉ ያያሉ። ዐሐይዋን በዓይኖቻቸው ገፍተው የማጥለቅ ሥልጣን ቢኖራቸው ገና እኩል ቀን ሳይሆን ቀኑን ባጨለሙት ነበር። ዐሐይዋን እኔም ቀፍ ብዬ አየኝት። ምናልባት ባይኖቻቸው ሰበው የጣሏት ስለመሰለኝ። እሷ ግን እጣው ነበረች። ከእነሱ ጋር እልህ ተጋብታ ቀጥ ያለችባቸው መሰለኝ። እንደፋኛስ አንድ ቦታ ተንጠልጥላለች።

"ዐሐይዋን ላይ ቆይቼ ወደነሱ ዞር ስል በርቀት መቆጣጠሪያ 'Pause' እንደተደረገ ፊልም ተገትረዋል። በገንኩ። በደም ፍላት ወደነሱ ስራመድ 'play' እንደተባለ የቀመ ፊልም ተንተሳተሰ። ወደ ተጠው ስሚንቶ ቀድሜ ሄድኩና አካፋውን አንስቼ ጠበቅኳቸው። ባዶውን ባራ ሻዋሻዊ እየመቀት መጡ። ውሃ የፈሰሰ አልመሰላቸውም፤ አልደነገጡም። በአካፋው ክፉ ላይርግበት እልህ ተናነቀኝ። እደ ተንተኝታለሁ የጋለ ብረት የጨዋገኩ ይመስል ቀሉ አናት አናታቸውን ሳልከሸከሸኩ ባልኩት። እንደገና በእልህ አንስቼ የተጠነውን ሲሚንቶ እየባቅኩ ባራው ላይ ከመርኩት።

"በዝግታ አንከተውት መራመድ ያመሩ። መንገዱ ቀሉ እንዳያልቅባቸው ይመስል እየቆጠቡ ተራመዱት። መንገዱ ይሰበር ይመስልም እግራቸውን የሚያሳርፉበት በቀስታ ነው። የሀገራቸው መራት ከመስታወት የተሠራ አልያ፤ እንደ ሰው የሚያመጥ ይመስል አጥብቀው ይጠነቀቁታል። ለኒህ ሰዎች ኢትዮጵያ ሀገራችሁ አይደለችም ብሎ የነገራቸው ሳይኖር ይቀራል? የትም ብተዚሄ ጠባያቸው ያው ነው። በመንግሥት መሥሪያ ቢታዩት

ውስጥ የሻይ ሰአትን እንደ ሚያከብሩት ሥራን ቢያከብሩ የት በደረሱ። በምሳ ሰዓት የመሥሪያ ቤቶቹ በሮች ይጨናነቃሉ። ቀድሞ ለመውጣት ሲራኩቱ ስታዩ፤ ከአሳት አደጋ የሚያመልጡ እንጂ ወደ እንጀራና ወጥ የሚሂዱ አይመስሉም። ወደሥራ ገበታቸው ሲመለሱ ግን እግራቸው ላይ አለሉ የታሰረባቸው ይመስላል ይጎተታሉ። ባለጉዳይ ከመጣ ባላንጣቸው የመጣ ያህል ባይኖሩት ይገርፋታል። ለስድብና ለድብድብ ይሰናዱ። በሰንት መከራ በሰንት ደጅ ጥናት ጉዳዩን ፈፅመው ሲሸኙት በነሱ መልካም ውለታ የዋሉለት ይመስላቸዋል። ግዴታቸው እንደሆነ አስበውት አያውቁም። ጸባያቸው እንደ እኛ አገር ሜማ ያቃጥላል። ጌሊ ከነዚህ ማፈሪያዎች ጋር በመሥራት ጨጉዋራሃን ራስ በራ አድርገዋለሁ። ቼ በዚህ አባባታም። ሲራገም አመሽ። ጌሊ ግን ይህን ሁሉ በጥሞና ከማዳመጥ በተር መልስ አትሰጥም።

ቼ ጌሊን ሳይወዳት አልቀረም። አለቃው ባትሆን ኖሮ ብቻዋን አያሳድራትም ነበር። አሁንም ቢሆን እድሉን መሞከሩ አይቀርም ብዬ አስባለሁ። እንዲህ አንገትንና መላ አካሏን እየላሰካት ቢደርስ ውርውርቱን ለገቶ እንደሚገድለኝ ጥርጥር የለውም። ለነገ ቁርሱ አርስቶ ከማድረግ ወደጋላ እንደማይልም እርግጠኛ ነኝ።

ጌሊ ከቼ ይልቅ እኔን እንደምትወደኝ ሊያውቀው ይገባል። "ዙስ" መሆንዋን ማወቅ አለበት። "ዙራሰስ" - ከአንሰሳት ጋር ወሲብ በመፈጸም ሱስ የተለከረች። ከሱ ለሰላሳ ቆዳ የእኔ ኮሰሰ ፀጉር የሚመቻት መሆኑን ይረዳ። (እንዳንድ ሰዎች ከለሰላሳ አንሰላ ይልቅ ኮሰሰ ብርድ ልብስ ፀጉራም ኮምፒርት የሚመቻቸው በውስጣዊ የዙስ ስሜታቸው ምንንያት ይሆን?) ጌሊ ከቼ አጉል ሽክሽክታ ይልቅ የእኔ ከማይታወቅ ማንነት ውስጥ የሚመነጭ እርምጃ የለገመው ውስብስብ ትላላ መብቃዋ እንደሆነ ይወቀው። ቼን ፈራዩት እንዴ? ዘልዬ ጉርንቦውን ሳንቀው እንደምትልም መጠርጠር አለበት። ከሁሉም በላይ ጌሊ ዙስ መሆንዋ እንዳይታወቅባት አስጨነቀኝ። የእኔ ሕይወት አደጋ ላይ ከመውደቁ በተጨማሪ እርሷም ዙስ በመሆንዋ መገለግ የማይቀር ነው።

ከአንሰሳት ጋር ግብረ ሥጋ መፈጸም ጥንታዊነት ያለው ልማድ መሆኑ መታወቅ አለበት። ከክርስቶስ ልደት በፊት በ8,000 ዓመተ

ዓለም እንደተፈለፈለ በተገመተ ዋሻ ውስጥም እንደ ሰው እንሰላን ሲወሰብ የሚያሳይ ስዕል ተስሎ መገኘቱን የካምብሪጅ ዩኒቨርሲቲ አጥኝዎች አሳውቀው ነበር። በሰሜናዊ ጣልያን የተገኘው ይህ የዋሻ ውስጥ ስዕል ሐሳብ ወለድ ይሁን ወይም ምልክታዊ አገላለፅ እንደሆነ አልተደረሰበትም። ሆኖም ከእንሰላት ጋር ወሲብ መፈፀም አዲስ አለመሆኑን ያሳያል።

በዓለም ዙሪያ አያሌ አፈታሪኮች የዙፊሊያን ጥንታዊነት ያስረዳሉ። በዙሪያ አንድ የሚገርም አፈ ታሪክ አለ፤ በሰህር ትል አፈጣጠር። እጅግ በጠና ችግር ጊዜ የንጉሡ ሴት ልጅ ከችግሩ መውጫ መላ ትዘይዳለች። መላዋ ምንም አልነበረም ስዕሉት ነው። ችግሩን ለመውጣት ካበቃቸው ነጭ ፈረስ እንደምታገባ ትላላለች። ችግሩ እንዳያልፍ የሰም ያልፋል። ቃሏን መጠበቅ ነበረባት። ፈረሱን አገባች። ከፈረሱም የሀር ትልን ወለደች። የሀር ትልም እንደአባቱ ሃጫ በረዶ የመሰለው ለዛ ነው ብለው ይተርታሉ ኮሪያውያን።

ጥንታዊ ግብፃውያን፣ ግሪኮች፣ ሶሜን አሜሪካውያንና የመካከለኛው ምስራቅ ሕዝቦች ከእንሰላት ጋር ፍትወት የማድረግ ልማድ እንደነበራቸው በጥናት የተደረሰበት ነገር ነው። በመካከለኛው ዘመንም ቢሆን የአውሮፓ ቁሶች ሳይቀር ከእንሰላት ጋር በመዳራታቸው ክስ ቀርቦባቸው እንደነበር መዛግብት ይናገራሉ።

በህንድ ሀገር ይህ ጉዳይ የተለመደ መሆኑ ይነገራል። ውሻ በመሆኑም ይሁን ለእንሰላት ቅርብ በመሆኑ አለያ አሁን ነገሩ ስለገጠመኝ እንደሁ እንጂ ሰው እያለሁ የሰማሁት እና ያነበብኩት ሁሉ አንድ በአንድ እየታወሰኝ ነው።

በቅርቡ እንዲት ህንዳዊት ሴት በይፋ ሰርግ ደግሳ ውሻ ማግባቷ መነጋገሪያ ሆኖ ነበር። ከመቶ በላይ የሆኑ የሰርጉ ታዳምያትና ታዳምያን ከበር እየደለቁ ነበር የዳሯት። “ውሻ በማግባቱ አልፀፀትም” ነበር ያለችው ንግግር ስታደርግ።

በ2001ዓ.ም. እንዲት ህንዳዊት ሴት ድል ያለ ድግስ ደግሳ ሰርገኛ ትጠራለች። ከሁለት ሺህ በላይ ሰርገኞች (ልጆች ሳይቆጠሩ) በሂንዱ

ባህል ልብሳቸው አሽብርቀው፣ ወደ ሰርጉ ቦታ ይመጣሉ። ለመሽራትና ለመሽራውም ዘፈኑን ያቀልጡት ይጀምራሉ። የመሽራት መሽራ ግን ወተት እየቀለበች ጀጎል ያሳከለችው ዘንዶ ነበር።

ለላ አስደናቂ ታሪክም እዚሁ አፍሪካ ውስጥ ተሰምቶ ነበር። ይህም በዚሁ በ2001ዓ.ም. ነው። አንድ በቅዕል ስሙ ሮዝ የሚባል ሱዳንዊ የጎረቤቱን ፍየል ሲያደርግ ይያዛል። መንደርተኛው ይይዘውና አያካለብ ወስዶ ከአካባቢው ሽማግሌዎች ፊት ያቀርባል። ሽማግሌዎቹም ካወጡ ካወረዱ በኋላ 15,000 የሱዳን ዲናር እንዲከፍል ይቀጡታል። መቼ በዚህ ቢለቁት! በተጨማሪም ፍየሏን እንዲያገባ ይበይነብታል። ሻረ ብዙ ነው የሰማሁት!

ነጋዴዎች ከአህያዎቻቸውና ከባዝራዎቻቸው፣ እረኞች ከመንጋዎቻቸው፣ ጦረኞች ከፈረሶቻቸው... ጋር እንደሚዳሩ ሲተረክ መስማት የተለመደ ነው። ነገር ግን በቀልድ መልክ ተነግሮ በፈዝና በሳት ይሸኛል እንጂ ከሞራልም ሆነ ከሥነ ምግባር፣ ከሃይማኖትም ሆነ ከሕግ አንፃር ተገናዝቦ ተገቢውን ቅጣት መስጠት የተለመደ አይደለም።

በጥቂት ሀገሮች ዙፊሊያ (ከእንሰላት ጋር ወሲብ መፈፀም) በሕግ ያስቀጣል። እስካሁን በዚህ ተከሶ ማን እንደተቀጣ ባላውቅም በኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ ላይ በግልፅ የተደነገገ ነገር ነው። እንቀጽ ጄፔቪ “ማንም ሰው በእንሰላት ላይ የግብረ ሥጋ ግንኙነት የፈፀመ እንደሆነ፣ በቀላል እሥራት ይቀጣል” ይላል።

ከሃይማኖት አንፃርም ውጉዝ ነው። እንደማስታውሰው መጽሐፍ ቅዱስ በጥብቅ ይከለክለዋል። “ከእንሰላ ጋር ግብረ ሥጋ በመፈፀም ራሱን አታርክስ። ሴትም ከእንሰላ ጋር ግብረ ሥጋ ለመፈፀም ራሷን አታቅርብ። ይህ አስጠያፊ ምግባር ነው” ተብሎ በሊዋውያን 18፤23 ላይ ተፅፎ ይገኛል። ይህ ጽሑፍ ሁለት ነገሮችን ይጠቁመናል። አንደኛ ከእንሰላት ጋር ወሲብ መፈፀም በዛ ዘመንም እንደነበር ያስረዳናል፤ በሌላ ጉዳይ ላይ ሕግ አይወጣምና። ሁለተኛ ወንዶች ብቻ ሳይሆኑ ሴቶችም ከእንሰላ ጋር ወሲብ ለመፈፀም ራሳቸውን ያቀርቡ እንደነበር ያስረዳል። ይህም አስጠያፊ ምግባር

እንደሆነ ይገሥዳል። ከዚህ ጽሑፍ ወረድ ብለን ስናነብ "..." ከፊታችሁ የማሳድጃቸው አህዛብ በነዚህ በነዚህ ሁሉ ረከሰዋል።... በማለት (ሉዎ18÷24)፤ አሞራውያንን፤ አሦራውያንን፤ ከነፃናውያንን... የመሳሰሉ ሕዝቦች ከእንሰላት ጋር ወሲብ ይፈፅሙ እንደነበር ይጠቁማል።

ከጤና አንፃር ሲታይ ባለሙያዎች እስካሁን ዙፋሊያ የሚያስከትለው የጤና ቀውስ እንዳለ ሲያስረዱ አይታዩም። ኤችአይቪ ቫይረስ ከዝንጀሮ መጥቷል ተብሎ ከመደሰኩሩ በቀር የታማውን ዝንጀሮ የኤች.አይ.ቪ ምርመራ አድርገው አላስረገጡልንም። ራሳቸው ላቦራቶሪ ውስጥ ላመረቱት ቫይረስ ጥቁሮችን ተጠያቂ ለማድረግ እንደ ከጥቁር አሜሪካውያን፤ እንደ ከአፍሪካዊው ጥቁር ዝንጀሮ ከማላክክ ያለፈ ፋይዳ የሌለው ይህ ዲስኩር ግን ቢያንስ አንድ ነገር ያረጋግጥናል። ይኸውም እንሰላት ከሰው ልጆች ጋር ወሲብ እንደሚፈፅሙ ነው።

አያሌ ሌቶች በዝንጀሮ እንደተደፈሩ ይነገራል። ዝንጀሮ ልምጭ ቆርጦ እየዝለጠና እያንቀራጠጠ ቀሚስ አስወልቆ ከሌቶች ጋር ወሲብ እንደሚፈፅመው፤ ሌሎች እንሰላትም ነገርየውን ካዩ እንደማያቅታቸው ያሳያል። በተለይም ከሰው ልጅ ጋር በመላመድ የመጀመሪያዎቹ የሆነው እኛ ውሾች ካለማመዱን እንኳን ሩቅ ያልሆነውን ይህን ጉዳይ ሌላም አናደርጋለን። (ምነው ውሻነቴ እያየሰ መጣ?)

በሳይንሱ ረገድ፤ የሰውን ልጅ አስተሳሰብ የሚያጠናው ሳይኮሎጂ፤ የእንሰላትን ባህርይ የሚያጠናው ሞሎኒ እንዲሁም የእነዚህ ሁለት ዘርፎች መገናኛ የሆነውና በሰው እና በእንሰላት መካከል ያለውን ግንኙነት የሚያጠናው አንትሮፒኦሎጂ በዚህ ረገድ በጥልቀት መመርመር አለባቸው። በተለይም እንሰላት ለሰው ልጅ ያላቸው ስሜትና አመለካከት በውል አልተጠናም። ምናልባት ይህን ለማወቅና የእንሰላትን አእምሮ ለመመርመር እንደኔ ወደ እንሰላት በአስማት መለወጥን ሳይጠይቅ አይቀርም። ውሻን ለማወቅ ውሻ መሆንን ይጠይቃል። መሆንን ለመረዳት መሆንን ይጠይቃል። አለመሆንን ለማወቅ አለመሆንን መሆንን ይጠይቃል።

እኔም ብሆን ፍፁም ውሻ አይደለሁም። ገሚስ ውሻ ገሚስ ሰው ነኝና። እንደውሻ አሰብኩ ስል እንደሰው እያሰብኩ እገኛለሁ፤ እንደሰው አሰብኩ ስል እንደውሻ ሳስብ እገኛለሁ። አሁን ግን እንደምን እያሰብኩ እንደሆነ ሊገባኝ አልቻለም። ትጣምባሩ የጠፋው ስሜት ወረረኝ። በጌሊ ገላ ቀይ ልመስመስ ምላሴ በስሜት መወናጫፍ ጀምሯል። መቼስ ሰው ከበላ ከጠጣ (ይቅርታ ውሻ ከጠገበ) ሌላ ቢያምረው የተፈጥሮው አይደለም? "ውሻ ሆድ ውስጥ ቅቤ አያድርም" ይሏል ይኸው ነው። በጠንካራ የሞራል ሰንሰለት ካልተቀፈደደ በቀር ተምኔት ሁልጊዜም የሥጋ ቀስት ነው። "ውሻ ትህትና የካህን አብድና መቼ ይጋጠምና" የሚባለው ብሂል አእምሮዬ ውስጥ ተሰነቀረ። የፍትወት መገበሪያዬ ጥቁሩን ሸለፈት ሸልቅቶ ሲወጣ ተመለከትኩት። ከእቃው ተሽከርክሮ እንደሚወጣ ቻፒት። ቀይ ፍም ይመስላል። አ! የፈጣሪ ያለህ! ውሻ ልሁን እንጂ ባለትዳር አኮ ነኝ። የባለቤቴ አካል ከጌሊ ገላ ላይ ተነጠፈ መሰለኝ። ... ፈራ ተባ ስል የላንቃው ጩኸት ጭቅጭቅ በርበሬ የመሰሉ ዓይኖቼን ወደበሩ መለሳቸው። አንድ ሰው ላንቃውን የጌሊት ዘግቶት ገባ። ቺ ነው። አለቀልኝ በቃ!

፩

እንደ ኪራይ ድንኳን የትም ስተክል፤ የትም ስወጠር ሰነድ፡፡
አያሌ የሃሳብ ችግሮች ከወዲያ ወዲህ ወጥረው ወደየትም
እንዳልሄድ ሰፋኝ፡፡ እንደኛው ሀሳቤ ወደቤቱ መመለስ ነው፡፡

ቆንጆዬዋ ባለቤቱ፤ ይህን ያህል በብቸኝነት መስቃየት የለባትም፡፡
ልጆቿም አባታቸውን ይናፍቁ ይሆናል፡፡ አባታቸው ወደ ውሻነት
መለወጡን ሳይሆን በድንገት መከራውን ይዞ ከቤቱ እንደወጣ ነው
የሚያውቁት፡፡ ወራት ተቆጥረዋል፡፡ እንግዲህ ወይ ሞቷል ብለው
ደምድመው ተቀምጠዋል፡፡ ወይም ደግሞ የመኪና እደጋ
እንደረሰብኝ አስበውም ሊሆን ይችላል፡፡ በጥቅሉ ስለእኔ ሁኔታ ብዙ
ገምተው ብዙ ተጨንቀው እንደሞትኩ ሊደመድሙ ይችላሉ፡፡

ሞቷል ብለው ደምድመው ቢሆንሱ? የሚል ክፉ ሃሳብ
ተሰነቀረብኝ፡፡ አይደረግም፡፡ አይደረግም፡፡ ለአያሌ ደቂቃዎች ይህን
ሃሳብ የረዘበ ጆሮዬን ሳይቀር እያንቀሳቀስኩ ሳስብ ቆየሁ፡፡ ሞቷል
ብለው ደምድመው ከሆነ ልጆቼም አልቅሰው ወጥቶባቸው ረስተውኝ
ይሆናል፡፡ ሚስቴም ሌላ አግብታ... አይሆንም!... አይደረግም! አዎ
ሚስቴ ቆንጆ ናት፡፡ ማንም ብቻዋን ገልጦታ ብቻዋን በልትታ
እንድትኖር አይፈቅድላትም፡፡ እንኳን ሞቷል ተብሎ ተወርቶብኝ
ይቅርና ድርም ሰው እያለሁ እንኳ ብዙዎች ባይኖሩ በርቀት
ተሟላን ሲገልቡ አታዘብ ነበር፡፡ ለምን አያችኋት? አይባልም፡፡
ማንም ወንድ ለምን እንደሚያየት አውቃለሁ፡፡ ግልፅም ነው፡፡ ቆንጆ
ስለሆነች ነው፡፡ በወቅቱ ኩራትም ቅናትም ይሰማኝ ነበር፡፡ ባጭሩ
ይህ ሥጋቴ ሥጋት ብቻ ሆኖ እንዲቀር አረፈኳለሁ፡፡ "ሰው
ነበርኩ፤ በእንድ መጥፎ ቀን ስቀብጥ ወደ ውሻነት ተለወጥኩ፤

ሚስቴም ሞቷል ብላ በማሰብ ሌላ ባል አገባች የሚል ቅስም ሰባራ
ልብ አኮማታሪ ታሪክ እንዲኖረኝ አልፈልገም፡፡

ይህ ሥጋቴ እየጠነከረ ሲመጣ ወደ ቤቴ ብረር ብረር... ድረስ ድረስ
የሚል ሃሳብ፤ የጦር አለቃ እንደተፈናጠጠበት ሰንጋ ፈረስ ይንጠኝ
ጀመር፡፡ እንደ ዘላን እግር ይወዘውዘኝ ገባ፡፡ ቤቴ ሩቅ ባይሆን ኖሮ
አሁኑኑ እንዳች ሳላመነታ እበር ነበር፡፡ ነገር ግን ወደ ቤቴ
ለመድረስ አያሌ ኪሎ ሜትሮችን ማቋረጥ ይጠበቅብኛል፡፡ አያሌ
ኪሎ ሜትሮችን! ይህም ሊሆን የሚችለው በእግር ነው፡፡ ስንት
ቀናት እንደሚፈጅብኝ ለማሰላት ሞክርኩ፡፡ ማሰቡ በራሱ
ያታክታል፡፡ ወደ ውሻነት ባልቀየር ኖሮ ወደዚህ የመጣሁበትን
መኪናዬን እየነፃሁ በሄድኩ፡፡ ነገር ግን አሁን ውሻ ነኝ፡፡ የፈረደበት
ውሻ፡፡ በእንድ በማይታመን እውነት ውስጥ ያለሁ ልውጥ ፍጡር፡፡
ይህ እውነተኛ የሕይወቴ ቅስም እንጂ የካርቱን ፊልም ባለመሆኑ
ውሻ ሆኜ መኪና መንዳት አልችልም፡፡

ሕይወት እንደ ካርቱን ፊልም ቀለም አቅም በሰጣቸው ስዕሎች
ተንቀሳቃሽነት ጀብድ የሚፈፀምባት የህልም ዓለም አይደለችም፡፡
ለመሄድ የራስን ቋንቋ፤ ለመዞር የራስን ጋንጃ፤ ለመወሰን የራስን
ፍርዳ፤ ለመንዳት የራስን አቅም፤ ፍሬን ለመያዝ የራስን ቅልጥም
ትጠይቃለች፡፡

ኧረ ለመሆኑ መኪናዬስ እስካሁን ካቆምኳት ቦታ ትኖራለች?
አይመስለኝም፡፡ አሁን ትዝ ትዝ እንደሚለኝ መኪናዬን ያቆምኳት
የአስማቱን መከራ ለመሞከር ወደ ጫካው ስገባ ነው፤ ከይርጋለም
በዲላ በኩል ሞያሌ ወደሚባለው የኬንያ ጠረፍ ድረስ በተዘረጋው
አውራ ጎዳና ላይ መጋራ ወደሚባለው ጫካ ስገባ እዚህ አውራ ጎዳና
ላይ ጥያቄ እንደሄድኩ ነው የማስታውሰው፡፡ መኪናዬን ሄጄ ማየት
አያስፈልገኝም፡፡ እንደማስታውሰው ሞተሯን ካጠፋሁ በኋላ ቁልፉን
ይገኘው አልወረድኩም፡፡ ይህኔ እንድ እድለኛ ይዟት ተሰውር
ይሆናል፡፡ ወይም የእኔን መሞት ባለቤቱ ለፖሊስ አመልክታ
በኢንዱስትሪነት ተይዞ አልያም ለባለቤቱ ተሰጥታ ሊሆን ይችላል፡፡
አልያም በቆመችበት ቦታ እንዳለች መጃ በቅሎባት ይሆናል፡፡

ያም ሆነ ይህ መኪናዬ ለእኔ ከዚህ በኋላ ከወሻነት እንደገና ወደ ሰውነት ካልተለወጠኩ በቀር አታስፈልገኝም። ካልነጻጸጉት መኪናዬ ከቅልጥነት የሚያስበልጣት ነገር የለም። ቅል ስል ዲዮጋን የተባለው የጥንት ፈላስፋ ቅሉን ይዞ ባይነ ህሊናዬ ታየኝ። ፈላስፋው ዲዮጋን ካንዲት ቀፎ ከምታህል ተንቀሳቃሽ ቤት፤ ካንድ ምርኩዝ፤ ካንድ ወሻ እና ካንዲት ቅል በቀር ሀብት አልነበረውም። ቅሏንም አንድ እረኛ በእፍኑ ከወንዝ ውሃ ሲጠጣ አይቶ ትርፍ መሆንዋን በመገንዘብ ጥሏታል። ወሻው ለዲዮጋን እስፈላጊው በመሆኑ ወሻዊ ኩራት ቆነጠጠኝ። ለምን እይለመዝኝ? ለፈላስፋው ዲዮጋን በምድር ላይ ካስፈለጉት ሦስት ነገሮች አንዱ መሆን ቀላል አይደለም። ዲዮጋን፤ "ብዙ ያለው አላተረፈም፤ ጥቂት ያለውም አላነሰውም" በሚለው ፈሊጥ የተመራ ቢመስልም፤ እኔ ግን "አገልጋይን እጁ፤ ወሻን እፍንጫው ያኖራታል" እንዲሉ ከእፍንጫዬ በቀር ብዙም ጥቂትም የለኝም።

ከእንግዲህ ወዲያ መኪናዬንም እንደሌለኝ እቆጥራታለሁ። እንዲያውም ለእኔ በዚህ ሰዓት ከስባሪ ገል የበለጠ ንብረት በምድር ላይ አላገኝም። ሰው እያለሁ ኦጋዴን ውስጥ ይወጣል ተብሎ የሚጠበቀውን ነጻጅ በተስፋ አጠባበቅ ነበር። ሰው እያለሁ የኢትዮጵያ ቴሌቪዥንን አመለከት የነበረው የካድሬን ቀረርቶ ለማዳመጥ ሳይሆን ምናልባት አንድ ቀን ለረጅም ጊዜ ሲጠበቅ የኖረው የኦጋዴን ምድር፤ መቀት ብቻ ሳይሆን ነጻጅም እንደወተት መታለብ መጀመሩን በሰበር ዜና ለመስማት ነበር። ሆኖም ይህን ሳልታደል ከሰውነቴ መንበር ወርጄ በወሻ እንቁርጢጥ ወሻ ቁጭ ኑሮን በመግፋት ላይ ነኝ። እንደወሻነቴ ከአንድ በርሜል የነጻጅ ዘይት ይልቅ አንድ ገል ወተት ይበልጥብኛል። ተቆፍሮ ከሚወጣ ዘይት ይልቅ ተቆፍሮ የሚወጣ አጥንት ይሻለኛል። በመሆኑም መኪናዬ አያስፈልገኝም። መሄድ ካለብኝ ሕልቆ መሳፍርት የሌለውን መንገድ በእግራ መጋጠም ይኖርብኛል።

ለመሄድ ለመሄድ ማንም አልከሰለኝም። ነገር ግን አንድ ነገር አለ። አልተከተብኩም። በመንገዱ ላይ የሚገኘውን ባላውቅም ከወሻ በቀር የሚያስፈራኝ የለም። በሽታውን ሊያጋብብኝ ይችላል ብዬ እንጂ ለነገሻውስ እኔም የዋዛ አይደለሁም። እኔ ነኝ ያለ ይግጠመኝ። ወሻ ሆኖ መጥቶ ብርንዶ ሆኖ ይመለሳታል።

ከሚያጋጥመኝ አራዊቶች ሁሉ አጥብቄ የፈራሁት ወሻን የሆነበት ምክንያት ወሻ ሆኜ ሳለ ወሻን በመናቄ አይደለም። ወሻውን ሳይሆን በሽታውን ነው የፈራሁት። ሰውም እያለሁ ሰውየውን ሳይሆን አመለካከቱን ነበር አጠላም አወድም የነበር። ሰው እያለሁ ማን እንደነበርኩ፤ ምን እንደነበርኩ፤ ደረጃዬ፤ እውቀቴ፤ ማንበራዊ፤ ፖለቲካዊና ሃይማኖታዊ አመለካከቴ፤ ምን እንደነበር የማስብበት ጊዜ አልደረሰም። ለሁን የሚያስጨንቀኝ የመከተብና የሰመከተብ ጉዳይ ነው። ብዙ ህልም ያለኝ ሰው ነኝ። (ይቅርታ ወሻነቴን እየዘነጋሁት ተቸገርኩ) እስከ ሕልሙጄ እንድሞት አልፈልገም። እስከሕልም ከመቀበር የበለጠ የባሰ ክፉ ዕጣ የለም። ሰውነቴ በእካል ወሻ ውስጥ ቢቀበርም አንድ ቀን ከዚህ መቃብር ለመውጣት ተስፋ አለኝ። ወሻ ሆኜ የማላሳካው ሰውነትን የሚጠይቅ ሕልም አለኝ። ተስፋዬ ሰው መሆን ነው። ግን ለምን? የሚጠይቅ ሕልም አለኝ። ተስፋዬ ሰው መሆን ነው። ግን ለምን? ወሻ ሆኜስ ብቀር?... ብዙ ነገር ይቀራል። ተስፋን ያህል ታላቅ ነገር ሆለች። ተስፋ የሌለው ሰውና ክንፉን ያጣ አጥራ አንድ ናቸው። ሁለቱም ወደየትም አይሄዱም። በእርግጥ ወሻ ሆኖ ከመኖር (በተለይ ሰው ለነበረ ሰው) መሞት ይሻላል። በእርግጥ ሰው ሆኖ መኖርም ትክክለኛውን ሰው ሆኖ መኖር ካልተቻለ በስም ሰው በግብር ወሻ ከተሆነ እንደኔ በስም ወሻ ሆኖ በግብር ሰው መሆን ይሻላል።

ሰው እያለሁ ኢትዮጵያዊ ነበርኩ። ኢትዮጵያዊነቴንም ማንም የመፀወተኝ ሳይሆን በደም ያገኘሁት ነው። ሰው ሆነው እያሉ እንደወሻ ጅራታቸውን የሚቆሉ፤ ስንኩላን ሰው ሆነው እያሉ ከብራቸውን ለፍርፋሪ የጣሉ የጥጥ ሽክሞች የሰውነቴን ክብር ወደ ወሻ ክብር ሊያወርዱት ሞክረው ነበር። ነገር ግን እንኳን ክብራ ባንዲራዬ እንኳ ሲወርድ የምነድ እሳት በመሆኔ እንደ እቶን እየተጋረፍኩ አላስጠጋኝቸውም። እዎ አሁንም ቢሆን ተስፋ አለኝ። ወደ ሰውነት እንደገና እመለሳለሁ የሚል ተስፋ አለኝ። ያለተስፋ መኖር ያስፈራል።

ጌሊ ብታስከትበኝ በሚል እንጂ ይህን ያህል ወራት የተቀመጥኩ የእሷን ገላ የመላስ ሱስ ይዞኝ አልነበረም። እርሷ ግን ጭራሽ ትዝ ያላትም አልመሰለኝ። ጤነኛ ሆኜ ስላየችኝም ይሁን ወይም ተከትቦ ይሆናል በሚል ግምት እስካሁን አላስከተበችኝም። የእስፋልቱ

ሥራም ቢሆን እየተገባደደ በመሆኑ የእነ ጌሊ ኮንትራት ሊጠናቀቅ ይችላል። ቼ ቁም ሳይቋጥርብኝ አልቀረምና ሥራው ሊጠናቀቅ ሕይወቴን ያንድ ቀን ምሳው አድርጎ ከማጠናቀቅ አይመለስም። ከጌሊ ጋር ስዳራ ባይነጉ በብረቱ ቢመለከትም የፈራሁትን ያክል አልደነገጠም። ከወራት በፊት ለመጀመሪያ ጊዜ ስልስላት ያየ ጊዜ ነገሩን ከመጤፍ ሳይቋጥር ያመጣውን ወረቀት ጠረጴዛው ላይ አስቀምጦ ነበር የወጣው። እንደ ሀበሻ ዘራፍ ይልብኛል ብዬ ልዘለገለው ብዘጋጅም እስካሁን አደገኛ ሆኖብኝ እያውቅም። ነገር ግን ምንም እንኳ ሀበሻ ባይሆንም፤ መቼም ሰው ነውና ሳይቀናብኝ አይቀርም። ሆኖም ለመከተብ ስል እንጂ ጌሊን የመላሰ ሱስ እንደሌለብኝ ሊያውቅ ይገባል። በመሄድና በመቅረት ችካሉች የተወጠርኩትም ለዚህ ነው።

በአያሌ የሃሳብ ችካሎች ተወጥረው እያለሁም ሰው የመሆን ተስፋዬን አሰላስል ነበር። ነገር ግን እንደ የሃሳብ ብልጭታ አእምሮዬ ላይ ቦግ አለ። 'ሰው እስከሆን ድረስ ለምን ውሻ መሆኔን አልጠቀመውም?' ስል አሰብኩ። 'የምንሆነውን እስከምንሆን የሆነውን መጠቀም አለብን' ስልም ለመፈላሰፍ ቃጣኝ። መሆኔን መጠቀም። ይህን ማሰብ ቀላል ነው። መሪ ብሆን ምን አደርግ ነበር? እስረኛ ብሆን ምን አደርግ ነበር? መሳተፍ ብሆን ምን አደርግ ነበር? ብሎ እንደማሰብኩ ውሻ ብሆን ምን አደርግ ነበር? ብሎ ማሰብ ይቻላል። ውሻ ብሆን የሚለው መሆን ለእኔ ተመልሷል። ሰው ነበርኩ፤ ውሻ ሆኛለሁ።

ውሻ መሆኔን ለምን ልጠቀመው? የሚል ሃሳብ ከመጣልኝ በኋላ መልሱም ተከተለልኝ። ሰላይ መሆን እችላለሁ። "ውሻው ሰላይ" የሚል ርዕስ መጣልኝና ተገልብጦ "ሰላዩ ውሻ" በሚለው ተሻሻለልኝ። ሰው ሆኜ የማላገኘውን መረጃ ውሻ ሆኜ እመነትፈዋለሁ። ከልጅነቴ ደክቼ የተደበቁ ነገሮችን የመመንቀር ዕኑ ፍላጎት ነበረኝ። አዎ ከዚህ በኋላ እሰልሳለሁ። የስላላውን ውጤትም ሰው ስሆን ጥቅም ላይ አውለዋለሁ። በየጓዳው በየጎድጓዳው እየገባሁ የሀገሪቷን ሁኔታ አጠናለሁ። ከአጋዴን በረሃ እስከ ሰሜን ተራራ፤ ከተራ የመንደር ምስጢር እስከ አራት ኪሎ ቤተ መንግሥት ቁማር ብሰልል ማን ይጠረጥረኛል? ማንም። ውሻ ነኝ! ሰላዩ ውሻ! ወሰንኩ።

2

ስለላዩን ልጅምር ነው ሰላዩ ውሻ። "መረጃ ሀብት ነው" የሚሉት ፈሊጥ እውነትነት አለው። ዘመነ፤ ዘመነ መረጃ እንደመሆኑ ከነጋዴ እስከ በርግዴ፤ ከመሪ እስከ ተመሪ፤ ከተመራማሪ እስከ መርማሪ፤ ከቆማሪ እስከ ኮማሪ መረጃ ይፈልጋል።

ነጋዴው የቱን ገዝቶ ቢሸጠው እንደሚያዋጣው ብቻም ሳይሆን መቼ ምን ገዝቶ መቼ ምን መሸጥ እንዳለበት ለማወቅ መረጃ ያስፈልገዋል። የንግድ ሰላላ የሚያከናውኑ ቱጃሮች እሳት የላሉ ሰላዮችን በየሀገሩ እንደሚያሰማሩ የታወቀ ነው። የንግድ አትጣጫዎችን ብቻም ሳይሆን በሚቀጥሉት ዓመታት የትኛው ንግድ አዋጪ እንደሚሆን ካለው ነባራዊ ሁኔታ ተነስተው የሚተነቡሩ ሊቆችን ተጥረው በሚያስተነትኑ እሳት የላሉ ነጋዴዎች መሃል ተፎካካሪ ነጋዴ ለመሆን መረጃ አስፈላጊ ነው። የአስያፍ የአውሮጳ ኩባንያዎች የአፍሪካን ገበያ የሚሰልሉ መራጆችን በገፍ እሰማርተዋል። ኢትዮጵያ ውስጥ አያሌ የንግድ ሰላዮች የሀገቡን የጫማ ቁጥር ሳይቀር ያውቁታል።

የትኛው የጫማ ቁጥር በገፍ እንደሚሸጥ መረጃው አላቸው። ይህን ላስብ የያንዳንዳችን እውራ ጣት ሳይቀር እንደተሰነገረ ገመትኩ።

መረጃዎቻችን የመረጃ ጥም ቁራጭ ሰላዮቻቸውን በየተራ-ነገሩ እሰማርተዋል። ከሆቴል ቤት እስከ ፑል ቤት የተሰገሰጉ ሰላዮቻቸው የወራ ስልታቸውን ከፍተው ይወጥቱና ቋጥረው ያተሰላጋቸዋል።

"ዛሬስ ምን አሉ?" የሚለው መዝሙር ከተዘመረ በጌላ ክረጢቱ ይፈታል። አስፈላጊው ትንታኔ ስነልቦና ለማወቅና እንደየሁኔታው "ማርሽ" እየተየሩ ለመንጻት መሪዎቻችን ከቁማር ቤት እስከ ኮማንዶ ቤት ለላዮቻቸውን ይልኩባቸዋል።

ቆማሪ ለካርታ ያጨነቁራል። ኮማንዶ የጉረቤቷ ጠላ ክእርሷ አለመብለጡን ለማረጋገጥ በጠዋቱ ቀማሽ ትልካለች። ቀማሽ ለከር በዛው ካልተረ መረጃውን አግኝታ የእሷ ከቀጠነ ጠላቅን ድፍድፍ ታልሳለች። ከወረረም ታቀጥሳለች። በማቅጠንና በማወራር ውድድሩን ካልተወጣች የኩመራ ተቀናቃኝ በክሰረት ከውድድር እንድትወጣ የሐሜት ሚሳዬላን ትወነጭፋለች። "የእገሊት ጠላ ውስጥ ጉርጥ ተገኘ" ብላ ታስወራባታለች።

ያም ሆነ ይህ ዘመኑ የመረጃ ዘመን በመሆኑ ያለ መረጃ የሚጓዝ ሰው ያለ መሪ የሚራመድ አውር ነው። እውሩ ወደ ገደል ይገባል፤ ወይ ተጋጭቶ ይቆማል። ስለዚህ ውሻነቱን ለሰላላ መጠቀሚያ ተገቢ ነው።

ሰው ሆኖ የማላገኘውን መረጃ ውሻ ሆኖ ለመመንተፍ ዝግጅቱን አጠናቅቆያለሁ። መሪዎቻችን ተመረውን እንደሚሰልሉ ተመራም እነሱን የመሰለል እድል የሚያገኘው በእኔ በኩል ነው። የመረጃ ትንሽ የለውም።

አራት ኪሎ ቤተመንግሥት ድረስ በመግባት የመሰለል እድል አለኝ። ውሻ ነኝና በአጥር የመግባት እድሌ የለፋ ነው። እኔን ውሻ እንጂ ሰው ነው ብሎ ሊጠረጥር የሚችል የቤተ መንግሥት ጠባቂ እንደማይኖር አርግጠኛ ነኝ። ለየትኛውም የእግዚአብሔር ወታደር እኔ ጥቁር ውሻ እንጂ የተከበርኩ ሰው መሆኔን ለማወቅ (መስኮት ካላገዘው በቀር) አይችልም።

እንደማንኛውም ውሻ የቤተ መንግሥቱን አጥር አልፎ እንባለሁ። ቤተ መንግሥቱ "ቀጋሥ" የሚል ምህረ ቃል በተበየነባቸው የብረት ዘንጎች የታጠረ መሆኑን አስታውሳለሁ። ሰው አያለሁ በቤተ መንግሥቱ በኩል ሳልፍ የጉረጥ ቤተ መንግሥቱን ገርምሜ ሳይ ያለፍኩበትን ቀን አላስታውስም። የማላስታውሰው በብረት ዘንጎች

መካከል ያለውን ርቀት ነው። ወደዛው ስደርስ የማየው ይሆናል። በብረት ጦርቹ መሃል ያለው ክፍተት ውሻ ማስገባት የሚችል ከሆነ ነገሩ ይቀልልኛል። ይህ ሳይሆን ቢቀርስ? የባለሥልጣናቱ ውሃ የመሰሉ መኪኖች እየፈሰሱ ሲገቡ ላጥ ብዬ በበር በኩል መግባት እችል ይሆን? ወይስ ይህን አደገኛ መክራ ስጦካር የአንድ እግዚአብሔር ማላመዳየን ብሎ ቢያስቀረኝስ? የተከፈለው መስዋዕትነት ጥይት ማላመዳየን ብሎ ቢያስቀረኝስ? የተከፈለው መስዋዕትነት ተከፍሎም ቢሆን ይህ እቅድ መሳካት አለበት። የሰላላ ሥራ ጠንካራ ዲሲፕሊንና አሸናፊ ስነልቦናን ይጠይቃል። ጉልበትን ብቻ ሳይሆን ሕይወትን መስጠትንም ይጠይቃል።

ሁለቱንም ለመስጠት ዝግጁ ነኝ። ምክንያቱም ጊዜ የለኝም። በእስማት ወደ ውሻነት ከተለወጥኩ ወዲህ እድሜዬ የውሻ እድሜ ሆኗል። በአፋጣኝ ወደ ሰውነት ካልተለወጥኩ ሞት በየሰከንዱ እየቀረበኝ ነው። ነገር ግን እንደገና ወደ ሰውነት መመለሻውን እስማት ላውቀው አልቻልኩም። አእምሮዬ እንደ ጥቅምት ለማይ ጥርት ብሎብኛል። ወደ ሰውነት ከመመለሻው እስማት ውስጥ ትዝ የሚሉኝ ሁለት ቃላት ብቻ ናቸው። እነዚህን ሁለት ቃላት በመናገር ደግሞ ሰው መሆን አይቻልም። ሙሉውን የእስማቱን ቃል ሳላንድል ማወቅ አለብኝ።

መጀመሪያ ወደውሻነት የተለወጥኩ ለሞን ወደ ሰውነት መመለሻውን እስማት ለማስታወስ ሳምጥ ነበር። ነገር ግን ሳታረግዝ እንደምታምጥ ሊት ምጥ ብቻ ሆኖ ቀረብኝ። ተስፋ መቁረጥ በመጀመሪያ ወደ ሰውነት የመመለስ ጥረቱን ትቼ ውሻነቱን ወደ መቀበል ሃሳብ አዘንብያለሁ። ማንነትን መቀበል የውድታ ግዴታ ነው። ውሻ ነኝ። ውሻ ነኝ። ውሻ ነኝ። ውሻነቱን ግን በከንቱ አላባከነውም። ማንነትን መቀበል ብቻ በቂ አይደለም። ማንነትን መጠቀም የሚለው ሀሳብም ሊሰመርበት የሚገባ ነው።

ውሻነቱን ለሰላላ ለመጠቀም ማሰቤ ተገቢ ነው። ስለላዬን ክእራት ኪሎ ለመጀመር መወሰኔም ጥሩ ውሳኔ ለመሆኑ አልጠራጠርም። ሁሉም ነገር ከጭንቅላት መጀመር አለበት። ትዕዛዝ ሁሉ ከላይ በመሆኑ ታችኛው የላይኛው ነብረት ቢሆንም ዲካው የላይኛው ነው። ዲካውን እናውቀዋለን። ቁጥሩም የላይኛው ሜማ ቁጥር ነው። ላይኛውን ጠለት ብሎ ማወቅ ረቂቅነትን ይጠይቃል። "ያሳ

ግማቱ ከጭንቅላቱ" እንዲሉ የአሳውን ደህንነት ማወቅ የሚቻለው ጭንቅላቱን በማሸተት ነው። የታችኛው አካሉ የጭንቅላቱ ሰለባ ነውና ሁላችንም የጭንቅላታችን ሰለባዎች ነን። ለማሸተት ደግሞ ውሻን ያህል ፍጡር የለም።

እገባለሁ፤ አራት ኪሎ እገባለሁ። አራት ኪሎ ውስጥ ከሃያ በላይ ውሾች እንዳሉ ሰምቻለሁ። ውሾቹ የጠቅላይ ሚኒስትሩ ንብረት ውሾች ናቸው አሉ። እንደሰማሁት ከሆነ እነዚህ ከተለያዩ የውጭ ሰዎች በስጦታ መልክ የተበረከቱላቸው ውሾች ዘናጭ ኑሮ ይኖራሉ አሉ። ዝንጥ፤ ዝንጥንጥ ብለው። በውሃና ሳሙና እየታጠቡ ረብጣ ንንዘብ የፈለሰበት የፈረንሳይ ሽቶ ይርከፈከፍባቸዋል አሉ።

ቀናሁ። ብቀናሽ ምናል፤ እንኳን እኔ ውሻው፤ ሰውሽ ቢሆን "ውሻቸውን ባረገኝ" ብሎ ቢመኝ ይፈረድበታል? ሌላው ቀርቶ ቤተ መንግሥቱን የሚጠብቀው አንድ የአግእዚ ወታደር እንኳ በዚህ ቤቀና አይፈረድበትም። ምክንያቱም የወታደሩን ጣቶች የአራት ኪሎ ውርጭ ሲያኮማትራቸው የሴትዮዋን ውሾች ጆራት ድሉት ሲቆላቸው፤ ነፋስ ከሚያወዛውዘው ዛፍ ሥር ተቀምጠው ካልታዘቡ በቀር ቸኩሉ መፍረድ አይገባም። በየቀኑ አያሌ ሕፃናት በረሃብ በሚሞቱባት ሀገር "መምራት" እንትልፍ ባይን አያሌ ይሆናል ብዬ አስብ ነበር። ሃያ ውሻ ይዞ የቤተ መንግሥቱን ግብ መዘር የሚያስቸል ጊዜ ይሰታል ብዬ ገምጥም አላውቅም።

ይህ ድርጊት የሚያስታውሰኝ እዛው ቤተ መንግሥት ውስጥ የዛሬ አርባ ዓመት ገደማ ይኖሩ የነበሩትን አፄ ኃይለ ሥላሴን ነው።

ንጉሡ አንድ ሉሉ የሚባል የጃፓን ዝርያ የሆነ ውሻ ነበራቸው አሉ። ሉሉ በንጉሡ አልጋ ላይ እስከመተኛት ሙሉ ሥልጣን የነበረው ድንኳን ውሻ ነው። ሉሉ ከንጉሡ ጫማ ሥር አይጠፋም። ከንጉሡ ጋር በምን ቋንቋ እንደተግባቡ ባላውቅም ሉሉ ልዩ ተልእኮውን ይወጣ ነበር። አለእግባብ የሚንጠራሩ መኳንንትን የማዋረድ ሥራውን ባግባቡ ይወጣ እንደነበር በታሪክ ተመዝግቦለታል። ሮጦ ከመኳንንት ጫማ ላይ ይሸናል። ንጉሡ በልዩ ቋንቋ ሂድና እገሌ ጫማ ላይ ሽናና ልኩን አሳየው የሚል ትዕዛዝ ላይሰጡት አይቀርም።

የተሸናበት የተከበረ ሰው ውሻውን ረግጦ የማባረርም ሆነ በውሻው ድርጊት ተከፍቶ የመታየት መብት የለውም። የሚከተለውን መዘዝ ይገምታል። ጫማዩ ላይ ተሽና ብሎ ፊቱን ያጠቆረ መኮንን ዳግመኛ ሉሉ አይሸናበትም። ምክንያቱም ሁለተኛ ወደ ቤተ መንግሥት የመግባት ተስፋ የለውምና። ንጉሡ በሉሉ በኩል የመኳንንቱን ሥነ ልቦና ካወረዱ በኋላ ቀጣዩ ተግባር ይከተላል። ሉሉ በየመኳንንቱ ጫማ ላይ በተጻዳዳ ቁጥር እየሀረ በሀር ጨርቅ የውሻውን ሽንትና ኩስ የሚያፀዳ የፈረደበት ሉሉ አለ። ለሰሙ ከሚኒስትር ማዕረግ የማይተናነስ ሥልጣን ያለው ጠራጊ የመጥረግ ሥራ ብቻ ሳይሆን የሚሠራው የመረጃ ሥራም ነበረው። የመኳንንቱን የሽክሽክታ ምስጢርና ጉምጉምታ ጫማ ሲወለውል ባቀረቀረበት ያዳምጥና ወስዶ ለንጉሡ ይዘከዝከላቸዋል

ያሁኖቹ ሃያዎቹ ውሾች ተግባር ምን እንደሆነ አላውቅም። ጎጥ ይሁኑ ጊንጥ ገና መረጃው የለኝም። በለሰ ቀንቶኝ ከተቀላቀልኳቸው ይህ ገና የምደርስበት ጉዳይ ይሆናል። ሆኖም የሃያዎቹ ውሾች አባል የምሆን አይመስለኝም። በምን እድሉ? "ጽድቁስ ቀርቶ በወጉ በኮነኝ" አሉ፤ ሳሉኑ ቀርቶብኝ ካጥሩ ባዘለሉኝ።

መሪዎችና የውሾች ግንኙነት በሀገራችን ይህን ሲመስል ከዚህ በተቃራኒ ደግሞ ሀገሪቷ ውስጥ ያሉትን ውሾች ሁሉ እያሳደደ የሚፈጅ ብርጌድ እስከማቁዋቁዋም የደረሰው የኮሞርሱ ፕሬዚዳንት አሊ ሶሊህ ሊዘነጋ እይገባም። እዚሁ አፍሪካ ውስጥ በውሾች ላይ የተፈፀመው የዘር ማጥፋት ወንጀል (ጂኖሳይድ) አሊ ሶሊህን ዘሎግ ፍርድ ቤት ሊያስገትረው የሚችል ነበር። ነገር ግን እኔ ራሴ እሁን ውሻ ሆኜ እስከመለከተው ድረስ፤ ሰው ሳለሁ ያንን ትራጂካ ከመጤፍ አልቆጠርኩትም ነበር። ስንት ህዝብ እንደ ዳዋ በሚመነጠርበት፤ እንደ መክር አረም በሚነቀልበት እፍረካችን ውስጥ ስለ ውሻ እልቂት ብንጮህ ሰው ጉድ እይልም! ውሾች ግን ይማለላሉ። ተንቆርጠው ወደ ሰማይ እፋቸውን አሞላላቸው "ኡውውው..." የሚሉት የኮሞርሱን የጓደኞቻቸው እልቂት ለፈጣሪ እያሳሰቡ ይሆን?

ታሪኩን ላስታውስ። አሊ ሶሊህ ደሴት በሚያክለው የቤተ መንግሥት አልጋቸው ላይ ተኝተዋል። መጥፎ ህልም እንደ ሱፐር ማን ከፎት ፎት ከጉድባ ጉድባ ያዘልላቸዋል። ሰፊው አልጋ ጠቧቸዋል። ህልሙ በድንቃድንት ድርጊት የታጀበ ትንፋሽን የሚያቋርጥ ነበር። አንድ ድንክ እንበሳ በሚመስል ውሻው የታጀበ ሰውየ ፕሬዚዳንት ሶሊህን ያሳድዳቸዋል። የውሻው የሾሉ ክራንቻዎች የሶሊህን ጅማቶች ሊበጥሩ ከባታቸው ሲሰነቀሩ ፕሬዚዳንቱ ባብተው ከህልማቸው ይባንናሉ። ፕሬዚዳንቱ ይህ ግብግብ ህልም መሆኑን ያውቁት በላባቸው እየዋች ከነቁ በኋላ ነበር።

ህልሙን ለማባረር ብራንዲያቸውን ቀድተው ከጨለሙ በኋላ አንድ አዋጅ ያወጣሉ። የፕሬዚዳንቱ አዋጅ በመላ ኮሞሮስ የሚገኙ ውሾች ባስቸጋይ እንዲረሽኑ ጥብቅ ትዕዛዝ የሚሰጥ ነበር። በነጋታው የወጣቶች ውሻ ገዳይ ብርጌድ ተቋቁሞ በዛው ዕለት በመቶዎች የሚቆጠሩ ውሾች አለቁ። እንዳይሉ ናዚዎች በእስራኤሎች ላይ እንደፈሀሙት የግድያ ስልት "ማገዶ ቆጣቢ" እንዲሆን ተደርጎ በጥቂት ማገዶ ብዙ ውሻ እንዲሞት ተደረገ (እይ አፍሪካ! ስንት ጅሎች እስከ መቼ ያጃጅሉሽ ይሆን?)። ጅሎቹ ሱፍ ደንቅረው በፕሮቶኮል ተጠብቀው ሲታዩ ልዕለ ሰብ (Superhuman) ይመስላሉ። እነሱ ያለነሱ አዋቂ ያለ አይመስላቸውም፤ እኛም የሚያውቁልን ይመስለናል። ውስጣቸው ግን ባዶ የባዶ ባዶ መሆኑን የኮሞሮስ ውሾች ተገንዝበዋል። በህልም ባዩት አንድ ተናካሽ ውሻ ምክንያት አዋጅ አውጥተው መላ የሀገሪቷን ውሾች ፕሬዚዳንት ሶሊህ ጨርሰዋል። ይህ ድርጊት፣ የሌሎችም ጓዶቻቸው መገለጫ ነው።

ለጥቂት ደቂቃዎች ጸለይኩ። የውሻ ጸሎት። የእኛውንም ሰውዬ በህልማቸው ውሻ እንዳያባርራቸው ጸለይኩላቸው። ካባረራቸው እኛ ውሾች አበቃልን በቃ። አለቃልን በቃ። የኛውም ሰውዬ አንድ ሰው ለማሰር አዋጅ እንደሚያረቁ፤ ህጋዊ ለማስመስልም በፓርላማ እንደሚያሰድቁ፤ በትግል ጓደኞቻቸው ሳይቀር ይታማሉ። ለማንኛውም ወደ አራት ኪሎ ለመሄድ ቆርጫለሁ። እነ ጌሊን የምሰናበትበት ቀን ቀርቧል።

ጌሊን ለመጨረሻ ጊዜ ተመለከትኳት። ውሻ ባልሆን ኖሮ እንባዩ ባይኔ ይንቆረዝዝ ነበር። እየተሰናበትኳት መሆኑን ብታውቅ ኖሮ ምን እንደሚለማት መገመት አቃተኝ። ምናልባት ሰው ስለሆነች እነዚህ ሰማያዊ ብይ ዓይኖቿ እንባ ይወራጭባቸው ይሆን? አላውቅም። ሆኖም መሄዴን እንደማትፈልገው መገመት ቀላል ነው። ምንም ሆነ ምንም ወደ አዲስ አበባ በተለይም ወደ አራት ኪሎ የማድርገውን ጉዞ የሚገታ ኃይል የለም፤ መለየትም ቢሆን።

ሰው እያለሁ "መለያየት ሞት ነው" የሚለው የጥላሁን ገሠሠ ጣዕመ ዜማ ሆዴን ያንበጧቸው ነበር። አንደበቱ የሰውን ልጅ ቋንቋ መናገር ቢችል፤ ጉሮሮዬም የሰውን ልጅ ዜማ የሚያንቀረቁር ቢሆን ኖሮ፤

"መለያየት ሞት ነው፤
ለተዋደደ ሰው" የሚለውን ዜማ በተመስጠ አዜመው ነበር። መለያየት ሲፈረስ እንደሚገፋው መርግ ከባድ መሆኑን ለመጀመሪያ ጊዜ ተረዳሁ። የነፍሴን ጫንቃ አገብጣት። የእግራን ቋንቋ እንደተገረፈ የበገና ክር አንቀጠቀጣት። የውሻ ልቤን አኮማተራት። የጉሮሮዬ ቱቦ የጠበበ መሰለኝ። መለያየት እንዲህ የከበደኝ ውሻ ስለሆንኩ ይሆን? መሰለኝ። ሰው እያለሁ መለያየት ብዙ ጊዜ ጉብኝቶኛል። የዛሬን ያህል ግን አልተሰማኝም ነበር። ከሰውነት ወደ ውሻነት ስመጣ እንኳ ይህን ያህል የመለየት ስሜት አልተሰማኝም ነበር። መነጠል ነጣጠለኝ። ከሰውነት ነጠለኝ። ከጌሊም ሊነጥለኝ ነው። ከጌሊ ዓይኖች ላይ ዓይኖቼን መነጠል አልቻልኩም። የዓይኖቼ ጨረሮች ካይኖቼ ጨረሮች ጋር ባንዳች

ሙሉ የተጣበቁ ይመስል ተፋጥጦን ቀረን። የጌሊ ዓይኖች እንደልማዳቸው ቶሎ ቶሎ ቢርገበገቡም አይታዩን ከእኔ ላይ ሳታገላቸዋቸው።

ጠዋት ስለሆነ ጌሊ በጌጠኛ በርጨማ ላይ ከደጃፍ ተቀምጣ ፀሐይ እየሞቀች ታስተውለናለች። የጠዋቷ ጀንበር ጨረሮች ጆሮዋን ፍም አስመስለው የሚያሳዩኝ፤ እኔ ከፀሐይ በተቃራኒ አቅጣጫ በመሆኔ ነው። ለመጥቀር የፈለገች ይመስል ዘወትር ጠዋት ጠዋት በፀሐይ ትለበልባለች። ግሪኮች ኢትዮጵያውያንን "bumt face" ያሉን ፀሐይ እየሞቅን ተለብልበን የጠቆርን መስሏት እኛን ለመምሰል እየሞከረች እንዳልሆነ እርግጠኛ ነኝ።

ጌሊ እንዲህ አይነት ተላቂል የሆነች ሴት አይደለችም። መሀንዲስ ከመሆኗ በላይ ብዙ የማንበብ ብቃት ያላት ሴት ናት። እናም የግሪኮችን "ሚት" በንባብ ታውቀው ይሆናል። በግሪክ "ሚት"፤ ኢትዮጵያዊው በፀሐይ ጥግ በመንኮራከሩ ሲያልፍ መጥቆሩን የሚያትተውን ክፍል ሳታነበው አትቀርም። ያሁኑ የናላ መንኮራከር ግን እንኳን በፀሐይ ጥግ ሊያልፍ ይቅርና ጨረቃን ለመርገጥም አሳሩን ነው የሚያየው።

ምንኛ ታላቅ ስም ነበረን? ታላቅነታችንን ከእኛ ይልቅ ባዕዳን ሳይረዱት አይቀርም። ከርሞ ጥጃ እንዲሉ እያደርን እየኮሰመንን ነው። ከሀገራችን መሬት ላይ ብቻ ሳይሆን ከአለምሮችን ላይም የተቆረሰ ነገር ሳይኖር አይቀርም። ሕልምም ትልምም የለንም። የውሃ ላይን ኩብት ማዕበል እንደፈለገው እንደሚያንገልጸው ኢትዮጵያንም ጥቅመኛ እንደፈለገ ያንገልጻል። ነፍስ እንደሚነዳው የደረቀ ትጠል ከነፋሱ ፈቃድ ውጪ የራሱ ፈቃድ እንደሌለው እንዲሁ ኢትዮጵያም የራሷ ፈቃድ የላትም። መንገዱን መንገደኛ ይጠርግላታል። የራሷ ዱካ በትጥረኞች ዱካ ተተምትሟል።

ማንም የፈለገውን ቀኖና (ideology) እንደ ጨቅላ እጁን ደቅኖ አስከፊከመልሳት ይግታታል። ሕፃኑ የማስመሰስ አቅም ሲኖረው እርሷ ግን ይህን አቅም አታገኝም። እንደ ከሳች ላም ወደፈለገው እየነፃ የምትፈልገውን ሳይሆን የሚፈልገውን ያስግጣታል።

የጋጠችውን የማመስካት አቅም እንኳ የላትም። እንደ ዋሻማ የጋጠችውን የማመስካት ተጉጥራ ትንገላጃለች። የጉጠራት ቢያስገላት ነፍቶ አስኪገላት ተጉጥራ ትንገላጃለች። ጉጣሪ ለጉጣሪ እየተቀጣበሉ እንኳ ሌላ ተረኛ ይጉጥራታል። ጉጣሪ ለጉጣሪ እየተቀጣበሉ ሲጉጥሯት፤ ፈጣሪ ግን ለሌላ ፈጣሪ አላስረከባትም፤ የራሱን ጉዳይ ያላት ይመስል።

ይኸን እያሰብኩ ዓረፍቼን ከጌሊ ዓይኖች ላይ ነት፤ ፈጣሪን ከመሬት አለቅመው ይመስል ወደ መሬት ወረወርኳቸው። በፈጣሪ ምትክ መሬት ላይ ወድቆ ያገኘሁት የጋዜጣ ቅዳጃ ነው። ውርጭ ያደረበት የጋዜጣ ቅዳጃ ወረቀት። ጉኑ ተሸንቶሮ ተቀዷል። ምናልባት አንዱ ለሸንቶ ቤት መጠቀሚያ ቀደት ይሆናል።

የጋዜጣው ቅዳጃ ባደረበት ውርጭ ምክንያት ዘይት የፈለሰበት መስሎ አርፏል። ቀብሩ ስድስት ሰዓት ነው። ያኔ ከሸሽ ብሎ ይደርቅና ነፋሳት ወደ መቃብሩ ይወስዱታል ወይም እንዱ ብድግ አድርጎ ይጠርግበትና ሰገራ ቤት ለሚሰኘው መቃብሩ ይዳርገዋል። ወጣም ወረደም ከሁለቱ እንዱ አይቀርለትም። የሚቀደው እንጂ የሚያነበው እንደማያገኝ እርግጥ ነው። ምክንያቱም ይህ ጋዜጣ የወደቀው ኢትዮጵያ ውስጥ መሆኑን ማወቅ አለበት።

ኢትዮጵያዊ ሲከናከብ እንጂ ሲያነብ ማየት ብርቅ ነው። ኢትዮጵያዊ ሲያነብ ብርድ ብርድ ይለዋል፤ ሲከናከብ ይሞቀዋል። የቆዳው ብርሃን እንጂ የአእምሮው ብርድ አጥንቱን ዘልቆ አይሰማውም። ጥቂት ስምቶ ብዙ ማውራት እንጂ ብዙ አንብቦ ጥቂት ማውራት፤ ብዙ አውቆ የቻለውን ማሳወቅ እንዳይችል የተደረገ ይመስላል።

የቅዳጁ ጋዜጣ እጣ ፈንታ ከሰገራ ቤትና ከመስታወት አያልፍም። እኛ በብዛት ጋዜጣን ለመስታወት መወልወድ እንጂ ለአለምሮችን መወልወድ ስንገዛ አንታይም።

ሆኖም ጋዜጣውን ዝቅ ብዬ ለማንበብ ስሞክር አስደንጋጭ ዜና አየሁ። የቅዳጁ ጋዜጣ ፈደላት እንደ ኢትዮጵያ እና ኤርትራ ከሁለት ቢገመሱም የዜናውን መልዕክት ለመረዳት አላዳገተኝም። ፊደል ገጣጥሜ ያነበብኩትን ዜና ተረድቼዋለሁ። በጥቅሉ ዜናው የሚገልፀው ከፍተኛ ብይን ስለተከናከረ የፖለቲካ አስረኞች ነው።

ማን ምን ያህል ዓመት እንደተቀጣጠለ? ማን የሞት ፍርድ እንደተፈረደበት ዜናው ይተነትንና የዜናነት አገራውን ዘሉ ትንበያም አስቀምጧል።

ከዚህ ይልቅ ያስደነገጠኝ ትንበያው ነው። ትንበያው የተፈጸረባቸው የፖለቲካ እስረኞች ይቅርታ ጠይቀው ሊፈቱ እንደሚችሉ የሚጠቁም ነው። "ይቅርታ" የሚለው ቃል ያስደነገጠኝ ለመጀመሪያ ጊዜ ነው። ይቅርታ ቀልድ ነው እንዴ? ጠያቂውስ ተጠያቂውስ በህዝብ ላይ በለበጥ እስከመቼ ይላላጣሉ? ይቅር መባባል መልካም ሲሆን ይቅርታን ተገን በማድረግ በሕዝብ ላይ መጫወት ግን እስከ ወዲያኛው ያቃቅራል። እንደ ጉሽ ጠላ ጉርሮ የሚፍቅፍ ቆይቶ አናት የሚያርቅ የሰላት ይቅርታ እስከመቼ እንጋታለን?

ለዚህች ሀገር በህፃን ተሟግቶ፣ ለህፃን ተጠልቶ፣ ለህፃን ተገፎ፣ ለህፃን ተገርፎ፣ ለህፃን ታንቆ የሚሞትላት ሰው ማን ይሆን? ተናደድኩ። ውሻ ባልሆን ኖሮ ብዙ ሰው እሳደብ ነበር። ከታገሉ መታገል አለበለዚያ አርፎ መቀመጥ እንጂ ህዝብን "ይቅርታ" በማል የዘመነ- "ፎርድ" ቃል ማታለል ምን ይባላል?... እየባሰ እየነደደኝ መጣ። ጭንቅላቱ ቢወዝቱበት እስኪያፈላ ድረስ ጋለ። እንጉሉ እንደ ንፍሮ ሲንፈቀፈቅ ታወቀኝ። ለዚህች ሀገር እንደ "ማንደላ" ከሁለት አሥርት ዓመታት በላይ የሚታሰርላት ማን ነው? "ኢየሱስን" አስረው "በርባንን" በይቅርታ የሚለቁት ፌዘኞች እስከ መቼ ያላገጡብናል?

"አይሆንም" ስል በውስጤ አሻፈረኝ አልኩ። ከተፈረደባቸው የፖለቲካ እስረኞች ውስጥ አንዳንዶች በዓይኑ ሕሊናዬ ታዩኝ። "አያደርጉትም" ስል ደመደምኩ። መታሰራቸውን አልመኝም። የእነሱ ጭንቅላት እንኳን ለዓመታት ለሰዓታት እንኳ እንዲታሰር አልመኝም። ሆኖም "ፎርድ" ይቅርታ ጠይቀው እንዲወጡ አልሻም። ትውልዱን ቱለትር ተመልካች አድርገው ሊተውኑበት አይገባም።

"እስከመቼ በፖለቲካ እንጀራቸውን ይበላሉ? እስከመቼ በፖለቲካ ንፍሯቸውን ይቀቅላሉ? ሕዝቡስ እስከመቼ የሰደር

ንፍሯቸውን ይቅማል?" በጣቂውን ጋዜጣ በሕሊናዬ ጠየቅሁት። አልመለሰለኝም። ጥርሴን አፋጨሁ። እስከወደቀበት አፈር ቅሜ አላመጥኩት። እኝኬ እኝኬ አጥብቂ ተፋሁት። ጌሊ ዓይኖቿን ጉልጉላ ትመለከተኛለች።

"Oh My God! You can read! Ah!!" አለች በመጨረሻ። ባነበብሁት መናደዴ ሁሉ ላይገባት አልቀረም። እኔ ግን አልመለስሁላትም። መመለስም አልችልም። አንደበቷ አንደበቱ አይደለምና። ይልቁንም በዚሁ ንዴቱ ተገፍቼ ጥያት ለመፈትሰክ አሰብኩ። አዎ! ለመጨረሻ ጊዜ የጌሊን ዓይኖች አየኳቸው። ተፈትልኬ ገቢውን ጥዬ ወጣሁ። አላስቻለኝም። ከራቅሁ በኋላ ወደጌላ ዞርኩ። እንደ ሉጥ ሚስት የጨው ሀውልት መሆን ነበረብኝ። ጌሊ ግን እንደ ዛር ውልብ ብላ ተከትላኝ ከግቢው አጥር ወጥታ ኖሯል። ርቂያለሁ፤ አትደርስብኝም። ወደ አዲስ አበባ ጉዞዬን ጀምራለሁ። እንደ ጉግስ ሽመል ወደፊት ተወረወርሁ።

አምስት ኪሎ ሜትር ያህል እያለከለከሁ ከተወነጨፍኩ በኋላ ይርጋለም ከተማን ወደ ቀኝ ትቻት ላልፍ ስል ቆምኩ። ወደ ከተማዋ ገብቼ ትንሽ ለመቀላወጥ አሰብኩ፤ ካልተላወጡ ከአራት ኪሎው ቤተ መንግሥት ለመድረስ አቅም አይገኝም።

ጎዳናውን አፈስ አፈስ እያደረግሁት ብዙ ኪሎ ሜትሮችን ስሮጥ ከቆየሁ በኋላ ዋናውን ጎዳና ትቼ ወደቀኝ በመታጠፍ ይርጋለም ከተማ ገብቻለሁ። መግባት ብቻ አይደለም፤ ከተማዋን አዳርሻለሁ። የመጠየቁ ጠባዩ አልለቀቀኝም። ባልጠየቁ ኖሮ የምለቃቅመው አላጣም ነበር። ጥቂት የሚጋጥ የሥጋ ቅሪት ያለበት የፍየል ጭንቅላት ከአንድ የፍየል ጥብስ ከሚሸጥበት ቤት ተወርውሮ ነበር። ነገር ግን አንድ ሶልሷሳ በቸላ ባየር ላይ ቀልቦት ተፈተሰከ። ከዚህ ሁሉ በኋላ ከአንድ ሥጋ ቤት ፊት ለፊት ቆሜ በመቀለጥ ላይ ነኝ። ሥጋ ቤት የሚለው ጽሑፍ "ሂጋ ቤት" ተብሎ መጻፉ አላሳቀኝም። ምክንያቱም ያለሁት አማርኛ እያጣጣረ ባለበት ደቡብ ነውና። ሂጋ ቤት ከሚለው ጽሑፍ ጎን የኖረ የበሬ ግንባር እስከ ቀንዱ ተሰቅሏል። ይርጋለም ውስጥ የበሬ ግንባር እስከ ቀንዱ መስቀል፤ "ሥጋ አለ" ለማለት ነው። ልክ "ጠላ አለ" ለማለት ጣሳ እንደመስቀል። ከበሬው ቀንድ ጎን የበሬ ሥዕል ይታያል ብሎ መገመት ይቻላል እንጂ፤ ሥዕሉ እንኳ ከሻኛው በቀር ውሻ ነው የሚመስለው። "ሰዓሊው" በሬውን ሥሎ ቀንዱን ረስቷል።

ሥጋ ቆራጩ እኔን ለማረድ የፈለገ ይመስል ዓይን ዓይኔን እያየ ቢላዋውን አስፊ ያፋጫል። ከረፈደ ባልደርስ ኖሮ የቀርጥ አስቆራጩ ወረፋ ሥጋ ባይኔ እንኳ እንዳላይ ያደርገኝ ነበር።

አዝማሚያውን ሳየው ሥጋ ቆራጩ የሚጥልልኝ አልመሰለኝም። ቢያስብበት ኖሮ ብዙ የሚጣል ሥጋ ነበር። አቤት የለው ንፍጉት! በሱ ቦታ ውሻ ቢቆም ኖሮ... ብንቀሳቀስ ሳይሻል ይቀራል? ምናል ቢጥልልኝ? ሥንት የሚጣል ነገር እያለ! ክፉ ሥጋ ቆራጭ! ፊቱ ላይ ክፋቱ በግልፅ ይታያል። ሄድኩለት!!

እንዴት ይርጋለም ውስጥ ይርበኛል? ገና ከጅምሩ እንዲህ የተለቃየሁ በዚህ ሁኔታ አዲስ አበባ እንዴት እንደምደርስ ሳስበው ጭንቀት ለቀቀብኝ። ከተማዋን ለቅቄ ከመውጣቴ በፊት ጥቂት እድሌን ለመሞከር አሰብኩ። ሥጋ ቤቶችንና ሆቴሎችን አንድ ዙር አዳረስኳቸው። የማታ የማታ በለስ ቀናኝ። በእንዲት አሮጊት ቤት በኩል ሳልፍ የድሀ ጫማ የመሰለ መናኛ ሥጋ ወረወረችልኝ። አሮጊቷ እየተራገመች ነበር ሥጋውን የወረወረችልኝ። እንደገመትኩት ሥጋውን የገዛላት ሰው የማይሆን ነገር አምጥቶላት መሆን አለበት...

"ሰው እንዴት በገንዘቡ የሚፈልገውን አይገዛም? ጥሩ ሥጋ ለማስቀረጥ የቡና ነጋዴ መሆን አለብኝ? ይኸው እኔስ አልበላውም! ይህን እንኳን ሰው ውሻም አይነካው!" ትላለች።

ወደቤት ገብታ ያለችውን አልሰማኳትም። አሮጊቷ አሳዘነችኝ። የቆጫት ይመስል መጥታ ቆማ ስበላ በተመስጥሎ ታየኝ ነበር። እንደገና አታነሳው ነገር!

"ይኸውላችሁ! ለውሻ ጥቁዋለሁ! ተጠቀሙ..."

እንደገና ከመራቤ በፊት ጉዞዬን ልቀጥል። ስጠግብ ጊዜና የይርጋለም ውበት ቁልጭ ብሎ ይታየኝ ጀመር። የተመሠረተችው በራስ ደስታ ዳምጠው አማካኝነት በ1923 ዓ.ም. ይሁን እንጂ፤ እድገቷ እንደ አመሠራረቷም እንደ እድሜዋም አይደለም።

ድንጋይ የተረበረበባቸው አሮጌ የቆርቆሮ ጣራዎቿ ጥንታዊነቷን ይመሰክራሉ። የነ ደበበ ሰይፉ አገር። ይርጋለም። ደበበ ሰይፉ ሲነሳ ወርቃማ ግጥሞቹ ትዝ አሉኝ። ሰው እያለሁ ካነበብኳቸው ግጥሞቹ ውስጥ "ይርጋ ዓለም" የሚለው ግጥሙ ታወሰኝ። ጥቂት ወርቃማ ስንኞቹን አስታውሳቸዋለሁ።

"ዋ... ይርጋ-ለም
የልጅነቴ ሕልም ቀለም
ዓይኔን የከፈትሽው ጨረር
ወርቃማይቱ ጀነበር።"

ዕዕዋት ሥራሥር ፍራፍሬ፤
ይቅማ ጎደሬ እንጆሬ፤
የቅጠል እንግዳ የኩልቤት፤
እንሰት ቡና ቡና እንሰት፤
ሲያለብሽ ሲያከናንብሽ
ሲሞሽሽ ሲያደምቅሽ
ላያከብርሽ፤
ካባውን ሲያጠልቅልሽ
ላይሾምሽ
ዛሬ ባስተውል ታዘብኩሽ፤
የተፈጥሮ እምቢልታ ጥሩንባ
አረንጓዴ ቢጫህ ባንቺ እምባ
ማንሰ ነቅቶ እህ ሊልሽ?
ማንሰ በቅቶ ሊታደግሽ?
ናፍቀሽኝ እንደገሠገሥኩ
አጠገብሽ በደረሰኩ
ጭቃ... ኮረት
ፍራሽ... ዝገት
ሁነሽ ሳገኝ
ምን ይዋጠኝ?
አባጠራው እንደ ሞተበት ወራሽ እንዳለማበት
ሲያይ ስትዘነግጠይ
እሚጠግንሽ ጠፋ ወይ?..."

ለሎቹ ስንኞች ተዘገጉኝ። እነዚህን "ግስታወሴም" የሚገርም ነው።
ውሻ ስሆን የማስታወስ ብቃቱ እየጨመረ መጣ ልበል?... ሌላ
ስንኞች እንደ ደቅማ ፍሬ አእምሮዬ ውስጥ ተንገዢረገጉ።

"... ዕዕዋቱን ተመርኩዘሽ
ተነሽ... እባክሽ ተነሽ
ይርጋ ዓለም
ዋ... ይርጋለም
የልዩነቱ ሕልም ተለም
ዓይኔን የከፈትሽው ጨረር
ወርቅማርቱ የንበር"

የይርጋለም ውበት የደበናት አረንጓዴ ልብሷ ነው። ይርጋለም እንደ
ባቢሎን በሁለት ወንዞች መካከል የተኖች ከተማ ናት። ወንዞቹ
ኤፍራጥስና ጤግርስ ቢሆኑ ኖሮ ይርጋለምን "ባቢሎን" እላት
ነበር። ነገር ግን ይርጋለም ባቢሎን አይደለችም። በሁለት ወንዞች
መሀል የተገማሽረች ገነት ናት። ወይማና ዋመሌ የሚባሉ ወንዞች
እመሀል አርገው የሚያረሰርሷት ገነት። ዋመሌ እላይ አካባቢ
አፖሎ የሚባል ስም አለው - ከተራሮቹ ሲመጣ። ይርጋለምን
መዘር ሲጀምር ዋመሌ ይባላል። ወይማም በበኩሉ እላይ ሲመጣ
አባካላ የሚባል ስሙን ወደ ወይማ ይቀይራል። ከተማዋን በገራና
በቀኝ ከከበቡ በኋላ ጊዳዎ የሚባል የጋራ ስም ይቀዳጃል። ከመሀል
ከተማው ሁለቱ ወንዞች ተገናኝተው ጊዳዎ እስከሚሰኙበት ያለው
ቁልቁለት በረዶ ቢኖረው ኖሮ ጥሩ መንሸራተቻ ይወጣው ነበር።
ነፍስ እስኪጠፋ ያንደረድራል። እኔም መራመድ አልቻልኩም። እንደ
ተፈነቀለ ናዳ ያለፈቃዴ እየተንከባለልሁ ከድልድዩ ደረሰኩ።

ከድልድዩ እስከ ፍልውጋው መገንጠያ ያለው አቀበት ነጭ ላብ
ያጠምቃል። መኪኖች እንዳርጊት ያቃስታሉ። ጋሪዎች ይንቁጁሉ።
ጋሪ እየጎተቱ የሚቅመደመዱትን መከረኛ ፈረሶች ሳይ ወደ
ፈረስነት ባለመለወጡ ተፅናህ። ወደ ፈረስነት ተቀይረ ቢሆን ኖሮ
ይህኔ አንዱ እስከገጣጡብ እየገረፈ ሲጭኝኝ ይኖር ነበር። አንደኛው
ፈረስ ክፉኛ ተገጣጥሟል። የተጫነውን ይዞ መንቀሳቀሱ ገረመኝ።
ፈረሱ ወደፊት ሲሰብ ጋሪው ወደኋላ ይስበዋል። ጋሪ ገፈው
ርህራሄ የሌለው ሰው መሆኑ በግልፅ ያስታውቃል። ገጣባ ገጣባውን
ባለንጋ ይመሸልተዋል። ይህ ፈረስ ይህን አቀበት ሳይጨርስ ነፍሱ
ሳትወጣ አትቀርም።

"ሂድ!" እያለ ጋሪ ገፈው ሾጥ ያደርገዋል። መግረፉን እያሰበ
የሚያደርገው አይመስለኝም። እጄ ብቻውን ሳይለማመደው
አይቀርም። ይሄ ጋሪ ነጂ እንደገና መወለድ (rebirth) በሚባለው
የምሥራቆች ፍልስፍና መሠረት እንደገና ፈረስ ሆኖ ከተፈጠረ
የሚገርፈው ፈረስ ጋሪ ነጂ ሆኖ መፈጠሩ አይቀርም። ያኔ ፈረስነት
ምን እንደሆነና ነጂነት ምን እንደሆነ ይረዳው ይሆናል። ግፉን
ማየት ሲያንገሸገሽኝ አልፈኩትው ሄድኩ። ፈረሱን በኢትዮጵያ፣
ነጂውን በመሪያቱ በታ መስዩ አሰብኳቸው። ቁስሊን እየነኩ

ይስማዕከ ወርቁ

የሚነዳት ሀገር እና ግርፈያቸው የማይሰማቸው መሪዎቿ በዚህ ፈረስና በዚህ ጋሪ ነጂ ውስጥ ታዩኝ።

ጉዞዬን ቀጥያለሁ። ይርጋለምን ወደጎሳዬ እየተወከከት ነው። አፈሩ ቀይ በመሆኑ የሰዎቹ ጫማም ሆነ ልብስ በቀይ ቀለም የተሸበረ ነው። ከተማዋን ወደ ጎሳዬ ትቻት ወደ ሐዋሳ ጉዞዬን ቀጥያለሁ።

ግራና ቀኝ የጢስ ኩታ የተጎፋፈኑ ጎጆ ቤቶች ይታዩኛል። ከታዛቸው የእንስት ተክል አይጠፋም። በእንስቶቹ ሰፋፊ ቅጠሎች ታጅበው ሲታዩ፤ ሻሞላውን የመዘዘ የጥንት ወታደር ይመስላል። ከንፋቸውን የዘረጉ መላእክት ከመሰሉት የእንስት ተክሎች መሀል አረንጓዴ የቡና ተክል ማየትም ብርቅ አይደለም። ጫት የጫኑ ሚኒባሶች እያለፉኝ ወደ ሐዋሳ ይወነጨፋሉ። አንደኛው ሰጥቂት ነበር የሳተኝ። ሚኒባሶቹ በነዳጅ ሳይሆን በጫት የሚሠሩ ይመስል መርቅነዋል።

የመረቀኝ ሚኒባስ እንዳይጨፈልቀኝ ዳር ይገዢ ወደ ሐዋሳ መንቀሳቀሱን ተያይዝኋል። ከይርጋለም እስከ ሐዋሳ ባለው አውራ ጎዳና ላይ አፖስቶ፤ አንፈራራ፤ ሞሮቹ፤ ሀቢላ፤ ቱላ፤ እና ሞኖፖል የሚባሉ ትናንሽ የገጠር ከተሞች አሉ። የይርጋለም ከተማ ከሐዋሳ በዲላ በኩል ወደ ሞያሌ ከሚወሰደው አውራ ጎዳና አፖስቶ ላይ በሚገነጠል መንገድ ገባ ብላ እንደምትገኝ ተገነዘብኩ። ልክ እንደ ሐሞት ከረጢት ለብቻዋ ቁጥር ብላ።

ከይርጋለም እስከ ሐዋሳ ባሉት ትናንሽ ከተሞች ያየኝቸው ቤቶች ተመሳሳይ ናቸው። ሁሉም አሞራ ከንፍ። በቤቶቹ ግድግዳ ላይ በቀይ አፈር በተሳሉት ስዕሎች እየተዘናናሁ መንገዴን ቀጥያለሁ። እሁን የምመለከተው ስዕል ሰው ብሆን ኖሮ በላቅ ፍርስ ያደርገኝ ነበር። አንድ አዳኝ የሆነ አውራ ሲገድል የሚያሳይ ስዕል ነው። አውራው ነብር ወይም አንበሳ ነው ብዬ ገመትኩ እንጂ ሽለምጥማጥ ይሁን አነር አይለይም። ተኳሹ ተንበርክኮ በመተኮስ ላይ ነው። ወደ አውራው ግንባር የሚግተለተለው የጥይት እሩምታ በሰልፋ፤ የሚበርር የዝንብ መንጋ እንጂ ጥይት አይመስልም። በአውራውና በጠመንጃው መካከል ያለውን መቀራረብ ሳይ አዳኝ

ይስማዕከ ወርቁ

ክቡር ድንጋይ

ጠመንጃውን ለአውራው የሚያስገባኝ እንጂ የሚተኩስበት አይመስልም።

ይህን ሳልፍ ግድግዳቸው ላይ እስከዛሬ ተረስተው ያልተነሱ የምርጫ ምልክቶች ተመለከትኩ። የቅንጅት የድል ምልክት ከሁለቱ ጣቶች አንዱ ተቆርጦ ተመለከትኩ። ሌላም በእበት ጠፍቶ ጥቁር ጥጃ የሚመስል ንብም ከጎኑ አለ። ዘጠና በባትን አስታወሰኝ። ልክ እንደዘጠና ሰባት እኔም ይህን ቤት አልፌው ሂድኩ። በየሂድኩበት እንዲህ እየቆምኩ መቼ አዲስ አበባ እንደምደርስ እንጃልኝ።

"ሹልክ ቅምስ ጠጅ ቤት" የሚል ጽሑፍ የተሰቀለበት ቤት አይቺ እንደገና ከቆምኩ በኋላ ጉዞዬን ቀጠልኩ። በየቆምኩበት ፊደል ማረመራ ሰልፋቶች እንጂ ይህኛውም በትክክል አልተፃፈም ነበር። "ሹሊክ ቁምስ ጠጅ ቤት" ተብሎ ነው የተፃፈው። እናቱ ሆደ! ውሻነቱ እየጠናብኝ ነው እንዴ? ምንው አርፌ ጉዞዬን ብቀጥል? ቢያንስ ሐዋሳ ገብቼ ማደር አለብኝ።

I

እንዳሰብኩት አራት ኪሎ መድረስ ቀላል ሆኖ አላገኘሁትም። ጠቅላይ ሚኒስትሩ መታማሚያውን መንገድ የሚሄዱ ሰዎች ሲያወሩ ሰምቼ ባልዘገይ ኑሮ እስካሁን ካንድ ክፍት የጭነት መኪና ላይ ወጥቼ ቁብ በማለት እደርስ ነበር። የዘገየሁበት ምክንያት ይኸው ነው፤ እንዳይመሀኝብኝ በመሥጋቱ። የአብድ ውሻ በሽታ አጋብቶባቸው ነው ብባልስ? ለነገሩ እስካሁን ካንድም ውሻ ጋር አልተገናኘሁም። የባለፈውን የፍየል ጭንቅላት ባየር ላይ ሲቀልመው ያየሁትን ውሻ አባርሮ በመፈጥረት መቀማት አያትኝም ነበር፤ ሲታይ አንድ ሐመስ የቀረው ነበር የሚመስለው።

ሚርት ሆነ እንዴ?... ባለፈው የጠቅላይ ሚኒስትሩን መታመም ከመስማቱ በፊት ስለ ኮሞሮሱ ፕሬዚዳንት ህልም ሳስብ ነበር። በህልማቸው ውሻ ሲያባርሩባቸው አይተው በነጋታው አንድ ብርጌድ ውሻ ገዳይ ጋይል አቋቁመው የኮሞሮስን ውሻ ሁሉ ማስጨረሳቸውን እስኪ ደንግጩ ነበር። የደነገጥኩት የእኛን ጠቅላይ ሚኒስትርም በህልማቸው ውሻ ካባረሩባቸው አንድ ብርጌድ ጦር አዘው እንዳያስፈጁን ነበር። የአፍሪካ መሪዎች የሥልጣን ኮርቻቸው ላይ እንዴ ፊጥ ካሉ እንኳን ሰው፤ ሞት እንኳ የሚነጥቃቸው አይመስላቸውም። እነሱ ሲሞቱ የሚጋልቡት ፈረስም አብር እንዲሞት ይፈልጋሉ።

ስለ ጠቅላይ ሚኒስትሩ መታመም እያወሩ የሚያዘግሙትን ሰዎች ወሬ ለመቀላወጥ ከጎዳናየ ተዘንጥየ ለአንድ ሰዓት ያህል ተከተልኳቸው። "በጠና ታመዋል አሉ። እንዲያውም ጉዳዩ ጠና ያለ ነው የሚባልም ነገር አለ። ጠቅላይ ሚኒስትሩ ነክተውታል ብሎ የዘገበ ጋዜጣም ተዘግቷል አሉ።"

"ምን አዲስ ነገር ይኖረዋል? መታመምም መሞትም ያለ ነው። ሰውየው እግዚር አይደለ፤ ዘላለም እንደማይኖሩ እኮ የታወቀ ነው። ግን እድል አመለጣቸው። በምርጫ ፓርቲያቸውን ስልጣን አስለቅቀው ቢሆን ኖሮ የዲሞክራሲ አባት እየተባሉ ሲመሰገኑ ይኖሩ ነበር። በዚህ ሁኔታ ካለፉም አልቃሹም እንደገል ቀጥቶ፤ እንደሰም አቅልጦ እንዲገዛ ያደረጉት ፓርቲያቸው ነው። ኢትዮጵያ እርሳቸው ወደ ስልጣን በመምጣታቸው ያተረፈችው ምንድነው? መገንጣጠልን ነው። በብሔር መኖቀርን ነው። ዘረኝነትን ነው። መስናን ነው። ሰዎች በነፃ እንዲፅፉ እንዲናገሩ አላደረጉም።"

"ልክ ብለህል። ወንድ ከሆኑ ለምን እንደ ጋናው ፕሬዚዳንት ሀገራቸው ውስጥ አልታከሙም? በሀገራቸው ብልፅግና እንደሌለ አንዱ ማሳያ የእርሳቸው ውጪ ሀገር ሄዶ መታከም ነው። የጋናው ፕሬዚዳንት ግን ሀገራቸው ውስጥ ታከመው ሀገራቸው ውስጥ በክብር ተቀበሩ። እሰው ሀገር ሄዶ ከመዳን ሃገር ውስጥ ታከሞ መሞት ይሻላል። እርሳቸው ከሌላው ሕዝብ በምን በልጠው ነው ውጪ ሄደው የሚታከሙት? ውርደት ነው! ሁሉም ዜጎች በህመም ፊት እኩል አለመሆናቸውን ሊነግሩን ፈልገው ይሆን? ነገር ግን፤ ሁሉም ዜጎች በሞት ፊት እኩል ናቸው።"

"ሀገራቸው ውስጥ የሙያም ሆነ የትምህርት ጥራት ስለሌለ ይከተሮችን አይተማመኑባቸውም።"

"ስጋታቸውስ?... 'ከቁጡ ቁስል ያለበት ውሻ እንደልቡ አይጮህም።' የሚባለው ተረት ሀሰት አይደለም። ከህዝምናው ጥራት መገዋደል በተጨማሪ፤ ማንን አምነው ስመመን ውስጥ መግባት ይችላሉ? ሀኪም ማፍራት የማይችል የትምርት ፓሊሲ የነደፉ እሳቸው ናቸው። የነበሩትም ሐኪሞች እንጂራ ፍለጋ ተለደዋል።"

የሁለቱን ሰዎች ማለቂያ አልባ ወሬና ዲካ አልባ መንገድ ታከተኝና ተመልሼ በራሴ መንገድ መጓዜን ቀጠልኩ። ከጎፍ እንዳቆጠቁጥ ተመኝሁ፤ ሽው ብዩ አራት ኪሎ ዱብ ብል የሰልጣን ሽኩቻውን ድራማ እያየሁ እዝናና ነበር። መቼስ ይሄ ታሪካዊ ወቅት ነው።

እንደ ራስ ሚኒሊል ስሁል ሺሚና ሻራውን (king maker) እይ ነበር። መቼስ ማን ይሆናል? እይተ ስብሐት ነጋ ሥራቸውን መልሰው መጀመራቸው አይቀርም።

እርሳቸውን ሳነሳ ከጊላዩ ትቺው የመጣሁት ይርጋለም ከተማ ትዝ ላለች። እይተ ስብሐት ነጋ ሸፍተው ጫካ ከመግባታቸው በፊት ይርጋለም ከተማ ውስጥ የታዋቂ ትምህርት ቤት ዳይሬክተር ነበሩ። በወትሩ ለአካባቢው ብቸኛ ትምህርት ቤት በመሆኑ ከብዙ ርቀት በስንቅ የሚመጡ ተማሪዎች ይገቡበት ነበር። እዛ ትምህርት ቤት መግባትም ዩኒቨርሲቲ እንደመግባት ይቆጠር ነበር። እቶ ስብሐት ነጋ ብቻም ሳይሆኑ ሚቹ ደራሲ ስብሐት ገ/እግዚአብሔርም የዚህ ትምህርት ቤት አስተማሪ ሆኖ ከአዲስ አበባ ተልኮ ነበር።

✓ ለምሳሌምን አስነሱት። ወደ ሃዋሳ ለመግባት ተቃርቦ ያለሁ። ከሀዋሳ አዲስ አበባ ለመድረስ። ድፍን 273 ኪ.ሜ ይቀረፋል። አሁን የምርጥበት መንገድ ጀግናው በቀለ ወያ በረና ላይ መሸጉ ጣሊያንን እንደ ሸላ ለማርገፍ ያለፈበት መንገድ ነው። ይህቺ ሀገር ስንት ጀግናቸውን በልታ ለምን እንደማትጠረቃ አይገባኝም። የበቀለ ወያ እግር የረገጠውን ስረግጥ አንዳች ወኔ ወረረች።

✓ ወደ ሃዋሳ እየተቃረብኩ ስመጣ ያለፍኳቸውን ትናንሽ ከተሞች አስታወስኩ። ሞረቾ፣ የኢትዮጵያ ግዙፍ ወታደራዊ ማሰልጠኛ ጣቢያ የሆነው ብላቲ መታጠፊያ ናት። ግዙፍ አውሮፕላኖችን የተሸከሙ አውሮፕላኖች የሚያርፉበት የኮንክሪት ሜዳም ያለው ነው ብላቲ።

ለኩ መታጠፊያም ትዝ አለች። ከዋናው አውራ ጉዳና ገባ ብላ የምትገኘው ለኩ ከተማ በምኒልክ ጊዜ ዋና ከተማ ነበረች ባልቻ አባ ነፍሶ ዋና ከተማውን ወደ ትውልድ ሀገራቸው ወደ ሀገረ ሰላም ከመውሰዳቸው በፊት። ራስ ደስታ ዳምጠው ደግሞ በተራቸው ዋና ከተማውን ከሀገረ ሰላም ወደ ይርጋለም ወሰዱት። ራስ ደስታ ይርጋለምን የመረጡበት ዋናው ምክንያት መንገደቿ ውስብስብ ሆነው ለጠላት ወረራ እንዳትመች ተደርጋ ባስፈሪ ድልድዮች የታጠረች ምሽግ በመሆኗ ነው። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም የስልጣን ሽኩቻውን ለማስቆም የልጅ ኢያሱን ዘመድ አዝማይቶ ሊቀቅመው

ግዙቱ ያወረዱበት ከተማ ናት ውስብስቧ ይርጋለም። የልጅ ኢያሱ ዘመድ አዝማይቶ ከተማዋ ውስጥ መንቀሳቀስ ቢችሉም ወንዞችን ተሻግረው ማለፍ አይችሉም ነበር። ማታ ማታም እንደ እስረኛ ተቆጥረው እንዲገቡ ይደረጉ ነበር። እስከዛሬ ድረስ በጋይሰ ሥላሴ የተገና አግሮቻቸው ወንዙን አይሻገሩላቸውም አሉ።

በጋይሰ ሰላሴና በመለስ መካከል ብዙ መመሳሰል አለ። ቁመታቸው፣ ቅጥነታቸው፣ መሰረነታቸው፣ በቀላቸው፣ እሸማቃቂነታቸው፣ ስልጣን ላይ መጭጭ ባይነታቸው፣ ከኔ በላይ አዋቂ ላሳር ባይነታቸው፣ እኔ አውቅልህ ባይነታቸው፣ እምልኩኝ ባይነታቸው፣ ብቅ ብቅ የሚለውን እንደጤዛ ታይቶ እንዲጠፋ የሚያደርጉበት ስልታቸው፣ ጠላት ብለው የፈረጁትን ሰው እንደእባብ ውስጥ ለውስጥ ተሰበው ድራሹን የሚያጠፉበት ለራቸው፣ ሹማምንቶቻቸውን እንዲሸቆጠቁጡና እነርሱን ብቻ አጉልተው እንዲያሳዩ የሚያደርጉበት አቅማቸው... ሁሉ ተመሳሳይ ነው። ይህን ሁሉ ታሪክ እያሰብኩ ሳይታወቀኝ ሃዋሳ ገባሁ።

እዚህች ከተማ ትንሽ ልልቀምቀምና ጉዞዬን እቀጥላለሁ። የአራት ኪሎውን ትኩሳት ልደርስበት ይገባል። ትጉቻለሁም። ጠቅላይ ሚኒስትሩ ግማሹን ለስደት ዳርገው፣ እኩሉን ቃሊቲ ማግደው ሀገሪቱን ያለ መሪ ባያሳጧት ነጮ መሞታቸውም ሆነ መታመማቸው እንዲህ ቡና መጠጫ ባልሆነም ነበር። በኩራዞች መሃል ፀሐይ ለመሆን ዙሪያቸውን በኩራዝ አጥረው ያለ ተቀናቃኝ፣ በአቀንቃኝ በመታደባቸው ሻል ያለ ኩራዝ እንኳ እንዳይኖር አድርገዋል። አሁን ጦርነቱ የኩራዞች ጦርነት ነው። እፈጥናለሁ፤ እፈጥናለሁ፤ ቤተ መንግሥት እገባለሁ።

16

የውሻ ጆሮ፤ እንደአረብ ዲሽ ወሬ ሲጠልፍ ሰነበተ፤ ስለጠቅላይ ሚኒስትሩ አሟሟት። "በጨረር ነው ሰንጥቀው የጣሏቸው" ይላል አንዱ ከዝህ በቀጠነ ድምጽ፤ ግራና ቀኙን በስጋት ገልመጥ ገልመጥ አድርጎ አይቶ። "በስብሰባው ላይ ከጥጋቸው ተቀምጠው የነበሩት የጋናው ፕሬዚዳንትና አንድ ሌላ አፍሪካዊም የጨረሩ ጠበል ስለደረሳቸው ነው የሞቱት።"

"ማን ይህን ሊያደርገው ይችላል? ተራ ግምቶችን ለምን ወደ አውናዊ መረጃነት ለመለወጥ እንታገላለን ጎበዝ?" ይላል ሌላው።

"ተራ ግምትማ አይደለም። አየህ ምዕራባውያን እኒህን አፍሪካዊ መሪዎች ክፉኛ ይፈሯቸዋል። ምዕራባውያን ባፍረቃ ላይ ያላቸውን ደባ ያለ ስጋት የሚፈጽሙት እኒህን ቆቅ መሪዎች ሲያስወግዱ ብቻ ነው። መቸም ሶስት በመደዳ የተቀመጡ ሰዎች ተከታትለው ሲያልቁ ባጋጣሚ ሊሆን አይችልም"

"እኔ እኮ ያልገባኝ ጨረር የምትሉት ነገር ነው። የኒውክሌር ጨረር እኮ እጅ ባትሪ ማለት አይደለም። ባንድ አዳራሽ ውስጥ ከተረጨ ያዳራሹን ሰው ሁሉ ይረፈርፋል እንጂ ሶስት ጥቁሮችን ብቻ ነጥሎ አይወስድም። ሲመስለኝ፤ ያገራችን ሰው በኒውክሌርና በጥላ ወጊ መካከል ያለውን ልዩነት በቅጡ የተረዳው አይመስልም።"

"ከናንተ ባላውቅም እኔ ግን ጠቅልን ወግቶ የጣላቸው የዋልድባ መነኩሴዎች ርግማን ይመስለኛል" አለ ሌላ ተናጋሪ።

"የመነኩሴዎች ርግማን አንዴት አጠገባቸው የተቀመጡትን ሁሉ ቀሰፈ?" አለ ባለቀጭን ድምጡ

"ጥሩ ጥያቄ ነው።... አየህ የድሮ መነኩሴ ሲራገም ርግማን እስከሰባት ትውልድ እንዲደርስብህ ያደርግ ነበር። ያሁን መነኩሴ ግን ካጠገብህ የተቀመጡ ሰባት ሰዎች መቅሰፍቱ እንዲደርሳቸው ያደርጋል። የጥንቱ በትውልድ የሚተላለፍ ሲሆን ያሁኑ ጓወንበር የሚተላለፍ ነው።"

"ሀሀሀሀሀሀ... እንዲህ ከሆነማ መጨው ትውልድ ዋልድባን የመከላከያ ጣብያ አድርጎ ማደራጀት አለበት። እነ አራን የኒውክሌር ጣብያ ሲያለሙ እኛ ዋልድባን ማልማት አለብን። ሀያላን አገሮች በኒውክሌር ሶምብ ሊመቱን ሲቃጡ እኛ በመነኩሴ ርግማን እንተደማቸዋለን ሆሆሆሆ"

"ወንድሜ የያዝነው ቀልድ አይደለም። ቀልዱን ብናቆየው"

"የጋናው ፕሬዚዳንት አሟሟት በግልፅ ይፋ ተደርጓል። ሕክምናቸውም እንደኛው ሰውዬ አልተደበቀም። 'የሞተ ጥጃ አንገቱ ረጅም' ነው' እንዲሉ፤ ሰውዬውን መልአክ ለማስመሰልና አሟሟታቸውን ለመቀሸር ያልተነዛ ነገር የለም። በሥራ ጫና ምክንያት ነው የሞቱት የሚባል ሌላ ፈሊጥም ስምቻለሁ።"

"ደግሞ የስራ ጫና የለባቸውም ልትል ነው?"

"የሥራ ጫና የለባቸውም ማለትማ አይቻልም። ተቀናቃኝ ፓርቲ ለማፍረስ ደክመዋል፤ ጎጠኝነትን ለማስፈን ደክመዋል፤ ኢትዮጵያውያንን በዘር ለማደራጀት ደክመዋል፤ አንድ መንገድ መርቀው አመት ለማውራት ደክመዋል፤... በዚህ ምክንያት ሞቱ ማለት ግን አሳማኝ አይደለም። እደገኛ በሆነው የማዕድን ቁፋሮ ምድር ውስጥ የሚውሉ ወዛደሮች እንኳ በስራ ጫና ምክንያት ሞቱ ሲባል ስምተን አናውቅም። በዛ ላይ ሰውዬው ቁጭ ብለው የፖለቲካውን አሰላለፍ ያበጃሉ እንጂ በየሁሉም ዘርፍ ያለውን ሥራ ሁሉ አይሰሩም። በዛ ላይ ... መለስ እሳት የላለ ፖለቲከኛ እንጂ እሳት የላለ መሪ አይደለም። በሥራ ጫና ሞቱ ማለት በየዘርፉ

ያሉትን የሚኒስትር መስሪያ ቤቶችንና ባለሥልጣናቱን በዘኔ ብሉ መሳደብ ያስመስላል ይህ ጉዳይ። እንኳን አንድ አፍሪካዊ መሪ ስንት ዓለማዋፋዊ ፖለቲካ ናላቸውን ሲያዘራቸው የሚያድሩት የምዕራባዊ የምስራቅ ሀገራት መሪዎች እንኳ በሥራ ጫና ሞቱ ሲባል አልሰማንም። ምናልባት ባይቀለድብን!

“እንደ አበበ ገላው የተባለ ጋዜጠኛ አስደንገጦት ነው የሚባለው?” ሲል አንድ ሌላ ዝም ብሉ የቆዩ ጎልማሳ ወሬውን ለመቆስቆስ በሚመስል ድምጽ ጠየቀ።

“ደንገጦ ሞተ ከተባለ፤ ኢትዮጵያ በታሪኳ ሁለት በድንጋጤ የሞቱ መሪዎች ሊኖሯት ነው፤ መለስና አይዘር።... አይዘር የተባለው የኢትዮጵያ ንጉሥ በ772 ዓ.ም በአክሱም የተቀባ ንጉስ ነው። አይዘር ሲነግስ የአክሱም ህዝብ ከልሂት እስከ ደቂት ግልብጥ ብሉ ወጥቶ እጅ ሲነሳው ይውላል። ከበርው ሲደለቅ፤ አታሞው ሲመታ፤ ሊቃውንቱ በውዳሴ፤ መኳንንቱ በሰላሊ ሲያሸምነው፤ እኩለ ቀን ይደርሳል። አይዘር ግን በድንጋጤና በጭንቀት ነፍሱ ለከክ ብላ ወጥታ ነበር። ለማንኛውም ቀን ብቻ ኢትዮጵያን አስተዳድሮ ሞተ። ከእርሱ ሞት በኋላ ህዝብ ወደንጉሥ እንዳይጠጋ መከልከሉ ከዚህ የተነሳ ነው።

“የአይዘርና የመለስ አሟሟት ልዩነቱ፤ የአይዘር በውዳሊ የመለስ በኩላሴ መሆኑ ነው። መለስ ደንገጦ ሞቶ ከሆነ፤ ይህ የሚያሳየው፤ በሀገሩ ፓርላማ ውስጥ ተቃውሞን እንደማያስተናግድ እና ጠበቅ ላለው ሂሳ እንግዳ መሆኑን ነው። መጨረሻው ሲቃረብ፤ ፓርላማውን በራሱ ፓርቲ አባላት ከመመላቱም በተጨማሪ፤ ጥያቄዎቹ ቀድመው ተዘጋጅተው እንዲያያቸውና ለምክር ቤቱ አባላት ታድለው እንዲጠየቅ ያደርግ ነበር። ልክ የቱኦትር ተውኔት ተዘጋጅቶ ለተዋንያኑ እንደሚታደለው። ዋናው ገጸ ባህሪ የትወና ችግር አልነበረበትም። ከዚህ በተጨማሪ፤ መለስ፤ ናፖሊዮን ቦናፓርቲ ከሺህ ጦረኛ አንድ ጋዜጠኛ እንደሚያስፈራው የገለጸውን ሀሳብ፤ ምናልባት ‘ቦናፓርቲዝም’ የተባለችውን ያንድ ሰሞን ማደናገሪያውን ሲመረምር ሳያጠናት አይቀርም። ምክንያቱም ከጫካ እንደወጠ እንኳ ያላስፈራው፤ በትንሹም ቢሆን ብልጭ ብሉ የነበረው የፕሬስ ነጻነት፤ ሊሞት አቅራቢያ እያሰጋው በመምጣቱ

እዚህ ግባ የሚባል ቁጥር ያለው ጋዜጣና መጽሔት ሳይተው ፕርትምቅም አድርጎ ዘግቶ፤ እሱ የተባሉ ጋዜጠኞችንም አስርና አሰድዶ ነው የሞተው...”

“እርስ በእርስ ተሞካክረው ነው የሚባለው?” ሲል ጠየቀ አንድ ዝም ብሉ ሲያዳምጥ የቆዩ ኮፍያ ያደረገ ወጣት።

“የትኛው ሱሪ የታሰቀ ነው መለስን ሲሞክረው የሚችል? ይልቁንስ ቻይና አፍሪካን እንድትወር በማመቻቱ ምዕራባውያን ያስወገዱት ይመስለኛል።”

“ተዉ እንጂ ጎበዝ! የሰው አሟሟት አናበላሽ! የአዕምሮ ዕጢ የተባለ በሽታ እንደነበረባቸው፤ ሲወራ የቆዩ ነገር ነው። እርሳቸው እኮ ከብረት አልተሠሩም። ለምን በሽታቸውን ገሽሽ እናደርገዋለን? ይልቁንስ የማይገባን ነገር፤ ለምን ዋና ዋናዎቹ ኢትዮጵውያን የጭንቅላት ቀዶ ጥገና እየተደረገላቸው እንደሚሞቱ ነው። ኢንጂነር ቅጣው፤ ሱራት ፀጋዬ ገብረ መድህን፤ መለስ ዜናዊ... ጥቂቶቹ ናቸው።...እ...”

“ይህቺ ጠጋጠጋ...!”
“ኢትዮጵያ ውስጥ ነጻጅ የሚገኘው አንጎል ውስጥ እንደሆነስ...”
“ቂቂቂ...”

ንትርኩ ቀጥሏል። ሁሉም የየራሱን ግምት ያስቀምጣል። ከእኔ በቀር የራሱን ግምት ያላስቀመጠ የለም ማለት ይቻላል። ውሻ ባልሆን ኖሮ እኔም የበኩሌን ማለቱ ባልቀረ ነበር። በዚህ ጊዜ እንዲት አባባል ትዝ አለችኝ። “ስለራስህ መናገር ካልቻልክ ክፍተቱን አሉባልታዎች ይሞሉታል” ትላለች። ስለሰውዬው አሟሟት የተጣራ መረጃ ቢሰጥ ኖሮ በዚህ ሁሉ አሉባልታ ባልታመስንም ነበር። ሆኖም ካድሬዎቹ ሁሉን ነገር ምስጢር የማድረግ አባዜ አለባቸው። ምስጢር የማይሆነውን ምስጢር ለማድረግ የሚሞክር ሰው ቀድሞውንም ምስጢር የሌለው ነው።

ያም ሆነ ይህ በጠቅላይ ሚኒስትሩ ሞት ሀገሪቷ በእዞ እንባ ጎርፍ፤ በመታጠብና በአሉባልታ ናዳ በመደብደብ ላይ ናት። በድግግሞሽ የማሰልፈት አባዜ ያለባቸው ካድሬዎችም “የጅል ለትሶ መልሶ

መላላሉ" የሚለውን የቆየ ብሂል አስታውሱኝ። የሚናገሩት ተመሳሳይ ከመሆኑ የተነሳ፤ ማን ምን እንዳለ መገንዘብ አይቻልም። የጠቅላይ ሚኒስትሩ ሞት እስኪገኝ ድረስ መሆኑ ጥርጥር የለውም። ውሻ ባልሆነ ኖሮ እንዳማንኛውም ሰው ለሞተ ማልቀስ ተፈጥሯዊ ባህርይ ነው። ሆኖም ከሰዎች አንደበት እንደሰማሁት ለቅሶው ሳይበዛ አልቀረም። በየቀበሌው ድንኳን እየተጣለ፤ አስለቃሽ እየተቀጠረ፤ ንፍቄ እየተቀቀለ መሾ ሲወርድ ሰንብቷል።

አንዳንዱ በለቅሶው ተሰላችቷል። "የሰው ሞት ማቆራረጥ ምን ይባላል አሁን!" እያለ ሲያማርር የሰማሁትም ሰው አለ።

"ሀዘን ማብዛት ተገቢ አይደለም። ሀዘን ሞት ይጠራል። ምንድነው ይህን ያህል? ኢትዮጵያ እኮ ብዙ ጀግኖቿን ቀብራለች። ምን... ይህን ያህል ሀገሪቷን በግሽበት የሚያስመታ ቆፈን መልቀቅ ምን ይባላል? ሞታቸው ያሳዝናል። በ57 ዓመት መቀጨት ያሳዝናል። ግን የእኔ እንባ የሚያስቅሰው ሁሉ አሟሟታቸውን ሊያከፋው አይገባም። በዚች ቀዳዳ ተጠቅሞ የልቅሶ ፈንድ ለማስፈንደድ የቋመጠ ሁሉ አያፈንዳን እንግዲህ! ሞት የሚያስረሳው ብዙ ሆነ እንጂ ግማሹን ለአስራት ግማሹን ለስደት ዳርገው ሀገሪቷን ያለ ተተኪ ያስቀሩስ አርሳቸው አይደሉም?"

እዚህ ላይ አንድ ታሪክ ትዝ አለኝ። ሰውየው ሚስቱ ሞታበት ሊቀብር፤ በመቃብሩዋ አፋፍ ላይ ቆሟል። እናም ግብአተ መሬቷ በሚፈጸምበት ጊዜ፤ እንደ ወጉ አጎንብሶ ሲያለቅስ በደረት ኪሱ የያዘው አምሳ ብር ጉድጓዱ ውስጥ ገባ። መቃብር ቆራሪዎችም ነገሩን ሳያዩ አምሳውን ብር ከሌትዮዋ ጋር አፈር አለበሱት። ሰውየው የብሩን ከሌትዮዋ ጋር መቀበር ሲያይ፤ 'አይይይ ይች መት ይዛኝ ሞተች' እያለ አለቀሰ ይባላል። የኢትዮጵያ ሕዝብ አለቃቀስም ይች መት ይዛኝ ሞተች የሚል መድ ያለው ይመስላል።

ጠንካራና ተጭካሪ ፓርቲ እንዳይኖርስ ያለአረፍት ሲሰሩ አልነበረም? በአረፍት ማጣት ምክንያት ከተባለ ይህም ሊካተት ይገባል። ለሀገር ግንባታ ካወጡት ፖሊሲ በማይተናነስ መልኩ በዚህም ይከመዋል። ሀገሪቷ በሁሉም አቅጣጫ ድንበር የላትም። ምዕራባውያን የሰጡዋቸውን ተልእኮ ለማስፈጸም ታትረዋል። አዎ!

በአረፍት ማጣት ምክንያት ሞተዋል..." እያለ ሲለፈልፍ ሌላ ሰው ቆጣ ብሎ መለሰለት።

"የሄደውን ለቀቅ! ያለውን ጠበቅ!" እለ በዚህኛው የተባላው። "ኢትዮጵያውያን ችግራችን ይኸው ነው። ያለውን ሁኔታ ለማሻሻል ከመሞከር ይልቅ ያለፈውን በመኮነን የእኛን ድክመት ለመሸፈን እንሞክራለን። መለስን ለቀቅ! ያለውን ጠበቅ!... የተባላችውን መጠገን እንጂ አፍርሶ የመስራት አባዚያችንን ልንም ልናበጅለት ይገባል። ችግሮችን ሁሉ በሄደው ላይ መደፍደፍ አያዋጣም። መለስ የሀገሪቱን ችግሮች ሁሉ በምኒልክ ላይ ሲደፈድፍ ነበር። አላዋጣውም። በጥፋቱ የመጸጸት አዝማሚያ ሊሞት አቅራቢያ እያሳየ ነበር። ኢትዮጵያ ብሎ መናገር እስኪያስደነግጥ ድረስ ሕዝቡን ያሸማቅ ነበር። ነገር ግን እንደነጋበት ጅብ ከረፈደ በጎላ ያበላሸውን ለማስተካከል ሲደናበር ሞት ቀደመው። ሆኖም እርሱ አልፏል። ከዚህ በጎላ ከእርሱ ስህተት ተምሮ መቀጠል እንጂ ሁሉን ችግር በእርሱ ላይ ማላከክ አይገባም።"

"መጨረሻ ሥርዓት የተሻለ መሆን አለበት። የእገሌ ጅምር፤ የእገሌ ውጥን እያለ ከሚያደርቀን የተሻለ ሆኖ መሞከር አለበት። ኢትዮጵያ የረጅም ዘመን ታሪክ ያላት ሀገር ናት። ብዙ መሪዎችን ተቀብላ ብዙ መሪዎችን ቀብራለች። ይህ ለእኛ አዲስ አይደለም። 'እውነቱን ተናግሮ' የመሸበት ማደር' እንዲሉ ይህ የሀገር ጉዳይ እንጂ የግለሰብ ጉዳይ ባለመሆኑ በግልፅ መነጋገር አለብን። ተረካቢዎቹ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ አለባቸው። ሆኖ ሰፊ መሆን አለባቸው። እንደሚባለው ነገሮች እስኪሰኩ ድረስ የተቆጣ ነብር ይሆናሉ እየተባለ ነው። አያዋጣቸውም። በስክነት ይህን አስቸጋሪ ጊዜ ሊወጡት ይገባል።

"የጉላና የሃይማኖት ጉዳዮች አስከፊ ሁኔታ ላይ ናቸው። በዛም ላይ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ጥሩ አይደሉም። በዚህ መሀል የዘመናት ጠላቶቻችን ተኝተው አያድሩልንም። ግብዎች በአመፅ እየታመሱ ባሉበት እና እጅግ በአስከፊ ወቅት ውስጥ በነበሩበት ሰዓት የዓባይን ግድብ ጀምረንባቸዋል። በዚህ ቂም ሳይዙብን አይቀርም። በዚህ ሰዓት እነሱም ወቅታዊ ባይሆን እንኳ ቆይቶ የሚፈነዳ ነገር ሳያደርጉብን አይቀርም። ለአል ሽባብም ቢሆን ይህ አመቺ ጊዜ ነው። ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ማን በደንብ አለቀሰ

ብሎ የአልቃሽን ዓይን በማየት ያሁኖቹ ሰዎች ጊዜ ማጥፋት የለባቸውም። ዓይኖቻቸውን ዜጉቻቸው ላይ ከማጥፋት ጥንታዊ ጠላቶቻችን ላይ ማፍጠጥ ይበጃቸዋል። ማን መብቱ አዳመጠ! ማን በደንብ አላዘነም የሚለው የግልብ ሰዎች ጭንቀት ነው። ሌላ ሌላ ሰው ጣልቃ ገብቶ ተናገረ።

ውሻ ባልሆነ ኖሮ እኔም የበኩሌን ሃሳብ እወረውር ነበር። ሆኖም አንደበቱ አንደበታቸው ባለመሆኑ ከማዳመጥ በቀር ሌላ አማራጭ የለኝም።

እንደሚታወቀው ጉዞዬ ወደ አራት ኪሎ ነው። ጉዞ በጀመርኩበት ወትት ጭንቀቱ እንዴት የአራት ኪሎ አጥርቶን አልፌ ቤተ መንግስት እገባለሁ የሚለው ነበር። መንገድ ጀምሮ ሀዋላ እንደገባሁ ግን የጠቅላይ ሚኒስትሩን መሞት ሰማሁ። ይህን ተከትሎም እያሌ የአዲስ አበባ ሰዎች የጠቅላይ ሚኒስትሩን አስከሬን ለመሰናበት ቤተ መንግሥት በመግባት ላይ ናቸው አሉ። ቀናሁባቸው። ቤተ መንግሥቱ ምን እንደሚመስል ለማየት የገቡ ሳይኖሩ ይቀራሉ? እኔ እንዲያውም ያብዛኛው ጉጉት ይኸው ሳይሆን አይቀርም። እንደነገሥታቱ ዘመን ግብር ሲበላ ገብቶ መቀላወጥ በዚህ ዘመን ስለሌለ፤ ቤተ መንግሥት መግባት በህይወታቸው መልሰው የማያገኙት አጋጣሚ በመሆኑ አይፈረድባቸውም። አለበለዚያ አያድርገውና ሌላ ጠቅላይ ሚኒስትር እስኪምት መጠበቅ ሊኖርባቸው ነው። ቢገቡም የባህር ዛፍና ሠላላ የጥድ ዛፎችን፤ ገፋ ቢልም ጣራና ግድግዳ ካልሆነ በቀር ሌላ ሊያዩት የሚችሉት ነገር አይኖርም። ቀጥ ብለው የመጡበትን አልቅለው እንዲመለሱ እንጂ ሌላ ነገር መቀላመድም እንደማይፈቀድላቸው አሙን ነው።

አልደርስም እንጂ ብደርስ ኖሮ ከለቀስተኛ ጋር ሽል ብዬ እገባ ነበር። ወይም ከቤተክርስቲያን ቅጥር እንደገባች ውሻ ወታደር አራውጦ መድመደን በማውለቅ ያስወጣኝም ይሆናል። ተስፋ የለኝም። በዚህ አጋጣሚ የመግባት እድል ቢኖረኝ እንኳ ከሀዋላ በርሬ አራት ኪሎ መግባት ቀላል አይሆንልኝም። ሁለት መቶ ሰባ ሁለት ኪሎ ሜትር ከፊቱ ተነጥፏልና። መሃል ሀገር ከመቅረት እዚህ ወሬ ስቀዳ

ልሰንብትና ጉዞዬን እጀምራለሁ ስል እሰብኩ። ሀዋላ የደራውን ወሬ ስቀላውጥ መቆየት ሳይኖርብኝ አይቀርም።

ይህ ወላኝ ወትት ነው። ከግራም ከቀኝም ማዳመጥ ያስፈልጋል። እንደኔ ያለ ውሻ ደግሞ ማንንም የማዳመጥ እድል አለው። እኔን ውሻ እንጂ ሰው ነው ብሎ የሚጠረጥረኝ ባለመኖሩ በአደባባይ የማይናገረውን ሲያቆክቱክ የመስማት ከፍተኛ እድል አሳኝ።

ከትናንት በስቲያ በቴሌቪዥን መስኮት እንባውን እየጠረገ ሀዘኑን የገለጠ ሰውዬ ዛሬ ሚቹን ጠቅላይ ሚኒስትር ሲባጭት ሰምቼ ተገርሜያለሁ። ልስማ! ይህ ጠቃሚ ወትት ነው።

እንዲት ከሶስት ሺህ ዓመት በላይ የቆየች ሀገር መሪዋ ሞቶባት ሕዝቦቿን የመሪ እጦት ሲያስጨንቃቸውና በየጓዳው "እንሌ አይረባም! እንሌም ቢሆን ያው ነው" እያሉ አማራጭ ለማግኘት ሲጨነቁ መስማት አንድ ትምህርት ያስገኛል። እጩ መሪ በዝቶ ለመምረጥ መቸገር ነበረብን። ይህን ግን አልታደልንም። ከዚህ የምንማረውን ታላቅ ትምህርት ግን በውል ማጤን አለብን። ሀገሪቷን አማራጭ የማሳጣት ችግር ፍጥጥ ብሎ እየታየ ነው። ቆፈኑ ይህን ይላል። ሹክሹክታውም የሚነግረን ይህንን ነው። ሹክሹክታ እንደማንኛውም የሚያጣብቀውን ጆሮየን ቀስሬ እሰማለሁ። አቆያለሁ። ሊያመልጠኝ አይገባም።

፲፪

ከወዲያ ወዲህ የሚላጋው የወሬ ውሽንፍር ውሽንቴን አስረስቶኝ ሰነበተ። ጠቅላይ ሚኒስትሩም ተቀበሩ። ሀዘቡም የሙዚቃ የመልክዳውን ፊታ። ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሳይቀበሩ፤ ዘፈን ከፍተው ሲያዘፍኑ እጅ ከፍንጅ ተገኝተው የታሸጉ ዳንኪራ ቤቶች በጉቦ እንደገና ተከፍተው፤ የሙዚቃ አምርታቸውን ለመወጣት ተሸቀደረሙ። የቃፊር እይታ የመሰለ የጎንደር እስክሰታ፤ ክብ ሰላማዊ ሰልፍ የመሰለ የትግራይ አምቡዋሰሌ፤ ከወባ እንቅጥቅጥ የፈለቀ የሚመስል የጎጃም እስክሰታ፤ ጎፈሩ ካንበሳ ዳንግላሱ ከፈረሰ የተወረሰ የሚመስል የአርሞ ዳንኪራ ሞልቶ መፍሰስ ጀመረ። ሚቹ ጥለውት የሄዱትን የዘር ተፅእኖ በሚያሳብቅ ሁኔታ፤ መጀመሪያ ትግርኛ ተጥሎ ወላይትኛ ሙዚቃ ይከፈት ነበር። ቢራ ተጠምተው የሰነበቱ፤ እንኳን በጠርመሱ በጉሉኩስ ቢሰጣቸው የሚረኩ አይመስሉም። ባለ እጆታ ሙቀጫ የሚያክል ጃምቦ አንስተው ሲያንጋጥሙ ለተመለከታቸው የሚታጠቡ እንጂ የሚጠጡ አይመስሉም።

ሀዋላ ካንተላፋችበት መንቃት ጀምራለች። የቀድሞው ግለቷ ጀመራት። የቪርሙዳ ሰፈር ሌተኛ አዳሪዎች ወደ ሥራቸው ተመልሰዋል። የጠቅላይ ሚኒስትሩ ሞት የወንዶችን ብልት የሰለበ ይመስል ከወንዶች ገቢ ካገኙ ሰነባበቱ። ሽቶና ቅባት ቁጠባ ጀምረው ነበርም ተብሏል። አንድ እፍታ ሽቶ እና አንድ ዝንቁል ቅባት ከጓደኛ መግዛት ተጀምሮ እንደነበርም ካልፎ ሂያዜ ወሬ ጠፈፈ ሰምቻለሁ። አለፈ። ያልፍልፍል ያለም ቪርሙዳ ሰፈርን ወረረ። ወረራው በጨበጣ ውረያ ይሁዝ ገብቷል። ያገኙትን ለተም።

ሀዋላን ለቅቂ መውጣት አቃተኝ። ሰው ብሆን ኖሮ ብዙ አዝናኝ ነገሮች ባላጣሁ። የሀዘቡ አኗኗር ቅጣምባር የለውም። በላዕላይ መደብ እርከን ማበጀት ይከብዳል። ድንች በዳጣ መንገድ ዳር በልቶ እንድ ፎሌ ውሃውን ቸልሶ የሚነሳውና ውሃ በመሰለ መኪና ባስፋልት ላይ የሚፈሰው እኩል ክብር ይሰማቸዋል። ማንም ከማንም ራሱን አሳንሶ አያይም። እንዲያውም የታችኛው መደብ ከፍተኛ ሥነልቦናዊ ጥንካሬ ሳይወረው እንደማይቀር ለመገንዘብ በቅቻለሁ። ለሚኖረው እዘቅታዊ ኑሮ ማንን ተጠያቂ እንደሚያደርግ ገራ ስለገባውም ይሁን አልያ ተቀብሎት ስለሚኖር ፊቱ ላይ ሰቀተን አይታይም።

ሀዋላ፤ ከምስራቅ እስከ ምዕራብ፤ ከደቡብ እስከ ሰሜን ሁሉም ጉላ የከተተባት ጉራማይሌ ከተማ ናት። ወጥ የሆነ ሥነልቦና ያለው ማህበረሰብ የላትም። ከማህበረሰባዊ ሥነልቦና ይልቅ ግለሰባዊ ሥነልቦና ጎልቶ የሚታይባት ከተማ ናት።

በውሻ ዓይኔ ሀዋላን እንዳየኋት ኑሮዋ ውድ ነው፤ አይቀመስም። የመዝናኛ ከተማ እንደመሆኗ በየሳምንቱ አሁድና ቅዳሜ ወደ ከተማዋ የሚጉርፉትን ተዝናኚዎች ያማክሰ የምግብና የመጠጥ ዝርዝር ያላት ከተማ ናት። ይህም ሆኖ እንደ አቅም ሊኖርባት አይቻልም አይባልም።

ጠዋት ጠዋት አሞራ ገደል ወደሚባለው የሓይቁ ዳርቻ መመላለስ አብዝቼ ነበር። እዛ የዓሣ ጥብስና ቅቅል ይሸጣል። ሰውም፤ አሞራውም፤ ውሻውም ሲራኩት ያረፍዳል። አባ ኮዳ የሚባለው አንገቱ ላይ ከረጢት ያንጠለጠለ አሞራ ሰዓቱን ጠብቆ እንደ ተጠለፈ አውሮፕላን በድንገት ያርፋል፤ አኩባኩብ ግዳዩን ይዞ ይነሳል። ሰውም ሾርባውንም ጥብሱንም ሲለው፤ ቀበቶውን እያላላ ሲጠቀጥቅ ያረፍድና የአሞራ ገደልን የሓይቅ ዳርቻ በዓላ አጽም ይሞላዋል። ከሥር ከሥር እየቀለበ አባ ኮዳ በከረጢቱ ባይወጥቅ ኖሮ ሜዳው የዘር ማጥፋት ወንጀል እንደተፈፀመበት ስፍራ በአጥንት ይሞላ ነበር። ውሾችም አጥንቱን በመልቀም የአልቂቱን መታሰቢያ ያጠፋሉ። ከአባ ኮዳ ጋር ለዓሣ አጥንት ፍልሚያ በመጋጠም እኔም አግጥላለሁ።

በዚህ ምሽት የተነሳ ሀዋሳን ልለቃት ጨነቀኝ። ከዚህም ሌላ መሸት ሲል ወደ ሀዋሳ ሀይቅ ዳርቻ በመሄድ የሚቀድመኝ ታጣ። ሲመሽ በሐይቁ ዳርቻ ጥንድ ጥንድ ሆነው የሚራመዱትን ፍቅረኞች ወግ ማዳመጥ ሰብ ሆኖብኛል። እኛን ባንገቷ ለጠመጠመ ጉረምሳ፣ ወገቡን ጨምታ ከያዘች ኮረዳ በተሰበሰበ አማርኛ የሚወጣን የፍቅር ቃል እንደጀርመን ሀራሽ ራዲዮ ምርጥ በሆነ የውሻ ጆርዬ ጠልፈ ማዳመጥ አመል ሳይሆንብኝ አልተረም። ሰው ብሆን ኖሮ ይህን ሁሉ ምስጢር ከየት እሰማ ነበር? ሰው በጥጋቸው ሲያልፍ ከሽክሽብታ ወደ ጭቁታ ድምፃቸውን ይለውጡና ሲያልፍላቸው እንደገና ያነበንባሉ። እኔን ማን ከሰው ቢጥሩኝ! ይህን ሰላማ ባለቤቱ ትዝ ትለኛለች። በወጣትነቴ ያሳለፍኩት ሁሉ ውል ይለኛል።

አሁንም ድረስ ያልደበዘዘ ድምጻ በጆርዬ ይንቀረቀራል። አሁንም ድረስ ያልተዘዘቱ ዐይኖቼ ዐይኖቼ ሳይ ይንከላወሳሉ። መልካ በልቦናዬ እየተሳለብኝ አስቸገረኝ። ረስታኝ ይሆን? ሞቷል ነፍስ ይማር ብላ እንዲን ተከታብኝ ይሆን? የባለቤቴን ገላ ሌላ አቅርቶ ይሆን? ያ ረቂቅ መዘቃ የመሰለ ድምጻ ለሌላ ተንቆርቆሮ ይሆን? ልጆቼን የእንጀራ አባት ዓይን ገርፏቸው ይሆን?... ወይኔ አላርፍ ያለ አጅ... ይኸው ከልጅነቴ ጀምሮ ለማወቅ እንጓለት የነበረው አስማት ወደ ውሻነት ለውጦኝ አርፏል። ህይወቴን አዘበራርቆታል። ሰይጣን ገደል ግባ።

ይህን እያሰብኩ ከአልፎ ሂያድ አዲስ ዓመት መግባቱን ሰማሁ። የፈጣሪ ያለህ! ጊዜው እንደ ቡሉት ባቡር እየተወነጨፈ ነው። ወደ ሰውነቴ ሳልመለስ አዲስ ዓመት መጥባት የለበትም ነበር። በአዲሱ ዓመት "ሰው" የመሆን አቅድ ነበረኝ። አውነታው ግን እስካሁንም ውሻ ነኝ። ውሻ። ጥቁር ውሻ። ያንተ ያለህ!...

እንደእድል ሆኖ የእኔ ብቻም ሳይሆን የአብዛኛው ኢትዮጵያዊ ህይወትም ሳይለወጥ ዓመት መቁጠር አጣ ፈንታችን ሆኗል። ኢትዮጵያ ውስጥ ተራሮች እንጂ ሰዎች በየዓመቱ አያብቡም። ዘፈኑም፣ ሰውም ያው ነው፤ አይለወጥም። ሁሌ "አበባየሆሽ"!

"...አበባየሆሽ

ለምለም

አበባየሆሽ

ለምለም

ባልንጀሮቼ

ለምለም

ግቡ በተራ

ለምለም

እንጨት ሰብራ

ለምለም

ቤት እስከሠራ

ለምለም

እንኳን ቤትና

ለምለም

የለኝም አጥር

ለምለም

አደጃ አድራሰሁ

ለምለም

ከክብ ስቆጥር

ለምለም..."

ህፃናቱ በሰላላ ድምፃቸው ከበሮ እየደለቁ ሲዞሩ እየሁ። ልብ ብዬው የማላውቀው ሀሳብ ውልብ አለብኝ። የሚዘምሩት የተለመደ ያውዳመት መዝሙር ስንኞች ገረመኝ።

ባልንጀሮቼ ግቡ በተራ

እንጨት ሰብራ ቤት እስከሠራ...

የሚሉት ስንኞች! የኢትዮጵያዊያንን ህይወት ቁልጭ አድርገው የሚያሳዩ ናቸው። በየዓመቱ ማቀድ እንጂ በየዓመቱ በቀላድ መመለስ አልተቻለም። ሀገሪቷ በእንብርክክ ከምትጓዘው ኤሊያዊ ጉዞ! ቀን እንጂ ሀብት ቆጥራ አታውቅም። "ቤት እስከሠራ" የሚለው እቅዳዊ ሐረግ ይህን ይናገራል። ለምን ቢባል ከመሪ እስከተመሪ አቃጅና ቀላጅ እንጂ የጊዜን ትርጉም ተረድቶ፣ ለፍቶ፣ ሠርቶ፣ በልቶ የሚያድር ዜጋ ስላጠራት ነው። በልቶ አደር እንጂ ሠርቶ አደር ስለሌላት ነው። ገቢ እንጂ ሀዘባ ታታሪ ባለመሆኑ ነው። ሀገረ ፈንጂ እንጂ ነገረ ፈጅ ስለሌላት ነው። እንግዲህ በአስማት ኢትዮጵያን ወደ አሜሪካነት አልለውጣት ነገር! የእኔስ አስማት ከሰውነት ወደ ውሻነት ለውጦኝ እንጂ ሌላ ምን ጠቀመኝ?... ህፃናቱን እየተከተልኩ ጣፋጭ ዜማቸውን መስማቱን ቀጠልኩ።

"...ከነብ ቆጥራ
ለምለም
ስገባ ቤቱ
ለምለም
ትቆጣኛለች
ለምለም
የእንጀራ 'ናቱ'
ለምለም..."

ይህን ስላማ ትሰማ እምሽክ አለ። ልጆቹም ይህንን መዝሙር እየዘመሩ ይሆናል ይህ። "ትቆጣኛለች የእንጀራ 'ናቱ'" ከሚለው ስንገረድ ሊደርሱ፤ እናታቸው አግብታ ከሆነ ስንገረድ ከእንጀራ እናት ወደ እንጀራ እባትነት ተለውጦ ያስለቅሳቸው ይሆናል። ቆሜ አስብኩት... ውሻ ባልሆን ኖሮ እንባዬ ባይኔ ግጥም ይል ነበር። ሀዋሳን ለቅቂ መውጣት አለብኝ፤ ቶሎ አዲስ አበባ መድረስ አለብኝ። አዲስ አበባ እንደደረስኩም ወደ ቤቴ ቀድሜ እሄዳለሁ። አራት ኪሎ የመግባቴን ነገር አስነብተዋለሁ። መጀመሪያ ልጆቼን ማየት አለብኝ። የባለቤቴን ሁኔታም ቀድሜ ላውቅ ይገባል። ቆንጆ ናት፤ በዛ ላይ ገና ወጣት ናት። ማን ያስቀምጣታል? ሌላ ሰው ባይገፋፋትስ ፈቃድ ሥጋዋ መጉጉቴ ይቀራል? ሀዋሳን ለቅቂ ለመውጣት መንደርደር ጀመርኩ። ያመትባል አጥንት ባገኝ እንኳ ለመቆርጠም ጊዜ ያለኝ አልመስለኝም።

II

"Who let the dogs out? - ውሾችን ማን ለቀቃቸው?" የሚለውን መዘቃ የክፈተ አውቶቡስ ተከትዬ ጉዞዬን ወደ ሻሸመኔ ጀመርኩ። የአውቶቡስ ጉማዎች የሚራመዱ እንጂ የሚሸከረከሩ አይመስሉም። የክረከለው አውቶቡስ እየተወጫመደ ማላዘንን ቀጥሏል፤ እኔም ከኋላው ማባረሬን ቀጥያለሁ። መዘቃውን እንጂ እርሱን እንደማልፈልግ ሊያውቀው ይገባል። ውሾችን ማን ነው ለቀቃቸው?...

Who let the dogs out?
Woof! Woof! Woof! Woof! ...
Who let the dogs out?
Woof! Woof! Woof! Woof! ...
When the party was nice,
The party was jumpin
Hey, yippie, yi, yo
ፓሪ ሲል ፓርቲያችን ትዝ አለኝ።

በትርቡ የሥልጣን ርክክቡን ከሰሜን ወደ ደቡብ ያሻገረው ፓርቲ ይህን መዘቃ የጋበዘኝ መሰለኝ። በልቤ እኔም መልሼ ጋብገጭዋለሁ። አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር የደቡብ ክልል ፕሬዚዳንት በነበሩበት ወቅት መናገሻ ከተማቸው የነበረችውን ከተማ ለቅቂ በመውጣት ላይ ነኝ። ሀዋሳን። በጨቃውን ለመኮምኮም ስል ባልሰነብት ኖሮ ሀዋሳን እንዲህ መጥኝ ብዬ ባልሰነበትኩባትም

ነበር። ሳምንት አለፈኝ። ሽረ ከዛም በላይ! ስለ አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር ያልሰማሁት ነገር የለም። ሊሾሙ ነው ተብሎ ጭምጭምታ ከሰማሁበት ወቅት እንስቼ! ያመልኩበት ከነበረው ቤተክርስቲያን ጀምራ! የክልሉ አስተዳዳሪ ሳሉ ይኖሩበት እስከነበረ ቤት ያልሄድኩበት ቦታ የለም።

በየግርሰሪው እየዞርኩ! እታዛም እበርም እየተንበሰበልኩ ወሬ መቃረም አመል ሆኖብኝ ባልሰነብት ኖሮ እስከ አሁን ሽሽመኔ እገባ ነበር። ስንበታዩ ለክፉ አይሰጥም። ብዙ ወሬ ለቅሜያለሁ። አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትርም ከቡጫቃ አልዳኑም! ምን ያልተባለ አለ?... ለወሬም አይመች። የዘር ዛር ያንዘረዘረው ስንት አለ በሞቴ?!... ባንድ ግርሰሪ ውስጥ የሰማሁት ትዝ እለኝ። ቡጫቃ! ሽርደዳ።

"ለምን የተሾሙበት ቀን 11 ሆነ?"

"ሆነ ተብሎ ነው ብለህ ነው?"

"ታዲያስ! ካልጠፋ ቀን ለምን በ11 ሥልጣን ተሰጣቸው?"

"አጋጣሚ ነው ባክህ"

"ወይ አጋጣሚ አያ! የምን አጋጣሚ አመጣህ? አስቸኳይ ስብሰባ ተደርጎ፤ መስከረም አስራ አንድ (11) በተወካዮች ምክር ቤት ፊት ቆመው ቃለ መሀላ ፈፀሙ። ወደድህም ጠላህም ከዚህ በኋላ ይህች ቀን ስትጠራ ትኖራለች። 11። ቂቂቂ... ከዚህ በኋላ መስከረም 11/ 2005 ዓ.ም የምትል ሀረግ ስትመዘዝ ትኖራለች"

"ወቸው ጉድ... ይህም አለ ለካ"

ሌላ ሽምገል ያሉ ሰው ደግሞ ሰውዬው ጠቅላይ ሚኒስትርነት ከመሾማቸው በፊት እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ - ወላይታ ሳይሆኑ አይቀሩም።

"ሃገ ሾንጋራ ደኢያጌ አ ካውቴሬኔ" ነበር ያሉት ብርጭቆላቸውን ወደ ቴሌቪዥኑ እያነሱ። "ሃገ! ሾንጋራ! ደኢያጌ! አ! ካውቴሬኔ" ኃይለማርያም ደሳለኝ በቴሌቪዥን በመታየት ላይ ነበሩ። ሽማግሌው ለግርሰሪው ተሰብሳቢ ትርጉሙን ተናገሩ። ከወላይትኛ ወደ አማርኛ። "ይህ ጣዕምና ለዛ ያለው ሰው በነገሠልን"

ሽማግሌው ታሪክ አዋቂ መሆን አለባቸው። እንደገመትኩት የወላይታን ታሪክ ይዘረዝሩ ነቡ።

"ወላሄታ ማለት ተቀላቀል ማለት ነው። ከፈለገ ማንም ሰው ወላይታ መሆን ይችላል" ሲሉ ቀጠሉ። "ቻይናዊም ቢሆን" ሲሉ አከሉ። ይህቺ እንኳ ለቀልድ የተጨመረች ሳትሆን አትቀርም። ግርሰሪዋን ሳት እነቃነቃት። ሽማግሌው ሲታር ብለዋል። ሆኖም እፋቸውን አያድጣቸውም።

"ወላሄታ በልዩ ልዩ ጎሳዎች ስብጥር የተመሠረተ ነው። ሁለቱ አበይት ነገዶች ማለት እና ዶጋላ ናቸው። በማላም በዶጋላም ሥር አያሌ ጉሳዎች ይገኛሉ። በማላ ሥር ትግሬ ማላ፤ በዶጋላ ሥር ደግሞ አማራ ዶጋላ ይገኛሉ። ካላወቃችሁ ታሪክ እንብቡ። ዝም ብሎ መቀምቀም ዋጋ የለውም። ስለዚህ በወላይታ ብሔረሰብ ውስጥ ትግሬም አማራም ይገኛል ማለት ነው"

"ይህቺ ጠጋ ጠጋ..." አሉ አንድ ሌላ ጥርስ ወላቃ ሽማግሌ።

"ከመቀምቀም አውቀት ይቅደም! ሽሜው ዝም ብለህ አዳምጥ!... ጥርስህ እስኪወልቅ ጠጥሃል!... ምን ዋጋ አለው?... ካወቅህ አውራ ካላወቅህ ዝም በል የምናውቀውን እናውራበት"

"ቀጥሎ ቀጥሎ ጋሽ ወላንሳ" አለ አንድ ጎልማሳ። ነገሩን ከሥር ለመያዝ የቸኮለ ይመስላል።

"ጋሽ ዋላቃን ዝም አስብልልኝ"

"ቀጥል አዳምጥህለሁ" አሉ ወላቃው ሽማግሌ። "እንስማህ አስቲ..."

"ማላ ወላይታ የንጉሥ ወገን በመሆኑ አንሴ ከሚባል ንጉሥ ጀምሮ የወላይታን ሀዝብ ሲገዛ ይኖር ነበር። በኋላ ግን በትግር ማላ ጉሣ ተነጠቀ። አማር ዶጋላ ግን ቂሲጋዎች እና መለኛዎች ወደሚባሉ ጎሣዎች ተገምሶ ተግባሩ ሃይማኖት ሆነ። 'ቂሲገቱ ካሻ' እና 'መለኝቱ ካሻ' የሚባሉ ደብሮቹን እስከብር ሥራው ቅዳሴ ሆነ። ትግር ማላ ግን ንግሥናውን ከዋናው ማላ ነጥቆ ተቀበለ። ካዎ ሚካኤል የሚባል ንጉሥም ከትግር ማላ የነገሠ የመጀመሪያው ንጉሥ ነው"

"የየቱን ከየት ነው የምታገኘው ጃል?" ወላቃው ሽማግሌ አናጠቧቸው።

"ወላቆ ገም በል"
"እሺ ተጥል"

"የትግሬ ጉሣ ወደ ወላይታ የመጣው እንዲህ ነው። ሹም ጋይም ሚካኤል የሚባል የትግሬይ ተወላጅ መጥቶ በወቅቱ ንጉሥ ከነበረው ከንጉሥ ለቺ ጋር ተዋወቀ። ከሚካኤል ጋር አሁኑ መጥታ ነበር። ቆንጆ ናት። ካዎ ለቺ በፍቅሯ ነደደ። አገባት። ሚካኤል አሁኑን አስተድሞ ቤተ መንግሥት ገባ። የጦር አለቃም ሆነ። ሲዋጋ ጀግና ነው። በሀዘቡ ተወዳጅ ሆነ። ሀዘቡም 'ሃይ! ሾንጋራ! ዴኢያ! ኢ ካወቴራኔ - ይህ ጣዕምና ለዛ ያለው ሰው በነገሠልን' አለው። ከሚካኤል ጋር ሲነፃፀር ንጉሥ ለቺ ንቁ አልነበረም። ሀዘቡ ሚካኤል የሚል ስሙን ወደ ሚካኤል ለውጦ ያቆላምጠው ገባ። እድል ሲገጥመው ንጉሥ ለቺ ሞተለት። ሀዘቡ ሚካኤልን ከጦር ሜዳ ተሽከሞ እየዘፈነ ቤተ መንግሥት ገባ። በሆታ።

ካዎይ ሚካኤል
ቡሻሻይ ግርማ
ይኸው ነው ታሪኩ"

"ካዎ ለቺ ሲሞቱ ካዎ ሚካኤል እንደተተካው ካዎ መለስ ሲሞቱ ካዎ ጋይላማርያማ ተተካ ለማለት ነው?" ወላቃው ሽማግሌ ከት ብለው ሳቱ።

"ወላቆ ገና አሁን ነገር ገባሽ"

ካዎይ ጋይላማርያማ!

ቡሻሻይ ግርማ! ሽማግሌው በወላይትኛ ቆመው ይጨፍሩ ጀመር። ወላቃው ሽማግሌም ተነስተው አግራቸውን እያመናጠቱ ይዘሉ ገቡ።

"ቆይ ቆይ ቆይ... ካዎይ ጋይላማርያማ ማለት ንጉሣችን ጋይላማርያም መሆኑን አውቃለሁ! ቡሻሻይ ግርማ ማለትም ደግሞ አልጋ ወራሻችን ግርማ መሆኑን አውቃለሁ። ለመሆኑ ግርማ ሲሉ ማንን ነው?... ግርማ ብሩን ማለትም ነው?"

"አይገርምም? ግጥምጥሞሽ አይገርምም? ታሪክ ራሱን ይደግማል የሚባለው ብሃል ውሸት የለበትም። ካዎ ሚካኤል ግርማ የሚባል ልጅ ነበረው። ከሚካኤል ተጥሎ ነግሷል። ግርማ ብሩ

አልመጣልኝም ነበር። እንኳን አስታወስክኝ። ለምን ረሱት ልጄ? አራፍ እኮ ነው። በዘጠና ሰባት ሌሎች ኢህአዴጎች በዝረራ ከክርክሩ ሪገግ ውጭ ሲወጡ ግርማ ብሩ ቅንጅትን አንጸርጽሮት ነበር። ለምን ሽሽ እንደተደረገ አልገባኝም። ሚቼ ወጣ ወጣ የሚል ሰው ካዩ 'ይህቺ ባቂላ ካደረች አትቆረጠምም' በሚለው ኢላማው ውስጥ ማስገባት ያውቅበታል ይባላል።"

"ማለት... አልገባኝም። ጋይላማርያም ትግሮ ወላይታ ነው ማለትም ነው?"

"ለአንበላ አይመትሩም ለብልህ አይነግሩም ወንድም። ሜቶን አስይዣለሁ! ራስህ ድረስበት። ፈጥራ እየነገርኩህ አይደለም። ታሪክን እየዘከርኩልህ ነው"

"ስለዚህ... ሀውሐት... king maker በመሆን ብት ብሏል" ጉልማሳው ጠጪ አንገቱን እንደ አንቴና መዘዘ።

"ሚካኤል ስሁል በድርጅት መልኩ..."

ይህን እያስታወሰኩ ነው እንዝ የጀመርኩት። ወደ ሻሸመኔ። አርህው አውቶቡስ እየተንገራገጩ መብቃውን ያዳውራል።

Who let the dogs out?

Who let the dogs out?

Woof! Woof! Woof! Woof!

Woof! Woof! Woof! Woof!

I see ya' little speed boat head up,

she really want to skip town

Get back off me, beast of me

Get back you flea infested monger

Who let the dogs out?

Woof! Woof! Woof! Woof!

መብቃው ቅኔ እየሆነብኝ መጣ። ውሻነቴን ረስቼ ባለቅኔ የሆንኩ ይመስል ቃል መሰንጠቱን ማቆም አቃተኝ።

Wait for y' all my dogs

The party is on

And I can't seek a lot,

Any canine will do

I am figurin

That is why they call me faithful.
Cause I am the man of the land
When they see me they doah-oooo
Who let the dogs out?
Woof! Woof! Woof! Woof! ...

ሻሸመኔ አየተቃረኝ ነው። ከርካላው አውቶብስ ሙዚቃዬን ይዘብኝ
ሄደል። የሽማግሌዎቹ የርላይታ ዘፈን ከአእምሮዬ ተሰነቀረ።
"ነውይ ኃይለማርያም!"
"ቡሻይ ግርማ!"

፲፬

እያለክለክሁ ሻሸመኔ ገባሁ። ቀትሩ ምላሴን እንደቴፕ ክር
ጎልጉሉታል። የሰህጩን መሻርብረብም ሆነ የምላሴን መጎልጎል
መቆጣጠር አልቻልኩም።

በአጠቃላይ የውሻ ፀባዩን መግራት አልቻልኩም። ለምንስ
እገራለሁ? ይህ አንጉል ሰዋዊ ጠባዩ ውሻነቴን ሊከለክለኝ
አይገባም። ውሻ እንደሁ ለሀጩን የሚያሻርበርብም ሆነ ምላሴን
የሚጎለጉል ጠባዩ ብልሹ ስለሆነ ሳይሆን ተፈጥሮው አስገድዶት
ነው። የእኔ ሰዋዊ ጠባዩ ግን ተፈጥሮን ሳይቀር መጋፋት ልማዱ
ነው። ያማረውን ከማድረግ የሚገድበው ይሉኝታ አለበት። ማመፅ
ፈለጎ እንኳ እንዳያምፅ ፍርሃት በፀጉሩ ልክ በትሉብታል።

ውሻ ስሆን ይህን ይህን የመሰለውን አንጉል ነገር ሳላራግፍ
አልቀረሁም። በእርግጥ አሁንም ቢሆን፤ ውሻ መሆኔ፤ ፍርሃትን
አስተርቶልኛል ማለቴ አይደለም፤ ቅዝምዝም እና የእብድ ውሻ

በሽታን አጥብቄ እፈራለሁ። ከሁለቱ ፈጣሪ ሰውሮኝ አዲስ አበበ
እገባ ዘንድ ጸሎተ ክልብ አድርሻለሁ። ይኸው ሻሸመኔ ገብቻለሁ።

መሀል አስፋልቱን ይገፍ በዝግታ ወደ አባቶች መንደር በመጓዝ ላይ
ነኝ። ሻሸመኔ ትርምሷ እንኳን ለሰው ለውሻም እንደማይመች
አየሁ፤ አይመጥንም። የንግድ ከተማ እንደመሆኗ መጠን ግማሹ
አነገቶ ግማሹ ተሸክሞ፤ ከፊሉ አቁርሮ ከፊሉ አንጠልጥለሁ
ይተራመስባታል። ትንሽ ምርክቶ ብትባል አያንሳትም።

"እይ መርካቶ" የሚለው የባለቤት ፀጋዬ ንብረ መድሀንን ግጥም አስታወቅኩት።

"እይ መርካቶ
አገር ከየጎራው ወጥቶ
አንቺን ብሎ ነትሎ መጥቶ
ግንኙን ግንኙን ግንኙን ግንኙን
ሁለቱ መሳፍርትሽ ፈልቶ
ባንቺ ባዝኖ ተንከራትቶ
እንደባዘቶ ተባዘቶ
ተንጠራውዝ ዋትቶ ዋትቶ
እይ መርካቶ..."

ሌሎችን ስንኞች አላስታውሳቸውም። ከሰውነት ወደ ውሽንት ለለወጥ ተዘንግተውኝ ነው እንጂ የፀጋዬ ስንኞች የሚረሱ ሆነው አልነበረም። የሻሽመኔ ጋሪዎች ቃጭል 'እግዚአብሔር' መሀረን... ያስጠላል። የአሁን ጋሪዎቹ ሳይቀር ታርጋ እንዲለጥፉ ተገድደዋል። ከዚህም ላይ ከጎሳቸው አብረውት ነገር በካሰማ ተመትቶባቸዋል። ማታ ማታ ስለሚጓዙ ከመኪና አደጋ እንዲጠብቃቸው ሳይሆን አይቀርም።

ወሻ በመሆኔ ይሁን እንጂ ዓይኔ መርጦ የሚያየው ትንግርት ትንግርቱን ነው። ባይሆንም ኖሮ ስንት የሚታይ ጥሩ ጥሩ ነገር ነበር። ባጃጃቹ ሲታጠፉ ሆነ ሲነሱ አቅል የላቸውም። ጀሪካን እንጂ ሞተር የሚያሽከረከሩ አይመስላቸውም ልበል ሹፈርቸዋል... አራት ባጃጃቹ ለጥቂት ባይሰቱኝ ኖሮ እስካሁን ከሕያውነት ወደ ጥንብት ተሸጋግሮ ነበር። ልጄን እና ቆንጆዬዎን ባለቤቱን ባላይ መሞት እንደማልፈልግ ማን በነገራቸው?... ለዓይኔ ሥጋ ሳልበቃ እንደማለጥት ተስፋ አለኝ። ፅንተስ።

ለዓይኔ ሥጋ ስል ሥጋ ትዝ አለኝ። ይህ የወሻ አእምሮዬ የየቱን ከየት እንደሚያገኘው ሊገባኝ አልቻለም። ወቸው ጉድ! አሁን ዓይኔ ሥጋ ከሥጋ ጋር ምን አገናኘው? ባይሆን ለግብረ ሥጋ ብዬ ባሰብ ኖሮስ በሆን።

አባላት ከሚባለው መንደር ስቃረብ እንድ ሥጋ ቤት አየሁ። በኪሉ እገዛ ይመስል ከፊት ለፊት ተገተርኩ።

ለአያሌ ደቂቃዎች ስቀለጨለጥበት ጊዜ ሥጋ ቆራጩ ሳለአይለጥ በሚባል አጥንት ግንባሬን ፈንክቶ አባረረኝ። ሥጋ ቆራጭ ተስፋ አስቆራጫ ሆነብኝ። እንደሥጋ ቆራጭ በዚህች ምድር ላይ ስለታም ይኖራል ብዬ መገመት ያዳግተኛል።

ሥጋ ቆራጩ እኔን ወርውሮ የመታበትን አጥንት ተመልሼ ላነሳው ብሄድ የሂማሊያን በረዶ የመሰለ አጥንት ሆኖ አገኘሁት። ጉንዳን የምትመግብ ፍትፋቱ ሥጋ እንኳ ሳይ ላይ የለችም። እንዴት አባቱ ነው የመለመለው ባቸሁ?! ፍትፍት አድርጎታል- እንደ ለንቁጣ ሽመል።

ሥጋ እቆርጣለሁ ስል ተስፋ ቆርጫ! እንደገና ፊቱን ወደ ሥጋ ቤቱ ሳልመልስ ሄድኩ። ሌላ ሥጋ ቤት ብፈልግ ሳይሻል አይቀርም።

ከእንድ መብቃ ቤት የተከፈተ ዘፈን ጆሮዎቼን አወናጨፋቸው። ዘፈኑ ሥጋን በተመለከተ ባይሆንም ሥጋ እንደ ጉድ የሚበላበትን እካበቢ ስለሚያነሳ ሳይሆን አይቀርም ቀልቤን የገዛው። ጌዴዎኝ ዘፈን ነው።

እዚ... ከበሬ የማይበላው ድምፁ ብቻ ነው ሲባል ሰምቻለሁ። ወደ ጌላ አልመለስ ነገር እንግዲህ። ምንም ውሻ ብሆን ዓላማዬን እንዳልዘነጋ የሰውነት አእምሮዬ ያስታውሰኛል። ሲርበኝ እንዲህ ስለሚያደርገኝ እንጂ ለሥጋ ብዬ ከሻሽመኔ ጌዴዎ ድረስ ለመሐድ መመኘት ነበረብኝ?... ወቸው ጉድ! እየተልቀመታምኩም ቢሆን አዲስ አበባ መግባቱ የማይቀር ነው። አራት ኪሎ "ጀግና አይሞትም" የሚባል ሥጋ ቤት መክፈቱን ሰምቻለሁ። የሥጋ አምሮቱን የሚያስወጣ ሥጋ ይጥሉልኛል የሚል ተስፋ ግን የለኝም። ሥጋ ቆራጭ እያለ ምን ሥጋ ይበላል?... ውሻ ባልሆን ኖሮ "ጀግና አይሞትም" የሚባለው ሥጋ ቤት ቢከፈት ባይከፈት ከጉዳይ ባልጣፍኩት። ባለፈው ሐዋሳ እያለሁ ነው ሁለት

መንገደኛች እየተሳሳቱ ሲያውሩ የሰማሁት። እንደኛው አዲስ አበባ ደርሶ የተመለሰ ሰው ላይሆን አይቀርም።
 “እኔ ተበጠጠጥን!” ሲል ነበር የደረሰኩት። “እበዙት እኩ... እበዙት!”

“እንዴት?”
 “አራት ኪሎ...”
 “አሁ...”
 “ጃግና አይሞትም የሚባል ሥጋ ቤት ላይቀር ከፈቱለት።”
 “አንተ ደሞ... እንኳን ልኳን ቤት ሌላስ ቢከፍቱለት ምን ጨነቀህ!”

“የሰው አሸርጋጅነት እንጂ...”
 “እኔ ዝም በል።”
 “እንባቢ ነው ይባል አልነበረም?”
 “ይባል ነበር ድሮ”
 “ምናል ትልቁ መሳፍርት መፃህፍት ነበሩት ከማለት ከቤተ መንግስት አውጥተው አንድ የሕዝብ ቤተ መፃህፍት ቢከፍቱ?... መቼስ እካ ማን ያነባችዋል?”
 “ምን ማለትህ ነው ጃል?”
 “እዎ! የቤተ መንግሥት ኑሮ መቼም ጥድፊያ የበዛበት እንደሆነ ነው የምንሰማው። እንዴ ቢዚ ነበር ይሉናል። እንዴ እንባቢ ነበር ይሉናል። ያም ሆነ ይህ መጻህፍቱን ለህዝብ ቢረዱ መልካም ነበር። ሀገራችንን ቤተ መፃህፍት እንጂ ሥጋ ቤት አልቸገራት...”

ከዚህ በኋላ ያሉትን አልሰማኳቸውም። ሥጋ ቤት ከሚለው ላይ አስምሬ መንገዳቸው መንገዱ ባለመሆኑ ተመለስኩ። ይህ ውሻነቱን የገረኝ ቃል ነው። ሥጋ በተባለ ቁጥር ሰፍኖ ማለት ጀምሯልሁ። ወደ ሰውነቱ ብመለስ ከገባረ ሥጋ ይልቅ ሥጋን እንደማስቀድም አልጠራጠርም። ልኳን ቤት እኔድና “ሥጋ ቆራጭ?” እላለሁ።

“እቤት...” ይለኛል። እቤት አይበለውና። ሰው ስሆን መቼስ ቢላዋዎቼን እያፋጨ ሳያናገረኝ አይቀር።

“ኪሎ ሥጋ ስንት ነው?” አለዋለሁ። መቼስ ዋጋው እሳት መሆኑ ግልፅ ነው። ቢሆንም “እስኪ አሥር ኪሎ ሥጋ ቀረጥልኝ” ብዬ ረብግ ንገዘቢን ሆጭ አረግና ቁጭ ብዬ መመተር፤ መዋጥ ይሆናል ተግባራ። ለዛው ያብቃኝ ብቻ።... ሰው ለመሆኑ። ሰው

ባለመሆኑ ከሚታጡ ነገሮች አንዱ ሥጋ ለመሆኑ ጥርጥር የለውም።

የአቦቦቶን መንደር እካልላት ገብቻለሁ። የሆዴን ነገር መላ ላበጅለትና ጠገብ ሥል ደግሞ ሥጋ ከመለቃቀም ወሬ ወደ መለቃቀም እገባለሁ። ሻሽመኔስ ምን እየተባለ ይሆን?... ስለ አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር... ሌላም ሌላም... ወሬ ካገኘሁ አልምርም።

፲፭

ለሁለት ሳምንታት ያህል፤ በደረሰብኝ ከፍተኛ ጉዳት ሻሸመኔ ወደቁ ባልሰነብት ኖሮ እስካሁን አዲስ አበባ በገባሁ ነበር። ግራ ታፋዪ ከፋኛ ተጉድቷል። ይኸው ሩህያዬን ለመያዝ እንኳ መልቀምቀም ሳልችል ሠንብቻለሁ። የነፍስ ነገር ሆኖብኝ፤ የሆነ ያልሆነውን ብቻም ሳይሆን ሰው ለነበረ ውሻ ቢነግሩት ሊቀፈው የሚችልን ሁሉ በላሁ። ምንኛ ብረገም ነው?... የተከበርኩት ሰውዬ ከውሾች በታች ሆኜ ቀጭ ብያለሁ።

ግራ ታፋዪን በአጥንት ቅዝምዝም ያወለቀኝ ያ ጠላዩ ሰናይ ሥጋ ቆራጭ ነው። ስራመድ የኋላ ግራ እግራን እንደ ሳምሶናይት አንጠልጥዮ ነው። በዚህ አረማመዴ እንኳን አዲስ አበባ ከሚተገለጹ ከተማ እንኳ የመድረስ እድል ያለኝ አልመሰለኝም። ቢሆንም ጥቂት ሳገግም በማለት እንጂ መንገዴን መቀጠል የማይቀር ነው። ከመንገዴ ያዘወደኝ አያሌ መሰናክሎች በሕይወት ዘመኔ ሁሉ ሲያጋጥሙኝ ኖረዋል። ነገር ግን አንዳቸውም አስቀርተውኝ አያውቁም። ከሰውነት ወደ ውሻነት ብወርድም ለየትኛውም መሰናክል እጅን ለመስጠት አልፈቅድም። ከቅዝምዝም ወደ ቅዝምዝም... ሕይወት እንዲህ ነች። አንዱን ዝቅ ብለን ለማለፍ ስንሞክር ሌላው ቅዝቅዝም ያገኛል።

እንደ ሰፊት መኪና ከሁዋላዬ እንቢጥ እንቢጥ እያልሁ አቦስቶ የሚሳለውን መንደር ለቅቄ ወጣሁ የሻሸመኔን እምብርት።

ድልድዩን ተሻግሮ ወደ ሰሜን ስንዝ ከቆየሁ በኋላ መልካ እዳ ወደሚባል ሰፈር መድረሱን ተረዳሁ። እንደ ለማኝ አሁል ውጥንትጦ የወጣ እንግሊዝኛ የሚያውሩ ሰዎች እየበረከቱ ሲመጡ ከራስታዎች መንደር መድረሴ ገባኝ። እንደሰማሁት በጥንት የባርነት ዘመናቸው ባሪያ አሳዳሪዎቻቸው እንዳይሰሟቸው ነበር አሉ ትጣምባሩ የጠፋው እንግሊዝኛ መነጋገር የጀመሩት። “የአፍ ወለምታ” ሆኖ ካልሆነ በቀር ሲትዮጽዖ ከመጡ በኋላስ ቢተጨት ይሻል ነበር። በካሪቢያን ደሴቶች ላይ ፍጻቸውን የሚያበሉዋቸው ባሪያ አሳዳሪዎች እዚህ ባለመኖራቸው በምስጢር ቋንቋ መነጋገር አስፈላጊ አይመስልም። ይህ ፓቱዋ የሚሰኘው ቅይጥ እንግሊዝኛ ቋንቋቸው ሚጥሚጥ እንደለበሰበው ሰው ከገፈር ማወጫመድንና ነፋስ መጣል መንፋትን እንደሚጠይቅ ተገንዝቤያለሁ። ራሱን የቻለ ያፍ ጂም ነው ማለት ይቻላል።

በፓቱዋ እያወሩ ከሚያልፉ ራስታዎች ኋላ የሚከተሉ ሁለት ሰዎች ከፋኛ ሲያሟቸው ሰምቻለሁ። “ሀገሩን ሁሉ በከሉት!... ወጣት አልተረፈም። ሁሉንም ከየሱስ ወደሱስ አሸጋገሩት...”

“ግን እኮ ሀገር ወዳዶች መሆናቸውን መዘንጋት የለብንም” ሲል ለማሁት ሁለተኛው።

“እንዲህም ብሎ ሀገር መውደድ የገበሬ ማሳ ሁሉ የአደንዛኝ አፅ መዝሪያ ሆኗል። ገበሬውም በአንድ ሄክታር ላይ ከሚሰበሰበው የበቆሎ ሰብል ይልቅ በአንድ ካሬ ላይ የሚዘራው አፅ ስለሚያከብረው ሳይወድ በግዱ የአፅ አዝማሪ ሆኗል” ሲል የመጀመሪያው ሰው ተቃወመ። ከፋኛ የጠላቸው ይመስላል። “ይኸው ወጣቱ ሁሉ በአፅ የነሆለለ እንዲሆን አድርገውታል። አዳሜ እንደ ጥቅምት ቀፎ ታጥኖ መሠቀል ልማዱ ሆኗል። ታዲያ ምን ዋጋ አለው? ሁልጊዜ ሲታጠን እንጂ ንቡንም ማሩንም እስካሁን አላየንም”

“ቂቂቂ... በል አታስቀኝ”

“እውነቱን እኮ ነው። ዝም ብሎ ማጉፈጥፈጥ ምን ዋጋ አለው?”

“ንብ ስትል...” አለ ሁለተኛው ወግ ለመቀልበስ በሚመስል መልኩ።

“በል በል በል... እኔ የፓርቲውን ምልክት ንብ ሳይሆን የተፈጥሮዋን ንብ ነው ያልኩት። የተውነውን ነገር አሉ...”

"ምንን ነው የተውነው?... "ሁለተኛው ጉተጉተ:: "ፓርቲውን ወይስ ንቡን?"

"ንቡንማ እንዴት እንተዋለን?"

"ዝም አልከኝ እኮ ጃል?... ስለ አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር ዝምታን የመረጥከበት ምክንያት አልገባኝም" ሲል ጫፉን አለያዘው::

"ተው በል..."

"እንዴት? እንዴት?..."

"ለወሬም አይመቼ እየተባለ ነው"

"አልገባኝም..."

"ጠባብቅ ላለ ትችትም ጠለቅ ላለ አድናቀትም አይመቼም የሚሉ አሉ:: በጠቅላላ ትክክል ይመስለኛል:: ለሁለቱም አይመቼም:: የፖለቲካ አውቃታቸው ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅም አልቻልኩም:: ባለፈው ፓርላማ እርማቸውን ቢተርቡ እንደ ተጣደ አጥሚት ግንኙል ግንኙል ሲሉ ሳይ ግራ ገባኝ:: አግራሲቸው መሆናቸው ከመለስ የላበኩት አሞሌ እለ ለማለት ያህል ይመስላል:: በዛ ላይ ምንም ተቃዋሚ የሌለበትን ፓርላማ መረከባቸውን ሊያውቁት በተገባ:: የተጠጻ በረት ውስጥ ገብተው ፋገላውን ምን አመጣው?... በጠቅላላ ተስፋ ነበረኝ"

"ምን አይነት ተስፋ?"

"አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር እንደ ሌሎቹ ከጫካ አልመጡምና:: አውሬኛ ጠባይ አይኖራቸውም የሚል ተስፋ ነበረኝ:: መሉ በመሉ ለውጥ ያመጣሉ የሚል ምት ባይኖረኝም ቢያንስ የተሰለለና ከፖለቲካ ጫዋታ ይልቅ ለሀገራዊ ግንባታ ትኩረት የሚሰጥ አሠራር ይዘረጋሉ የሚል ተስፋ ነበረኝ:: በእስር የሚማቅቁ የፖለቲካ አስረኞችን በመፍታት የሕዝቡን ልብ ይማርካሉ የሚል ተስፋም ነበረኝ:: የኢትዮጵያ ሕዝብ ድብርት ውስጥ እንደሆነ ማወቅ ተላል ነው:: መነቃቀት ይፈልጋል:: በሁሉም ዘርፍ መነቃቀት ይፈልጋል:: እነቃቁ መሪ ያስፈልገዋል:: ዝም ብሎ "እናስተላለን" እያሉ ማላዘን ምን ዋጋ አለው? በገደምዳሚ "እንተላለን" ማለታቸው ይሆን? ማን አትተላለን አላቸው? የፐርፓጋንዳ ቅርጽ የሰለጠነ ህዝብ እንደሆነ ያውቃሉ ብዬ እገምታለሁ:: "የጅል ለቅሶ መልሶ መላልሶ" እንዲሉ ጠዋት ማታ በፐርፓጋንዳ ከሚያሰለፉ ላቡን ጠብ አድርጉ በመሥራት ቢማርኩን ተገቢ ነው..."

ሁለቱ ለዎች ከዚህ ቀጥለው ያወሩትን አልሰማሁም:: እንደ አይሱዙ ጭስ ወደጎላ እየቀረሁ መጥቼ ድምፃቸው ራቀኝ:: የውሻ ጆሮ ባይኖረኝ ኖሮ እስካሁን ያወሩትንም የመስማት አድል አይኖረኝም ነበር:: ከወሬያቸው እንደተረዳሁት በአዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር ላይ ቡጢ መሰንዘር የማይቀር መሆኑን ነው:: ተበቶን ጠበቅ ትክክን ሰበቅ አድርጎ በሥራ ከማሳመን በቀር ሌላ አማራጭ እንደሌላቸው ተረዳሁ:: ፖለቲካ የደላላ ምላሽና የፈላስፋ አእምሮን ይፈልጋል::

በዚህ ጊዜ ማጥፋት ተገቢ አይደለም:: እኔ እንዲህ አይነቱን ወሬ ከመስማት መቆጠብ እፈልግ ነበር:: ሆኖም አመል ወደ ጎላ ጎተተኝ:: ይህን ባላደርግ ኖሮ እስካሁን አዲስ አበባ በገባሁ:: የምወዳት ባለቤቴንም ባየሁ:: ሆኖም ጆሮዬን ላሸንፈው አልቻልኩም:: ሽረ ለመሆኑ የባለቤቴ ጉዳይ እንዴት ሆኖ ይሆን? አግብታ ይሆን? ረስታኝ ይሆን? አይደረግም አይባልም:: ያችን ልዕልት የመሰለች ቀንጆ እስካሁን ማን ብቻዋን ያስቀምጣታል? ያችን የጥቢ ጽጌረዳ የመሰለች ውብ እስካሁን ማንም ሳይቀጥፋት ያልፋል? ... ከቶ በምን ክንፍ በርሬ አዲስ አበባ በገባሁ?

የሸሸመኔን ከተማ በግድ ዘልቁ በመውጣት ላይ ነኝ:: ሻሸመኔ እስከ ውጥንቅጧ ወደ ጎላዬ እየቀረች ነው:: ወደ ውሻነት ከመለወጤ በፊት ያኔ ሰው እያለሁ በ1903 ዓ.ም እንደተመሠረተች ሰምቼ ነበር:: ከመቶ ዓመታት በላይ ያስቆጠረች ግን አትመስልም:: ከአዲስ አበባ 250 ኪሎ ሜትር ርቀ ሻሸመኔ መገኘቱን አንድ ያሞራ ፈርማታ ቢልበርድ አረዳኝ:: ሩቅ ነኝ! ገና ሩቅ ነኝ:: አለልቼ ጉዞ ይጠብቅኛል::

አንድ ሃሳብ ብልጭ ያለልኝ ከአንድ የተከመረ አሸዋ ጥግ የቆመ አይሱዙ መኪና ላይ ነው:: ያልጫነው ነገር አልነበረም:: ዱባ፤ጫት፤ጥቅል ጎመን እንዲሁም የሾፊሩ ቦቲ ጫማ:: አሸዋው ላይ እንደምንም ከወጣሁ በጎላ ወደ መኪናው በደመነኛነት ዘለልኩ:: የቀስሎ ሕመም ነፍሴን ከሥጋዬ ሊለያት ደረሰ:: ሕመሜን ዋጥ አርጌ ያረፍኩበትን ተመለከትኩ:: በግራዬ የእግርኳስ የሚያክል ዱባ በቀኝ የተገነዘ ድንክ የሚሚመስል ጫት ቦቲ ጫማው እንደፈነዳ

ሽንትቤት ያውዳል። መኪናው ላይ ከወጣሁ በኋላ እንድ ከፋ ሥጋት አስጨነቀኝ። መኪናው ወደየት ይሄድ ይሆን? እንዳሰብኩት ወደ አዲስ አበባ ይዞኝ ይከንፍ ይሆን? ወይስ ወደ ሌላ ከተማ? ወደ አዲስ አበባ መሆን አለበት። እጣዬን ለመከተል ወሰንኩ።

፲፮

አይሰነብቱት ለነበትሁ። ከውሻነቱ ላይ እንኳ ህይወት ተጨልፎብኝ፤ በእንድ የበቆሎ አዝመራ ውስጥ ወድቄ ለነበትሁ። ደግነቱ የበቆሎ አዝመራ ውስጥ እንደምንም እየተንፈቀቅኩ መገባቱ ጠቀመኝ እንጂ የጥንብ አንሳ ስንት መሆኔ አይቀርም ነበር። የግዴን “ቬጂቴሪያን” ሆኜ ለነበትሁ የደረቀ የበቆሎ እሽት ስግጥ።

ይህ የሆነበት ምክንያት በሌላ አይደለም። ባጃጅ ገጭቶኝ ነው። የውሻ አምላክ ጠበቀኝ እንጂ ውሻነቱን እንኳ ለጥቂት ላጣው ነበር። እንድ ቀዥቃጥ የባጃጅ ዘዋሪ ለትሞ ጣለኝ። ሆኖም ሙሉ ለሙሉ አላገኝኝም። ጉኔ ከግራ ወደቀኝ እስኪጠር ጉንጦኝ ሲያልፍ ወገቤ እንደ ደጋን ታጥፎ በይ ውስጥ ራሴን አገኘሁት። ወትቱን ያልጠበቀ ዝናብ ሲጥል ነበር ያመሸው። ጉርፉ እንኳን እንድ ኮስማና ውሻን ቀርቶ ዝሆንንም እንደአሮጌ ጫማ እያንከባለለ መውሰድ የሚችል ነበረ። ሻሽመኔ ቆሻሻ ጋር እያሻርመለመለ ቁልቁል ይዞኝ ተፈተለኩ። እንኳን ለመውጣት ልምክር እግሮቼን እንኳ ማንቀሳቀስ አልቻልኩም ነበረ።

ሲያሻው ከሥርቻ እየወተፈ፤ ሲያሻው ከጉልጥምት እያጋጨ ሲያንገላታኝ ካመሸ በኋላ ከእንድ እነስተኝ ወንዝ ጨመረኝ። ወንዙም በደንብ አስተናገደኝ። ሲያሻው ከቋጥኝ፤ ሲያሻው ከግንቡ ጋር እያጋጨ የሻሽመኔን ከተማ አውጥቶ የበቆሎ አዝመራ ካለበት ሜዳማ ሥፍራ ተፋኝ።

ከሊጥ የወጣች ጫፊት መስዩ ወድቆ አደርኩ። ቢንጋም መንሳት አልቻልኩም፤ እዛው ተልጦሰሙሼ ፀሐይ ሲቀትለኝ ዋልኩ። ወደ ማታ የሞት ሞቲን አየተንፈቀኩ ከቅርቡ ወዳለ የበቆሉ አገመራ ገብቼ ተዘረርኩ።

ለሰንት ቀናት እንደሰዘትሁ አላውቅም። ቀን መቁጠር ካቆምኩ ቆይቻለሁ። በነሲብ ያገኘሁትን ቀን ከመኖር በቀር ምርጫ የለኝም። ወትቱን ያልጠበቀ ዝናብ ብቻም ሳይሆን ወትቱን ያልጠበቀ ጎደሉ ቀንም አያንገሳታኝ ነው። ይህ የእኔ ብቻ ሳይሆን የሀገሪቷም አጣ ፈንታ ነው። በነሲብ መኖር። ወትቱን ያልጠበቀ ዝናብ ሰብሷን ሲያረግፍ፤ ወትቱን ያልጠበቀ ርዕዮተ ዓለም እንደ ሾህ አክሊል እናቷ ላይ ሲጫንባት፤ ወትቱን ያልጠበቀ መሪ እንደድንገላ ፊጥ ብሎ ሲጋልባት ትታየኛለች። የታላላቆቹ ታላቅ እንዳልነበረች የታናናሾቹ ታናሽ ሆናለች። እንደኔ፤ ከሰውነት ተርታ ወደ ውሽነት እንደወረዱ ዜጉቿ ጉርፍ እንደሚያንገላታው ግፋፍ ማንም እንደረለገ ይወስዳቸዋል። ይነዳቸዋል፤ ይጋልባቸዋል። ጉርፍ ላይ የወደቀ ቅጠል የራሱ አቅጣጫ እንደሌለው እንዲሁ ነን። ሆኖም ማን ተስፋ ይቆርጣል?... እንደገና ወደ ከተማው እንብርት መጣሁ። ባጃቹ ባየሁ ቁጥር እየደነበርኩ የአዲስ አበባውን ጉዳና ይገፍ መጓዝ ጀመርኩ-አየተወጫመድኩ።

ባለፈው ተሳፋሪበት የነበረው አይሱዝ መኪና እዛው እንደ ምርኮኛ የጣልያን ታንክ ተገትሮ ይታያል። ተበላሽቶ ባይቆም ኖሮ እስካሁን አዲስ አበባ አገባ ነበር። ምን እንደጉደለበት ባላውቅም ብጠብቅ ብጠብቅ ሊሄድ ባለመቻሉ ነበር ከወገቡ የወረድኩት። ቢሄድ ኑሮ ለባጃቹ አደጋ ባልተዳረገኩም ነበር። ምን ዋጋ አለው? ስለ ትናንት ማሰብ ፋይዳ የለውም።

ከቆመው አይሱዝ ጀርባ ሌላ አይሱዝ ቆሟል። ጥቂት ተገልቦ የሚታየው ሰማያዊ ኬንዳ መለስተኛ የድንች ተራራ መጫኑን ያሳብቃል። ወደ አዲስ አበባ እንደሚሄድ መገመት አላዳገተኝም። እንደገና አድሌን ለመምከር ቆረጥኩ። አስቸጋሪው ነገር እንዴት ወደ አይሱዝው ጀርባ መውጣት እንደምችል መዘየዱ ነው። ከፊት ተበላሽቶ እንደቆመውና፤ ባለፈው እንደወጣሁበት አይሱዝ መወጣጫ የሚሆነኝ የእሸዋ ክምር የለም።

እስኪመሽ ድረስ መውጫዬን ላውጠንጥን ቆየሁ። በጥፋሬ አየደጠጥኩ ለመውጣት ሞክሬ ነበር፤ አልተሳካልኝም። ያለኝ አማራጭ ከፈተኛው አይሱዝ ላይ ወጥቼ ወደዚህኛው አይሱዝ መዝለል ነው። ሌላ አማራጭ የለኝም።

ከእሸዋው ክምር ላይ ከወጣሁ በኋላ ተበላሽቶ ከቆመው አይሱዝ ወገብ ላይ ቁብ አልኩ። ሁለቱ መኪኖች ያላቸውን ርቀት ባይኔ ለካሁት። በግምት አራት ሜትር ይሆናል። ባጃቹ ወገቤን ባይቀሰጥመው ኖሮ ለመዝለል አይከብደኝም ነበር። ነገር ግን እንደ እሶ ሽማግሌ መወርወር የሚያስችለኝ ወገብ ከወዴት ይመጣል? ተከድኩጃለሁ። ዝናብ እንደመታት ቆለኛ ፍየል ተቀናድጃለሁ።

የመጣው ይምጣ እንጂ መዝለል ነው። ያው አስፋልቱ ላይ ከተፈጠረጥኩም ልፈጥፈጥ እንጂ ከመዝለል የሚያገደኝ ፍርሃት የለም። ግን ደግሞ አጉል ጉራ ከሆነ በሁለቱ አይሱዞች መሃል አጥንቱ ሊለቀም ይችላል። አምላክ ያውቃል። "ዝለል ዝለል" የሚል መንፈስ ወደፊት ሲንጠኝ፤ "ይቅርብህ... ተከስክሰህ መቅረትህ ነው፤ ያቺን ቆንጆ ሚስትህን ዓይኖች ሳታይ መሞትህ ነው፤... ልጆችህህ..." የሚል መንፈስ ደግሞ ወደኋላ ሲስበኝ፤ ሁለቱ የድፍረትና የፍርሃት መናፍስት ጅዋዥዋ ሲጫወቱብኝ ከቆየሁ በኋላ ዓይኖቼን ጨፍኜ እንዲን መረጥኩ።

ውሻ ከሆንኩ ወዲህ እንዲህ አይነት ድምፅ አውጥቼ አላውቅም። እንደገናም እንዲህ አይነት ድምፅ መድገም የምችል አይመስለኝም። ይህ ደመ ነፍሳዊ ድምፅ የዓለም የሙዚቃ መሳሪያዎች በሙሉ እንድ ላይ ቢመቱ አያወጡትም። የሞዛርት ጣትም፤ የቤትሆሽን ጅማትም፤ የያራድ ማህሊትም ይህን ድምፅ አያወጡትም። ወደኋላም ወደፊትም እንዲህ አይነት ድምፅ አይወጣም። ይህን ድምፅ ያወጣሁት ከእዛኛው አይሱዝ ወደዚህኛው አይሱዝ በደመናኛስ ስዘል ነው። የፈጣሪ ያለህ!... ለጥቂት ደቂቃዎች ከወደቅኩበት ላልነቃነት ቆየሁ።

ወገቤ እንደሰንበሊጥ ከሁለት የተሰነጠቀ መሰለኝ። አጥንቶቼ በሙሉ ሰየብኹ ተለያይተው የወደቁ መሰለኝ። የጥንቱም መሰለኝ። ያለሁም

መሰለኝ። የት ላይ ወድቄ ይሆን? አስፋልቱ ላይ ወይስ አይሉቱው ላይ? ዓይኖቼን በመከራ ገለጥኳቸው። ራሴን ድንች ላይ አገኝሁት። የአይሉቱው ጀርባ ላይ። ዓይኖቼን እንደገና ገጠምኳቸው። መትረፈን ማሰብ አልፈለግኩም። አስፋልቱ ላይ ተከሰክሼ እጥንቱ የተበታተነ መሰሉኝ ነበር። ነገር ግን የባለፈው ስሜት እንጂ ሌላ አልነበረም። ጥቂት እረፍት ካደረግኩ በኋላ ሾፊና ረዳቱ እንዳያዩኝ በመስጋት ኬንዳውን ለርሰሬ አፈር አፈር የሚሸተውን ድንች ጉርጉሬ ገብቼ ተደላደልኩ።

እስካሁን ሾፊና ረዳቱ አልመጡም። መቃሚያ ቤት ገብተው ያንኑ መከረኛ ጫት እያመነዝኩ ይሆናል። መምሸቱን ማን በነገራቸው? የድካሙም፣ የሀመሙም ስሜት ተጫጭኖኝ ብዙ ከቆየሁ በኋላ የሞተር ድምፅ ሲያጓራ ሰማሁ። መጥተዋል ማለት ነው። ሞተሩ ሥራያ ላይ እንዳለ ጅብ ሲንበብከኝ ከቆዩ በኋላ ጉዞው ተጀመረ። የእኔ ኃይለሥላሴ መንፈስ እስካሁን የሚንሳፈፍበት ከተማ ወደ ጋላዩ መቅረት ጀመረ- ሻሽመኔ።

በለ ኃይለ ሥላሴና በለ ሻሽመኔ ማውጣት አልተወኝም። ሆኖም ግን ይህን ሃሳብ ከእስምሮዬ መንጭቄ ለማውጣት ታገልኩ። ፍሬ አልባ ትግል። ሻሽመኔን ከራስ ተፈሪ መነጠል እንደማይቻል እንዲሁ ይህን ሃሳብም ከእስምሮዬ መነጠል አልተቻለኝም። ከዚህም ጋር የማርከስ ጋርቪይ መንፈስ በስተምስራቅ ፎለል ብላ እንደተጠነጠለችው ሙሉ ጨረቃ ያበራብኝ ጀመር። ማርከስ ጋርቪይ የተመኛት አፍሪካ እንዴት እንደሆነች ባየ! ሰዎች ከሰውነት ወደ ውሻነት የተለወጡባት! ከሰብዓዊ የክብር መንበር ላይ ወርደው አመድ ላይ የወደቁባት... እንደሆነች ቢያውቅ ምን ባለ? የነፃነት አርማ ያላት! የአፍሪካ መመኪያ ያላት! የጥቁር ስራት ያላት ኢትዮጵያ ዛሬ ምን እንደሆነች ቢያይ ምን ባለ?... የሹፊናና የረዳቱ ድምፅ ከጋቢናው እየወጣ ይሰማኛል። ሳይመረቅኩ አልቀሩም። ቢራም የተጉነጩ ይመስላል።

“አቋቋምሽማ ልብ ያስደነግጣል...” የሚለው የጥላሁን ዘፈን ይሰማኛል። ረዳቱ ይሁን ሹፊና አላውቅም አጣሞ ሲዘፍነው ሰማሁ።

“አቃቃምሽማ ልብ ያስደነግጣል

ተርዚናሽ ሲወጠር ከእንስራ ይበልጣል የምትበይው መስሎት ያየሽ ሰው ያመልጣል...”

ይህን እየሰማሁ ከፊት ለፊት አንዳት ሴት እጁን በታወቀው ዝ ተመለከትኩ። አይሉቱው ፍጥነቱን ቀነሰ። ድምፃቸው ይሰማኛል። “እንያዛት ባክህ” አለ አንደኛው “ያምላክ ስጦታ ናት” “ልክ ብለሃል ያለሴት መንገዱ አይገፋም” ሌላኛው መለሰ። “ከላይ ትውጣ ወይስ ጋቢና ትግባ”

“ከላይ ትሁን እንጂ ጋቢናማ አይመችም። ከተመቻቸልሽ እኔ እንዳለሁ” ይሸኛው ረዳቱ መሆን አለበት። “አዎ ባክህ ሀሪፍ ግዳይ ናት! ቆንጆ ናት” “ፓፓፓ... እንደ ጨረቃ አይደለም እንዴ የምታበራው! ቆንጆ! እ ትግር አለ?” አለ! ሹፊና ሞተሩን አቀዝቅዞ ቆሞ “ወደየት ነው?”

“ዝዋይ ድረስ ነኝ” “ምን ትግር አለ! ግን...” አለ ቀልጠፍ ብሎ “ግን ጋቢና ሙሉ ነው” “ሽረ ትግር የለም! እላይም ቢሆን ጫነኝ” “እዛማ...ም... ምን ትግር አለ ብለሽ እንኳን ዝዋይ ድረስ...”

በረዳቱ እርዳታ ወጣች። በዚህ መሃል እንድ ሥጋት ተፈጠረብኝ። ምናልባት ይህ መኪና ወደ አዲስ አበባ ሳይሆን ወደ ሌላ አትጣጫ ቢጓዝበት ኩየራ እንኳ አልደረስንም። ከፋኛ ተጨነቅሁ። ከዚህም ሌላ ሌቷን ምን ያደርጓት ይሆን ስል አሰብኩ።

12

ከኩታ ገጠሞቹ ሐይቆች አባያና ሻላ የሚነሳው ቀዝቃዛ ነፋስ የጠራችውን ጨረቃ ጭምር የሚያቀዝቅዝት ይመስላል። አይሱዙው እንደ ጥንግ እየበረረ ነው። ከየራሱና አርሲ ነገሌን ከመቅፅበት አልፏቸዋል። ከላይ የተሳነችው ሴት በአይሱዙው ፍጥነት ፍርሃት ወደ ጭንቀት የተለወጠ ይመስላል። የእኔም ፍርሃት ከእርሷ ፍርሃት ባይተናነስም፤ በመኪናው ፍጥነት ከመደንገጥ ይልቅ በጨረቃው ድምቀት የደመቀውን መልክዓ ምድር አንድቃኝ እንዳት ውሻዊ ድፍረት ወስወሰኛል። ሴትዮዋም አልፋ አልፋ በተፈጥሮ በመማረክ ጭልጥ ብላ ተመስጦ ውስጥ የመግባት እድል ሳይገጥማት አልቀረም።

ውብ ነው። እጅግ ውብ፤ የተዋበ። ከገጠሩ ጎጆዎች ጭልጭል የሚል እሳት ሲነድ ይታያል። የደረቀው የበቀሉ አዝመራ ከአባያና ሻላ በሚነሳው ቀዝቃዛ ነፋስ ልዩ መዘቃቃ ያሰማል። አልፎ አልፎ ከሚሰማው የጅብ ጨካኝነት ሌላ በመኸር ቃርሚያ የጠገበ በራ ሲያገኝ ይሰማል። ወደ ምስራቅ በኩል የተንጠለጠለችው ሙሉ ጨረቃ ሥር ሰማይ ጠቀስ ተራሮች ይታያሉ። እንደ ሀዝቧ ዕርቃናቸውን የቀሩ የአበሲኒያ ተራሮች።

“ውስጧን ለቲስ” ብሎ ኢትዮጵያን ላይ ላይዋን ሲመለከቷት ወበቷ ወደር እንደሌለው በዚህ የጠራ ጨረቃ የምመለከታቸው የተራራ

ገመገሞቿ እፍ አውጥተው የሚናገሩ ይመስላሉ። የኢትዮጵያ የግል ወበት ተብለው የሚጠቀሱትና “የእፍሪካ ጣራ” የሚያስባሏት እነዚህ የተራራ ሰንሰለቶች የባለ ቅኔን እእምሮ በገጠ፤ የከያኒን ዓይን ቢያፈጡ፤ የደራሲን ብዕር ቢያስመዝገቡ አጃኢብ አያሰኝም። ከራስ ዳሽን የተራራ አፎት እስከ ዳሉል የእሳተ ገምራ አዘቅት “የእፍሪካ ቲቤት” ያሰኙዋት መልክዓ ምድራት የጠላትን ቀርቶ የራስን ምራቅ ቢያስወጡ አይደንቅም። ይህን ውበት ለመመልከት ሰው መሆንም፤ ባለቅኔ መሆንም አይጠይቅም። የእኔ የውሻው ዓይኖች በእነዚህ የተራራ ገመገሞች ተሰንቅረው መቅረታቸው ለቃፊርነት ይበቃል። በክርስ ምድራቸው ውስጥ ካመቁት ለመቋደስ አለመታደል ከላይ በደመቀበት ውበት መጨለፍን አይከለክልም። ዓይን ይበቃል። ከጥርኑ ዝባድ፤ ከብርጉድ እስከ ቅርንፉድ፤ ከጠላኝ እስከ አሪቲ በላያቸው ላይ ሲለቀም ከህንድ እስከ አረብ፤ ከመርዋ እስከ ፎኒሽያ በሲራራ ሲቀረቀብ፤ በታሪክ ቀለም ሲከተብ በዓይነ ሀሲናዬ ተሳለ።

‘አሁንስ?’ ስል ራሴን ጠየቅኩ። በእነዚህ የተራራዎች ላይ ያ ክብር ሲገልፍ ይታየኛል?... የለም! አይታየኝም። ለምን? መልሱ የለም... እርቃን ተራሮችንና እንደውሻ ጥርስ የገጠጡ ሽለቆዎችን ታቅፈን ቀርተናል። እንጥፍጣፊ ውበት። እእምሮዬ ዓይኖቼን ከተራራዎቹ አፎት ላይ ነቅሎ ወደ አይሱዙው መሰላቸው። ወደ ለቲቲ።

እየቸኝም ልበል?... ያየችኝ ይመስለኛል። በደንብ እንድታየኝ ኢንጻውን ገላልጬ ውሻ ቁጭ ተቀመጥኩ። አየኳት። አየችኝ። ዘልዝዬ የምጥል አደገኛ ውሻ ባልመሰላት አልቀረሁም። በፍርሃት ተቀነጠነጠኝ። ውብ ነች። ቆንጆ ሴት ስትፈራ ደስ ይለኛል። ግን አጥብቄ ላስፈራራት አልፈለግኩም። እኔን በመሰለ ጥቁር ውሻ ከመዘልዘል ከዚህ አይሱዙ መዝለልን ብትመርጥስ? ማን ያውቃል? ይህ በእርሷ የፍርሃት መጠን የሚወሰን ይሆናል። ማንም ሰው ለአቅመ ውሳኔ ከደረሰ ጀምሮ የውሳኔው ውጤት ነው።

ለአቅመ ሔዋን የደረሰች መሆኗን ከገዕታዋ ማወቅ ይቻላል። እንዲያውም ይህን እርከን ያለፈች ናት። ነገር ግን ለአቅመ ውሳኔ መድረስ ለአቅመ ሂዋን እንደመድረስ ቀላል አይደለም። በግብታዊነት

ማንም ሰው ሊወሰን ይችላል። አመዛዝኖ መወሰን ግን ለሁሉም ሰው የተሰጠ አይደለም። ደመና፣ ሳዊ ውሳኔ ደግሞ፣ ለእንስሳትም የተሰጠ ነው።

የሰው ልጅ እንሰላዊ ባህርይ ደመና፣ ሳዊ ውሳኔ ያስወስነዋል። ሲያፈትር፣ ሲጣላ፣ ሲመጣ፣ ሲቆጣ፣ ሲፈራ በእንሰላዊ ባህርይ ባቡር ይሳፈራል። በደመና፣ ሳዊ። ሆኖም በመጠን ይለያያል። ይህች ሴት በየትኛው ባቡር እንደተሳፈረች ማወቅ አልቻልንም። በመድሐኒታዊ የውሳኔ ባቡር ወይስ በደመና፣ ሳዊ የውሳኔ ባቡር? እስከ ጥቅረቱ እደገኛ የበረሃ አውሬ ልመሰላትም እችላለሁ።

የትኛውንም ውሳኔ ከመወሰን በፊት ገራምነቴን አሳየኳት። ወደዘርኩበት ተመልሼ ቁልም ብዬ ተኛሁና ኬንዳውን በጥፍራ ስህ ለበስኩ። ሆኖም አጭልቄ ማየቱን አላቆምኩም። መቁነጥነጥ ቀነሰ። እደገኛ አለመሆኔ የገባት መሰለኝ። ሊገባት ይገባል። እኔ የተከበርኩ ሰው እንጂ ውሻ አለመሆኔን መንገር አያሻኝም። አንዳች ጨካኝ ብታሰማ ምን ሊገጥመኝ እንደሚችል ስንምት ከእኔ ይልቅ እርሷ ለእኔ እደገኛ መሆኗ ገባኝ።

በፍርሃት ብትንጨረጨር የሚፈጠረውን መገመት ቀላል ነው። ጨካኝነት ሹፈሩ ይሰማና ወዳለንበት ይመጣል። ከዛም ወገቢን ሰብሮ ከዚህ አይሱዙ ይወረውረኛል። ከዛም ከፊት ለፊቴ የተደቀነው ምድረ በዳ ሰላባ እሆናለሁ። ይኸው ነው። አዲስ አበባ ለመድረስ ያለኝ ተስፋ ከክር የቀጠነ መሆኑ ከተገለጠልኝ ቆይቷል። እኔን ይገራ አላስቀራት ነገር እንግዲህ።

ወደ ላንጋና እየተቃረዝን ነው። ጉፈሬያቸውን በከፈከፉት አሜጭር የግራር ዛፎች ውስጥ ረጅም እንገት ሰበር ሰካ ሲል ተመለከትኩ። የሚራመድ ከዘራ ይመስላል። የጨረቃው ጥላ ከግራሩ ወደቀ ሸፍኖኝ እንጂ የሚራመድ ከዘራ የመሰለኝ የሰጉን እንገት ኖሯል። በዚህ ጉዳና ካሉ ሌላ አስገራሚ ነገሮች ውስጥ የመንገድ ዳር መቃብሮች ይገኙበታል።

በዚህ ጉዳና ዳርቻ የተከለከሉት የመንገድ ዳር መቃብሮች ሰው በዚህ ጉዳና ሲያስደንቁኝ ይኖራሉ። መቃብሮቹ የመስላምም እያለሁም ሲያስደንቁኝ መሆናቸው በላያቸው ላይ ያረፉት ምልክቶች የክርስቲያንም መሆናቸው በላያቸው ላይ ያረፉት ምልክቶች ይኖገራሉ። መስቀልና ሩብ ጨረቃ የተቀረፀባቸው ናቸው። ይናገራሉ። ላይ ስዕል ይታይባቸዋል። ያልበቃ ሰዓሊ የቀለማቸው በአንዳንዶቹ ላይ ስዕል ይታይባቸዋል። መቼም እነዚህን ስዕሎች የሚስል የአካባቢው የመታን ስዕሎች። መቼም እነዚህን ስዕሎች የሚስል የአካባቢው አንቁ የተባለ ሰዓሊ ሊሆን በሰሚችል ማንኳሰሌ ተጠ አይደለም። በራ በሚመስል ፈረስ ላይ ፊጥ ያለ ሚች ታየኝ። የመታንን በመቃብር እያዩ ዘወትር ለሚተክዙ አዝማጆች አዘንኩ። ከዚህ በተጨማሪ ከእነዚህ የመንገድ ዳር መቃብሮች ጀርባ ያለውን ቆልሰፍና ሳስብ ከመንገድ ዳር መቃብሮች ጋር አብሮ የተቀበረ ፍልስፍና እንዳለ ጠቆመኝ።

ይህን እያሰላሰልኩ ሳለ እንደ ሰንሰለት ተቀጣጥሎ የሚያልፍ የግመል መንጋ ዓይኖቼን ሰረቃቸው። የላንጋና ግራሮች ለግመሎቹ የተፈጠሩ መሰለኝ። የትኛውም ግመል የግራሮቹን ልምልም ቅጠሎች ያለ አንዳች መንጠራራት መሸምሸም ይችላል። ከላይ ወደ ታች ቁጢት ቁጢቱን። የአይሱዙው ፍጥነት ማየት እንጂ ማሰብ አለቻለኝም። ከምኔው ቡልቡላ እንደገባ አልገባኝም። ቡልቡላንም በፍጥነት ተንበልብሎ አለፋት። በእጅ የተቀረፀ የሚመስል ገንብ ያለውን ወንዝ ተሻገርን።

ቡልቡላን አለፍ። እንዳልን፣ በመንገዱ ዳርቻ እሬት፣ ቅንጭብና ቁልቁል እጅብ ብሎ በቅሎ ተመለከትኩ። የዲያብሎስን መዳፍ ከሚመስለው እሾሃማ ቁልቁል ጥግ የበቀለው ቅንጭብ አሳዘነኝ። ምን አገናኛቸው? ስል አሰብኩ። ቅንጭብ፣ ቁልቁል፣ እሬት። ቅንጭብ አሳዘነኝ። እመሃል ነው። በሁለት እሾሆች መሃል። እሾህ ከቁልቁሉ ምሬት ከእሬቱ የዘወትር ሲሳዩ ነው። ውሻ ሆኜ ሳለሁ ያየሁት ሁሉ ከሀገራ ጋር እየተገናኘ አስቸገረኝ።

እእምሮቼን ጠምልዬ ሊወስደኝ ከነበረ የሃሳብ ማዕከል አወጣሁት። ዓይኖቼን ወደ ሴቲቷ ወረወርኳቸው። ያየሁትን ማመን አልቻልኩም። ሹፊሩ ከጉኗ ተቀምጧል። የፈራሁት አልቀረም። በለሆሳስ ስለሚኖረኝ ጉራት ከመኪናው ጨካኝ ጋር ተዳምሮ የሚባባሉትን ለማድመጥ አልተቻለኝም። የሚያወሩትን መገመት

ግን አላገኘትም። ፊት ስትል ጠጋ እያለ ይከተላታል። እየተሸጋሸጉ እስከ ጥገ ደርሰዋል። ሳያስቡት እንዳይወድቁ ፈራሁ።

አይሰዙው ይወነጨፋል፤ ይበራል፤ ረዳቱ ከሹፊሩ የባለ ነው። እትልም የለው። ሹፊሩ ደግሞ አላይ ወጥቶ ሴቲቷን ያበራት ይሄል። ሲጠጋት... ስትሸሽ ከቆየች በኋላ ሲጠናባት ጥሬ ሰነዘረችበት። ጥሬዋን ከምንም አልጣፈው! ቆመች። ነፋሱ ቀሚሷን አየር ላይ እንሳፈረው። ሰውየውም ተከትሏት ቆመ። ጩኸቷን ለቀቀችው። ጩኸቷን ግን ምድረበዳው ውጤት ቀረ። ለመዝለል የወሰነች መስሎች በዓይነ ሕሊናዬ ስትከሰከሰ ሳልኩ። ግን ወዲያው ተሸክሞ ይላት።

ዘላህ ተከመርበት ተከመርበት የሚል ስሜት ናጠኝ። ጅማቱን መዝገፍ ለመጣል ዳዳኝ። የዚህ ውሳኔዬ ሰለባ ለመሆኔ ግን ጥርጥር የለውም። ይህ ውሳኔዬ በዚህ መኪና ተሳፍራ ሽገር እንዳልገዛ ያግደኛል። ይህ ውሳኔዬ ለምድረ በዳ ይዳርገኛል። ነገር ግን ይህቺን ሴት ለማዳን ከእኔ በቀር ሌላ አካል የለም። "እንኳን ምድረ በዳ እንጠርጠክ ይቀበለን እንጂ ይህችን ሴት ለማዳን መሞከር አለብኝ ስል ወሰንኩ።

ማንም ሰው የውሳኔው ሰለባ ነው። ማንም ውሻም እንደዛው። ተወርውራ ጅማቱን ለቀም አደረግኩት። ጩኸቱን ለቀቀው።

አዳሚ ቱሉን አልፈን ወደ ዝዋይ ባንጠጋ ኖሮ ይህ ውሳኔዬ ለእኔ ብቻ ሳይሆን ለሌሊቷም አደገኛ ነበር። የሹፊሩን ጩኸት የሰማው ረዳት መኪናውን በፍጥነት አቀዝቅዞ አቆመው። ክፉኛ ሊገለበጥ ነበረ። በዚሁ ቅፅበት ሴቲቱ ከመኪናው በደመነፍስ ስትዘል ተመለከትኩ። መኪናው ዳር ይዞ ስለቆመ አስፋልቲ አላገኛትም። ከመንገዱ ዳር ጉርፍ፣ ካጠራቀመው ድቡሽት ላይ ባታርፍ፣ ኖሮ አጥንቷ ይለቀም ነበር።

ሰውዬውን ክፉኛ አበላሽቼዋለሁ። የሰው ደም ለመጀመሪያ ጊዜ ተመሰከረ። ክፉኛ አቃስቶ ሲንፈራገጥ ሴቲቷን ተከትላ በሰለፈች። እኔ ድቡሽቱ ላይ ሳርፍ እርሷ ተነስታ ሃያ ሜትር ያህል ተፈትልኳ ነበር። ከፍርሃቷ የተነሳ የጣለችውን ቦርሳዋን ባፈራ ለቀም አድርጌ

በፋሜ ተከተልኳት። አስፋልቱን ትታ በአሜጭር ግራርች ወደተሞላው ጫካ ነበር የበረረችው። ለደቂቃዎች ስትርጥ ከቆየች በኋላ ቀጥ ብላ አዳመጠች። ከፋቅ የጅብ ጩኸት ከመሰማቱ በቀር በኋላ ቀጥ ሆነ ረዳቱ አልተከተሏትም ነበር። ድምጥማሏን አጥፍታ ሹፊሩም ሆነ ረዳቱ አልተከተሏትም ነበር። የልቧ ድቅድቃት በጡቶችዋ አማካኝነት በደረቷ ተንበለበለች። የልቧ ድቅድቃት በጡቶችዋ አማካኝነት በደረቷ እንደሚቀረቀረው ጥርጥር የለኝም። እኔም ምራቅ መሬቱን እንደሚቀረቀረው ጥርጥር የለኝም። እኔም ምራቅ በሚደፍቅ ሹል አፈ የነከሰኩት ቦርሳዋን ከፊትዋ በመጣል ዘጥጓ ለጥ ብዬ አደፈጥኩ። ቦርሳዋንና እኔን በማፈራረቅ በግራሞት ተመለከተችን። እኔም በጠራው ጨረቃ የሚያበሩ አይኖቿን በማፈራረቅ ተመለከትኳቸው። የብር እንክብል የሚመስሉ አይኖቿን ለደቂቃዎች ዓይኖቼ ላይ እንከባለላችብኝ።

ለእሷስ የእኔ ዓይኖች ምን ይመስሏት ይሆን? ስል አሰብኩ። መቼስ ከዚህ ጥቁረቱ ጋር ተዳምረው እንኳን በጨለማ በቀንም ያስደነግጧት ይሆናል። ሆኖም በዚህ ለዓት ከእኔ በቀር ሌላ ዘመድ የላትም። ሁለታችንም የዚህ ምድረ በዳ ብቸኞቹ ጓደኞች ነን። ራሴን እንደ መልእክ የቆጠርኩ መሰለኝ። በፍርሃትና በድፍረት መሃል ጣቶቿን ወደ ግንባራ ላከቻቸው። ክራር የሚመቱ ይመስል ለየብቻቸው ይንዘፈዘፋሉ። አሳረፈችብኝ። አይኖቼን በዝግታ ከደንኳቸው። እንደገና ከፈትኳቸው። ፈገግ አለች። ፈገግ ማለት ብቸል ምን ነበረበት?... ቀጣዩ ነገር በዚህ መሃል አሳለበኝ። የምድረ በዳ አውራ ይቀራመተን ይሆን?...

የተፈራውን ያህል ችግር አልገጠመንም። ከጥቂት ደፍጦ ማዳመጥ በኋላ፤ አይሉዙው ሞተሩን አግሎ ዝውን መቀጠሉን እንዳረጋገጥን ነበር እኛም ጉዟችንን የጀመርንው። ጅቦችም በሩቁ ከመምበትበት ባለፈ ተርበው አደጋ አልፈጠሩብንም። የሰምጥ ሽለቆ ጅቦች ድምጻቸውን እንጂ ጥርሳቸውን ተጠትመውት የሚያውቁ አልመስልህ አላች። መምበትበት ብቻ። እንኳን እኔ ከፊት ለፊቱ ለበርሰካ የምትለው የዝዋይ ቆንጆ እንኳ አንዳች ፍርሃት እንዳይረባት ታስታውቃለች። ብትፈራ ኑሮማ ጣት እንደገረፈው የበገና ክሮች እግሮቿ ይርበደበዱ ነበር። እኛ ውሾች የፈራ ሰውን ለይተን በማወቅ የሚወዳደረን የለም- ከፈራ ሰው ቋንቋ የሚወጣን የፍርሃት ጠረን በእውቁ እፍንጫችን በማንፍነፍ። ከዝዋይ ቆንጆ ጉልበት የመነጨ ጠረን ሳይሆን የሚሸተኝ ከፍ ብሎ ያለ ሌላ ነገር ነው። ከፍርሃት ይልቅ በጥልቅ ሀሳብ ውስጥ የሰመጠች ትመስላለች።

ምናልባት እያሰላሰለች ያለችው ስለተቃጣባት የመድፈር መከራ ሊሆን ይችላል። "ዝቃጭ ሁላ!" የሚል ቃል ብቻዋን ስታወጣ ሰምቻለሁ። "ዝቃጭ ሁላ!"

ከኋላዋ ቱስ ቱስ እያልኩ ዝቃጭ የሚለው አባባሏ በጀርዬ ደጋግሞ የቃጭልብን የመር። "ዝቃጭ ሁላ!" ስትል ለመድፈር የሞከረውን ሹፈር ብቻ አልመሰለኝም።

ጠረንን እንጂ ልብን የማሸተት ጥብብ የለኝም። ቢኖረኝ ኖሮ በልቧ ውስጥ የሚመላለሰውን ሀሳብ እደርስበት ነበር። ሆኖም መገመት አያትተኝም። ዝቃጭ ስትል ሀገሪቱ በገጠማት የሞራል ውድቀት ምክንያት የዘቀጠውን ትውልድ ጭምር ያጠቃለለ ፅርፈት ይመስለኛል። የዚህን ዘመን ትውልድ፤ የዘቀጠ፤ የከሸፈ፤ ሞራል ቢስ፤ ወኔ ቢስ.... ወዘተርፈ በማለት የትችት ናዳ ያወርዳብታል።

ለዘትጠቁም ሆነ ለከሸፈቱ፤ ለሞራል ቢስነቱም ሆነ ለወኔ ቢስነቱ ግን መንስሊውን ያጣራ አልያ የሚያሸር መድኃኒቱን ያመጣ የለም። ለዚህኛው ትውልድ ካለፈው ትውልድ ምን የተሻገረለት በጎ ነገር አለ? ብሎ መጠየቅም ተገቢ ነው። ከዛኛው ትውልድ ለዚህኛው ትውልድ የተሻገረ ሞራል ቢስነት የለም? ጭካኔና ከሀይት የለም? ራስ ወዳድነትና ስግብግብነት የለም? አድርባይነትና እንገባሽነት የለም? እንደ ኒቆዲሞስ ቀን ቀን ከኢላጦስ ማታ ማታ ከኢየሱስ የማለት ኒቆዲሞሳዊነት የለም? የዛ ትውልድ የአስቆሮቱ ይሁዳዎች ወደዚህ ዘመንስ ቀዳዳ ኪሳቸውን ሰፍተው አልተሻገሩም? ... ብሎ ለሚጠይቅስ ምን ይመለሳል?

ትውልዱን በመናቅስ ማስተማር ይቻላል? ለትውልዱ የሚቆይ ምን ሠራሁ ብሎ ራስን እንደመጠየቅ ያልዘሩትን ለማጫድ መሞከር ሞኝነት ነው።

"ባረጃ አቱማዳ አዲስ የወይን ጠጂ የሚያኖር የለም። ቢደረግ ግን አቱማዳው ይፈነዳል፤ የወይን ጠጅም ይፈላል። ነገር ግን አዲሱን የወይን ጠጅ በአዲስ አቱማዳ ያኖረዋል፤ ሁለቱም ይጠባበቃሉ።" እንዲል ኢየሱስ አዲሱን ትውልድ ባርጌው ትውልድ አመለካከት አቱማዳ ውስጥ አንቆ ለመከተት መሞከር ራሱን የቻለ አደጋ አለው።

የወይን ጠጅም አቱማዳውም መመርመር አለበት።

የዛ ትውልድ ወርሶች ተፈትሽው መተላለፍ አለባቸው። ማሩን ከአፊቱ ለይቶ ለማጉረስ ከመሞከር ይልቅ ትውልዱን ጨፍልቶ መናት መልሶ ያስገቃል እንጂ እያስከብርም። ይህ ሲባል ግን በትውልዱ ላይ የተጫነት የትችት ወርድብኞች ሀሰት ናቸው ማለት አይደለም፤ ይልቁንስ ፍጥጥ ብለው የሚታዩ ናቸው። ከፊት ለፊቱ የምትራመደው ቆንጆ የዚህ አደጋ ተጋፋጭ ሆኗለች። የእኔ ጥርሶች ባይኖሩ ኖሮ ከመደፈር አታመልጥም ነበር። ነገር ግን ለዚህ ኩነት እንደምክንያት ሊነሱ የሚችሉ ብዙ ዳራዎች አሉ። ከመዝቀጥ የመጣ ሞራለኪነት፤ የጫትና የአልኮል ሰላኝነት፤ እንዲሁም ዘመን አመጣሽ የወሲባዊነት ስሜት.... የሚጠቀሱ ናቸው።

ሰው እያለሁ ያነበብኩት ጥናት እደሚያረጋግጠው ኢትዮጵያን ከተጋረጠባት አደጋዎች ውስጥ አንዱ ከባድ አደጋ የአልኮል ሰላኝነት ነው። ይህስ ከምን የተነሳ ነው ቢባል፤ በቀቢፀ ተስፋ የተነጠቀው የማንነት አጠት፤ ድህነትና የጎረቤት ውድነት ካስከተለው አድር ላይጠቅመኝ ፈጅቶ ይፍጀኝ ባይነት ወይም ከዚህ በላይ ሌላ አመክንዮ ነው።

ይህን እያሳለልኩ ለምን ያህል ደቂቃዎች እንደተጓዘን ሳላውቀው ዝዋይ ከተማ ገባን። ራት ከተባለ በጋላ መድረሳችንን የከተማዋ ወጥ ወጥ መሸተት አረጋገጠልኝ። ይህ እፍንጫዬ ለዚህም ስል መሆኑ የተመሰከረለት ነው የማያሸተው የለም። እኔን የተከፈተን ድስት ከርሰ ምድር ውስጥ ያለን የነጻጅ ጉድጓድ እንኳ እንፍንፎ ይደርስበታል።

ከከተማዋ እንደገባን ተለይቻት መንገዴን ለመተጠል አስቤ ነበር። ነገር ግን እንደታማኝ ሰው ሳይሆን እንደታማኝ ውሻ ቤቷ ድረስ ልሸኛት ወሰንኩ። ከውሻነቴ የመነጨው ታማኝነቴ ምን ያህል ከተወችው በጋላ ከዝዋይ ተረስት ሆኑል ጀርባ ከሚገኘው ባሻ ሰፈር ገባች። ይህ ሰፈር "የተልቢዎች ሰፈር" በመባል ይታወቃል። የባሻ ሰፈር ልጅ ነኝ ብሎ የዋሽ እንኳ ይፈራል። እዚሁ ሰፈር ውስጥ ያለችውን ኮረኮች መንገድ እንደጨረሰች አንድ ብርማ የግቢ በር እንኳ ነች።

በሩን የከፈተችው ቀጭን ሴትዮ ከበሩ እኩል ነበር አፏን የከፈተችው።

"አንቺ! በደህና ነው እስካሁን ያመሸሽው ወይስ ተጎርምሶ ነው?" አለች እኔንና እርሷን አፈራርቃ እየተመለከተች።

"መኪና አጥኜ አኮ ነው እማ? በዛ ላይ የመ..... የመሸብኝ ለአለቃዬ ማቅረብ የነበረብኝ ሪፖት ረጅም በመሆኑ ነው። የጤና ኬላ ሥራ የሚሰራ እኮ አይመስልም። ከሰራው ይልቅ የወረቀቱ ትንታ ይበልጣል። በዛ ላይ ስለ አለቃዬ ከዚህ በፊት ነገራሽለሁ። የፈጠረኝ እኮ ነው የሚመስለው።..." ከዚህ ንግግር በሩን የከፈተችው እናቱዋ! ሞያዋም የጤና ባለሙያ መሆኑን ከመገንዘብ በተጨማሪ አለቃዋ እንደሚያስቸግራትም አነፍንፈለሁ።

"ደግሞ ምኑን አስከትለሽው መጣሽ?" የሚለው የእናትዋ ጥያቄ ስለ አለቃዋ ማሰቤን አስቆመኝ። ሴትዮዋ ይህን ብላ ስታበቃ ልጇን ከማስገባቷ ላይ ላይ በሩን ጠረቀመችብኝ። ልጅቷን መሸኘት የምችለው እስከዚህ ብቻ መሆኑን ቀድሜ ማሰብ ነበረብኝ።

ሆኖም ግን ውሻነቴን በመርሳቴ የበሩ መጠረቀም ሆዴን ከሁለት ሰነጠቀኝ። ሆድ ባለኝ። የውሻ ሆድ ብሶት ከሰው የላቀ መሆኑን አረጋግጫለሁ። ውሻ ሆድ ሲብሰው ማልቀስ አይችልም። የዕንባ ጠብታ የሚያጥበው ስንት ብሶት አለ ለካ። አለማልቀስ በውስጠ ውሳጤ ቀብሮ የሚያስቀረው የብሶት ድማሚት ምንኛ ይጎረብጣል? ድማሚቱን የሚያፈነዳስ ከእንባ በቀር ሌላ ከወዴት ይገኛል? ይህኔ የበዓሉ ግርማ አጭር ግጥም ትዝ አለችኝ።

እንባ እንባ ይለኛል
ይተናነቀኛል
ግን እንባ ከየት አባቱ!
ደርጃል ከረጢቱ
ላቅ ላቅም ይለኛል
ስቆ ላይስት ጥርሌ
ስቃ እያለቀሰች
መከረኛ ነፍሷ።

መላትና ማልቀስ ከሰው ልጅ ታላላቅ ፀጋዎች ዋናዎቹ መሆናቸውን ውሻ ሆኜ አረጋግጧለሁ። ለእንስሳት ካልተሰጧቸው የተፈጥሮ ፀጋዎች ሁለቱን የሚያስገኝታለሁ።

ሁለቱ ሌቶች ሲጨቃጨቁ ይሰማኛል። እኔን ይግባ አይግባ በሚል።
"እብድ ቢሆንህ?" ትላለች አናትዋ። ድምጿ እንደ ሰውነትዋ ቀጭን አይደለም። ስድስት ወንድ የዋጠች ይመስል ያስገመግማል። በዛ ላይ ከፋ መሆኗን ያረጋግጣል። የሰነ ልቡና ሊቅ ብሆን ኖሮ ሴትዋን ከድምጿ ከቅርጿ እና ከመልኳ በመነሳት ለምን ከፋ እንደሆነች አተነትናት ነበር። የሰነ ልቡና ሊቃውንት የሰውን ልጅ ቁመና በማየት ጠባባቢ ይተነትናሉ። ያላግባብ ቀጭን የሆኑ ሰዎች ነገረኛና የከፋት ክር መሆናቸውን ከዚህች ሴት የተሻለ ማሳያ ሊገኝ አይችልም። ሊቃውንቱ ከመልክ ጥፋት ጋር ተይይዞ የሚመጣውን ጠባባቢ ጠማማኝነትም ማጥናት ይገባቸዋል። ሴትዋዋ ከትጥነቷ በላይ መልክ ጥፋም ናት።

ልጇ፣ ማህጸኗን ለሌላ ሰው አከራይታ የወለደችት ይመስል ከእርሷ በተቃራኒ ቆንጆ ናት። እንዳንድ አስቀያሚ ሰዎች ለምን ቆንጆ ልጅ እንደሚወልዱ ገራ ይገባኛል።

ለዚህ ለዚህ እንስሳት ይሻላሉ። የእንስሳ አስቀያሚም ቆንጆም የለውም። ከመልክ ጥፋት በላይ ደምጿ የጅብ ድምጽ ይመስላል። የስምጥ ሽለቆን ጅቦች ዕለት ዕለት ስታዳምግ በማደን ድምጻቸው ተጋብቶላት ሳይሆን ይተራል? ... ይህን ሁሉ በልቤ የምበጭቃት በሩን ስለዘጋችብኝ መሆኑን ሳስበው በአመለካከቱ ላይ የበሩ መጠርቀም ተፅእኖ እንዳሳደረብኝ ተረዳሁ።

ልጅቷ በሩን በርግዳ ወጣችና ወደ እኔ በቀኝ እጇ አያመለከተች እብድ ውሻ አለመሆኔን ታስረዳ ጀመር። ጤነኛነትን ከማስረዳት ይልቅ እብደትን ማስረዳት ቀላል ነው።

"እብድ እንዴት ሊሆን ይችላል?... አይሆንም ... ለምን ቢባል... እብድ ውሻ ለይቼ የማላውት ይመስልኛል?... እብድ ውሻ እኮ ጅራቴን ይሸጉጣ። ጅራቴን ተመልክተኛል? ከወገቡ በላይ እንደ ከዘራ የተቆለመመ ነው።" ይህን ስለማ ለመጀመሪያ ጊዜ ጅራቴን ዞር ብዬ ተመለከትኩት። አልዋሸችም።

"እረ ለመሆኑ ከመቼ ወዲህ ነው የውሻ ወዳጅ የሆነኸው?"
"እማ የዋለልኝን ውለታ ባለማዋቅሽ ነው። መልእክ ተመስሎ ነው ከጉድ ያወጣኝ። እዲያውም ስሙን መላኩ ብዬዋሁ።"

"ውይ! ስምን መላክ ያወጣዋል አሉ!"
"እማ በእኔ ይሁንብሽ። ይህ ውሻ ጤነኛ ነው። ይህን ሙሉ በሙሉ አረጋግጥልኛለሁ። ምንልባት ከሰመደ እና የሚያስጋሽ ከሆነም በጠዋት ተነስቼ እደማስከትበው ቃል እገባልኛለሁ።"

ይህን ስትል ልቤ በደስታ ጮቤ ትረግጥ ጀመር። በዚህ ጊዜ ቆመው አስኪከራከሩ አፍታ አልሰጠኝቸውም። በልጅቷ እግሮች መሃል ላጥ ብዬ ገባሁ። ወዲያውኑ ልጅቷ በሩን ከውስጥ ጠረቀመችው። እናቷ እኛን ለመናገር አምጥመው ቀረች።

፲፱

ዝዋይ ባሻ ሰፈር ቃል የተገባልኝን ክትባት ስጠባበቅ ሳምንታትን ፈጀሁ። የልጄቷን ስም ስትጠራ ለምቼ አውቄዋለሁ። አቴቲ ትባላለች። ለምን ይህን ስም አውጡላት ብዬ ሳስብ ነበር። ለነገሩ ስሟ ለእኔ ተስማምቶቻል።

አቴቲ ቃሏን እክብራ ታስከትብኛለች በማለት ባሻ ሰፈርን መጥኝ ብዬ ስባጃ! እግረ መንገዱን ከባሻ ሰፈር ወጣ እያልኩ ዝዋይን ከእግር እስከ ራሷ እስካታለሁ። እንዲህ ካላደረኩ ቁነም አይመስልኝ።

ከእዲስ አበባ አንድ መቶ ስድሳ ኪሎ ሜትር ወይም ዘጠና ዘጠኝ ማይል ርቀት ላይ የምትገኘው ዝዋይ ከተማ በትርቡ አዲስ ስም ወጥቶላታል- ባቱ የሚባል።

ባቱ የሚለው ቃል የተገኘው ግጦሽ ፍለጋ ከባሌ፣ በተራራ ፈረሶቻቸው ገስግሰው ሀራ ደንበል ከደረሱ ከጥንት የኦሮሞ ነገዶች ነው። ከዚህ ረገጋማና የጨሌ አረንጓዴ በተጎናጸፈ ሐይቅ ዳርቻ ሲደርሱ ያወጡት የመጀመሪያ ቃል "ባቱ" የሚል ነበር - ባቱ። ትርጓሜውም "አጥብቀን የምንሻውን ምድር እምላክ ቸረን" ማለት ነው። በሌላም በኩል ባቱ የሚለው ቃል "የምትችል የምትሸከም" የሚል ትርጉምም ይሰጣል። ይህንም ብለው ፈረሶቻቸውን ለግጦሹ አሰማሩ። ዝዋይ የሚለው ቃል ግን ራሱን የቻለ ሌላ ትርጉም ያለው ነው።

ለው እያለሁ አንድ አዛውንት ሲያወጉ እንደሰማሁት "ዝ ዋዕይ" ከሚል የግዕዝ ሐረግ የመጣ ነው። ወበቅ፣ የሚያቃጥል የሚል ትርጉም አለው። ስያሜውም የዝዋይን ስምጥ ሸለቆ ነባራ የሚገልጽ ነው።

ዝዋይ የሚለውን ስያሜ ያመጡትም የእክሱም ቀላውስት ናቸው። ከዋዲት ጉዲት መራሹ ጭፍጨፋና ዘረፋ በመሸሽ ታቦተ ፅዮንን ይዘው በመሰደድ ዝዋይ ሐይቅ ለመረበት በደረሱበት ወቅት የጠበቃቸውን የስምጥ ሸለቆ ወበቅ "ዝ ዋዕይ!" በማለት ነበር የገለፁት።

ዝዋይ ከተማ እንደማንኛውም የኢትዮጵያ ከተሞች ስም ለመቀየር ተገዳለች። ከቅርብ ዓመታት ወዲህ ብዙ ከተሞች ስማቸውን ቀይረዋል። አዋሳ- ሀዋሳ፣ አላባ-ሀላባ፣ አለማያ- ሃርማያ፣ ናዝሬት- አዳማ፣ ደብረዘይት- ቢሾፍቱ፣ ዝዋይ- ባቱ፣ በሚል ስማቸውን ቀይረዋል።

ስማቸው የተቀየረው "የነፍጠኛ" ስያሜ ነው በማለት የፀረ ነፍጠኛ ትግሉን በቀድሞ ስማቸው ላይ በቀይ ቀለም በመቀለምና ቀይ ሽብር በማፋፋም ነው። ነገር ግን ከተሞቹ ስማቸውን ቀየሩ እንጂ ግብራቸውን አልቀየሩም።

ዝዋይ ከተማ የዝዋይ ሀይቅን ተንተርሳ የተቆረቆረች ከተማ ናት። እኔ ውሻ በሆንኩበት በዚህ ዘመን ከሃምሳ ሶስት ሺህ ሕዝብ በላይ ይኖርባታል። ምን ያህል ውሾች እንደሚኖሩ ግን የተደረገ ጥናት የለም። ቁራው ከከተማ ርቆ ስለሚገኝ ለውሾች ተስማሚ አለመሆኑ እርግጥ ነው። አንድ ከተማ ቁራ በቅርቡ ከሌለ ከተማ አይባልም። ከተማን ከተማ የሚያሰኘው የጠገብ ውሻ ሲጮህበት ነው። አለበለዚያ በዚህ ወበቅ በወጠረው ከተማ ውስጥ ምላሱን ጉልጉሎ የሚያለከልክ ውሻ ከማላዘን በቀር "ውው" አይጠበቅም። ሐይቁ ባይኖር ኖሮ ወበቁ እንኳን ውሻን ሰውንም እያኖርም ነበር። ከሐይቁ የሚነሳው ቀዝቃዛ ነፋስ ህይወትን ይዘራል።

ሰለ ሐይቁ ሳንሳ አንድ ሀተታ ተፈጥሮ ታወሰች። ስለ ሐይቁ አፈጣጠር የተነገረ አፈ ታሪክ ነው። ዝዋይ ሐይቅ በጥንት ጊዜ የጉድጓድ ውሃ ነበር ይባላል። ታዲያ ቀጅዎቹ ከጉድጓዱ ጊዜ ከተዱ በኋላ ገደሉን በተበጀለት መግጠሚያ መግጠም ይጠበቅባቸው ነበር። ሆኖም አንድ ቀን አንዲት እናት እንስራዋን በጀርባዋ አዝዛ ወደ ገደሉ ትመጣለች። የልጇ ለቅሶ ከፍቅ ይሰማት ነበር። በቼኮሳ ትረሳና ውሃዋን ቀድታ ገደሉን በእፈያው ሳትገጥመው ትመለሳለች። ውሃው ወደ ውጭ መፍሰስ ይጀምርና ሚዳውን ይሞላዋል። ደሴቶችንም ይፈጥራል።

ከሀይቁ የሸሸት ህዝቦችም ደሴቱ ላይ መኖር ይጀምራሉ። ይህ አፈ ታሪክ ሊታመን ባይችልም በሐይቁ መሀል ግን አምስት ደሴቶች ይገኛሉ። ገለላ፣ ደብረ ሲና፣ ደብረ ጽዮን (ቱሉ ጉዳ)፣ ጌቱሊማሊ (ፍንድሮ)፣ እንዲሁም አብርሃም (ፀደቅ) ይባላሉ። በየደሴቶቹ ላይ ቤተ ክርስቲያናት ይገኛሉ።

እነዚህ ቤተ ክርስቲያናት በከፋ ቀን ጊዜ እያሌ ቅርሶችንና ታቦታትን ለመደበኛ አገልግሎት ይሰጣሉ። ከደሴቶቹ እየተወሰዱ በሌላ አካባቢ የተተከሉ አድባራት እንዳሉም ይነገራል። በወንጌላዊው ቅዱስ ማርቆስ እጅ እንደተቀረፀ የሚነገርለት ቅዱስ ገብርኤል ጽላት ከዝዋይ ደሴት ተወስዶ ቁልቢ እንደተተከለ ተመዝግቧል። ቁልቢ ገብርኤል። እስከ ዛሬም ታቦተ ጽዮንን የሚያስሱ ሰዎች ዓይኖቻቸውን ከዚህ ሐይቅ ላይ አላነሱም። ይህን ሳስብ የግራም ሐንክክ ገጠመኝ ትዝ አለኝ።

ግራም ሐንክክ ታቦተ ጽዮንን ፍለጋ ከደሴቶቹ አንዱ ወደ ሆነው ወደ ደብረ ጽዮን ደሴት ስተት ብሎ ይገባል። በትህትናና በመልካም ፈገግታ የተቀበሉትን መንኲሴ በጥያቄ ያጣድፋቸው ይገባል።

“ታቦተ ጽዮን ወደዚህ ደሴት መጥታ ነበር ብለው ይሞክራሉ?”

“በደንብ” ሲሉ ይመልሳሉ። ጥርጣራ የሚነበብባቸው አባት።

“ለምን ወደዚህ መጣች?”

“ከዮዲት ጉዳት ዘረፋ ለመደበኛ።”

“ለምን ያህል ጊዜ እዚህ ቆይቶ?”

“ለሰባ ሁለት ዓመታት።”

“ከዛገ ወደየት ተወሰደች?”

“ወደ አክሱም።”

“በድጋሚ አልመጣችም?”

“በፍፁም!”

“ጽላተ መሴ ወደዚህ ደሴት መምጣቱን የሚተርክ ጥንታዊ መጽሐፍ እንዳለ ሰምቻለሁ። እውነት ነው?”

“አዎ!” መንኲሴው ገጽታቸው ይለወጣል።

“ላየው አችላለሁ?”

“ትችላለሁ... ግን... በመጽሐፉ ውስጥ ታቦቱን የሚመለከተው ከፍል ተገንጥሏል። አንድ ሰው ከሃያ ዓመታት በፊት መጥቶ ታቦቱን በተመለከተ የተጻፉትን ገጾች ቀዶ ወስዷቸዋል።”

“የውጭ ዜጋ ነው?”

“አይደለም፤ ኢትዮጵያዊ ነው። ተፈልጎ ሊገኝ አልቻለም።” በዚህ ሁኔታ የግራም ሀንክክ ታቦተ ጽዮንን ፍለጋ ይወላሰባል።

ይህን ሳስብ በውሻ ጭንቅላቱ ውስጥ “የተገነጠለው ገጽ” የሚል ሀሳብ ተቀብቶበት። ደራሲ ብሆን ኖሮ ለመጽሐፈ ርዕስነት እጠቀምበት ነበር። ይህ ሀሳብ ወደ እኔ ይምጣ እንጂ፤ ከዝዋይ ሀይቅ ዳርቻ ሆኖ እያለ ደሴቶቹ ላይ የተተከሉትን ዓይኖቼን አልነቀላቸውም።

በደሴቶቹ ላይ እስከ አስራ አምስት ሺህ የሚደርስ ሕዝብ ይኖራል። የዛይ ብሔረ ሰብ። ዛይ የኢትዮጵያ የብሄረሰብ ማታለሚ ተብሎ ቢጠራ ሀሰት አይሆንም። የእያሌ ዘሮች ድምር ውጤት ነው። ትግራው፣ አማራው፣ አሮሞው፣ ጉራጌው... ባንድ ደም ስር ይፈሰሳል። የቋንቋው ጉራማይሌነት ይህን ይመሰክራል። ከሰደት እስከ ትፍስህት በእምነት ፅንፍት የኖረ ህዝብ። በተለይ ከፋ ቀን ተብሎ በሚጠራው የረሀብ ዘመን ከፋች የተፈተነ ህዝብ መሆኑን ታሪክ ዘክሮታል። በሌላ በኢትዮጵያ ክፍል በከፋ ቀን ጊዜ ከከብቶች እበት ውስጥ ጥራ ተፈልጓል። በዝዋይ ደሴቶች ደግሞ ጠፍሮ ተቀቅሎ የቀን መውጫ ሆኗል። አሳ ማሃመድ የማይችሉ አቶመ ደካሞች በዓሳ እንጀት ጋሻ መሬታቸውን ለውጠዋል። ከዚህ በተቃራኒ የፍስሐና የተድላ ታሪካቸውንም ማስታወስ ይቻላል።

አሁን ውሻ ሆኜ ከሩቅ ልመልከታቸው እንጂ ስለ አስማት በማጠናበት የምርምራ ወቅት ሰው ሆኜ ገብቶባቸዋለሁ። አጥቁ ስለሚባለው አስማተኛ መሪያቸውም ብዙ ጠይቁአለሁ።

አጥቁ ወደነዚህ ደሴቶች የመጣው በአህመድ ግራኝ ወረራ ወቅት እንደሆነ ይነገራል። አመጣጡም ቅርሶችን ከወረራ ለመታደግ ነበር። አስከትሎ ካመጣቸው ሰዎች ጋርም የራሱን ጎሳ መስርቶ ተቀመጠ። ጎሳውም ወይዘሮ ተባለ። የወይዘሮ ጎሳ ከሚታወቅበት ነገር እንዲሁ ሹሉዳ አርሙ መሆኑ ነው። (ውሻ በመሆኑ የሥጋ ነገር አይሆንልኝም።) ሹሉዳ የተባለውን የሥጋ ክፍል እርማቸው ያደረጉበት ምክንያትም እስራኤላውያን ነን ብለው ስለሚያስቡና ያዕቆብን በምድረ ሉዝ ያደነዘዘው መልአክ የጭኑን ሹሉዳ ሲነካው ነው ብለው ስለሚያምኑ ነው። አጥቁም ሹሉዳ አርሙ ነበር።

ጥበበኛውና አስማተኛው አጥቁ በደሴቶቹ ላይ የሚኖረውን ህዝብ ለማስተዳደር ከእርሱ ቀድሞ የነበረውን መሪ አሚን አብን ለመወዳደር ይሞክራል። አንድ ቀን ሁለቱ ተፎካካሪዎች፡ አስማተኛው አጥቁና አሚን አብ ይፎካከራሉ።

የውድድሩ ጥያቄ ከአንድ ፍሬ ዘንጋዳና ከአንድ ዘለላ ዘንጋዳ ማን ማንኛው ይከብዳል? የሚል ነበር።

"አንድ ፍሬ ዘንጋዳ!" አለ አስማተኛው አጥቁ ፈጠን ብሎ።

"ዘለላው ሳይመዝን እንዴት ፍሬው ይመዝናል? ዘለላው ዘንጋዳ!" ይላል አሚን አብ።

"ፍሬው!"

"ዘለላው!"

"ፍሬው!"

"ዘለላው!"

"ይመዘን!"

"ይመዘን!"

ሚዛን ቀረበ። አንዲት ፍሬ ዘንጋዳ ባንድ በኩል አንድ ፍሬ አልባ ዘለላ ዘንጋዳ በሌላ በኩል ሚዛኑ ላይ ተቀመጠ። አንዱ ፍሬ መዘነች። በህዝቡ ፊት ተደጋግሞ ተመዘነ። አሁንም አንዱ ፍሬ መዘነች። አጥቁ አሸነፈ።

አስቀድሞ ውርርዱን ያሸነፈ ይመራል ተብሎ ነበርና የተባለው ተፈፀመ። አጥቁ መሪ ሆነ። ሆኖም በአጥቁ የአስማት ጥበብ እንጂ አንዱ ፍሬ ዘንጋዳ የዘንጋዳውን ዘለላ ልትመዝን እንደማትችል ሁሉም ደምድሞ ተበተነ። ስለ አጥቁ አስማት የሚነገሩ አያሌ አፈታሪኮች ሰው አያሌሁ ሰብስቤ ነበር። የአስማት መዛግብቱን ፍላጋ ያልማስከት ገደል አልነበረም። በውሻ እእምሮዬ የወጣሁት የወረድኩት ሁሉ እየተመላለሰኝ ወውሻ እእምሮዬ በሐይቁ ላይ ከተቆነኩት ደሴቶች ላይ መለስኳቸው። ወደ ራሴ። ወደ ህይወቴ።

ወደ ባሻ ለፈር መመለስ ግዴታዬ ነው። አቴቱ እኔን የማስከተቡን ጉዳይ ለምን ችላ አላቸው? ቃል አውጥቼ አልነገራት ነገር ከወዴት አባቴ? አፌ አፊ ውሻ፤ ገዜ ገፀ ክልብ። እንደገና ለው የመሆን ተስፋ ይኖረኝ ይሆን? ... እንጃልኝ።

ኸ

እንደ ቀን ጠዋት በሁለት ሀሳቦች መሀል እንደ ሸማኔ መወርወርያ በመላለስ አረፈድሁ። ልክተብ ወይስ ጉዞዬን ልቀጥል በማለት። መከተቡም ጉዞ መቀጠሉም ዛሬ መሆኑን አለበት ብዬ ደመደምኩ።

አቴቴ ከእንቅልፏ ነቅታ በሯን ስትከፍት ጠብቂ ከበር ቆምኩ። እንዳበደ ውሻ ለመተወን ሞክርኩ። ጅራቴን ቂጤ ሰገባ ውስጥ ወተፍኩ። ልክ አልነበርኩም። ያበደ ውሻ ለሀይወቴ እልባት እንጂ ከትባት የሚሰጠው የለም። ወዲያውኑ ጅራቴን ከሰገባው እንጂ ሰይፍ መዝገፍ ቆላሁት። ከአቴቴ እይታ ግን አላመለጥኩም። ቅጭም ብላ ስትመለከተኝ ቆይታ ወደ ውስጥ ገባች። ደንዝገፍ ቀረሁ።

እናቷ ባለፈው "እብድ ቢሆንህ?" ያሏትን አስታውሳው ይሆናል። በመሆኑም ስትመለስ መርዝ የተነሳሰበት ሥጋ እንጂ ሌላ ይዛ አትመጣም ስል አሰብኩ። በሩ አልተከፈተም እንጂ ቢከፈት ኖር ከእኔ ቀድሞ ከዚህ ግቢ የሚወጣ ባልነበረ።

የባሻ ሰፈር ሰዎች ቀጥቅጠው ሲገድሉኝ ታየኝ። አንዱ በወፈጥ ድንጋይ ሲፈነክተኝ ሌላው በትዝምዝም ሲስተኝ በዓይኑ ሀሊናዬ መጣብኝ። ጨክታቸው በዕዝነ ሀሊናዬ ተደመጠኝ። በዚህ መሃል አቴቴ በሩን በርግዳ ወጣች። አካላቴ ከሁለት ተበረገደ። ከቆምኩበት መንቀሳቀስ አቃተኝ። ወዲያው የሚቅጨሰጨል ሰንሰለቷን እንገዛ ላይ ከመቅጽበት አጠለቀኝው። ይሁ ሁሉ ሲሆን እንደደነዘዝኩ ነበር። እየጎተተኝ ወደ ግቢው በር ወሰደችኝ። ከመከተል በቀር አማራጭ አልነበረኝም። ልታስከትበኝ ወይስ ልታስገድለኝ? የግቢውን በር ከፍታ ወጣች።

ከቡራ

ግዕዝ ወርቁ

አቴቴ ልታስገድለኝ ሰንሰለቷን ባንገቴ እንዳለስገባች ልቡናዬ ይነግረኝ ነበር። አልተሳሳትኩም። ከአያሌ ደቂቃዎች በኋላ ለወራት ለመኝው የነበረው ነገር ተከናወነ! አስከተበችኝ። ከእንግዲህ የመንደር ውሻ በየሁ ቁጥር እንደ ድንቢጥ አልደነግጥም።

እነሱም በዛም ቢያንስ የውሻ እድሜ እንኳ ይኖረኛል። "ዘላለም በፍርሃት ከመኖር እንድ ቀን በሙሉ ልብ መዋል ይሻላል" የሚባለው ሀሰት አይደለም። እንደ ሰው እንኳ ባይኖር እንደ ውሻ ለመኖር ውሻነትን ተቀብሎ መኖር ቀላል አይደለም። ራስን ማነጻጸር ትልቁ በሽታ ነው። የሰው ልጅ እድሜውን በምድር ላይ ረጅም እድሜ ከሚኖረው እንስሳ ጋር አነጻጽሮ መስቃዩት የለበትም።

በምድር ላይ አጭር እድሜውን ተጭቶ የሚመለሰው እንስሳ፣ የግንቦት በረሮ የሚባለው ወርቃማ ክንፎች ያሉት ፍጡር ነው። በውሃማ ቦታዎች አካባቢ ይኖራል። እድሜው በአንዲት ቀን ብቻ የተገደበ ነው። ነገር ግን በዚህች አጭር እድሜው ወደ ምድር የመጣበትን አላማ አከናውኖ ይመለሳል። በወርቃማ ክንፎቹ እየበረረ ቢጤውን ፈልጎ ይደንሳል። ዘሩንም ይተካል። ከዚህም በተጨማሪ የድሉትም የጉድለትም ጊዜውን ያሳልፋል።

ወደዚህ ፍጡር ተለውጧል ቢሆን ኖሮ ምን ይውጠኝ ነበር? ያችን አጭር እድሜ ለምን ለምን አብቃቃት ነበር? ለምን ለምን እንደማብቃቃት ለማሰብ እንኳ ጊዜ አይኖረኝም ነበር። እድሜው ለመክፈን እንኩዋ ጊዜ አይሰጥም። ይህ ፍጡር፣ ለመዝናናትም ጊዜ ይተርፈዋል። በውቅያኖስ ዳርቻ እርቃትን ተኝቶ እንደሚገፈላለስ ቱጃር ቅብጥብጥ በሆነ ጀርባው ተንጋሎ ዓለሙን ለመቅጨትም ጊዜ ይበቃዋል።

ለላው ይቅርና በታታሪነቷ የምትታወቀው ንብ እንኳ፣ በምድር ላይ መኖር የምትችለው ለሶስት ሳምንታት ብቻ ነው። ለሶስት ሳምንታት እድሜ በሺህ የሚቆጠሩ ዐይኖችን ይዛ ትፈጠራለች። አስገራሚ ሰፈፏን ጋግራ ማሯን ለመሥራት በቂዋ ይሆናል። እኔ በሰው አዕምሮዬ ዘመኗን በዘመኔ ሰፍራው እንጂ፣ ሶስቱ ሳምንት እድሜ ለንቧ የትየለሌ ሊሆን ይችላል።

ከዚህ በተቃራኒ፤ ባለ ዘልዘል እድሜው እንስሳ በሰሜን አትላንቲክ ውቅያኖስ ውስጥ የሚገኘው አስገንዝቦ ሁሉም ሃገራት ውስጥ እንዲገኝ አሸንፎ ይሆን እንደሌለ ያልታወቀው በቀር ለአራት መቶ አመታት ተመታምቶ እከል ካልጠመው በቀር ለአራት መቶ አመታት ተመታምቶ ይኖራል። እስከ ሃያ ዓመቱ ወሲብ እይፈፅምም። አውቆበታል። ወሲባዊነት ከእድሜ ማጠር ወይም መርዘም ጋር ያለውን ግንኙነት መናገር ቢቻል ኖሮ ይህን ያስረዳን ነበር። ረጅም ዕድሜ ለመኖር ካለው ጉጉት የተነሳ ዛጎሉ ብቻ አይበቃውም። ከውቅያኖስ በታች ከሚገኘው ደለል ውስጥ ራሱን ተብሮ ይኖራል።

እንደ ይህም ራሱን ተብሮ በፍርሃት አራት መቶ ዓመት ከመኖር እንደ ተርብ እየበረሩ በድፍረት አንዲት ቀን መዋል ይሻላል። ሌሊም እንደዚህ በዛ ዛጎሉ ውስጥ ተቀብሮ በፍርሃት ብቻ ጥልቅ እያለ ከሁለት መቶ ዓመታት በላይ ይኖራል። ምን ዋጋ አለው?

በምድር ላይ ረጅም እድሜ የኖሩ ሰዎች አይደሉም ታላላቆችን ተግባራት የፈፀሙት። ማቱላላ ለዘጠኝ መቶ ስድሳ ዘጠኝ ዓመታት ቢኖርም በምድር ላይ የረባ ነገር አልሰራም። የድንኳኑን ቀለም አንኳ የተየረ አይመስለኝም። በምድር ላይ እንደ ጥያ ድንጋይ ተገትሮ ኖሮ ሞተ። ይልቅንስ ሊየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ሰላሳ ሶስት ዓመታትን ብቻ ኖሮ ዓለም ቀይሮ ሄዷል።

በዚህ መኖር በዚህ ማፍራት አይደለም። በመከተቢ የሆነኩት መሆንና የተሰማኝ ስሜት ሰው እያለሁ ያልሆነኩትና ያልተሰማኝ ነው። በመርፈው ቀዳዳ ደሜን የተቀላቀለው ትዱስ ፈሳሽ ወደ ሰውነት የለወጠኝን ያህል ነበር የፈነጠዝኩት ደስታዬ ወደ ሲቃ፤ ሲቃዬ ወደ ሐሴት፤ ሐሴቱ ወደ ትፍስሕት፤ ትፍስሁቱ ወደ ፈንጠዝያ ተለውጦ ከአቴቱ ጫንቃ ላይ እስከ መውጣት ድርሼ ነበር።

ከሰዓታት በኋላ ግን እንደገና ውሻ መሆኔን ማስታወስ ጀመርኩ። ሰው የመሆን ተስፋዬ እየመነመነ መምጣቱ የውሻ ሀገራን እንደ ጃርት እሾህ አቆመው።

ሲቃዬ ወደ ስቃይ ፈንጠዝያዬ ወደ ቱዘማ ተለውጠው። መሄድ እንዳልብኝ ወሰንኩ። አቴቱ ያረገኛልኝን እስከ መቼም አልረላውም። የውሻም ቢሆን ሕይወቴን ቀጥላልኛለች። ምናልባት አንድ ቀን ሰው ከሆንኩ ውለታዋን እመልሳለሁ፤ እንደልጅ የምትቆጥረው ውሻዋ ሲከበልልባት የሚሰማት ሀዘን ይሰማኛል። ሆኖም በውሻ ስጋ ውስጥ የታሰርሁ ሰው መሆኔን ብታውት ኖሮ ከዚህ በበለጠ ሀዘን፤ ለካራም እንደረገጠው ጣላ እንደሚያረጋግጥም ታውቃለሁ።

ሆኖም ያስከተበኛው ውሻዋ ሊከላት የሚችለው የውሻ እድሜውን ቀንሶ በግቢዋ ውስጥ ለጥቂት ሳምንታት በመሰንበት ብቻ እንደሆነ አመንኩ። እምኚም አልቀረሁ ከታሰርኩበት ሰንሰለት በላይ ከውሻነቱ የመነጨው ታማኝነቱ እስር አሰነበተኝ።

ዛሬ ግን ዝዋይን ለቅቄ የምወጣበት ጊዜ ቁርጥ ሆኗል። አቴቱ በጠዋት ሰንሰለቱን ስትፈታልኝ ለመጨረሻ ጊዜ ነበር ትኩር ብዬ ያየኳት። እናቷ ላያት እያዩኝ ኖሮ በነገር ሽነቆጠኝ።

“አዬ አቴ!” ነበር ያሉ ነገራቸውን በጠዋቱ ሲጀምሩ። “ውሻ ብለሽው!” አሉ በማስከተል ቀሚላቸውን ሽብሽበው ይዘው ወደ መጸዳጃ ቤት እየገቡ። ከውስጥ ሆነውም አልባዘኑም። “ቡፍ የማይል ውሻ አስረሽ እንደ በግ ትቀልቢያለሽ! የማይመህ ውሻ ስጋው ካለመብላቱ በቀር ከበግ በምን ይሻላል?”

ቀጥሎ የተናገሩትን የምስማማት ጊዜ አልነበረኝም። አቴቱን በዓይኖቼና በፀጋዬ ስንኞች ተሰናብቼ ውልቅ አልኩ።

“ለካ እንደትዝታ አስታምሞ እንደዘነጉት የእናት ጡት፤ ከዘመን ጋር እገግሞ ምንም ቢርቅ ምንም ቢሸሽ፤ ሕልሜ ከህልምሽ ተዛሞ በዓይኖቼና በዓይኔ መሃል፤ የሀሰት ስልጣኔ ቆሞ ባንተያይ ባንወያይ፤ አቴቱ ዱብራ እርሞ እንደልጅነት ለመመን፤ ለካስ ዕድሜም ያማል ከርሞ።”

፳፩

ዝዋይን ለቅቄ ወጥቻለሁ። ከዝዋይ እስከ መቄ ያለውን አውራ ጎዳናም በሩጫ ተያይዝናለሁ። በአራቱ የውሻ እግሮቹ ምትክ አራት መንኮራኩር የተገጠመልኝ መሰለኝ። የውሻ እግራ ሲፈጥን የሰውም አእምሮዬ ተባ። የማይለመድ ነገር የለም። እንኳን በአራት እግር በሁለት እግር እንኳ ሩጫለሁ። የሚድህ የአራት እግሮች ፍጡር የለም። እንደተወለደ ቀጥ ብሎ ይቆማል። እየተውተረተረ ይራመዳል። ቆየት ብሎም መፈንጨት ይጀምራል።

የሰው ልጅ ግን ይህ እድል የለውም። ሁለት እግር ይዞ ይወለዳል። ተፈጥሮን ስለማያውቃት ተፈጥሮም ስለማታውቀው በላቅለ ይተላለፋል። ለቅሶን በገዳ፣ ላቅን በድዳ ይለማመዳል። እንደተወለደ፣ ለራሙ ይቅርና መቀመጥ እንኳ እይቻልም፤ መጎለትን ሳይተር ይለማመዳል። ቀጥሎም መቀመጥን ቀጥሎ መዳህን ይለማመዳል። መዳህ በቀው አይደለም። ቆሞ ይውተረተርና መራመድን ይለማመዳል። መሃድ ይጀምራል። መርጦን ይተጥላል። እግሩን ያለማምዳል። እግሩን ለማለማመድ ብቻ ከእድሜው ጋመታትን ይጨልፋል።

በመቀጠል ጉድ እጁን ያለማምዳል። ከሁለት እጆቹ አንዱን ያሰለጥናል። ወይ ተኝን ወይ ግራውን። ከእሱ በራት እጃቸውን ያሰለጠኑ ሕዝቦች ባጠቃሚው ተኝ እጃቸውን ስለሰለጠኑ ተኝ እጁን እንዲያሰለጥን ግራ እኛን ይመቱታል። ነጻነት ካለው አልያ እምቢ በማለት ግራ እጁን የተጠቀመው ሰው በቁጥር አናሳ ነው።

እጁ ብቻ አይደለም የሚሰለጥን። ግራው የአእምሮው ክፍል ተኝ እጁን እንዲያዝዝ፤ አልያ ተኝ የአእምሮው ክፍል ግራ እጁን እንዲያሰለጥን ይገደዳል። ሁሉም በግዴታ ይከናወናል። ግዴታው በተለምዶ ይተጥላል።

እጁን በማሰልጠን ሌላ ተጨማሪ ዓመታትን ያባክናል። ለመጠላት እንኳ ይለማመዳል። ጥርሱን እስኪታደል እናቱ እያላመጠች ታገርሰዋለች። ልብሱን መልበስ ስለማይችል ልብሱን ከእርሱ የቀደመ እያለበሰ ያለማምደዋል።

ማናቸውንም ነገር ሳይለማመድ ስለማይቻለው ቤትና ቁሳቁስ መስራትን እንኳ ይለማመዳል። ከሚታይ እስከማይታይ ያሉ ነገሮችን በመላ አያውቃቸውም። ባዶ ብቻ ሆኖ አይወለድም ለምድር ስለሌለው ቋንቋንም ይለማመዳል።

በተለማመደው ቋንቋ ምክንያትም እያሌ ያለፉ ቀመሮችን ይለማመዳል። የሒሳብ፣ የፊዚክስ፣ የኬሚስትሪ ቀመሮችን (ከጠላ እስከካቲካላ፣ ከረቂቁ አተም እስከ ቡርቅቁ ዓለም ያጠናል።) የተፈጥሮ ውቅሮችን፣ የፖለቲካ ውቅርቅሮችን (ከታሪክ እስከ ንትርክ) ሁሉንም መለማመድ ስለማይችል አንዱንም በውል አይረዳውም። ተከፋፍሎ ለየጉዳዩ ሊቅ ይሰይማል። ዜቄን ሲገሸር ይኖራል። አንዱ ጠላ ጠማቂ አንዱ ሳተላይት አምጣቂ ይሆናል። ሳተላይት እምጣቂው የጠላ ጠማቂው እውቀት የለውም። ሰርቶ ለመኖር መቶን ብቻ አይማርም፤ እብሮ ለመኖር የህይወትን መዳይም መበርበር ይጀምራል።

ሁል ጊዜ ተማሪ ነው። መኖርን ራሱን መማር ይጀምራል። ወይ ይሸመጥጣል ወይ ይሸረመጣል። እውነትን ብቻ በመናገር መኖር ስለማይችል ይሸመጥጣል (ይዋሻል) ሌሎችን የሚጎዳና የማይጎዳ ውሸቶችን ይለማመዳል። ሳይለማመድ ማድረግ ስለማይችል ውሸትን ሳይተር ይለማመዳል። ካልዋሽ መኖር እንደማይችል የሚገባው ቆይቶ ነው።

በምድር ላይ አልዋሽም የሚባሉት ጥቂት የሃይማኖት ጠንሳሾች ናቸው። ክርስቶስ ሊሆኑት ክረሽና መርቶ፤ ነቢዩ መሀመድ፤ ሲላሀርታ... ሌላም ያልዋሽ የሚባል ይኖራል። ነገር ግን እኔ በቅድመ ክልብነቴ ምርመራ እንደደረሰኩበት የሀገሪ ሽማግሌ ዋሽቱ እንደሚያስታርቀው እነርሱም ጠቃሚ ውሸት ዋሽተዋል። ይህንን ከቅዱስ መጻህፍታቸው ማየት ይቻላል።

ሰው ሀሰት ቢናገር እንኳ ሲጣን ባፋ ገብቶበት እንጂ የራሱ ስህተት እንዳልሆነ ያስረዳሉ። ሰው በዚህ መልኩ ውሸትን ሳይቀር ይለማመዳል። እንዳንዱ ውሸቱ ሲቀረቁረው ይኖራል። እንዳንዱ ሀሰቱ እንደ እውነት ስላልተቆጠረለት ነገር ሲቀረቅብ ይኖራል። እንደ ቀን በስህተት በለዋሽ ወደጎላ መመለሻው ጠፍቶት እውነት እንዲሆንለት አዳሚን ሲለማመጥ በሚሊዎን የሚቆጠር ውሸት ሲዋሽ የሚኖርም አለ። (አብርሃም ሳይቀር ሳራ እህቴ ናት ብሎ በመዋሸቱ አንዱ ወሽሞበታል። ወትሮ ነበር እንጂ መጥኖ መደቀስ፤ አሁን ምን ያደርጋል ወጭት ጥዶ ማልቀስ እንዲል ያገራ ሰው። ያገራ ውሻ ምን እንዳለ አይታወቅም።)

የሰው ልጅ የልምምድ ውጤት ነው። በልምምድ እንጂ በመወለድ ብቻ ሰው መሆን አይችልም። ከማፍቀር እስከ መቆርቆር ይለማመዳል። ማፍቀርን ያህል ነገር እንኳ እውቀ አይወለድም። እርሱን ብቻ አይደለም፤ መጥላትን ሳይቀር ይለማመዳል። ከማወቅ እስከ መናቅ፤ ከመወለድ እስከ መታነት፤ ከመድቀቅ እስከ እስከማድቀቅ፤ ከመጋባት እስከ መፋታት፤ ከሰንፈት እስከ ጥረት... ከመርመጥመጥ እስከ መፈርጠጥ፤ ከቆመጥ እስከ ነፍጥ... ተለማምዶት እንጂ ተሰጥቶት አይደለም። ከክህደት እስከ እምነት ካልተለማመደ አይችልም።

ክራሱ ያገኘው ማንነት የሰውም። ሁሉም በሂደትና በልምምድ የመጣ ነው። መልኩን ቆላ ሲወርድና ደጋ ሲወጣ ይቀያይራል። ልቡን በየገድሙ ይጥላል። ቀልቡን መቋጠሪያ የሰውም። በመለማመድ አሁን የደረሰበትን እንጂ ወደፊት የሚሄድበትን ማንም ሊያውቅ አይችልም።

ይህን ሁሉ ሳስብ ግን፤ ውሻ ሆኜ የመቅረት ሀሳብ ኖሮኝ እንዳልሆነ አውቃለሁ። ሆኖም ሰው በመሆኔ ውሻነትን ተለማምዶ መቅረት እንደማልችል መተማመኛ የለኝም። በዚህ ሰዓት የምተማመንበት ነገር የለኝም። ከዝዋይ ወደ መቂ የምርጥበትን አስተማመንበትም። የሚደረመስ እስከሚመስለኝ ድረስ

እስከ 28 ኪሎ ሜትር ያህል ስርጥ ውዶ መቂ ከተማ ገብቻለሁ። መንገዴን ከመቀጠሉ በፊት መቂ ውስጥ መልቀምቀም አለብኝ። ከተማዋ በቀይ ሽንኩርት ተወራለች። በየሄድኩበት የማየው በቀይ ሽንኩርት ሽክም ጫንቃው ጎብጦ የሚርመሰመስ የጭነት መኪና ነው። ከጥቂት ጥቅል ጎመንና ድንች ከጫነት መኪናች በቀር ሁሉም ማለት በሚቻልበት ሁኔታ የተከፈተ ሥጋ በሚመስል ቀይ ሽንኩርት ሽክም ጎብጠዋል። ቀይ ሽንኩርት የቀይ ሥጋ አምሮቲን ግምጃ ተሰቀሰብኝ። ሆኖም እንዳማረኝ ይቀራል እንጂ ይህ ቀይ ሽንኩርት ወደ ሙዳነት የሚቀይር ጠልሰም የለኝም።

የከተማዋን የውስጥ ለውስጥ መንደሮች ሳስስ በቆየሁበት መንገዴን ቀጥሎ ቢሆን ኖሮ፤ እስካሁን ከሚቀጥለው ከተማ ገብኼ ነበር።

ሆኖም ተስፋ ለመቁረጥ በታቀረብኩበትና ጉዞዬን እስከ ረሃቤ ለመቀጠል በወሰንኩበት ሰዓት አንድ ቡችላ ከአንድ ግቢ የፍየል ጭንቅላት ይዞ ሲወጣ ካይኖቼ ወደቀ። ልክ እኔን ባየበት ቅጽበት ይፈተለክ ጀመር። አልተሳካለትም። የፍየሉን ጭንቅላት ያለ ብዙ ድካም ተቀማ። የእበላሌን ቅልጥፍና እያየ ከማድነቅ በቀር ሌላ አማራጭ አልነበረውም። እድሜ ለአቴቱ መከተቤ እንዳችኝ ውሻ እንዳልፈራና ለበሽታውም ቁብ እንዳልሰጥ አድርጎኛል። የፍየሉን ጭንቅላት ድቅቅ አድርጌ ከእንጎሉ በቀር እስከ ምላሱ (የፍየል ምላስ መብላት ምላሳም ያደርጋል የሚባለው ፈሊጥ ትዝ ያለኝ ከበላሁት በጎላ ነበር። ባደረገኝና ሰው መሆኔን በሰረዳኝ።) ከቀረጫጩምኩት በጎላ፤ ለእድል ቢሉ ቡችላ የፍየሉን ቅንድብ አስተርፈላለት መንገዴን ቀጠልኩ። አበላልን ብቻ ሳይሆን ተካፍሎ መብላትን ያስተማርኩ ያህል ውሻዊ ምሁርነት ሳይሰማኝ አልቀረም። አልተሳካልኝም እንጂ ከዚህ የበለጠ ሳስተርፍለት እስኪ ነበር።

መቲ ከተማ በቀይ ሽንኩርት ባህር መሀል እንደሰመች ትቻት።
ዓለም ጤና ከምትባል የጫትማ ቅጠል የምታክል ከተማ ደረሰኩ።
በመንገዱ ገራና ቀኝ ያበጠ የውሻ አስከሬን የመሳሰሉ ማዳበሪያዎች
ይታያሉ። በከሰል የተሞሉ ማዳበሪያዎች ናቸው። እንዲሁ ሲሸጥ
ሌላው ይተካል። በእካባቢው ከጥቂት የግራር ዛፎች በቀር የሚታይ
ባለመኖሩ ከየት ተከሰለው እንደመጡ ለማወቅ አልተቻለኝም።
የኛዎቹን ሌባስቶፖሎች የታጠቀችውን ከተማ ዞሬ ሳላያት
መንገዱን ተጠልኩ። እንደምንም ብዬ ቢያንስ ሞጆ ከተማ ገብኜ
ማደር እንዳለብኝ ቆርጫለሁ።

ከመቲ ሞጆ ድረስ ያለው መንገድ በውሻዊ ግምቴ ከሰላሳ ኪሎ-
ሜትር አይበልጥም። ከዓለም ጤና ከተማ በመገሰንስ ኬንቴር
ከምትባል አነስተኛ ከተማ ቀመስ መንደር ደርሻለሁ። የሽንኩርትና
የቲማቲም ማሳ በአውራ ጎደናው ዳርና ዳር-ተዘርግቷል። መንገድ
ዳር ቀያይ ቲማቲሞች ተቆልለው የተጓዡ ዓይን እንዲያርፍባቸው
ይገመናሉ።

ቆቃ መዳረሱን የጠቆሙኝ እነዚህ የቆቃ ዳር ሲሳዩኝ ናቸው።
አልፍ እንዳልኩ ለጥ ያለው የቆቃ ገድብ ሐይቅ ታዩኝ። የአዋሽ
ወንዝ ሲሳይ ነው ይህም በተራው።

የአዋሽ ወንዝ እንደ ዘንዶ ተስቦ የቆቃ ጎረናው ውስጥ ይወዳወዳል።
አዋሽና ቆቃ አይነጋገሩም። ለጥ ያለ ረባዳ ቦታ ላይ በመገናኘታቸው
እንዲሁ ባንዱ ላይ አይደሉም። ቆቃ! 625 ቶን ዓሣ በየዓመቱ
ይታፈስበታል። አልፍ አሳፍ አሳፍ ሲሳይ ይቃርሙበታል።
በየዓመቱ አያሌ ጎበኝዎች ወፍ ያየበታል። የቆቃ ሰቆቃ ደለል
ነው። ደለል። ቆቃን ያፈር ደለል፤ ሀገሪቷን ደግሞ የሰው ደለል
አስግቷቸዋል። ጅራቴን ቆልፌ ቆዘምኩ። ተዝቆ የማያልቅ ደለል...

ቀድሞም ሰው እያለሁ አዋሽ ወንዝ ሲነሳ አብሮ አእምሮዬ ውስጥ
የሚሰነቀረው የሱሬት ፀጋዬ ገ/መድህን ግጥም፤ በአዋሽ ረግረጋማ
ሰፍራዎች ከሚነሳው ሽውታ ጋር ሽው ይለኝ ጀመር።

እስከመቼ ይሆን አዋሽ?

አዋሽ፤ የመጫ ሥር ፍሳሽ

የለም አፈርሽ ደም ቅናሽ
የሸዋ የእምብርትሽ ላቦት፤ የምንጮችሽ የምጥ አማጭ
የአለትሽ የተራርችሽ፤ የጉልጥምጥሚትሽ ፍላጭ
አዋሽ ህመምህ ምንድን ነው? ህመምክስ እንተሰ ምንድን ነህ?
ከውሀ ወዝ የተለየ፤ መቸስ ልዩ ትንግርት የለህ
እንደ-ሴቱ ሽረሪት ፅንሰ፤ ራስክን በራስህ ዋጥ ያለህ...

ግጥሙን አወራርደው ይመስል፤ ከከተሩ በመውረድ ከአዋሽ
ተነሳሁ። ሞጭለፍ ሞጭለፍ የሚለው ምላሌ እንደጠበሰ ፊቴን
ይረጫው ጀመር። ከጉዞው የተነሳ ሳይሆን አይቀርም ክፋኛ
ጠምቶኝ ነበር። ግጥሜንም ጥሜን በአዋሽ ካወራረድኩ በኋላ
ጉዞዬን ተጠልኩ።

ከወንዙ ባሻገር የአበባ እርሻ ሰቀላዎች እንደ ሰፋሪ ድንኩዋን
ተገጥጠዋል። የእንጆሪ ማሳዎች የተሰማ በርበሬ መስለው
ተዘርግተዋል። ቀጥለው የሚገኙትን የቆቃና የኢጃርሳ እነስተኛ
ከተሞች እስካልፍ የአበባና የእንጆሪው መለካ ያውደኝ ነበር።

ሁዋን ሻን የተባለውን የቻይናዎች የሰሜንቶ ፋብሪካ ሳልፍ
መጨላለም ጀመር። ጥቁር ጭሱን ወደ ሰማዬ ለማያት እያንበሰበሰ
የተቃጠለ ሰፈር የሚመስለው ፋብሪካ ሞጆ መቃረቢን አበሰረኝ።
እሱን አለፍ፤ እንዳልኩም የሞጆን ዘመናዊ ቁራ ቢል ቦርድ
ከተከሰበት ደረሰኩ።

ቢልቦርዱ ሥጋ ይጥል ይመስል ዓይኖቼን አቀለጫልጥበት ጀመር።
የኢትዮጵያ የቁም ከብት የዘር ማጥፋት "ጄኖሳይድ" የተፈጸመበት
እዚህ ነው። እንደ በቆሎ እየተሸለቀቀ ወደ ውጭ ይላካል። ወደ
ውጭ የሚላከው ፍም የመሰለው ሥጋው ብቻ አይደለም፤ ቆዳና
ሌጦውም ይላካና ጫማ ተሰፍቶ ጃኬት ተደርቶ ይሸጥልናል።

ምን ይደረግ? እስከ መቼ ይህ እንደሚሆን ማን ነቢይ በነገረኝ።
ሥጋውን በልተው፤ ቆዳውን ወስደው፤ ሌጦውን ለጥልጠው እኛው
ላይ ያቀረሽ-ብናል። በዚህ ንዴት እየተቃጠልኩ ቆዳ ቆዳ ወደ
ምትሸተው ከተማ ገባሁ- ሞጆ።

እዚህ ከማደር በቀር አማራጭ የለኝም። በማሸተት የተካነው አፍንጫዬን ብወትፈው ደስ ባለኝ። ከቆዳ ፋብሪካ የሚመጣው ግማት እንኳን የእኔን የውሻውን የፋቂ አፍንጫ ይፎንናል። ቶሎ መልመድ አስቸጋሪ ነው።

በመምሸቱ ምክንያት በምሥራቅ በኩል ከጅቡቲ የሚነሱት ተሳቢ መኪናች ሞጆን አጥረዋታል። መንገድ ዳር በተከለከሉት ጥቃቅን የጸበፍ ቡና ቤቶች አካባቢውን ወረውታል። ኢትዮጵያ ውስጥ እንደ አነስተኛ ኢንዱስትሪ የሚቆጠሩት ጸበፍ ቡና መሸጫዎች ናቸው። ሲቶች ደበናቸውን አንገበው፤ ግብር ውሃ ውጭ መሰለው ተሰደረዋል። እጣን እዚህም እዚያም እንደ ጥቢ ጉም ይፈላል።

የከባድ መኪና አሽከርካሪዎች ቡና ፉት አያሉ ነው። እንዳንደች የወጡት ተርቢና ጆሮ ደግፍ መስሎ ይታያል። አንሽቲ የለበሱ ሴቶች ዳሊያቸውን በማሞናደል በጉዞ የደከመውን የሹፊር ዓይን ተክለው ይዞራሉ። ቡና ያቀብላሉ፤ ጫት ይቀነጥሳሉ፤ በተጠና ፈገገታ "ተጫወት!" ይላሉ።... በየደቂቃው።

ተጫዋቹ ወሬ ያመጣል። ጋግርታመ ጆሮ ይሰጣል። የመረቀነው እንደባለጌ ልጅ ምላሱን አስፊ ያወጣል። እንደሚፎክር አባት አርበኛ ዐይኑን ያፈጣል። ካለው በስቴኪኒ፤ ከሌለው በጫት እግር በጥርሱ መሀል የቀረ የጫት አተላ ነትሶ ያወጣል። እጣንና ብርጉዱ ከቆዳው ግማት ጋር ተደባልቆ ባለም የሌለ ጠረን ይፈጥራል። ቡዳ ያልጠውን ያስለፈልፋል። እንዳንዱም ወደ ውስጥ ገባ ብሎ ሺሻውን ባፋ ተክሎ ሳክሰፎን የሚጫወት ይመስል ዐይኑን በተመሰጠ ይጨፍናል። ከዚያ ልጋጉን ባይበሉባው ጠርጎ ለወረፋ ጠባቂው ሳክሰፎን ነፊ ያቅብላል። ከበር ላይ ገረባ የሚለምን አብድ ቆሞ ይጠብቃል። አራራ ስላስቃየው አበሻ ጎመን ብትሰጠው አስደናቆ ከመቃም አይመስለም። ጥቂት ለነፍሴ መያዣ ተልቀምቅሜ ስመለስ ትዕይንቱ እንደቀጠለ ነበር።

ነገቱ ጉዞን እስከቀጥላ ድረስ ይህን የማያቋርጥ ድራማ ሳይ ከማደር በቀር አማራጭ አልነበረኝም።

፳፪

ደመ ነፍሳዊ ጉዞ። ወደ አዲስ አበባ እየተቃረዘኩ በመጣሁ ቁጥር ቀለቤን መቋጠር አቃተኝ። ከሞጆ ደብረዘይት፤ ከዛም ዱክም፤ ከዛም አቃቂ፤ ከዛም ቃሊቲ፤ ... ድረስ ልቤን ሽብር ይንጠው ገባ። ሁለት ድፍን ቀናትን ከሞጆ በኋላ ባለው ጎዳና ላይ ያመሸሁ፤ ያጋሁ ቢሆንም እነዚህ ቀናት ዘላለም ሆነውብኝ ነበር። አስባ የነበረው አንድ ነገር ብቻ ነው- ስለቤተሰቦቼ።

አዲስ አበባ ስገባ የአዲስ አበባ ጠረን ሁሉ የባለቤቱ ጠረን መሰለኝ። የልጆቼ ወዝ አወደኝ። የአዲስ አበባን ውድ ሽቶ የተርከፈከፋ ኮረዶችና የተከበሩ ሰዎችን መፃዛ ለንጥቆ በማለፍ ያውደኝ የነበረው የባለቤቱና የልጆቼ ጠረን፤ ነፋስ አምጥቶት አልነበረም፤ ከአእምሮዬ ውስጥ ነው መነሻው።

ቃሊቲ እስር ቤት በር ላይ ስደርስ ቆምኩ። ምን እንዳቆመኝ ለውቅም፤ እንዳች የማላውቀው ኃይል ነው። በእስር ቤቱ ጠባቂ ፖሊሶች ማማው ላይና በሩ አካባቢ ተኮልኩለዋል። ኢትዮጵያ ውስጥ ከትምህርት ቤቶች ይልቅ እስር ቤቶች ይበረክታሉ። በየቀበሌው ጉረኛ እስር ቤቶች ሞልተዋል። በታላላቆቹ እስር ቤቶች በሺሆች የሚቆጠሩ እስረኞች ታጉረዋል። ከወንጀለኞች ይልቅ ንፁሃኑ ይበዛሉ።

በዓይነት ህሊናዬ ታገረው ያሉትን ንጹሃንና ግፉዓን ሳልኳቸው፡፡
ባልዋሉበት ዋሉ ተብለው፤ ያልሰሙትን ሰሙ ተብለው፤
ያልሸረቡትን ለራሽረቡ ተብለው፤ ከማንቆርቆሪያ ሌባና ከነፍሱ
ገዳይ ጋር የታተሩትን ንጹሃን ቆሜ አሰብኳቸው፡፡ ስልጣን ቢኖረኝ
ኖር የማንፍነፍ አትሜን ተጠቅሜ ንጹሃኑን እንዲፈቱ አደርግ
ነበር፡፡ ሆኖም ንጹሃኑን ያለበደላቸው ያሰራቸው አካል፤ ንጹሃን
መሆናቸውን ያውቃል፡፡ ቢፈታቸው በሚያነቃቁት የሕሳብ ስሜት፤
በዝምታ ተሸብሶ ያቀረቀረው እንገት ቀና እንደሚል፤ ተጣጥፈው
የተቀመጡት እጆች ደማቸው በስሜት ግሉ ጡንቻቸው ሰለውጥ
የሚግተረተርበት ቀን እንደማይዘገይ ያውቀዋል፡፡

አዲስ አበባ ስገባ ይህ መንፈስ እንደዳመና ሲንሳፈፍ በውሻ ዓይኔ
ተመልክቻለሁ፡፡ ምድር ቀውጧ የምትሆንባት ቀን፤ ያዲስ አበባ
ገዳናዎች የሚንቀጠቀጡባት ቀን ሩቅ እንዳልሆነ መንፈሴ ነገርኛል፡፡
የታመቀና ያልጠራ የለውጥ ፈላጊነት ስሜት በብዙሃኑ ልብ ውስጥ
መኖሩ አሙን ነው፡፡ የአድርባዮችና የነ በሆዱ አደር ጥርቅምቅም
የሆነው ገዢ ፓርቲ፤ በራሱ አንገት የሚገባ ገመዱን ሲፈትል
መኖሩን በብዙሃኑ ሲመለከት ቆይቷል፡፡ ካድሬዎቹ ህዝቡን
ለማደንቆር ሲደልቁት የኖሩት ነፍሳፋ ከበሮ ራሳቸውን
አደንቁሯቸዋል፡፡ በማን አለብኝነትና አብሪት የሕዝቡን አጥንት
አየጋጡ በራሱ አጥንት ሲስቱት ታዝቧል፡፡ ዓለም ጥሎት ያለፈውን
የዘር ቅርሻት ቢያጋሉም የተኛ መስሎ ድንገት የሚነቃው ህዝብ
ዋናውን ጥያቄ መጠየቁ አይቀሬ ነው፡፡ ሲያስታምመው የኖረው
ቁስሎ ከጥዝግዜ ወደ ንዝናዜ፤ ከንዝናዜ ወደ ማራዝፍት እያደገ
ነው፡፡

በመሆኑም ቁስሉን ለማድረቅ መነሳቱ አይቀርም፡፡ ያኔ አፋን
በማፈን የቁስሉን ንዝናዜ ማስቆም አይቻልም፡፡ እግሩን ቢጠፍሩት
መወራጨቱን ማስቆም አይቻልም፡፡

መሆኑን መግታት አትቶኝ ቃሊት በር ላይ ለረጅም ደቂቃዎች
ቆይኩ፡፡ ውሻነቴ ትዝ ያለኝ፤ አንዱ የእስር ቤት ዘበኛ በሰደፍ
መሆኑን ይገመኝ፡፡ በዓይኖቼ የእስር ቤቱን በር ከፍቼ ንጹሃኑን
መለቀቅ እንደማልችል ሳውቀው ከዚህ በላይ እዚህ መቀም
ሙቀት ብቻ እንደሆነ ሲገባኝ መንገዴን ቀጠልኩ፡፡ አዲስ አበባን
ለመደቀስ ሰንጥቄያት አራት ኪሎ ደረስኩ፡፡ ከረብታው ላይ
መሃል ለመሃል ሰንጥቄያት በዝምታ ድባብ ተውጧል፡፡ እንደድርው ዞር
ያለው ቤተ መንግሥት በዝምታ ድባብ ተውጧል፡፡ እንደድርው ዞር
ብሎ የሚያየው የለም፡፡ ከሰላላ ባህር ዛፎች ጋር ሲታይ ተራ
ጣብርና ጣቢያ መስሏል፡፡ የሚቼ ጠቅላይ ሚኒስትር አወዛጋቢና
ተጥን ትዕዛዛት ነፋስ እንደበተነው ጉም ከረብታውን ለቀው
በዋል፡፡

አዲሱን ጠቅላይ ሚኒስትር፤ እንኳንስ እዚህ፤ ከደርጋለም እስከ
አዲስ አበባ በተዘረጋው ጎዳና ላይም ለወራት በጓዝ እንደሰማሁት
ከቀብ የጣፋቸው የለም፡፡ ለብዙሃኑ፤ ከቤተ መንግስቱ ወጥ ቤት
በላይ ስልጣን ያላቸው አልመሰለውም፡፡ በጋርዮች እንጂ ብቻቸውን
የሚወስኑት ነገር እንደሌለ ማንም ሲያወራው የባጀው ጉዳይ ነው፡፡
በመሆኑም አስፈላጊ ነው ብዬ አስካስብ ድረስ ወደዚህ ቤተ
መንግሥት አጥሩን አልፌ መግባት ከንቱ ድካም ነው፡፡ በየማማው
የተቀመጡት የቤተ መንግሥት ጠባቂዎች፤ እንደድርው እንደላሳት
የሚፋጁ ዓይኖቻቸውን ከወዲያ ወዲህ አያንባቡትም፡፡ እንደክረምት
ጭልፊት ራሳቸውን በደረታቸው ቀብረው ያንጎላጃሉ፡፡

ለምን እንደሆነ ሳላውቀው ቤተ መንግሥቱን አግሬን እስኪጣምነኝ
ዞርኩት፡፡ በብረት አጥሮች መካከል ያለው ከፍተኛ ከሃያ ለምስት
ሳንቲ ሜትር አይበልጥም፡፡ ሊያሳልፈኝ እንደማይችል እርግጥ
ነው፡፡

ሆኖም የመግባት ፍላጎቴ በመቀዝቀዡ እንጂ ልግባ ብልስ መግቢያ
ባለጣሁ፡፡ ከሚደፋው ትርፍራፊ ለመለቃቀም ካልሆነ በቀር አጥር
አበልሎ የሚያስገባኝ ምክንያት አላገኝ አልሁ፡፡ ዋናውን ጉዳይ ሌላ
ሰፍራ በመሄድ አነፍገሬ በማግኘት ፈንታ፤ እዚህ ጸዋ ስጥስ፤
ቅጥር ሳፈርስ ጊዜ ማባከን ከንቱ ነው፡፡ መመለስ ካለብኝ ሌላ ጊዜ
አመለሳለሁ፡፡

አራት ኪሎን ትቺ ሽቅብ መጓዝን ቀጠልኩ። ፒያሳ ናፍቆኝ ነበረ። የራስ መኮንን ድልድይ ተሻግሮ ፒያሳ ገባሁ። አዲስ ነገር የለም፤ ሁሉም ባለበት ይረግጣል። ሽቅብ ወደ አራዳ ወጣሁ። የባቡር መንገድ ለመዘርጋት የአራዳው ጊዮርጊስ የታችኛው ቅጥሩ አርኪያሉጂስቶች የከረመበት ሰፈር መስጧል። ሠርቶ ማፍረስ አመላቸው የሆነው የየአምስት ዓመት አርበኞች አዲስ አበባን ቆፋፍረውታል። አንዱን ሳይጨርሱ አንዱን ይጀምራሉ። ምንው ሲባሉ።

“የተጀመረው ልማት ለማስቀጠል...” የሚል አረንጓዴ ምላሳቸውን ይመዛሉ። ጥያቄው ቦሌ መልሳቸው ጉላሌ ነው።

ከየአምስት ዓመቱ ምርጫ ያለፈ ህልም እንደሌላቸው ከሥራቸው መረዳት ይቻላል። አስፋልቱ የሚሠራው የምርጫ ካርድ ለመግዛት ነው። ዘላቂ ሀገራዊ እቅድና ህልም እንደሌላቸው የሚያሳብቀው አምና የሠሩትን ዘንድሮ ማፍረሳቸው ነው። የባቡሩን መንገድ የሚያስቡት ባቡሩ በሚያልፍበት ላይ አስፋልት ከሰሩ በኋላ ነው። ሀዘቡን ቆቅ እስኪለው ያደነቁሩበት የነበረውን ቀለበት መንገድ ለባቡር ብለው ይንዱታል። ለዚህ ብቻ አይደለም። አስፋልት ሲሰሩ ይባጁና እንደ ምርጫ ሲቃረብ አካፋና ደማቸውን ይዘው ይመጣሉ።

“ለምን?” ሲባሉ

“የሰልክ ገመድ ለመቅበር” ብለው ይመልሳሉ። ዝም ይባላሉ። ገመዱን ቀብረው አስፋልቱን ይለጥፋሉ። እንደገና ሌላ ምርጫ ሲቃረብ፤ አካፋና ደማ ይዘው ይመለሳሉ።

“ለምን?” ሲባሉ

“የውሃ መስመር ለመዘርጋት” ብለው ይመልሳሉ። ዝም ይባላሉ። ለጥፈው ይመለሳሉ። እንደገና ሌላ ምርጫ ሲቃረብ አካፋና ደማቸውን ይዘው ይምሱታል።

“ለምን?” ሲባሉ

“ልማታዊው መንግስት መብራት ሊዘረጋላችሁ ነው።” ይላሉ። ዝም ይባላሉ። ሌላ ምርጫ ሲቃረብ አካፋና ደማቸውን ይዘው ይመጣሉ።

“ለምን?” ሲባሉ

“ልማታዊው መንግስት ባቡር ሊያስገባላችሁ ነው” ብለው ይመልሳሉ። ዝም ይባላሉ።

ይህን አድርገው አያበቁም። አንዲት ነገር ሰርተው በርጥባን ያደረጉት ይመስል ቀረርቷቸው የሕዝብ ታምቡር ሲቀድ ይኖራል። አንድ ኪሎ የጌትር አስፋልት ሰርተው ለአምስት ዓመት ያላዘናሉ።

“ስለማይረዱት ማንነታቸውን፤

ከሥራቸው ይልቅ ያምናሉ አፋቸውን!...” የሚለውን የጥላሁንን ዘፈን ማን በጋበዛቸው?

“... እየቀላቀሉ ተንኮልና ክፋት፤ እየሸፋፈኑ እውነትን በሃሰት...”

አስፋልቱ ሰርተውት ዘወር ሲሉ ቢላላጥም ቀረርቷቸው አያባራም። ከኪላቸው አውጥተው ሆጪጭ በማድረግ የሠሩት እንጂ የሕዝብን ገንዘብ ከአፋ እየመነጨቁ የሚሠሩት አይመስሉም። በቸርነታቸው ያደረጉት እንጂ ግዴታቸው አይመስላቸውም። ቀረጣቸውም ቅንጦታቸውም አይቻልም። “ግብራቸውም” ግብራቸውም አይቀመስም። ቀረርቷቸውን ታግሶ ከሚኖረው ሌላ ግብርና ቀረጣቸው ያላስቀመጠው ሀገሩን ጥሎ በመለደድ ላይ ነው። በየቀኑ በሺህ የሚቆጠር ኢትዮጵያዊ ደንበር ያቋርጣል። ፓስፖርት ለማውጣት ሳይቀር ጥሪቱን አራግፈው ይቀበሉታል።

ከጥቂት ዓመታት በፊት በየካፌው ያስተናግዱ የነበሩት ሴቶች የአውሮፕላን ውስጥ አስተናጋጆችን (“ሆስተሶች”) ይመስሉ ነበር። አሁን ግን እንደነዛ አይነት ሴቶች የሉም። ወደ አረብ ሀገራት ለግርድና ተሽጠዋል። ገዢው ፓርቲ ቢጠየቅ ግን መንግስት በፈጠረው ምቹ ሁኔታ ወደ ኢንቨስተርነት አድገው ነው” ሲል ይመልሳል። ላባቸውን ጠብ አድርገው ቢሠሩም ኑሯቸው ላይ ጠብ የሚል በማጣታቸው መሰደዳቸውን ግን ማንም አያጣውም። ሠርቶ ጥሪት መቋጠር ቀርቶ፤ ያለን ንብረትም ይዞ ማቆየት ከባድ ሆኗል።

ይህን አያሰቡ በገጽ ሰፊ ሰልፍ አያጨላሰመ ነበር።
የሚረዱት መኪኖች ቀንሰዋል። የውሾች ጨካኝት ይሰማ
ይምሯል።

ገጃም ሰፈርን አልፎ ዳስተን ሰፈርንም ወደ ላይ ትቺ ወደ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ የምታስገባውን ቀጭን መንገድ ያገኩ።

134

እኩለ ሌሊት ተቃርቧል። ኃይለማርያም ይናዘዝ መጣው መጣው እያለ የኃላል፤ የጠቋቅረውን ሰማይ መበረቅ ይስነጥተዋል-ሱስ ይለዋል። የኃላል፤ የጠቋቅረውን ሰማይ መበረቅ ይስነጥተዋል-ሱስ ይለዋል። የኃላል፤ የጠቋቅረውን ሰማይ መበረቅ ይስነጥተዋል-ሱስ ይለዋል።

የህይወት አላር እንደዚህ ነው። የሰው ልጅ የሚሰቃየው ራሱ ባጠረው አጥር፣ ራሱ በገነባው ቅጥር፣ ራሱ በሸበበው ውትርትር ነው። የዘር፣ የሃይማኖት፣ የርዕዮተ ዓለም፣... የፍልስፍና አጥር። የሳቸንነት፣ የአውራጃነት፣ የወፊፊነት... አስማት የሚመስል አጥር። የተከረቸመው የግቢዬ በር ይህን እየነገረኝ ነው- እደጅ እያላደረኝ።

135

ርዳታችን በግቢውና በቤቱ፤ በቤቱና በእኔ መካከል አይደለም።
 በከፊቱ የሚላክ አይደለም። የፅንፈኛ ሃላምን የሀላ ጂኮ አልባ ርዳታ
 አለው። እሷ ሰው እኔ ውሻ ነን። ሃላሚ ሃላሚ አይደለም።
 አንድበቷ አንድበቱ አይደለም። ቤተሆኑን፤ ሞዛርትና ያፌና በጋራ
 አንጻሞቹን ጣዕል ዜማ መብቃቂቱ ቃና ያለው ድምፅዋን ብላማ
 አንጻሞቹን አልታልም። አንድ ፅንፈኛ አንብጥ ናም የመሰለ
 አንጻሩ ለመሰለብን አልታልም። አንድ አይደለምን? ... እርሷ
 ውብ ከፊሬን ለማየት መታደሉስ አይደለም። አንድ
 አንድሆነች ጥቁር ውሻን የአባቷን ገዳይ የሀላ ትጠላለች። አጠግቧ

ውቧ ባለቤቱን በማስታወስ ብርዱን ለመታገስ ከሰጠምኩበት የህልም ጥላም ውስጥ ወደ እኔ የሚገልጽ የመኪና ድምጽ መጠቀሙን፡ በዚህ በደረቀ ሌሊት ወደ እኔ ግቢ የሚመጣ መኪና የማን ይሆን?

መብራቱን ዓይኖቹ ላይ እያንገገገን አበር ቆመ። ከዚህ በፊት
የማውቀው መሰለኝ። ታርጋውን ገዝ ብዬ አየሁት። በእርማጥም
አውቀዋለሁ። ስምድር ላይ አምርሬ የምጠላው ሰው መኪና ነው።
የዚህ ነጭ ማርቼዳስ መኪና ባለቤት አረመኔው ቀለሚንጦስ ቱሬ
ነው።

ከዘቡ ዓመታት በፊት ወዳጅ መስሎ ቀርቦ ጉድ ሰርቶቿል። በውስጡ ያለውን የክረታ ክፋት እንደሰ መሸፈን የሚችል ሰው ያሰ አይመስለኝም። በምላሱ ቅፅ ይጠብሳል። በውጭ ሀገር እሳት የላሰ ደላ ሆኖ ሠርቷል። ከዘቡ ዓመታት በፊት በውጭ ሀገር ያሰኝን ጥሪት ቋጥረ ሀገሪ ስገባ በሰው በሰው ቀርቦ ተዋወቀኝ። ያሰኝን ጥሪት እሚጥጥ ከከፈትኩት ድርጅት ጥቂት እክሲዮኖች ለመሃዛትም በቃ።

ባመቱ ድርጅቱ ውስጥ የቀጠርኳቸውን ታማኝ ሰራተኞች እያስከበለለ በራሱ ሰዎች መተካቱን ተያያዘው። በሌላኛው ዓመት ዓይኖቹ ሲገለጡ ከጉዳ ጋር ተፋጠጥኩ። ድርጅቱ ንቦቹ ጥለውት እንደሄዱበት ቀፎ ባደውን ቀርቶ ነበር። የዓምሳ ስድስት ሚሊዩን ብር ኪሳራዬን ታቀፌ አጨብጭቤ ቀይሁ።

ይህ ሲሆን አብሮ ያላቅሰኝ ነበር። የአዘ እንግዳውን አንብቶ፤ ደርባዬን ቸብ ቸብ አድርጎኝ ዘወር አለ። እርሱ ግን ሌላ ድርጅቱን አጽፎታ ከሦስት በላይ ፎቆችን አዲስ አበባ ውስጥ እንደገዛ በኋላ ሰማሁ። ረጅም ጊዜ በወሰደ ክትትል ንብረቱ ሁሉ ከኔ በተሰጠው ሀብት የገኘ መሆኑ ተረጋግጠ። የማደርገው ባጣ በሕግ አግባብ ጠይቄ ለመታሰር በቅቶ ነበር። ሆኖም ስድስት ወራትን እንኳ ሳይደፍን ሁሉ በአጁ ሁሉ በደጁ መሆኑን ያወኩት በኋላ ነው። ተፈቃ። እስከ ጠበቃ፤ አዳኛ እስከ መናኛ፤ ከመሪ እስከ መርማሪ ከጥበቃ ፍረዋል። እርሜን አውጥቼ፤ በደረሰበት ላልደርስ ምቹ የእርሱ ገንዘብ በቀልን ለፈጣሪ ትቼ ትቸው ነበር።

እርሱ ግን አልተወኘ ኖሯል። ይኸው ከበሬ መኪናውን አቀማል። መቼም ደቡብ ውስጥ መኪናዬ ብቸዋን ቆማ ስትገኝ፣ መሞቱ ተረጋግጦ፣ በመርዶዬ ሠርግና ምላሽ አድርጎ መሆን አለበት- ቤቴ ድረስ የመጣው።

የሰራኝን ጉድ የሰሙ ሰዎች “ቀለሚንጦስ” የሚለውን ስሙን “ቀሚንጦ” በሚል ተክተውታል። እኔም ከዛ ወዲህ ሜንጦ እንጂ ቀለሚንጦስ የሚል ስሙን ጦርቼ አላውቅም። እንኳን ልጠራው ስሙ ሲነሳ ያንዘራዝራኛል። ሜንጦ ከሚፍለቀላት የጎሳ ድስት ውስጥ የተቀላሰ ሥጋ ማውጫ የሆነ ቆልማማ ብረት ነው። ሜንጦ እጅ እንደዲያቢሱስ ነው። የሚጣጣ ነገር ካዩ አላት ገሞራ ውስጥም ዘሉ ይገባል። ከገደል አፋፍ ሳንታም አትጨልቁሰው ቢወረውሩ ለመያዝ ይዘላል። ሳንተሙን እንጂ ገደሉን አይመለከትም። ሜንጦ ሜንጦ ሜንጦ.... ደግሞ ምን ሊሰራ እቤቱ ድረስ ስተት ብሎ መጥቶ ይሆን? ሜንጦው ምን ሊያወጣ ማጅቱ ድረስ ገብቶ ይሆን? ሚኒያው ውስጥ ከፍተኛ ሳት ተሰማኝ።

“ቂቂቂ” እስኪያስለው ይስቃል። የአሉ የራሱ ሳት ነው። ሥጋ እንደተጣደበት በርሜል ተገፋቀፈች። ላቂ በቶሎ አይቆምም፤ በደሀናው ጊዜ ሲገፋቀፈት አውቀዋለሁ። የምሩን ስቆ አያውቅም። ሁለ ነገሩ ለበጥና ስላት ነው። ላቂን ስለማ ዲያብሎስ የምሳለቅብኝ መሰለኝ። ተቆልምሜ ከተኛሁበት ተነስቼ ወደ ጋቢናው ተጠጋሁ።

ከውስጥ ለሰለስ ያለ የፍቅር መብቃ ይንቀረቀራል። የውስኪ ሽታ አወደኝ። የብላክ ሌብል ሽታ ነው። ሜንጦ በእርሱ በኩል ያለውን የጋቢና መስታወት ወረድ አደረገው። እስከጠርመሱ ውስኪውን ያንቀረቁርና በወዲያ በኩል ላለችው ሴት ይሰጣታል። እርሷም በተራዋ ወደ ውስጣ ትደፋዋለች።

በዚህ ሁኔታ ለብዙ ደቂቃዎች ቀጠለ። ሳታቸው እየጋለ መጣ። ወደ ጆርግ ተጠግቶ እንደ ነገር ሹክ ባላት ቁጥር ሳቱን ትሰቀዋለች። ሳቱን የማውቀው መሰለኝ። ከሳቱ ጋር የሚወጣ ጣፋጭ ድምፅዋም አዲስ አልሆነብኝም።

ከመኪናው በስተጋላ ዞሬ በእርሷ በኩል ባለው ጋቢና በኩል ተንቀረጠጥኩ። ከውስጥ ያለው ደብዛብ ብርሃን ጥርሷ ላይ ሲረጭ ችርችም ያሉ ውብ ጥርሶችዋን እየጎችው። የማውቃቸው መሰለኝ። ፍም የመሰሉ ከፍፍርቿም አየጎችው፤ የማውቃቸው መሰለኝ። እንደ ሀደይ ከዋክብት የሚያበሩ ዓይኖቿም ለአፍታ ያህል ወደኔ ዞር ሲሉ እየጎችው፤ አዲስ አልሆነብኝም። እንገቱን እንደ አንቴና መዝገር ወደውስጥ ተመለከትኩ።

እንክይ የመሰለ ጭኗ የጥቁር ቀሚሷን ቅድ ግራና ቀኝ ገንጥሎ ወጥቷል። እንደ ጭኗ ተሻግሮ የሚገጠ እግር ላይ እርፏል። የመብረቁ ብልጭታ ተከፋፍሎ ያየሁትን መልኳን እንደ ላይ አለዬኝ።

ባለቤቱ ናት! ኢፍሬታ ናት! መብረቁ ከሁለት የሰነጠቀኝ መሰለኝ። ምናል በሰነጠቀኝ! ምናል የቆምኩበትን መራት ገምሶ ባስዋጠኝ! ደዝጠዝ! በደንክ! እንገቱ ራሴን መሸከም አቃተው። ምናል የምድረ በዳ አውሬ ስልቶችን በተረሀ! ምናል የስምጥ ሽለቆው የሉስ ዓይኔን በጓጠኝ!... መላ እካሌን መቆጣጠር አቃተኝ። ጆርጌ ዝናብ እንዳደረበት ገሳ ከበደኝ። አፈን ደም ደም አለኝ። በደም ስርቼ ውስጥ የእባብ መርዝ የተራወጠ መሰለኝ። ጥርሶቼ ተንሆጬሆጬ። ጅራቴ ግንድ የተሸከምኩ ያህል ወደ ጋላ ጎተተኝ። እግሮቼ የቆመበትን መራት መቆንጠጥ አቃታቸው። ወደኩ። እንደገና ጥቂት ተንፋሽ ተነሳሁ።

ውስኪውን እየተቀበበሉ ያንዶቶታል። ቆይተውም እንደ ማግኒት እየተሳሳቡ ይጠጋጉ ጀመር። እንደ እግሯ መሪውን አልፎ የሚገጠ ሽግግ ላይ አለፈ። ያሜሪካ ሴት ጭን የሚያክል ከንዱ አንገቷን ዞሬ። የእለሌ መድመድ የሚያህል አገጩን ወደአገጩዋ አሸላ። እንደ ኪሎ መዳ የሚያህል ከገፈፋን አንስቶ አፏ ላይ ጫነው።

ከገፈፋ ከቦታው እስኪነሳ ይስማት ጀመር። ያንዳቸው እግር ከገብሎት ተጋድሞ የሚንቀረቀረውን ውስኪ እንኳ ለማየት ጊዜ አልነበራቸውም። የሸሚዙን አዝራር ፈታ የፀጉር ጫካ ከወረረው ደረቱ ላይ ተለጠፈች። እሱም በተራው ከጋላ የዋለውን የቀሚሷን መሸርገጊያ ፈትቶ ጡት ማስያዝዋን በማውለት ጡቶቿን ይጨምት ጀመር።

ቆይቶም የቀበቸው ሰንሰለት ሲትጨለጨል ተሰማኝ። በመቀጠልም መኪናዋ ታረገርግ ገባች። ወደ ፊት፤ ወደ ጎሳ፤ ወደ ቀኝ፤ ወደ ግራ... እንደ ጉርና የምትገፋውን መኪና እያየሁ ደርቂ ቀረሁ።

ከአያሌ ደቂቃዎች በጋላ በእርሷ ማቃሰት በእርሱ ማጓራት የጀመሩትን አሳረጉ። በጥድፊያ ልብሳቸውን አስተካክለው በስሜት ሲወራጩ የደፉትን ውስኪ አቃንተው እንደገና ይጨልጡ ጀመር።

ጥቂት ትንፋሽ ከወሰዱ በጋላ ያንኑ መነሻ አልባ ሳታቸውን አመጡ።

"ኢፋ... ለመሆኑ እንዴት ነኝ? ..." አላት ስሟን በማቆላመጥ በብዝሃ ብሎ እየተመለከታት።

"... ምን ጥያቄ አለው?! ... ቂቂ... ተከነህበታል።... የዛሬው ደግሞ ልዩ ነው! ..." ሳቱን በማስቀደም መለሰችለት። ከአባባሏ ይህ ድርጊታቸው እንደተደጋገመ ገባኝ።

"... በራችን ላይ ደርሰን... ለአልጋችን ጥቂት ርምጃዎች ሲቀሩን... አብደት ነው! ... አብደት..." በማለት እንደገና ተንፈቀፈቀ። እርሷም ተከትላው ተንከተከተች።

"በፊት" እና "አልጋችን" ሲል ያለ አፍረት የተናገራቸው ቃላት እንደ ላይ የመጠቀሳቸውን መርዶ አረዳች::

"... ቂቂቂ ... እንዳንዴ እክ እንዲህ ወጣ ያለ ነገር ማድረግ ከህይወት የድግግሞሽ አዙሪት ስለሚያወጣ ሕይወትን ያጣፍጣል::" ስትል ያደረጉት መልካም እንደሆነ አረጋገጠችለት::

"... መቼስ ከድር ባለቤት ጋርም እንዲህ ወጣ ያለ ነገር ታደርጉ እንደነበር ጥርጥር የለውም::" ጭራሽ ስሜን ለመጥራት እንኳ ተጠይቋል:: ወይኔ ዲዲሞስ!

"... እንዲህ መኪና ውስጥ ባይሆንም ... አትክልቱ ቦታ ውስጥ ወደ እስፒን ለሽርሽር በተጓዘንበት ወቅት ባርሌሉና ውስጥ ሌላን ግን እንዴት እንዳደረግን አልነገርህም::"

"የኔ ቆንጆ ይህ ደግሞ ምን ይደበቃል? ንገሪኝ እንጂ..."

"እሳፋሪ ነው አልነገርህም:: ይልቁንስ ጣሊያን በሄድንበት ጊዜ ሚላን ውስጥ በሚገኝ አንድ የወይን ማሳ ውስጥ ያደረግነውን አልረሳውም:: አርጀንቲናስ ብትል... የቦስካ አይረሰስ ...አይረሳም::" በሁለት አጃችዋ ፊትዋን ሸፈነች:: "ያላደረግንበት አህጉር የለም:: ብቻ ተወው ቅጠላም ስለሆነ ይሁን እንጂ ጥቅጥቅ ካለ ጫካ ውስጥና አትክልት ቦታ ውስጥ ማድረግ ይወዳል:: እሱን አርሳው... ካንተ ጋር ያደረግነውን ማስታወስ በቂ ነው:: ከእርሱ ትዝታ ያልተናነሰ ነው:: ይልቅስ ያሁኑን አታስረሳኝ... ቂቂቂ..."

"... ሃሃሃ..."

"... አሁን ሌላ ገጽ ተገልጧል:: ይህኛውን ገጽ ማንበብ ነው:: እሱን አታስታውሰኝ:: ከተረሳ ቆይቷል::... ምናልባት ጫካ ለጫካ ሲዞር የዋጠው ዘንዶ እንኳ ረስቶት ሌላ የሚዋጥ ፍሰጋ ላይ ይሆናል::..."

"... ዘንዶ? የምን ዘንዶ አመጣሽ? እኔ እንደምንምተውስ ... ስንጠቅም በመሆኑ ካንዱ ጋር በገንዘብ ተጣልቶ ገድለው ቀብሮት ነው ብዬ ነው የምንምተው:: የስንጠቅም መጥፊያ ገንዘብ ነው::"

"ዓመት ሊሞገላው የታቀረበውን መታን በዚህ ጨለማ አታንሳብኝ ወዲያ! ይልቅስ እሱን ጠርመስ አቀብላኝማ::... በሰንት ጊዜው አንሳኸው? ሳይሞት በፊትስ ካንተ ጋር ያደረግነውን ረስተህ ነው? አብረኸን ወደ ተለያዩ ሀገሮች ስትጓዝ ሹልክ እያልን ያደረግነው እያለልህ አሁን የእሱን አስታውሼ እንድንገርህ መጠየቅ ምን ይባላል? ... ወይስ መቀናቱ ነው?... በመታን መቀናታ ጀመርክ እንዴ? ..."

"... የኔ ውድ... ባንቺ ያልተቀና በማን ይቀናል? ሃሃሃ..." ወደ ደረቱ ጨመቃት:: እሷም ተለጠፈችበት::

"ቂቂቂ ... እንግባ ይልቅ ዝናቡ እያንጠባጠበ ነው::"

"ለመሆኑ ታፈቅረው ነበር?!"

"ካንተ ባይበልጥም..."

"ካንተ ባይበልጥም?!... ቆጣ አለ::"

"አታንሳብኝ አላልኩህም?!... ከደረቱ ቀና አለች:: "እረ ለመሆኑ የፍቅር ደረጃ መዳቢ ያደረገህ ማን ነው?... አውነቱን ልንገርህ?! ... አንድም ቀን አፍቅሬው አላውቅም:: አታውቅምና ነው!... አ? ... ተገናኝን ተመቺኝ ... በምቸቱ ሌላ ነገር እንዳላይ አደረግኝ:: ባጋጣሚ አረገገዝኩ:: ወለድኩለት:: ሌላም ጊዜ ባጋጣሚ አረገገዝኩ:: ወለድኩለት:: በቃ!... በመጨረሻም በእርሱ ሞት ሁሉም ነገር ተደመደመ:: አበቃ! ሁለተኛ እንዳትጠይቀኝ::"

ከዚህ በላይ እነዚህን የክህደት ቃላት ማዳመጥ አልቻልኩም:: ጆሮዬ መጋኛ እንደመታው ጭው ይልብኝ ጀመር:: የዝናቡ ነጠብጣብም ድምጻቸውን ዋጠው:: የመኪናውን ሞተር አግለው ጡሩንባ ሲነቀ ዘበኛው ከመቅጽበት በሩን በረገደላቸው::

ወደ ውስጥ ተወርውሮ በመከተል ለመግባት አስቤ ነበር። ነገር ግን መንቀሳቀስ አልቻልኩም። እግሮቼ ከመሬቱ ጋር በካሰማ የተመቱ ይመስል ሲንቀሳቀስ አልቻልኩም። በሩ ተመልሶ ዓይኖቼ ላይ ተጠረቀመ። ከበረንዳው መብራት በቀር ማየት የቻልኩት አልነበረም። ዝናቡ በላይ ላይ ሲወርድ እንኳ አልተሰማኝም። የዝናቡ ነጠብጣቦች የማያበርዱት እንፋሎት ከቆዳዬ ሲትጎለጎል ለራሴ ይቀረኝኝ ይመር።

መላ እካሌ እንደ መርዝ ብልቃጥ በጥላቻ ሲሞላ ታወቀኝ። ጥላቻ እንደ እዛብ መርዝ በደምስሮቼ ሁሉ ሲሰራጭ ተሰማኝ። ከእናት ቅሌ የታጨቀው ጥላቻ እንደ ድማሚት ሲያፈነዳኝ ደረሰ። ሙሉ ዝናብ ደርባዬ ላይ አውርዶት እስኪያባራ አልነቃሁም።

በመንገዱ ግራና ቀኝ የሚገባለባው ጎርፍ አሰስ ገሰሱን ይዞ ቁልቁል ወደ ደጃች ወቤ ሰፈር ይንደቀደቃል። ዝናቡ ሲያባራ ቆፊነት ተረከበኝ። ብርዱ አጥንቴን ዘልቆ ተሰማኝ። ደሜ በረዶ የሰራ መሰለኝ። ጥግ ፍለጋ ወደ ደጃች ወቤ ሰፈር እየተወጫመድኩ ወረድኩ። ጥግ የሚባል የለም። ሁሉም ጨቅይቷል።

ወደ ቀኝ ያለውን ጎዳና በመያዝ ወደ አራዳ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን አዘገምኩ። ወደ ውስጥ ለመግባት አስቤ ነበር። ነገር ግን ውሻ መሆኔን አስታወስኩ። ውሻ ቤተ ክርስቲያን አይገባም። ቢገባም በመቋሚያ ወገኑን ተቀጭቶ ይባረራል። መግባት የሚችለው የጋጢኦቱ ክርፋት የማያስቀርበው የሰው ልጅ ነው።

ከቤተ ክርስቲያኑ አፀድ ደርባ በተዘረጉት ላስቲክ ቤቶች ውስጥ እፍግፍግ ብለው ወደተኙት ምንዳባን ተጠጋሁ። ጎርፍ ዘባቶችውን እየሄደበት ላለመንቃት በመፈለግ ተኝተዋል። ከነቁ መልሶ እንቅልፍ አይወስዳቸውም። እንዲነጋ ከፈለጉ ሁሉንም ታግሶ ጉርብጥብጥ ጎዝጉዞ ራስ ላይ መተኛት ነው። ከጎናቸው ቁልምም ብዬ ተኛሁ።

፳፬

የአዲስ አበባ ሰማይና ምድር ሳይላቀቁ ከሁሉ ቀድሜ እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር ነበር ቆፈናሙ ሌሊት ዓይኖቼ ላይ የነጋብኝ። ሰው እያለሁ የውሻ ቅምጥ የተቀባ ሰው እንቅልፍ ባይኔ አይዞርም ሲባል የሰማሁት አፈታሪክ እውነት ሳይሆን አይቀርም፤ ወደ ውሻነት ከተለወጥኩ ጊዜ ጀምሮ ላመል ያህል እንጂ ብዙ እንቅልፍ አልተኛሁም። ሰማዬ በስተምሥራት ወገን ማለት ጀምሯል። የቤተ ክርስቲያኑ ደወል ደጋግሞ ተቅጨልጭሏል። ነዳያኑም እጃቸውን ለምጽዋት እንደ ቢላዋ ሰለው ተነስተዋል። የድንቢጦች ሰላ ድምጽ ሲርሲር ይላል። የታክሲ ወያላዎችም መንጫጫት ጀምረዋል።

ምድጃ እንደገባ እርሚጦ በቀል እያርመመኝ ተነስቻለሁ። ውሻ ብሆንም እድዋ ለዘመተው ጊዮርጊስ በቀሌን አሸክቼኬዋለሁ። የልዳው ጊዮርጊስ ጦር እንደተሰከበት የደራጎን ሽንጥ የበቀል ጦር ክልቤ ተወድውዶብኛል። እስከወዲያኛው መነቀያም የለው።

ውሻ ሆኜ አልበቀላቸውም። ሰው መሆኔን አሳብኝ። ለበቀሌ ቤዛ ሊሆን የሚችል ለመቤዥ በቂ የሆነውን ደም የሚያየው የውሻ ዓይኔ መሆኔን የለበትም። ሰው መሆኔን አሳብኝ። ዓይናቸውን በሰው ዓይኔ እያየሁ፤ ምድር ተከፍቶ እስኪወጣቸው፤ ሰማይ ተሰንጥቶ እስኪሰለቅጣቸው ሲንዘፈዘፉ ማዬት አሳብኝ። እንደ ገና ሰው ሆኜ ካላዩኝ በቀሌ ሁሉ ዋጋ ቢስ ነው። አፈጻጸሙ ቀስ ብሎ ይረቃቃል። እጅግ የረቀቀ መሆኔን አሳብኝ። በክህደታቸው ልክ ይደካል። ያለፈውን ጊዜ ሁሉ ይረግማሉ። በፌሽታና በልግጫ የሳቁት ሳቃቸው እንደገና እንዲሳለቅባቸው ይደረጋል።

ይሄ ነው የሚባል የበቀል ስልት አልነደፍኩም። እሱ ቀስ ብሎ ይደርሳል። መቅደም ያለበት ጉዳይ አለ። እርሱም ከሁሉ ከባዱና ምጡ ጉዳይ ነው።

ወደ ሰው መለወጥ ወደ ውሻ መለወጥን ያህል ቀላል አይደለም።
ውሻ መሆን እንጂ ሰው መሆን ቀላል አይደለም። ርኩስ መሆን
እንጂ ቅዱስ መሆን ከባድ ነው። ማፍቀር እንጂ መጥላት ቀላል
ነው። መፍጠር እንጂ መግደል ቀላል ነው። መበልጸግ እንጂ ደሀ
መሆን ቀላል ነው። መለወጥ እንጂ ባለብት መዳሀ ቀላል ነው።
ወደ ውሻ የሚሰውጠውን አስማት እንደ ስሜ አውቀዋለሁ።

እሳስ እሳስ እሳስ
ኦህላ ኦህላ ኦህላ
ካሞስ ካካሞስ አካካሞስ ኤላ.....

ለሰዓታት የሚፈጀውን አስማት ሽምድጀው ነበረ። ጉድ የሆንኩት
ወደ ሰውነት የሚመልሰውን አስማት ባለማጥናቱ ነው። መግቢያ
እንጂ መውጫ እንደሌለው ዋሻ ሁሉም ነገር ከጎሳዬ የተከረቸውብኝ
በዚህ ምክንያት ነው። ወደ ውሻነት መለወጫውም ወደ ሰው
መመለሻውም የተጻፈበት የአስማት ጥቅል እቤቴ ውስጥ ሳንዱቅ
ተቆልፎበታል። ነገር ግን ከእንግዲህ ወዲያ ቤቴ የኔ ቤት
አይደለም። ጠላቴ ተከርቸው ሆኖ ንብቶበታል። ሳንዱቁንም
ጥለውት፤ ጥቅሉኝንም አቃጥለዋቸው ይሆናል።

ይህ ከሆነ ውሻ ሆኜ መቅረቴ ነው። በድንገት ክፉው ነገር
ካልተደረገ ግን ጭላጭ ተስፋ አለችኝ። መጣጭ ተስፋ። እርሷን
ባስብ ይሻላል። ተስፋ ማድረግን ያህል ነገር የለም። ያለ ጭላጭ
ተስፋ እንድ ቀን መዋል አይቻልም። ወደቤቴ (ወደቤታቸው) መሄድ
አለብኝ።

በታች በደጃች ውቤ ሰፈር አድርጌ ቀጭኗን ዳገታማ መንገድ
በመያዝ ወደ ቤቴ አመራሁ። ሰደርስ የግቢው በር እንደተዘጋ
ነበር። ተነስተው የወጡ አልመስለኝም። ባልና ሚስት ተቃቅፈው
ለጥ ብለው ይሆናል። የማታው መጠጥ የዞረ ድምርም ገና
አይለቃቸውም። በጠዋት የሚያስነሳስ ምን ወተግስ ሊኖርባቸው?
ምን ሃሳብ ሊያባንናቸው? በደህናው ቀን የቋጠርኩት ጥሪት
ያነበትኩት ሀብት የት ሂዶ እነሱ ተነስተው ይሰራሉ?... ይህኔ
ለሽርሽር የሚሄዱበትን ሀገር ምርጫም እያስጨነቃቸው ይሆናል።

“ሁሉንም አረገዝኩ ወለድኩለት” ያለችው ሀሳብ በጆሮዬ
ለገጽጫ አለፈ። ድምጹ እንደድርው ቃና የለውም። ሲCCCC...

ሁሉንም የወለድችልኝ ልጆቼ እንዴት ሆነው ይሆን? ከስተው
ይሆን? ጠቁረው ይሆን? ማን ዞር ብሎ ሲያያቸው?! ያ
ኢርጉም የእንጀራ አባታቸው እንደ ቶም በሚንገገገግ ደም በለበሰ
ግዴት በጎቴ አጉረጥርጠባቸው ይሆን? ይህን አያወጣሁ እያወረድኩ
እስከ ረፋድ አደጅ ቆየሁ።

ሐላዊ በቁም መቀቀል ጀምራለች። ከረጅም ጊዜ ጥበቃ በጊላ
ግቢው በር ወለል ብሎ ተከፈተ። የሚገል የመኪና ሞተር
ሲገደቀደቅ ሰማሁ። በድንገት ሹልክ ብዬ ወደ ግቢው ገባሁ።
ጌታው በቁምጣ ሆኖ ግቢው ውስጥ ስፖርት ይሰራል። ያለ ልክ
ያበጠ በርጩን ከበሮ እንደተሸከመ ደብተራ ከፊት ለፊት
ያንገላውደዋል። የተጎጠለጠለ ሥጋው እንደአውራ በሬ ዳልጋ ግራና
ቶኝ ይለጋል። እንዴ ገመድ ዝላይ አንዴ ፑሽ አጥ ግቢውን
ይፈነጭበታል። እንደ እንባላ ይዘልበታል።

ግን ይዘገ ማስተዋል ጀመርሁ። ሁለቱ ልጆቼ በረንዳው ጫፍ ላይ
አናታቸውን በጉልበታቸው ስር ቀብረው ተቀምጠዋል። በሌሊት
ልብለቻቸው ናቸው። አንገታቸው እንደመቃ ቀጥኗል። ራሳቸው
እንደ እንደጅብጥላ ገዝፏል። ዓይኖቻቸው ጉድጋዶቻቸውን ቆፍረው
ሊዝ ደርሰዋል። የራስ ቅላቸው መጠን ጨምሯል። ተረክዞቻቸው
ያለቸው አብጠዋል። እግሮቻቸው ሽባ እንደሆኑ መንምነዋል። እንደ
ኦርግብ ጎን ለጎን ተቀምጠው በዝምታ ተውጠዋል።

“እናንተ! ትምህርት ቤት አትሄዱም?!” ሲል
ኮላ ሚንጦ አንባረቀባቸው። ሁለቱም ሲሰርቁ እጅ ከፍንጅ የተያዙ
ይመስል ክው ብለው “... እ... አሁኑ እኮ ነው” ሲሉ መለሱ።

ይህ ጉርጥ ቀኑ እንጂ ጠፍቶበታል። ምናለበት ቀኑ ሁሉ የእርሱ
አይደል!

"ፊታችሁንስ አትታጠቡም?... ነውስ የዝንብ መንጋ ወደ ቤት ይዛችሁ ለመግባት ነው?! ..." ወሻ በሆንኩበት በዚህ ወቅት መንግስት የዝንብ ቁጥር መቀነሱን እንደተናገረ ሲያውሩ ሰምቼ ነርሞኝ ነበር። ወሻ ባልሆነ ኖሮ ስቂም አላበቃ ነበር። ሜንጦ የዝንቡን ሪፖርት አልሰማም ማለት ነው። ቢሰማ ኖሮ የጉዋደኞቹን ሪፖርት በማጣጣሉ የፀረ ሰላምነት ስሜት ተሰምቶት ይቅርታ ይጠይቃቸው ነበር።

"ምን ይዘጋችኋል?!..." እንደ ወሻ እያለክለክ ሄደባቸው።
"... ው..... ውሃ የለም።" እየተንቀጠቀጡ በመተባበር መለሱ።

አብረውት ውስኪ ሲራጩ ለሚያመሹት ባለስልጣናት ይህችን ወስዶ ቢነግራቸው ጥሩ ነበር። ጻፉ ምን አግብቶት? "እኔ ከሞትኩ ሰርዶ እይብቀል" ነው ያለችው አሁያዋ?

"... ውሃ የለም? ... በጀሪካን አታመጡም ታዲያ?! ... እኮ ... ነተሱ! ጀሪካናችሁን ወጣ ወጣ እድርጉና ይዛችሁ ነ! ፍጡነ!... አታፍጡብኝ!" በፍጥነት ባንድ ላይ ብድግ ብለው ጠብደል ጠብደል ጀሪካን ይዘው ከግቢ ወጡ።

"አንተ መሮ! ... ይህ ውሻ ሲገባ የት ሄደህ ነው?! ..." ሲል ዘበኛው ላይ እንባረቀበት። ዘበኛው ብርድ ልብሱን እየጎተተ ሽመሱን ልጦ ወጣ።

ቀድሜው ተፈትልኬ ወጥቼ ነበር። በሩን እንሸራቶ ከጀርባዬ ዘጋው። የራሴ ዘበኛ ጀርባዬን ሊሰብረኝ ነበር። የዛሬን አያድርገውና በወጣሁ በገባሁ ቁጥር እኔን ለማክበር ይንቀራጠጥ ነበር። ትዕዛዙ ከላይ ሆኖበት እንጂ መሮ ውሻ ለወትሮው ይወዳል። ምን ይደረግ?! ይኸኛው ጌታው ግን እንኳን ውሻ ቢጤው የሆነውን ሰው እንኳ አይወድም። ሜንጦ ሲያጉተመትም ከውጭ ድረስ ይሰማል። ጀሪካን ይዘው ውሃ ለመቅዳት የሚሄዱትን ልጆቹን ተከትሎ ሄድኩ። ውሃውን ቀድተው እያማጡ ሲመለሱም አብረያቸው ተመለስኩ። እጆቻቸው ተመንጭቀው ከጀሪካ ጋር የሚወድቁ መለሱኝ። አላገዛቸው ነገር?

... ወደ ግቢው እንኳኩተው ሲገቡ ባይኖሩ ሸንጏቸው። አንጻች ነገር አይነጋገሩም። በአባታቸው ናፍቆት የደቀቁ ይመስላሉ። ይህ ጥቁር ውሻ አባታቸው እንደሆነ ቢያውቁ ምን ይሰማቸው ይሆን?... ማወቅ አይገባቸውም። ሲገባቸውም አይችልም። መከራውንም አይሸክሙትም። ይህን መከራ አባታቸው ይሸክማላቸዋል። ሰው ከሆንኩላቸው ይበቃል። እሱ ቀን ግን እንደ አድማስ ጥግ ርቋል።

፳፭

ሥጋ እንዳየ ድመት መቀለጭለጭን ቀጥያለሁ። እሁድ ከሰዓት በኋላ የግቢው በር አልተከፈተም። ከአካባቢው ንትንት ላልል ዓይኖቼን ከተከረቸመው በር ላይ ሳንከባልል ዋልኩ። በማየት በርን መክፈት የሚቻል ቢሆን ኖሮ እስካሁን በርንጅው ነበር። ስለ ባለቤቷ ልብ እብሰለሰል ጀመር። “ዕባብን ያዩ በልጥ በረዬ” እንዲሉ፤ ከእርሷ በደል የተነሳ ሌሎችን ሴቶች ሁሉ ባዩሁ ቁጥር ጥላቻ ያንዘረዘረኝ ጀመር።

ይህን ያህል ዘመን ደብቃኝ የኖረቸው ልቧን ከየት ሸሽጋው ኖሮ ነው? ሌላ ቁዳ ይኖራት ይሆን? ሌላ ጉያ ይኖራት ይሆን? ይህ ሁሉ ድብቅነቷ ከሌትነቷ እንጂ ከሰውነቷ የተነሳ አይደለም። ከሌዋን የወረሰችው ጥንተ ተፈጥሮዋ ነው። እዳምን በገነት ተደብቃ ከእባቡ ጋር በለስ የተመሰከችው ሴት ናት። እንኳን ከቢጤዋ ከአራዊት ጋር ኮብልላለች። ሳምሶንን ላጭታ ለኤሎፍላውያን የሰጠችው ሴት ናት። የእንበሳ ጉልበቱን እንደ ድመት አልፈሰፍላ ያስያዘችው ደሊላ ናት።

ድመታዊ ባሕርይዋ ባየችበት በሰባራ ገል ወተት እያታለሉ እሷን የትም መውሰድ ይቻላል። ወተቱን እንጂ ባለ ወተቱን ብላ አትከተልም። የድመት ፀጉሯ እንጂ ልቧ አይገኝም። ወተት ካለው ትለምዳለች። የመልመድ ድመታዊ ባህርይዋ የተፈጥሮዋ ነው። ድመት እንግዳ ቢመጣ እንደ ውሻ አትራህበትም። ዘላ ጭኑ ላይ ትተመጣለች። በዚህ ድመታዊ ባህርይዋ ወዲያው ከሁሉም ትለምዳለች። ሌላ ሻል ያለ እንግዳ ቢመጣ፤ ዘላ ስትሰፍር ቅጭም አትልም።

ወንድ ግን ውሻዊ ባህርይ ነው ያለው። ለሰመደው እንጂ ላለመደው ጅራቱን አይቆላም። እንግዳ ቢመጣ ሊናከስ ይዘኝ ልቀቱን ይላል። እስኪለምደው ይራህበታል። ከሰመደው ግን እስከ ልቀቱን አይረሳውም። ወንድም እንደዛው ነው። ለመልመድ እንደ ውሻ ጊዜ ይፈጅበታል። ከሰመደ ህይወቱን እስከ መስጠት ይዘልታል።

ሴት ሽንፍላ ናት። ታጥባ የማትጠራ ሽንፍላ። ሽንፍላን አጥቦ የሚያውቅ ያውቃታል። ሽንፍላን አጥቦ የሚያጠራ የለም። ጠራ ተብሎ ሲተው በሌላ የጎኑ ማህደር ጉዳ ይዝረከረካል። በወዲህ ሲገለብጡት ሌላ ነው፤ በወዲያ ሲገለብጡት ሌላ።

የሴቶች ልብ አራት ቻምበር (ክፍል) ብቻ ያለው አይመስለንም። ሐኪሞች እንደገና ሊመራመሩት ይገባል። ዘጠና ዘጠኝ ክፍል ያለው ይመስለኛል። በእንዲት ቅጽበት ዘጠና ዘጠኙንም ያሠሩታል። በያንዳንዱ ክፍል ዘጠና ዘጠኝ ሰውና ፍላጎት ያገሩበታል። እንደ ድመት ፀጉራቸው ለሰላሳ በመሆኑ ለመዳሰስ ያጓጓሉ። ሊዳሰሷቸው እንደ ድመት ያንኮራፋሉ። ዓይኖቻቸውን ገጥመው ነፍሳቸውን ለሚዳስላቸው የሰጡ ይመስላሉ። ጠንካሮች ሆነው ላለ ደካሞች ይመስላሉ። አውቀው ነው።

ከጥንት ከጋርዮሽ ዘመን ጀምረው ወንድን ልጅ ለማዳ ውሻቸው በማድረግ ከእንበላና ከዱር አውሬ ተናንቆ እንዲቀልባቸው አድርገዋል። ጎሽ ያልገደለን አናገባም እያሉ ስንቱን ወንድ የዱር አውሬ ሥጋውን እንዲቀራመተው አድርገዋል? ለእነሱ ተረከዘች ማሻ፤ ሎሚ ይዞ የሚመጣው የጥንቱ የጫካ ወንድ የእግሩ ንቃታት ጠጠር ያስገባ ነበር። በምድር ላይ የተደረጉት ታላላቅ ፍልሚያዎች በሴት ምክንያት የተደረጉ ነበሩ። በታላቁ የሮማ አሬና ውስጥ ስንቱ ወድቋል? በጥንቱ ናፓታና መርዌ ጦርነት ስንት ጊዜ ምክንያት ሆነዋል? የትሮይ ጦርነት ምክንያት ማን ሆነና? ሴት አይደለችምን? የእክሱም ውድቀት ምክንያትስ ማን ሆነና? ሴት አይደለችምን? ጉዲት አይደለችምን? የጥንቱ አለም ስልጣኔ በማን ፈራረሰ? በሴት አይደለምን? ምክንያቱም ወንዶች ሴቶችን በመንከባከብ ፋንታ ድንጋይ ሲፈልጡ መዋላቸው አቃጥላቸው ነበር።

የፍልስፍና ጠሮችም ነበሩ። የፈላስፎች አንደበት ተፈጥሮን በመመራመር ሲከፈት መስማት አንገላቸውን ያዞረው ነበር። የሶቅራጥስ ሚስት የተነገረላት ነጭናጫና አመለ ቢስ ነበረች አሉ። ሌሎች ብዙዎችም አላገቡም። ቢያንቡ ይንገባቸው ነበር።

የጸክሰፒር ሚስትም አንደዛው ነበረች ይባላል። ታላቁ ባለቅኔ ፑሽኪን የሞተው በሴት ምክንያት ነው፤ ለሚስቱ ሲል ፍልሚያ ገጥሞ። በገዛ ሚስቱ ዓይኖች እየታዩ የፈረንሳይ ልዑል ሰይፍ ተቀብቶበታል። የሚስቱ ዓይኖችም ወደ ልዑሉ በፍቅር ዞረዋል። እንዲህ ናቸው። ክፋታቸው ፍጥጥ ብሎ አይታይም። በሰላላ ቆላቸው ተሸፍኗል። ዓይኖቻቸው በፍቅር የተሞሉ ይመስላሉ። ነገር ግን ቅርር ያለ ዕንባቸው የመርዝ ልቅላቂ መሆኑን ማንም አያውቅባቸውም። ሽፋኸታቸው አንዱ ሽንፍላቸው ነው። በሌላው ሽንፍላቸው ውስጥ ያለውን ቆሻሻ አንድ እኔ ያለ ስል አፍንጫ ያለው እነፍፍሬ ውሻ አንኳ አያገኘውም።

በውሻ ባህርይ ምክንያት በሽንፍላ መሰልኳቸው እንጂ ፈጣሪን ብሆን ኖሮ በልብና በኩላሊት አመለካቸው ነበር። አንጣሪ ደግሞ የጋለ ፍጹሙ ሲነሳው አንዴ ተለበት አንዴ ሀብል በሚሆነው ወርቅ ሊመለላቸው ይችላል። ሁሉም ዓለምን የሚገነዘበው በራሱ ልክ የራሱን መገጽ አጥልቆ ነው። ይህኔ ምንም በደል ያልደረሰበት ወንድ ይህን አመለካከትን ሊጠየፈው ይችላል። ነገር ግን ሌትን የሚያያት የእናቱን መገጽ አጥልቆ በመሆኑ አይፈረድበትም። እኔም እናቱ ጽታ ያላት አይመስለኝም። አንድም በደል ያልፈጸመች መልካም ሴት ካለችም ይህ አመለካከት ውሻ ከመሆኔ የተነሳ የመጣ ይመስላት ይሆናል። ወንድ ስለበደላትም በደህን እየጠቃቀሰች እኔን ትወርፈኝ ይሆናል። እኔም ሜንጦን በመሳሰሉ ወንዶች ተበድያለሁ። ባህርይንና ጠባይን ለይቶ ማወቅ ለዚህ መድኃኒት ነው። ባህርይ አካላዊና መንፈሳዊ ነው። አካላዊ ባህርይ መንፈሳዊ ባህርይን ያርቃል። መንፈሳዊ ባህርይ ከአካላዊ ባህርይ ይፈልቃል። ጠባይ ግን አብሮ አይፈጠርም። ከማህበረሰቡና ከአካባቢ እየገባ አብሮ በማደግ ማንነትን የሚጣባ ነው።

ይህን ሁሉ የምብሰለሰለው ወድጄ አይደለም። ተጎድቼ ነው። በደል ደርሶብኝ ነው። ስለ ሌትና ስለ ሀገር ማሰብን ያህል አስጨናቂ ነገር የለም። ሌትም ሀገርም እንዲህ ናቸው ተብለው የሚጽጩ አይደሉም። ሽንፍላዊ ባህርያቸው አንድ ያደርጋቸዋል። በየማህደራቸው ያጨቁት ጉድ ብዙ ነው። ስለ ሁሉም ማሰብ ጽንፍ የለሽ ስቀቀን ይለቃል። የዛፍ ላይ እንቅልፍ ናቸው። ስቀቀኑ ከማን ጋር እንደወገኑ አለመታወቁ ነው።

ሀገርም ሌትም የማን እንደሆነች አትታወቅም። ባለቤቱ ትናንት የእኔ ዛሬ የሚንጠ እንደሆነችው ሀገሬም ትናንት የሩሲያ ዛሬ የአሜሪካ ነች። ሚስትህ አንተን አቅፋ ሌላ እየላመች ይሆናል። ሀገርህም አንተን አስራ ለሌላ እየወነበደች ይሆናል። ካንተ ጋር ስትስቅ እየሳቀችብህ ሊሆን ይችላል። ትናንት ሶሻሊስት የነበረችው ሀገርህ ዛሬ የካፒታሊዝም ደላላ ናት። ትናንት ስለ ሶሻሊዝም ካልዘመርክ ብላ ገልብጣ ገርፋህ ነበር። ዛሬ ደግሞ በእነ ቀለሚንጦስ ጎላ ጥጻ ታንፈቀናቅሀለች። ሜንጧቸውን ይዘው ይመጡና አውጥተው ያላምጡሃል። የእኔ ግቢ ኢትዮጵያን ቁልጭ አድርጎ ያሳያል። ሀገርም ሚስትም ሁሉም ይወሽማሉ። ውሽምነቱ ይቀጥልና ተከርቸው ይገባባቸዋል። ሁሉም ልብ አልባ ናቸው። ልብ አልባ፣ ሽምቀቆ ያለው የጥንት ተነፋነፍ ሱሪ ነው። ሱሪው ወገብ ላለው ሁሉ ይሆናል። ወፍራምም ቀጭንም ያጠልቀዋል።

ሀገርና ሌት መቼ ጀርባቸውን እንደሚያዙሩብህ አታውቅም። ቴዎድሮስ መቅደላ ላይ ሲሰዋ መላ ኢትዮጵያ ከሌት እስከ ደብተራ ጀርባውን ሰጥቶት ብቻውን ቀርቶ ነበረ።

አንድ እሱ ለሀገሩ የደከመ አለ ማለት አይቻልም። ሀገርና ሌት ጠላትና ወዳጅ የላቸውም። ጣሊያን ኢትዮጵያን ስትወር ከግማሽ በላይ ሠራዊቷ ኢትዮጵያዊ ነበረ። ሴቶቹ ጣሊያኖች ባመጡት የግላ ሳሙና ተሰቃልቀው አብረዋቸው ለመጋደም ጊዜ አልፈደባቸውም።

“ጣሊያን ባይገሰግስ አርጨሜ ባይመጣ።
ማን ያለብሽ ነበር ሽንሽንና ፎጣ.....”

የምትለው አንድ ጎኗ ስብከት አንድ ጎኗ ፍትወት የሆነች ዘፈናቸው ውሻ በመሆን ተረላላችን ሀገራችን ገመናዋ ብዙ ነው። ሩሲያውያን ሀገራቸውን አባት ሀገር ብለው መሰየማቸው ሞኝነታቸውን ያሳያል። አባት ሀገር ቢሆን ኖሮ እንደዚህ አይሰነጣጠቅም ነበር። እሁን ገሚሉ ካዛኪስታን ገሚሉ ኡዝበኪስታን...ነው። “መልክ ጥፋን በስም ይደግፋ” እንዲሉ ስሙ ያባት ይሁን እንጂ ሀገራቸው ውስጥ እናት ሀገር ነበር።

የእናት ሀገር ልቧ በዚህ ቢይዙት በወዲህ ይሾልካል። እናት ሀገር ኢትዮጵያም ገሚሷ ኤርትራ ሆኗል። የነገውን አናውቅም። የትናንቷ እናት ሀገር ከግብጽ እስከ ማዳጋስካር፤ ከኑቢያ እስከ የመን ነበረች። እሁን ግን አራት ኪሎ እንኳ የራሷ ለመሆኑ ያጠራጥራል። አጋዴን ውስጥ ባሩድ ይሸታል። ጋምቤላ ውስጥ ጥይት ያፋጭል። በወዲህ፤ አንደ እኔ ግቢ፤ ተከርቸዋች አራት ኪሎ ገብተው ይደነክራሉ።

ሜንጦ በሩን በመኪናው ጥሩምባ አስከፍቶ ወጣ። ጭራሽ ዛሬ ደግሞ የያዘው የእኔን መኪና ነው። ጋቢናው ውስጥ ባለቤቱ ወይም ባለቤቱ አለች።

ወዴት ሊሄዱ ይሆን? ሽክ ብለው ለብለዋል። በልብስ የማይደበቀው ማንነታቸው ለእኔ ብቻ ፍጥጥ ብሎ ይታያል። ይህኔ ወደ ተከበረ ግብዣ እየሄዱ ይሆናል። ሰው ሁሉ ብድግ ብሎ ያስቀምጣቸዋል። ብርጭቆዎቻቸውን በክብር ያጋጫሉ። ሜንጦ የተቀባው ሽቶ አወደች። የእኔ የነበረ ነው። ይህ ውድ ሽቶ ፓሪስ ውስጥ ለጥንታዊ ጽሑፎች ምርምር በሄድኩበት ወቅት በስጦታ የተሰጠኝ ነው። አስገራሚው ነገር ያረገው ውድ ከረቫትም የእኔ የነበረ መሆኑ ነው።

በሀገራችን ባህል መሰረት የሙት ልብስ ለነዳያን መመጽወት ነበረበት። የወግ እቃ ከሆነ፤ ጀግንነቱን ለማስታወስ፤ ጦርና ጋሻው ሜዳዩ እና ጠብመንጃው... ነበሩ ቤት ውስጥ በክብር የሚቀመጡት። አንበሳ ገዳም ከሆነ ቆዳው ግድግዳ ላይ ይንጠለጠልለት ነበር።

እነ ሜንጦ ይህ ወግና ባህል መቼ ሲገባቸው? እነ በሆዱ አደር ወግና ማዕረግ ገብቷቸው አያውቅም። ለደብ አገጣ አንደግጠፍ ነው። እንኳንስ ውድ ነገር ተቀምጦ አግኝተው፤ የሰው ቆዳ ገፈው ቢለብሉ አይሰቀጥጣቸውም። የነሱ ያልሆነን ነገር የራሳቸው ማድረግን ተለማምደውታል።

ውሻዊ ጠባዩ ወደ ሚሄዱበት አንደረደረ። ተንቀሳቃሽ ነገር የውሻችን ትኩረት ይስባል። የመኪናው ጭስ እያጠነን ከጎላቸው እየሙሀኩ ተከትልኳቸው...

“... ው!... ው-ው-ው!...ው!

ው!... ውሀ... ው!... ው-ው-ው... ውሀ! ...”

ምናለ ቃል ማውጣት ቢቻል? አይቻልም እንጂ ቢቻልም ኖሮ ከጎላቸው እየተከተልኩ ጉዳቸውን አዘረዝረው ነበር።

የመንደሩ ውሾችም እኔን ተከትለው እየተንጫጩ ተከትሏቸው። ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ አካባቢ የተሽከተኩት ውሾችም ጩኸቱን ተቀላቀለ። እዚህ ታሪካዊ እስር ቤት ውስጥ በግርፋት ከሚመረመሩት ተጠርጣሪዎች ይልቅ በመኪናዬ ሽው አልም የሚሉት ይያዙ ዘንድ ነበር ይህ ሁሉ የውሻ ጩኸት። ነገሩ ሀሰት በነገሰበት ሀገር ባዶ ጩኸት ምን ይሰራል? በጩኸት የሀሰት ቅጥር የሚናድ ቢሆን ኖሮ የአዲስ አበባን ውሾች በመምራት አዲስ አበባን በጩኸት አደበላልቃት ነበር።

“የፍራፍሬ አብዮት” ምናምን እሱ ከሚዘጋጠብን “የውሾ አብዮት”ን ቀስቅሶን ጉዳቸውን እናየው ነበር። በቋንቋ እንደሆነ ጥንትም አንግባባም። ሰውም ሆኖ አብራ ጮኼ ነበር። አልተግባባንም። ለእነሱ ቋንቋ ሀሳብን መግለጫ አይደለም። የዘር ዳር ድንበር ማስመሪያ ነው። የምንጅላት ቅጥር ነው። የትኛውም ህዝባዊ አቤቱታ ለእነሱ ባዶ ጩኸት ነው።

“ው! ው-ው-ው! ው! ው-ው-ው! ... ው-ው-ው... ውሀ!”

የውሾች ጨዋት ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያን ናጠው። እኔ ደግሞ አውቄ መኪናውን ማባረፍን ትቺ ወደ በሩ ዞሬ ውውታዬን አስነካሁት። ከጎሳዬ የተሰለፈው የውሻ ሠራዊትም ተከተለኝ።

"... ውውው! ው! ው! ው! ውውው! ውህ ! ውህ ውህ! ውውውህ! ውህ!..."

ይኸኔ ከእርሴ ቤቱ ጠባቂ አንዱ "Who let the dogs out?" የሚለውን መብቃ አስታውሶ ይሆናል። ከፊት ለፊት እኔ ስለነበርኩ የሚለውን መብቃ አስታውሶ ይሆናል። ከዚህ በጎሳ እዚህ መቆዪት እንደኛው በሰደፍ አገሬን አዞረኝ። ከዚህ በጎሳ እዚህ መቆዪት ሞኝነት ነው። አንግባባም። ማንኛውም ውሻ መኪና ተከትሎ ሲሆን የሚያውቀው ፖሊስ ሌላ ጉዳይ እንዳለ በየትም በኩል ሊረዳ አይችልም። እንኳን እሱ ሌሎች ውሾችም የሚጮኹት በመኪናው መንቀሳቀስ ምክንያት እንደሆነ ብቻ ነው የሚያውቁት።

አሁን አስፈሪው ነገር ውሾች መኪናው ከሄደ በጎሳ ወደ እኔ መሆራቸው አለመቅረቱ ነው። ምክንያቱም ለሰፈሩ ወዘልውጡ ውሻ በተላሉ መልካም አቀባበል እንደማይደረግለት ይገባኛል።

አመድረፍ ብዬ ወደ ቤቴ ሩጫዬን አስነካሁት። እንደጠረጠርኩት ውሾች አልለቀቁኝም። ነቅለው ተከትለውኛል። አንዱ እንደ ጥንቸል ግልገል የተገጠበ ውሻ ደርሶ ተጎመረብኝ። ባልከተብ ኖሮ እንዲህ የልብ ልብ ባልተሰማኝ። ይቀፋል። አልወደኩለትም። ከፊቱ አልፎ ተንዘራጋ። መፈጠሩን እስኪጠላ ደህና ደህና ቦታውን እየመረጥኩ በመነገፍ አስቀባጣርኩት። እንደ ሰው ሊጮህ ምንም አልቀረው። ለመቀጣጫ ብዬ እንጂ በዚህ ጉስቱልናው ላይ ስቃይ ልጨምርለት አልፈለኩም ነበር።

የውሻ ጠባዩ የውሾችን ጠባይ ያውቃል። ማምረርንም ማስፈራራትንም በደንብ ያውቅበታል። የገባው ገብቶት ተመልሷል። ጅራቱን ቆፎ በመቀመጥ የሚያላዝንም አለ። አንዳንዱ ብቻ ወገን በማድረስ ላይ ነው። ዋና ዋናውን ካጥር እየሸገጥኩ አስቀባጣርኩት። ከዚህ በጎሳ የሰፈራ ውሾች አለቃ መሆኔ መረጋገጥ አለበት።

ሁሉም አላዋ ናቸው። እንደ ድርድር የደጃች ወቤ ሰፈር ትርፍራፊ አሁን የለም። ጉማጅ ሥጋ ጠግቦ የሚወረወር ቀርቶ ክትረው ፍርፋሪ የሚያስቀር የለም። ከተረፈም ወደ መርከፉ ይዞል። መርከቱ እንደ ጉርሻ ፍርፋሪ በእንደ ብር መሸጠን ቢያውቁ ኖሮ የደጃች ወቤ ሰፈር ውሾች ደደቧት በረሃ ይገቡ ነበር።

በዚህ ዘመን ድመት መሆን እንጂ ውሻ መሆን አያዋግም። ድመቶች እመሶቡ ስር ናቸው። ድመት መሆንም አይል ከተላ በየሚነስተር መስሪያ ቤቱ መሶብ ስር በሚናዝሩት የማይቀናው ጥቂት ነው። ድመቶች ጣቢያን ሲገባ እመሶቡ ስር ነበሩ። ጋይላ ሥላሴ ሲመለሱ ማርቆስ ድረስ ሄደው ተቀብለዋቸዋል። ጋይላ ሰላ ከገነተ ልዑል ቤተ መንግሥታቸው ገና ሲነሱ ይርጋለም ድረስ እኔ ነስተው እጅ አስነስተዋል። ድመቶች የጋይላ ሥላሴን ውሻ በኩል እንደ ሰው ግሩም አስለቃሽ ቀጥረው አስለቅሰው ተብረዋል። በጣ ወቅት ግን፣ በየሜዳው የሰውን ልጅ አምራ ይናጠቀን ነበር። ውሻ የስቀበሩት እዝንን ለመብላት ነው።

ድመቶች ጋይላ ሥላሴ ድመት በምታክል ቮልስዋገን ተጭነው ወደ ግዞት ሲወርዱ "ውሻ ውሻ" እያሉ ጮኸው አስጨኹዋል። ድመቶች መንግስቱ ጋይላ ማርያምን አይዞህ ግፉ ሰግለት ጃንጂያ ቀድመውት ተገኝተዋል። ድመቶች ለግል ድመት አመጣሽ ስልታቸው የህዝብን ልጅ ጨፍጭፈዋል። ድመቶች አማጽያት ደርግን አባረው ሲገቡ መሶቡ ስር ጠብቀዋቸዋል።

አሁንም መሶቡ ስር ጠፍተው አያውቁም። ድመቶችን መቀነስ እንጂ እንደፈንጣጣ ማጥፋት አይቻልም። ወቅት ሲሰጣቸው እንበላ ለመምሰል ይሞክራሉ። ድመትነታቸው ሲደርስባቸው ነበር ይሆናሉ። "የነብርን ጅራት አይዙም! ከያዙም አይለቁም" እንዲሉ የድመቶችን ጅራት ከያዙ አለመልቀቅ ነው። ጅራታቸው እስኪቀረጥ ወደፊት መሳብ አመላቸው ነው። ከተለቀቁ ዞሬው አንገት ስር ብመግባት ማንቁርት ያንቃሉ።

የወሮቹ ቁጣ እየበረደ ነው። ለመናቸፍ የተገለጠጠ ጥርሳቸውን ክንፈራቸው እየሸፈነው ተመለከትኩ። እንደ ጥቂት አመሉ ያልበረደ ውሻ ነበር እርሱም በጥጉ እንዲት ድመት ስታልፍ በማየቱ እሷን ለማባረር ራሷን አንዳንዱም ሽቶትን በማከክ ላይ ነው።

እንደ አንበሳ እየተንጎማለልኩ በዝግታ በመራመድ ወደ ቤቴ ስሄድ እንደ ጥቁር ቡቸላ እየፈነጨ መጥቶ ይታከክኝ ጀመር። የወዳጅነታችን ማረጋገጫ መሆኑ ነው። እኔም የበላ የበላውን እያከኩ ወዳጅነቴን ገለጽኩለት።

አፄ

ወደ ቤቴ ገብቼ የአስማት ጽሑፎች የሰፈሩበትን ጥቅል ለማግኘት የምቸልበትን እድል ስጠባበቅ ለብዙ ቀናት አላሬን በልቻለሁ። ሜንጦና ባለቤቴ ግን ያን የማይጠገብ ዓለማቸውን እየተጨ ነበር።

በመጀመሪያዎቹ ቀናት ቅናት እንደ እግር እሳት ያንገጠገጠኝ ነበር። ቅናት ምን ምን እንደሚል የቀመሰው ያውቀዋል። እንዲህ እንዲህ ያረጋል ብሎ መግለጥ የሚችል ሰው ግን አይገኝም። ቋንቋ እንደ አሰት ብርቱ ቢሆንም በቅናት ፊት እንደ ቁጤማ ይልፈሰፈላል። ቅናት በረጅም ትንፋሽ እንጂ በቋንቋ አይገለጽም። እሁሁሁሁ እያሉ የውስጥ ምድጃን ማንደድ እሁሁሁሁ እያሉ ምድጃውን ማጥፋት እንደገና ማንደድ እንደገና ማጥፋት። ምናልባት ማፍቀር ገነት ከሆነ ቅናት ሲከል ነው። ፍቅርን ያየሁ ቀን ተጨማሪ ገነት አልተመኘሁም። መቅናት ከጀመርኩ በኋላ ደግሞ ሲከልን መፍራት አቆምኩ።

በጥንታዊ ቅዱስ መጻህፍት ውስጥ እንደ ሰው ከተኮነ በላት ይቃጠላል። የተቃጠለ ቆዳው እንደገና ባዲስ ይተካና እንደገና ይቃጠላል። ስቃዩን አይለምደውም። አዲስ ቆዳው ለተሀድሶ ሳይሆን ላዲስ ስቃይ ያስናዳዋል።

እኔን ያደረገኝ እንደዚህ ነው። በዶሮ ቅጫም እንደ ተወረረ ቆዳ ሰመመን ነው የለቀቀብኝ። ተባዩ አይያዝም፤ እንደ ጀርባ እከክ አይደረስበትም። ካለፉት የቅናት ቀናት ግን የዛሬዋ መራራ ቀን ሻል ብላ አግኝቻለሁ። ሜንጦና ባለቤቴ (ማለቱ ባለቤቴ) በጠዋት ነበር የወጡት። ልጆቼም ወደ ትምህርት ቤት ሄደዋል።

ይህን በጠና ሲጠብቅ የነበረው ዘበኛው መርም ከቤት ሰራተኛዋ ጋር "ፍቅር ለመስፈት" ወደ ጓዳ ገብቶ ነበር። ከመቼኮሉ የተነሳ በሩን እንኳ ለመዝጋት ጊዜ አልነበረውም። ተፈትልኮ ሲገባ ተፈትልኮ ጥልቅ አልኩ። በእገውም የረሳውን በር ገፋ አድርጌ ተጠርኩት። ለእርሱ ብዬ እንኳ አልነበረም! ለእኔም ጭምር ነው። ይህ በር እስኪገኝ የአስማቱን ጥቅል አፈልጋለሁ።

ወደ ሳሉት እንደገባሁ ከወደ መኝታ ቤቱ ድምጽ ተሰማኝ። መርና ሰራተኛዋ ለዘመናት ከሚመኙት በውጭ የአስረዎቻቸው አልጋ ላይ የማድረግ ፍላጎት አድርገዋል።

"ኸረ ተው መር ኸረ ተው?"
"አንቺ ደግሞ... ቶሎ አይመጡም ስልሽ?"

"ባይመጡስ ... አልጋው ላይ የተርከፈከፈው ሽቶ ተለብሳችን ተላኮ ቢያላግንስ?"

"ተመቼ ወዲህ ነው ደግሞ አልጋ ላይ ሽቶ የሚርከፈከፈው?"

"እህ! ማን ያውቃል?... እስቲ አሽትተውማ..."

መር ተገንዝሶ አልጋውን ሲያሸት በዓይኑ ህሊናዬ ታየኝ።

"እንዴው ... የስጋትሽ ብዛት ... ይህ እኮ ሽቶ አይደለም! የተፈጥሮ ወዘ ነው።"

"... እስቲ... የኛ ወዝ አልጋው ላይ ቢቀርስ?"
"... እናራገፈዋለና! ... እህ?!..."

"... አይ ሞኝ መር! አይ ተላላው መር!... ተመቼ ወዲህ ነው ደግሞ ወዝ እንዳሳራ የሚራገፈው?!..."

ከጎትረኝቸው ድምጸት መረዳት እንደሚቻለው ሁለቱም በዛ ተገኝተውበት ቀርቶ በህልማቸው አይተውት በማያውቁት አልጋ ላይ የመተኛት ፍላጎት እንዳላቸው ነው። ሲታገሉ ጋላፊነቱን እንደማትወስድ እየነገረችው ብቻ እንደሆነ መር አልተረዳም። ተገኝተው በደረሰባቸው እንኳ ቀሚሷን እያራገፈች ተነስታ መር አየደፈራት እንደሆነ ለመናገር ማንም አይቀድማትም። ምክንያቱም ጥንተ ተፈጥሮዋ ሴት ነው። መር ከጊላ ያለው ጉድ አይታየውም። ገፊ ሆይ ገደሉን ሳታይ ሳሩን ይላል ይኸው ነው።

"ተው ግን መር ተው! ተው በጎላ!..."

"ተይ እንጂ ቀለብ ባላፈው መቼ አወቁት?!..."

"... ያኔ ሰከረው መጥተው ነው!... እንኳን የተኝበትን የወደቁበትን መቼ ያስታውሱት ነበር?! ..."

"... ባክሽ ዛሬም ሰከረው ይመጣሉ!"

"ሒልተን ወስደህ የጋበዝካቸው አትመስልም?... አሉቲ!..."

"አንድ ቀን እድሌ መቃናቱ መቻ ይቀራል?"

በመቀጠል ያለበታው እንደተነደለ ዋሽንት በሚነፋነፍ ድምጽ ቆየት ያለ ዘፈን አንጎራጎረላት። ሳቋን ለቀቀችው።

"የኔና ያንተ እድል ይቃናል ብለህ ነው?..."

"አንድ ቀን..." አሁንም ከት ብላ ሳቀችበት።

"ይልቁንስ ቀና በይ !..." ፋድፋዱን ጀምረውታል ማለት ነው።

ሳሉኑን መመልከት ጀመርኩ። ትኩረቴን በመሳብ የመጣሁበትን እንዳስረሱኝ የተረዳሁት ዘግይቼ ነው።

ሳሉኔ ውስጥ (ማለቱ ሳሉናቸው ውስጥ) የተቀየረ ነገር የለም።
የተቀየሩት በየገድገዳው የተለቃቀሱት ፎቶግራፎች ብቻ ናቸው።
የእኔ ፎቶዎች በመብሉ ወጥተው ፍሬሞቹ ውስጥ የሚገኙ ፎቶዎች
ገብተዋል። እንደም የእኔ ፎቶግራፍ ባሕባቢው አይታይም። በውደቱ
ፍሬሞቹ ውስጥ ሁለቱ ባልና ሚስቶች የሚሳሳሙና በፈገግታ
የተሞሉ ፎቶቸውን አስገብተውባቸዋል። ባለቤቱ ለእኔ ፈገግ ትለው
እንደነበረው ፈገግ ብላ ዓይኖቼን እያየች ፎቶ ተነስታለች። ጥንትም
ፎቶ ይዋጣታል። እዚህ ላይ ግን የበለጠ የተዋጣለት መሰለች።

ይባብ ብሎ ከፊት ለፊት የቃል ኪዳን ቀለበት ሲያሰሩ የሚያሳይ
ፎቶ ተሰቅሎ አየሁ። ፍሬሙ ያው ከእኔ ጋር የቃል ኪዳን ቀለበት
ሰናበር ያሰራነው ነው። ይለይልህ ሲለኝ፤ በወዲህ በኩል የጋብቻ ሰነ
ሰዓታቸውን የሚያሳይ ፎቶ ግራፍ ተሸላልሞ ጉብ ብሏል። በሰርጉ
ሰነ ሰርዓት ላይ የተገኙትን ሰዎች፤ ሚዜዎቹ እና ሚዜዎቿን
እያንዳንዱን ተመለከትኳቸው። አብዛኛዎቹን አውቃቸዋለሁ።
ከእነሱ ውስጥ ለእኔም ለእሷም ሚዜ የሆኑ አሉ። አጥወለወለኝ።
ዓይኖቼን እንስቼ ሌላ ፎቶ ላይ ተከልክ። ለሽርሽር ወደተለያዩ
ሀገራት እንደዞሩ የሚያረጋግጡ ፎቶዎችን ተመለከትኩ።

በውቅያኖስ ዳርቻ፤ አሸዋ ላይ ተንበልብለው ግልገል ሱሪያቸው ላይ
አሸዋ ተነስንሶ ፀሐይ ሲሞቁ፤ መርከብ ላይ ተንጠልጥለው ንጹህ
አየር ሲምጉ፤ የታይታኒኮቹን ገጽ ባሕረያት ጃክና ሮገን መሰለው
ሲሳላሙ፤... ሰለቸኝ። ከዚህ በላይ እዚህ ማፍጠጥ ዋጋ ቢሰነት
ነው። ወደ መጻሕፍት ቤቱ ገባሁ።

መጻሕፍት ቤቱን የሸረረት ድር ወርሶታል። ጎብኝተውት
እንደማያውቁ ያስታውቃል። እምክ እምክ ይሸታል። መጻሕፍቱ
በግድግዳ ዙሪያ እንደተገጠጠ ናቸው። በቤቱ ውስጥ ካለው ንብረት
ሁሉ ብርቁ ንብረት ይህ ነው። ይህ የተረሳ ንብረት፤ ለእንሜንጦ፤
ንብረት አይደለም። ስለዚህ ረስተውታል። እሷም እሱም በእውቀት
አይጠረጠሩም። እውቀት ለነሱ ጅሎች የሚናውዙበት እንቶፈንቶ
ነው።

እዚህ ክፍል ውስጥ ያስተመጥኩትን ሳንዱት ለመፈለግ
እፍንጃዬንና ትኩረቴን እኩል ስቀስር የመኪና ፕራምባ ከውጭ
ተሰማኝ። ቅስሜ ስብር አለ። ለመውጣት ስፈተለክ ከመር ጋር
አኩል እብር ደረሰን። የውሻ እፍንጃዬ ዘሩን በትና እንደወጣ
መቆመኝ። ቀልቡ የለም። የገዛ ሱሪው ሁለት ጊዜ ጠልፎ ጣለው።
ሌቀረው ይፈታል። መንደፍደፍ ሲጀምር እኔ ወደ አታክልቱ ቦታ
ርጫ በከባ ቅጠል ተጋርጄ ተሸሽገሁ። ልብ አላለኝም። የመኪናው
ጥሩገባ መልሶ መላልሶ አፏጫ። ተንደፋድፎ ሲከፍት
ተመለከትኩት። ሰራተኛዋ ቀለብ በገር በር በኩል ቀሚሷን
እያስተካከለች ወጣች። ብዙም አልተደናገጠችም።

አትክልቱ ቦታ ውስጥ ተደብቄ እስኪጨላልም ተጠባብሮ። መቼ
ቶሎ ቢመሽ! “የጅል ቀን አይመሽም።” የሚባለው ጅል የሚመሽ
ቀን የሚነጋ ሌሊት ስለሌለው ነው። ቀን የማይመሽለት ለጓን ሰው
ነው። በዚህ ሁኔታዬ ቀኑም አይመሽልኝ። ጉጉቱ ጨለማውን
የሚገፋው መሰለኝ።

፳፯

ለሰላት ቀናት ያህል በአትክልት ቦታው ውስጥ ቆየሁ። ወደ ቤት ገብቼ የአስማቱን ጥቅል ለማግኘት በለስ አልቀናኝም። ደግነቱ ወደ አትክልት ቦታው የመጣ የለም። እውነቱን ለመናገር አትክልት ቦታውን አቋርጦ ፈንደስ ፈንደስ የሚል ጥንቸል ሊሆን ትንሽ የቀረው ዓይጥ ይገር በልቻለሁ። ሁለት ድንቢጦችን ይገር ለትቀያለሁ። አሳዘነኝ። የመብላት አቅሙ አልነበረኝም። ድንቢጦችን ለትቀ አይጡን ለመብላት የወሰንኩበት ውስጣዊ ሞራል ከምን የመነጨ እንደሆነ ለማወቅ አልቻልኩም። እንደ ሌላ የማልሸገው ነገር፤ ሞቶ ያገኘሁትንም ዶሮ በልቻለሁ። ፈንግል ይግደለው ወደ በራሱ ጊዜ ይመት ወይም ሰው አስደግሞበት ... አላውቅም። በዛ ጥኑ የረሃብ ሰዓት ይህን ለማሰላሰል ጊዜ አልነበረኝም። በላሁት፤ እስካሁን አለሁ። ቁም ነገሩ ይኸው ብቻ ነው። ከነዚህ ጥቂት የሚመስሉ ነገር ግን በአትክልት ቦታ ውስጥ ሳይሆን በሲኦል ውስጥ የተኖሩ ከሚመስሉ ቀናት በኋላ የዛሬዋ ምሽት ተሸላ አግኝቻለሁ።

የጓሮው በር ክፍት ነበር። ቀለብ ወደ መሮ የጥበቃ ቤት ገብታ መሸጋለች። አባወራዎቹም መጃታ ቤታቸው ውስጥ ገብተው ተቆላልፈዋል። በዚህ ሰዓት እኔን የሚሰማኝ እንደሌለ በመገመት በጓሮው በር በኩል ሰተት ብዬ ወደመጸሕፍት ቤቱ ገብቻለሁ። እንደ ባለፈው የቤቴን መለወጥ በመቃኘት ጊዜ ማጥፋት አልፈለኩም። ለምን እንደ ሆነ እንጂ ከባለፈው ይልቅ ድንጋጤዬ ጨምሯል። ሜንጦ ጣራው እስኪነሳ እያንከራፋ ቢሆንም አንዳች ነገር ከኋላዬ

የተገመረብኝ እየመሰለኝ ብትት ብትት በማለት ላይ ነኝ። ወደ ሰውነት የመለወጥ ጉጉቴ እየጨመረ በመምጣቴም ሊሆን ይችላል።

አጥባቂ መጓጓት የሰኪት ጦር ነው። ከመጓጓት ይልቅ እንደሚሆን ማመንና መጣር ነው የሰኪት ቁልፍ። ብዙ ሰዎች አጥብቀው ከመጓጓታቸው የተነሳ አላማቸውን ሲስቱ፤ ስንዝር ሲቀረቸው ተንደፋድፈው ሲወድቁ፤ ... ሰው እያለሁ ተመልክቻለሁ።

የሜንጦ ማንከራፋት ለእኔ ፍለጋ ድጋፍ ሆኗልኝ። በቤቴ ውስጥ የእኔ ኮቴ ከእርሱ ማንከራፋት ጋር ሲነጻጸር የትንኝ እና የጅብ ጨሽት ያክል ይራራቃል። ሜንጦ ማንከራፋት እንጂ ምን አለበት? በደህና ጊዜ የሰራሁትን ሁሉ ወስዷል። በቁሳቁስ ለሚያምኑ እንደ እርሱ ላሉ የዘመኑ ሰዎች የሚበቃውን ሁሉ ከእኔ አግኝቷል። ያንከራፋ። ሀብቴን ብቻ አይደለም ማስቱንም አቅፎ ተኝቷል። ያንከራፋ። እንደ እሱ ጌታ ማን አለ? ጌታ ቀለሚንጦስ ያንከራፋ።

በየጥጋጥ ላንዱቁን መፈለጊን ተያያዝኩት። ከወዲያ ወዲህ እያነፈነፍኩ ስወራጭ በጥግ በኩል የተከመረውን የመጸሕፍት ክምር በመንካቴ ተንደ ወለሉን ሞላው። እህል ውሃዬ ያለቀ እስኪመስለኝ ተርበተበትኩ። ለጥቂት ደቂቃዎች አድፍጼ እዳመጥኩ። ማንም አልሰማኝም ነበረ።

ከተከመረብኝ የመጸሕፍት ናዳ ውስጥ ተፍንምማሜ ወጥቼ፤ እንደገና ማነፍነፈጌን ቀጠልኩ። ከመጸሕፍት መደርደሪው ጀርባ የተሸነጠ ላጥን ስመለከት ተንደርድሪ ሰፈርኩበት። ላጥኑ ተከፍቷል። ይህ ላንዱቅ ነበር የአስማት ጥቅሎችንና አንዳንድ ጠቃሚ መዝገቦችን የማስቀምጥበት።

ላንዱቁ አፋን ከፍቷል። ምናልባት ቆልፌ ያስቀመጥኩት ገንዘብና ወርቅ ያለ መስላቸው ከፍተውት ይሆናል። ያሰቡትን ሲያጡበት መልሰው ለመቆለፍ እንኳ ጊዜ አልነበራቸውም። የቤት ካርታዎችን፣ የባንክ ደብተሮችንና ቼኮችን ወስደዋቸዋል። ጥንታዊዎቹን ጥቅሎች ግን አልነካቸውም።

ለምን ሲሉ ይነገሩታል? ... እውነት ለእነርሱ ሀብት አይደለም። ገና ሲያዩት አቅላሽልሽዎቻቸውም ይሆናል። ከነዚህ ጥንታዊ ጥቅሶች ውስጥ፣ ወደተለያዩ ፍቡራን የመለመደው ጥበብ የተከተበበት ይገኛል። ለጊዜው የምረጥው እርሱን ነው።

ከእስራ ሦስቱ ጥቅሶች ውስጥ የመለመደውን ጥቅል እየፈለኩ ባለሁበት ቅጽበት ጥቅሶቹ የተገኙበት ቦታ እና ሁኔታ ትውስ ይለኝ ይመርጥ።

በ1946 ዓ.ም በግርማዊ ተዳሚ ጋይለ ሥላሴ ትዕዛዝ እንደ የቅርስ መርማሪ ቡድን ተቋቁመ ነበር። ይህ ቡድን በአድዋ እና በአካሉም ዙሪያ ተፋርቶችን ሲያደርግ፣ እያሉ የእደ ጥበብ፣ የቅርጽ ቅርፅ እና የወግ እቃዎችን እግኝቷል። እነዚህ በቁፋሮ የተገኙ ቅርሶችም እስካሁን በብሔራዊ መብቶች ውስጥ ተቀምጠዋል። ከእነዚህ ቅርሶች በተጨማሪ ሌላ ለሀዘብ እይታ ያልበቁ ምስጢራትም ተገኝተዋል።

አባቱ፣ በዚህ የቅርስ ምርመራ ቡድን ውስጥ ሲሰራ ካንኛቸው ቅርሶች ውስጥ እነዚህ ጥቅሶች ይገኙበታል። በወቅቱ እኔ ለአቅመ ምስጢር ባለመድረሱ ለረጂም ዘመናት በመኖሪያ ቤታችን ውስጥ መሬት ቆፍሮ አስቀምጧቸው ይኖር ነበረ። ሆኖም የድብቁን ዓለም ምስጢር ለመማር አባቱ አጥብቆ ይገፋፋኝ ነበረ። በእርሱ ግፊት ምስጢር ለመማር አባቱ አጥብቆ ይገፋፋኝ ነበረ። በእርሱ ግፊት መሰረትም ትምህርቱ ሁሉ የጥንቱን ዓለም በመመር ላይ ያተኮረ ሆኗል። እርኪዎሎጂን በጀርመን ሀገር፣ እንትርፖሎጂን በፈረንሳይ ሀገር፣ ፊሎሎጂን በእንግሊዝ ሀገር እንደማር ተልኬአለሁ።

ከዚህ በበለጠ ጊዜዬን ሁሉ የሰጠሁት ግን የአስማትን ጥበብ ለመማር ነው። አባቱ አለቃ ደሬ ከታዋቂ የሱዳንና የግብጽ አስማተኞች ጋር እንደተዋወቀ አድርጎኛል። ከዚህ በኋላ ያልዞርኩበት የአስማት ጥበብ ያለበት ሀገር አልነበረም። የበለጠ በሄድኩ ቁጥር የበለጠ እየሰጠምኩ መጣሁ። ከጥንቱ የባቢሎን ምድር እስከ ፋርስ ባህሪ ሰላጤ በመጓዝ የጥንቱን እውቀት ተስጫለሁ። ከጥንቷ ኑቢያ እስከ ግብጽ ድረስ ድብቁን ዓለም መርምራለሁ። በርካታ ከዚህ በፊት መልስ ያላገኘሁላቸውን፣ በጥንቱ ዘመን እንደ ከፍተኛ እውቀት፣ በአሁኑ ዘመን እንደ አሳፋሪ

ወሽት የሚቆጠረው ጥበብ ለምን እንደጠፋ ከሰው ልዩ የታሪክ ፈረቃና የሃይማኖት መስፋፋት ጋር በውል አጥንቻለሁ።

በጥንታዊቷ ግብጽ በየዓመቱ የአስማት ውድድር ይካሄድ ነበረ። ሌትዮጽውያን የአስማት ሊቃውንትም ለውድድር በየዓመቱ ይጓዙ ነበር። እነሱ የሚያሳዩትን የአስማት ጥበብ ለመመልከትም እያሉ ሀዘብ ይቀነጠጥ ነበር። ከእነዚህ ውሳኔ አንድ አኪላስ የተባለ ሌትዮጽዊ የአስማት ሊቅ፣ በአንድ ወቅት ያሸነፈበት አስማት በታሪክ ተመዝግቧል።

አኪላስ የግብጽውያንን አስማት ሲመለከት ቆይቶ የራሱ ፈንታ ሊደርስ ብድግ ይልና ዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ወደ ሚያወዳድረው ፈርሶን በክብር እጅ ነስቶ ወደ ሕዝቡ ይዘራል።

“የግብጽ አስማተኞች ያረጉትን አይተናል። ከባቢሎን የመጡትም ያሳዩትን ጥበብ ተመልከተናል።” እላ አኪላስ አየገንግላለ። “ሁሉም ያረጉትን በማድረግ አሳያለሁ።”

ይህን ጊዜ ከተሰበሰበው ሀዘብ መሃል ጉርምርምታ ይሰማል።

“አያደርገውም!” ግማሹ የስላት ሳት ያመልጠዋል። አኪላስ ጉርምርምታው እስኪያባራ ጠብቆ ተጠለ። “እነርሱ ያደረጉትን ካላሳየሁ ፍትህ እና ርትዕ በፊቱ በሆነው ፈርሶናችን ፊት አገቱ ይቀላል።”

ሁሉም ትንፋሾችን ያዘ። ፈርሶኑም ቃል የገባውን ለማድረግ ቃል ገብቶ አኪላስ ትርኢቱን እንዲቀጥል ያዛል።

ሌትዮጽዊው አኪላስ ወዲያውኑ በሬ የዋጠ ወደሚመስል ከዚህ በፊት ታይቶ ወደ ማይታወቅ ዘንድነት ተለወጠ። ሕዝብ በድንጋጤ ሲርበተበት እንደገና ወደ ሰውነት ይለወጣል። ቀጥሎ ወደ አላባራም። ቀጥሎ ወደ ሚንገገግ የእሳት ነበልባል። ቀጥሎ ወደ ውሃነት። ቀጥሎ ወደ ጉምነት። ቀጥሎ የንጉሱን ድንኳን ወደ ነቀለ ነፋስነት ቀጥሎ ፍሬ ወዳንኸረገገ ዛፍነት። ቀጥሎ... ቀጥሎ...

ይህን ሁሉ እድርን ሲጨርስ ለንጉሱ የክብር ሰላምታውን ሰጥቶ ባለበት ይቆማል። ጭብጨባው አላባራ ይላል። ንጉሱ ሳይቀር ቆሞ እያጨበጨበለት ነበር።

"እስካሁን የሰዩኋችሁን የግብጽና የባቢሎን ጥበበኞችም ያደርጉታል። ልዩነቱ መጠኑ ነው። ቀጥሎ የማደርገውን ግን ማንም እያደርገውም።" ሲል ተናገረ አኪላስ። ከሰበሰው ካባ ኪስ ውስጥ ጥልቅ እያወጣ።

"በዚህ ጥቅል ውስጥ ያለውን ጽሑፍ ጥቅሉን ሳልፈታ አነባለሁ። ይህን የሚያነብ ካለ ተሸንፏቸው።" በማት የታሸገውን ጥቅል እያሳየ ተናገረ።

"የራሱን ጥቅልም በቃልህ አጥንተህ ስለሚሆን ማንም አያምንህም።" ሲሉ ንጉሱ ለውድድር የተረበውን ጥበብ አጣጣለ።

"ንጉሥ ሆይ፤ ይህን ጥቅል ፈትቼ አንብቤው አላውቅም። ሆኖም ይህ የሚያጠራጥር ከሆነ የፈለጉትን ጥቅል ያስመጡና በራስዎ እጅ ይያዙ። አንድም ቃል ሳላንድል አነብልዎታለሁ። ይህን ሌላ ሰው ማድረግ ከቻለ ተረትቼ እስከ ውርደቱ ወደ ሀገሪ እመለሳለሁ።"

ንጉሡ በቤተ መንግሥታቸው ውስጥ በምስጢር ተቀብረው የኖሩትን ጥቅሎች አስመጡ። አኪላስ ሁሉንም ጥቅሎች እንደ በአንድ አንበላለለ። ከእርሱ በቀር አንድም ጥቅሉን ሳይፈታ ለማንበብ ጥበብ የነበረው አስማተኛ ከግብጽም ከባቢሎንም አልተገኘም።

ለአኪላስ ድል የቀለጠ ግብዣ ተደርጎ ወደ ሀገሩ በክብር ለመሸኘት የመጓጓዣ ግመል ቀረበለት። ሽፍታ እንዳያጠቃውም ሽኚ ወታደር ተዘጋጀለት። እርሱ ግን ስለቀረበለት ነገር ሁሉ አመስግኖ ወዲያውኑ ጥርት ካለው የግብጽ የበረሃ ሰማይ ላይ ደመና ጠራ። ወዲያውኑም ደመናው አኪላስን ጠቀለለው። በከፍተኛ ንውፅውፅታም ወደ ኢትዮጵያ ጉዞውን ቀጠለ።

ይህን የመሰለው እውቀት ምርቱ ከግርዱ ሳይለይ ከመውደሙ በፊት፤ በታሪክ የተመዘገቡ የጥበብ አልቂቶች ነበሩ። ሩቅ ሳንሄድ፤ ከሶስት መቶ አመታት በፊት ገዳማ በጎንደር ነገስታት ዘመን

የጠቢቡ እስክንድር ታሪክ ተመዝግቦ እንደሚገኝ ግን የሚያስታውሰው ነው።

ጠቢቡ እስክንድር ከንጉሡ ማዕድ እጁን ሲለድ ማንም አያውቅ ነበር። በእፀ መሰውሩ አያሌ ድንቃ ድንቆችንም አድርጓል። የንጉሱን ሚስት ይዞ በመኮብሰል በጣና ሓይቅ ውስጥ በምትገኝ አንዲት ደሴት እንደገባ ተመዝግቧል። የንጉሱ ወታደር ተከታትሎ ሲደርሱበት ደሴቷቷን ሰውሯታል። የተዋናደ ጥበብም አይዘጋም።

ሆኖም አውሮጳውያን በወረራም በትኝትም በመግባት አዋቂዎችን በማጥላላት፤ በማርከስ፤ ከህብረተሰቡ በመነጠል፤ በምት በመቅጣት፤ ከፍተኛ ውድመት አድርሰዋል። ምርቱ ከግርዱ ሳይለይ ተቃጥሏል። አያሌ የጥበብ መጻሕፍት የአላት ራት ሆነዋል። ግሚሶቹም ተዘርፈዋል። አዋቂዎቹ አልቀው አባይ ጠገጽቹ ቀርተዋል። ተረት ተረቱን በመስማት ብቻ የሚያውቁ መሰሎው አውደ ነገሥት አንጠልጥለው፤ ያልተማረውን የገጠር ሕዝብ ሲያታልልሉ የሚኖሩት ብቻ ቀርተዋል። ድንቁርናው ተጠናቀቀ በመቀጠሉ ደናቁርት ሀገር እያደነቀሩ ይገኛሉ። ከንቱ እምነት ተስፋፍቷል። እውነተኛው እውቀት የምስጥና የአይጥ ሊላይ ሆኗል።

የጥንቱ ዓለም እውቀት በግልቡ ዓለም እንቶ ፈንቶ ተቀረጸ። የጥንቱን ዓለም ስልጣኔ ቆፍሮ ለማውጣት አያሌ ሳይንቲስቶች ቶላ ደጋውን በመቆፈር ላይ ናቸው። ከጥልቅ ባህሪ በታች አያሌ ጥንታዊ ከተሞች ተገኝተዋል። የሰው ዘር ኖርበታል ተብሎ በማይገምተው እልም ባለ በረሃ ውስጥ በቆሩ አያሌ ረቂቅ ሀንጻዎች እየተገኙ ናቸው።

ከእነዚህ ቁሳዊ ስልጣኔዎች ጀርባ የነበሩት እእምርከዊ ስልጣኔዎች ግን ሊደረስባቸው አልተቻለም። ለምን ቢባል ፈላጊዎቹ ጥቂቶች ብቻ መሆናቸው ነው።

በመላው ዩኒቨርስ ውስጥ እጅግ ለጥቂቶች ብቻ የተሰጠ፤ ወይም ጥቂቶች ብቻ የሚያተኩሩበት፤ ወይም የሚያጋጥማቸው ግራ አጋቢ

ነገር አለ። 1% ለሆኑት የዓለማችን ሰዎች ብቻ የሚያጋጥማቸው እንገላ ነገር እንዳለ ሊቃውንት ደርሰውበታል።

ሁሉም እንደየአቅሙ እየጠለቀ በሄደ ቁጥር የሚያጋጥመው እንቅስቃሴ ምልክቷል። በተለይም አሁን ሰለጠንኩ በሚለውና በየቀኑ የሚለዋወጠው ቴክኖሎጂ አእምሮውን አገሱ ናላውን ያዞረው ትውልድ ቀደም ባሉት ጊዜያት ተወግዘው የተለዩትን እውቀቶች ገብተው ሳይገባውም አውግዞ እርሱም ከሌሎች ቆይቷል። ጥቂቶች ግን ጠልቀው ከመቆረር አልተቆጠቡም። ከእነዚህ ውጉዝ እውቀቶች ውስጥ አስማት አንዱና ዋነኛው ነው።

ከምናየው ዓለም ጀርባ ባለው ድብት ዓለም ውስጥ ያለው ድብት ጋይል አስማት ነው ቃል። ድብቱ ጋይል በቁጥጥር ስር ሲወልድ አላደናቂ ተለምዶቶችን ይሠራል። ይህም ጋይል በቃላት ውስጥ ይገኛል።

ክርስቲያን ለሆነ ሰው "ቃል ሥጋ ሆነ" እና "የክንፈርህን ፍሬ ትበላለህ" የሚሉትን ቃላት አይረሳም። ሰማይና ምድር፣ ከሰው ልጅ በቀር የሚታየውና የማይታየውም የተፈጠረው በቃል ነው። የሃይማኖት ሰባኪም ከሆነ አንደኛው ነው። የትዱሳት መጻሕፍትን ጥቅሶች በመሰማታቸው ብቻ ከጊላው እንደክርስቶስ ሕዝብ እያንጋጋለትም። ትክክለኛውን ቃል መጠቀም አለበት።

ገጣሚ፣ የምርጦች ምርጥ የሆኑ ቃላት ለትክክለኛው ሀሳብ በትክክለኛው ስንጥ ሲሰናጥ ባለቅኔ እንደሚያሰኙት ያውቃል።

ፖለቲከኛ በውባውብ ቃላት ቅቤ ጠብሶ ንግግር ቢያደርግ ሌላ ሰው ካላቆበረበረው በቀር ፓርላማ አንደሚገኝ እርግጥ ነው። (ትክክለኛውን ነገር በትክክለኛው ሰዓት በትክክለኛው ቦታ ለትክክለኛው ሕዝብ በትክክለኛው ቃል ከተናገረ)።

በቃል መጠላት ይቻላል፤ በቃል መወደድ ይቻላል፤ በቃል ማሸነፍ ይቻላል፤ በቃል መሸነፍ ይቻላል። በቃል ሁሉንም ማድረግ

ይቻላል። በቃል ሁሉንም መሆን ይቻላል። የሁሉም ነገር ቀላፍ ቃል ነው። ልዩነቱ፣ ቁልፉ ለበንም ለከፋም መዋሉ ነው።

አስማት ሌላ ምንም አይደለም፤ ይኸው ነው። የስሞች ጥርትም። የስም ብዜት። የቃላት ስድር። ነገር ግን ከሊሽ ያልሆኑ ለብዙዎች ያልተሰጡ ቃላት።

ከላፋችን የሚወጡት ቃላት ትሩፋቶች ነን። ከላፋችን በሚወጡ ቃላት ጥፊ ሊያስልሱን ወይም ግርማ ሞገስ ሊያሳብሱን ይችላሉ። (ዲሞስ ደሬ ቃላት በሕይወቱ ላይ ያስከተሉትን ውጤት ተገንዝቧል። ታሪኩን የሚተርከው ማንንም አስማትና የማድረግ ፍላጎት ፍርት አይደለም። ይልቁንስ እንደ ነገር ላስጠንቅቅ። በዚህ የወሻነቱ ታሪክ ውስጥ የተካተቱትን ቁንጽል አስማታት ሞክሮ ለሚፈጠረው ችግር ተጠያቂ አይደለሁም። ከታሪኩ ግን እንደ ነገር እንድትረዱ እፈልጋለሁ። እርሱም የቃላትን ጋይል ነው። ለከፋም ለበንም ተጠቅመህ ሞክረው። ምርጥና ጣፋጭ ቃላት ሕይወትህን ያስወቡልሃል። አስቀያሚና ከፋ ቃላት ደግሞ እንደ ሰናኦር ግንብ ያፈራርሱሃል።)

አስማት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ለማን እንደተሰጠ ተብራርቶ ተቀምጧል። አዳምና ሔዋን አቤልና ቃኤልን ወለዱ። ቃኤል አቤልን ገደለው። በአቤል ምትክ ሴት ተወለደ። ከዚህ በጎላ የአዳም ልጆች በሁለት ተከፈሉ። ሴታውንና ቃኤላውን ተብለው። ሴታውያን ፈጣሪቸውን እያመሰገኑና መስዋዕት እያቀረቡ ሲኖሩ ቃኤላውያን ግን ወደ ሌላ ሀገር ተሰደዱ።

ቃኤላውያን ህይወታቸውን ለማስገባት ሌላ ተፈጥሮን በመመራመር፣ ለቁስላቸው እጽዋትን ቀመሙ። ለጠላቶቻቸው ሰይፍና ጉራዴን፣ ቢላዋና ሳንጃን፣ ቀስትና ፍላጃን አበጁ። ለሰብላቸው፣ ዩኒቨርሲቲና ከዋክብትን ተመራመሩ። የሴቶቻቸውን እጆች ሳይቀር እንሰለላ መቀባት የጀመሩት እነርሱ ናቸው። ለእንገታቸው ጥቁራትና ንቅሳትንም።

በዚህ ጊዜም ሌታውያን በቃላትና በልማት ተሳቡ። ቀስ በቀስም ተደባለቁ። በዚህም ፈጣሪ ተቆጣ። የጥፋት ውሃንም አመጣ። በጥፋት ውሃ ጊዜ ኖህ ልጆቹን ሰብስቦ በመርከቡ ሲጭን፤ የኖህ ልጆች ሚስቶች ጥበቡን ደብቀው ይዘው ወደ መርከቡ ገብተው ነበረ። ከጥፋት ውሃ በኋላ የተጠለውም በዚህ ሳቢያ ነው።

ከቃሊል ዘርች ውስጥ ተፈጥሮን በመመራመር የእስማትና የምድር እውቀት ባለቤት የሆኑት ሊቃውንት ረዳይት የተባሉት ዘርች ናቸው። በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ስለነዚህ ረዳይት ስለተባሉት ሕዝቦች እኛም ተተርጉል። በጥንቱ ኢትዮጵያ ሰሜናዊ ክፍል ይኖሩ የነበሩ የኩሽ ግንደች ናቸው።

የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት ከነዚህ ሰዎች ጥበብን እንደተማረ ይነገራል። የግብጽ አስማተኞች ብትራቸውን ወደ እባብ ሲለውጡ እሱም ለውጧል። ሌሎችን ታላላቅ አስማተኞችን ሲያደርጉም አድርጓል። ልዩነቱ የእርሱ ጥበብ ከፈጣሪ የእነሱ ጥበብ ከምድር መሆኑ ነው።

ስለዚህ ቁሳዊው ዓለም የቃሊውያን ነው። ማለትም ህንጻ መገንባት፣ ጦርና ጋሻ ማበጀት፣ ሰዕል መሳል፣ ጽሑፍ መጻፍ፣ ሽመናና ብረት መቀጥቀጥ የቃሊውያን ጥበብ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል።

እነዚህን እውቀቶች አሁን ያለው ዓለም ይጠቀምባቸዋል። ሌላውን እውቀት ግን፣ ግሚሱን አቃጥሎታል፤ ግሚሱን አውግዞታል። ከዚህ ውስጥ አስማት አንዱ ነው። በተለይ የክርስትና እምነት ከመጣ በኋላ አያሌ የአስማት መጻሕፍት ተቃጥለዋል።

ከቃጠሉው መሃል አንዱ በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ተመዝግቦ የሚገኘው ነው። ክርስትናን በመቀበላቸው ምክንያት አያሌ አስማተኞች የአስማት መጽሐፎቻቸውን በህዝብ ፊት ሰብስበው አቃጥለዋል። በዛ ጊዜ በነበረው የገንዘብ ተመን የመጻሕፍቱ ዋጋ ሃምሳ ሺህ ዲናር እንደሆነ በመጽሐፍና ቅዱስ ተመዝግቦ ይገኛል። ይህ ማለት ክርስቶስ ራሱ ወደ ተሸጠበት ዋጋ ሲመነዘር፣ ክርስቶስ አንድ ሺህ ስድስት መቶ ስልሳ ስድስት ጊዜ የሚሸጥበት ዋጋ ነው።

በዛ ጊዜ ጀምሮ በየሀገሩ ከግብጽ እስከ ኢትዮጵያ የተቃጠሉትን መጻሕፍት መቁጠር ያገኛል። ነገሩን በጥልቅ የመረመረ ግን እንደ ነገር ይገነዘባል። እርሱም አሁን የምናዩው ዓለም ሁሉ የተሞላው በቃሊውያን እውቀት መሆኑን ነው። ቤተ ክርስቲያናት የሚታነፁበት ኪነ ህንጻ የተገኘው በቃሊውያን እውቀት ነው። በምድር የሚሸከረከሩት በሰማይ የሚበሩት በባህር የሚገለፉት የዓለም ስልጣኔዎች ሁሉ ከዚህ በፊት እንደ ጥንቁቅ የሚቆጠሩ እንደ ምትሀት ይታዩ የነበሩ የረዳይት እውቀቶች ናቸው። ከትንሹ የህክምና ጥበብ እስከ ግዙፉ የህዋ ምርምር የተወገዘው እውቀት ትርፋቶች ናቸው።

ነገሩን ከስሩ ማወቅ የሚፈልጉ ሰዎች ይህን በቀላሉ መገንዘብ አይከብዳቸውም። ሁሉም ነገር እንዳጠቃቀሙ ጎጂና ጠቃሚ ሊሆን ይችላል። ኒውክሌርን ለዓለም ልማት ማዋል ይቻላል፤ ለዓለም ወድመትም ማዋል ይቻላል።

አስማት ጥቁር አስማትና ነጭ አስማት የሚባል ሁለት ፈርጅ አለው። ነጭ አስማት የሚባለው ለመልካም ነገር የሚውለው ክፍል ሲሆን፣ ጥቁር አስማት የሚባለው ደግሞ ለክፉ ተግባር የሚውለው ነው። እሳትና ውሃን ለበጎም ለመጥፎም መጠቀም እንደሚቻለው አስማትንም እንደዛው መጠቀም ይቻላል።

ሀብትና ንብረቱን በሙሉ ዘርፎ ሚስቱን አቅፎ የሚያንኮራፋው ሜንጦን በዚህ እውቀቱ በመጠቀም ማሰቃየት ቀላል ነበረ። ሆኖም ለእርሱ ይህን እውቀቱን በመጠቀም እንደ እርሱ አላንሰም። በሽጉጥ ግንባሩን ወንፊት በማድረግ እና በጥቁር አስማት ክፉ ድርጊት ራሱን ጠልቶ እንዲኖር በማድረግ መሀል ያለው አንድነት ግልጽ ነው። ሁለቱም የቃሊውያን እውቀቶች ናቸው። ሆኖም ግን የመጀመሪያው በመለመዱ ምክንያት ቀለል ያለ ይመስላል።

የበቀሉ አፈጻጸም በኋላ የሚታሰብበት ይሆናል። ዋናው የጊዜው አንገብጋቢ ጉዳይ ለው መሆኑን ብቻ ነው።

ለአያሌ ደቂቃዎች ጥቅሉችን ሳገላበጥ ከቆየሁ በኋላ ወደ ተለያዩ ፍጡራን የሚለውጠው አስማት የተከተበበትን ጥቅል አገኝሁት። ባፌ ሰቀም እድርጌው በጓሮ በር በኩል መለስ አልኩ።

ወደ አትክልቱ ቦታ ገብኜ ሰው እንዳያየኝ በመጠንቀቅ ጥቅሉን ዘረጋሁት። ቆሎ በመሰሉ የአስማት ቃላት ላይ ዓይኖቼን እንክራተትኳቸው። ከብዙ ፍለጋ በኋላ ወደ ውሻነት የለወጠኝን አስማት አገኝሁት። የልቤ ምት እየፈጠነ መጣ። እንደገና ወደሰውነት የምመለስበት አስማት አልተጻፈ ይሆን? ጭንቀት ወረረኝ። አንብቤ እስክደርስበት ትዕግስት አጣሁ። ተጥሎ ወደ ዘንዶነት የሚለውጥ አስማት አገኝሁ። ጥቂት ቃላት ናቸው።

.....
አዛኢል! ክርሱባኤል!
አቅራቢጥስ! ብርስዩም
ሸድቃኤል! መግሪጳ
ሸድቃኤል! ቶቪር....

.....
ዝቅ ብሎ ደግሞ መመለሻው ተቀምጧል።
አውሮድሮስ!
አክራድሮኤል
ታያስክሮዲሮኤል....

.....
ከሰው ወደ ውሻ እንጂ ከውሻ ወደ ሰው የሚለውጠው አስማት ደብዛው በጥቅሉ ውስጥ አልተገኘም። ቤት ውስጥ የተቀመጡትን ጥቅሎችም አውቃቸዋለሁ። ሌሎች ጥበባት እንጂ! የሚለውጥ ጥበብ እንደሌላቸው አውቃለሁ። ለረጅም ሰዓታት በሀሳብ ተወጥረ ቆየሁ። ጥቅሉን በሙሉ አጠናሁት። ወደ ሰው መመለሻ አስማት የለውም። ወዮልኝ! ባራት እግር ተወስኝ መቅረቴ ነው ብዬ በልቤ እንጎራጎርሁ።

ቴራሽ "ወደ ሰውነት ባለመለስ" ወደ ሚላ ሀሳብ አዘነበልኩ። በአንስሳና በሰው መካከል ያለውን ልዩነት በማውጣት ከሰውነት የሚገድለኝን ሁሉ አወጣ አወርድ ጀመር። እንስሳት ከሰው ልጅ የሚለዩት የሰው ልጅ ከታሪክ አየተማረ አየተሻሻለ መሄዱ ነው። ምናልባት ከታሪካቸው ያልተማሩት ኢትዮጵያውያን ሳይሆኑ አይቀሩም። ብዙ ታሪክ አያላቸው ካንዱም አልተማሩም። ትናንት ጦርነት የገጠመበትን ዛሬም ሊደግሙት ይሞክራሉ።

በአንስሳት ህይወት ውስጥ ታሪክ ብሉ ነገር የለም። ትናንትና ዛሬ የላቸውም። የትናንቱ ውሻ ከዛሬው አይበልጥም። የዛሬው ውሻም ከትናንቱ እያንሰም። ታሪክ የለውም። የትኛውም እንስሳ ለልጁ የሚያስተምረው ነገር የለውም። ለልጁ የሚናዘዝለትም ሆነ የሚነግረው የለውም። የሚያወርሰው ጥሪትም ሆነ ሃይማኖት የለውም። መንፈስ አልባ ነው። ገነትም ሲኣልም የለውም። ገሃነም መንግሥተ ሰማያትም የለውም።

የትኛው ባህርዩ ማርኮኝ ወደጀው ነው ሰው መሆን ያማረኝ? የሰው ልጅ ራሱ ወደ አውሬነት አየተለወጠ ባለበት ሰዓት እኔ ሰው መሆን ለምን አማረኝ? የሰው ልጅ እርስ በእርሱ አየተባላ ነው። በሰው ልጅ መካከል ካለው የልግጫ ፍቅር በተሻለ እንስሳት ፍቅር አላቸው ደመ ነፍሳዊ ፍቅር። እንስሳት በውሸት አይፋፋሩም። የሰው ልጅ አቅፎ እየሳመ ልቡ ሌላ ቦታ ነው ያለው። ምኒ-አስተንቶኝ ነው ሰው ለመሆን ያንገበገበኝ? ከሀይቱን እንጂ ፍቅሩን አላቀመለኝ!

ወደ ሰውነት መለወጥ ባለመቻሉ ሀዘን እንደጦር ወግቶ ቢለቅዘኝም እንስሳነቴን ለመቀበል አእምሮዬ እምቢ አለኝ። ደግሜ ጥቅሉን ማዬቴን እቆምኩም። በመጨረሻም አንድ ሀሳብ ብልጭ አለልኝ። አስደንጋጭ ሀሳብ። ወደ ዘንዶነት መለወጥ። ወደ ዘንዶነት መለወጫው አስማት ብቻ ሳይሆን ወደ ሰውነት መለወጫው አስማትም አለ።

ከዘንዶነት ወደ ሰውነት መመለሻው አስማት ባይሠራስ ዘንዶ ሆኜ ልቀር?... ውሻነቴ ይሻለኛል ስል ደምድሜ ተቀመጥኩ።

ጥቅሉን ለመወርወር ተዘጋጀሁ። በጥርሌም ልሽረከተው አማረኝ። ከምን እንስሳ እንደሆነ ባላውቅም ከቆዳ በመሠራቱ ላምጠው ቆረጥኩ። መልሼ ግን ስላዲሱ ሃሳብ ማውጣገጠን ጀመርሁ። ምናልባት መንገዱ እርሱ ብቻ ሊሆን እንደሚችል ገመትኩ። ወደ ዘንዶ ከመለወጫው አስማት ይልቅ ከዘንዶ ወደ ሰው መለወጫውን አስማት በጥንቃቄ አጠናሁ። አስማቱን መድገም ብቻ ሳይሆን ሌሎች ትዕዛዛቴንም አስተዋልኩ። አጠናሁ። ወደ የት ተዙር እንደሚደገምም አየሁ። ወደ ዘንዶነት የሚለውጡትን ምስጢረ ሕቡአት አነበነብኳቸው። ከደቂቃዎች በኋላ ሰውነቴ ሲሸመለመል ተሰማኝ። እግሮቼ ወደ ሆዴ ሰጠሙ። ጸጉራ በነነ፤ ዘለግላጋ ዝጉርጉር ገላ አበቀልኩ። ዘንዶ! ዘንዶ! ዘንዶ!..... ዘንዶ መሆኔን ማመን ከበደኝ። እንኳን ሌላን ሰው እኔንም አስፈራኝ።

በአትክልቱ ቦታ ውስጥ እጥመለመል ጀመር። አንዱን ቀጥቋጦ ዙሪያውን ተጠመጠምኩበት። የዘንዶው የራሱ አመል ይመስለኛል ቀጥቋጦውን ጭብጥ መሉ አደረገው። በዚህ መሀል ሚንጦን ሳስብ ወደ ቤቱ እየተጥመለመልኩ ገብቼ ሰባብሬ ለመሰልቀጥ አሰብኩ። የተለወጥኩት ተርቦ መዋጥ ወዳማረው ዘንዶ ሳይሆን እድቀም። ዘዶ ዘንዶ!..... ዘንዶው እንደ አውሎ ነፋስ እየተጥመለመለ ይቆም ይጠላለፍ ጀመር። በፍጥነት ወደሰው ካልተቀየርኩ ሀገር መፍጀቱ እንደሆነ ገባኝ።

ሆኖም ወደ ሰው ለመቀየር የንጋቱን ኮከብ መጠባበቅ ይጠበቅብኛል። የንጋቱን ኮከብ ጨረሮች እየተመለከትኩ አስማቱን መድገም አለብኝ። አለበለዚያ መለወጥ እንግልቸል ጥቅሉ ላይ እንበቤአለሁ። ለሰዓታት በቁጥቋጦው ዙሪያ ተጠላልፌ ከቆየሁ በኋላ የንጋቱ ኮከብ ሲወጣ ተመለከትኩ።

የከረንቦላ ድንጋይ የሚመስሉ የዘንዶ ዓይኖቼን በንጋቱ ኮከብ ላይ ተከልኩ። አስማቱን አነበነብኩ። ከደቂቃዎች በኋላ መለመላዬን አትክልቱ ቦታ ውስጥ ወድቄ ራሴን አገኘሁት። አዞረኝ አጥወለወለኝ። መላ አካሌን ደባበስኩት።

እኔ አይደለሁም። ወደ ሌላ ሰውነት ነበር የተለወጥኩት። እንደ ሲባል ወደ መገመገሙ ሰው። ምንድን ደህ ሳይሆን አይቀርም። ጠኔው እንዳገደኝ። ነፋስ ከማንነት ላይ ቅርንጫፍ ላይ የሰቀለውን ጥቅል አውርጄ አገባለሁት።

ወደ ሌላ ሰው መለወጫና ወደ ራስ መመለሻ አስማት አለ። እሱን በደንብ ካጠናሁ በኋላ አንበሳለሁት። ደግሞ ወደ ሌላ ሰው ተለወጥኩ። ይህኛው ሰውዬ የናጠጠ ሀብታም የነበረ ሳይሆን አይቀርም። ወደ ጠቅላይ ሚኒስትሩ የመለወጥ ስሜት ናጠኝ። ወደ ፈላጊነት ሰው የመለወጫ አስማት እንዳለ፤ ጥቅሉን አስብ ገባሁ። ሳንገኘው ከው አልኩ። ወደ ተለያዩ ሚኒስትሮች እየተለወጥኩ ቀጭን ትዕዛዝ የማስተላለፍ እድል እንዳለኝ ስንገነዘብ፤ ምን ምን በጎ ውሳኔዎችን እንደማስተላለፍ አወጣ አወርድ ጀመር። ሁሉም ቀስ በቀስ ይደርሳል።

ወደ ራሴ መመለሻ አስማቱን የንጋቱን ኮከብ እየተመለከትኩ ደገምኩ። ወደ ራሴ መመለሴን እጄ እና እግሬን በመመልከት ብቻ ማረጋገጥ አልቻልኩም። እዎ እጄ የእኔ ነው። እግሬም የእኔ ነው። ሆኖም ፊቴ የእኔ መሆኑን ማረጋገጥ አለብኝ። ይህን ደግሞ በመስታወት ለማየት ወደ ቤቴ መግባት ነበረብኝ። ለዚህ ብቻ አይደለም፤ እርቃን ገላዬን መሸፈኛ ልብስም ያስፈልገኛል። ይህን ማድረግ የምችለው እሁን ነው፤ ማንም ከእንቅልፉ ሳይነቃ።

ውሻ እያለሁ እንደለመድኩት በጎሮ በር በኩል፤ ወደ ቤቴ ስተት ብዬ ገባሁ። ማንም ከእንቅልፉ አልነቃም። ሜንጦ ማንከራፋቱን እንደቀጠለ ነው። ከልጆቹ መኝታ ቤት ቀጥሎ ወዳለው መልበሻ ክፍል ሾከክ ብዬ ገባሁ። ወደ መልበሻው መስታወት በፍጥነት በመጠጋት ራሴ መሆኔን ለመረዳት እርቃኔ ላይ አፈጠጥኩ። ከመገርግጫ በቀር እኔው ራሴ ነኝ።

ጠረኔ ሰው አያስጠጋም። ገላዬን ለመታጠብ እንደማልቸል ሲገባኝ በቅርቡ ከላውንደሪ የወጣውን ሱፍ መርጨ ለበስኩ። ከውስጥ ግልገል ሱሪ ስለሌለኝ አንዱን የሌሊት ፒጃማ አደረኩበት። ሽሚዝና ከራባቱን አስተካክዬ ለበስኩ።

በመጨረሻም ግማቱን ቢያስታግስ ብዬ ያገኘሁትን ሽቶ ላዬ ላይ ካርከፈኩኝኩ በኋላ በጎሮ በር ሽልክ ብዬ ወጣሁ። ወደ ግቢው በር ስጠጋ የመሮን አለመንቃት አረጋገጥኩ። ጭራሽ ሲቃኝ የሰማሁት መሰለኝ። ቀለብ ጨምቃና ጠምዝዛ እንደ ቡልኮ አስጥታዋለች። ማለት ነው። የግቢውን በር ከፍቼ ወጣሁ። ከጎላዬ መሮ ሲባል ተሰማኝ። ቁልቁል ወደደጃች ውቤ ሰፈር የምታወርደውን ቀጭን መንገድ በፍጫ አጠናቀኳት።

በእጄ የሚገኘው ጥቅሉ ብቻ ነው። የኩቱን አንድ ክንፍ ገልጬ ከደረት ኪሴ ሻጥኳት። ከቀበና ወንዝ ማዶ ወደ ሚገኘው የእናቴ መኖሪያ ቤት የመሄድ ሃሳብ ነበረኝ። ሆኖም እናቴ “ሙት ልጄ” መቃብር ፈንቅሎ ሲመጣ በድንጋጤ ትምታሰች ብዬ በመስጋቱ ተወኩት። ሁሉንም ቀስ በቀስ ብትረዳው ይሻላል። ስለዚህም በሕይወት ስለመኖሪ ማንም የአካባቢው ሰው ማወቅ የለበትም።

ቀጣዩን እቅዴን ከመንደሬ በፊት ገንዘብ ያስፈልገኛል። የታክሲ እንኳ የለኝም። ምናልባት በውርስ ወስደውት ካልሆነ በተለያዩ ባንኮች ውስጥ ያስቀመጡት ገንዘብ አለ። በአዋሽ፤ በዳሽን፤ በጎብ፤ ብሉም በዘመን ባንክ ብዙ ገንዘብ አስቀምጨ ነበር።

እስኪነጋ አስቸኮለኝ። ረሃብ እየመሸለቀኝ ነው። የሰውነቴ ክርፋትም እስከቆመኝ ብሏል። በእግሬ እያሳበርኩ በመንዝ ከጠሔራዊ ቴአትር ቤት አለፍ ብሎ ወደ ሚገኘው የአዋሽ ባንክ ዋና መስሪያ ቤት ስደርስ እኔን የቀደመ ደንበኛ አልነበረም።

ወደባንኩ እንደገባሁ ቀጥታ ወደ ስራ አስኪያጁ ቢሮ ነበረ የገባሁት። ስራ አስኪያጁ እኔን ሲያይ ደርቆ ቀረ።

“...እ... እንዴ? ... አ... አቶ ዲ... ዲዲሞስ ... ሞ... ሞ... ሞተሃል አልተባለም እንዴ? ...”

ጣረሞት እንዳዬ ሰው እየተንዘፈዘፈ ይቀጥጥር ገባ።

ተሰ በተሰ ለማረጋገጥ ያወጣጋቸውን ቃላት እላስታውሳቸውም። ስራ አስኪያጁ የሙት መንፈስ እንደመጣበት እንደ እንደ ጤነኛ እንደ እንደ እብድ ሲያረጋገጥ ቆየ። እኔም በተረጋጋ ሁኔታ እስካሁን የጠፋሁት ወንበዴ እኛና እንደሆነ አስረዳሁት።

"መኪናህ ቆማ ተገኝታለች አልተባለም እንዴ?" ሲል በጥያቄ አፋጠጠኝ።

"አክ ነህ። መኪናዬ ቆማ ተገኝታ ይሆናል።" ስል ያልጠበኩትን ጥያቄ ማብራራት ጀመርኩ። "የያዙኝ ወንበዴዎች ገንዘብ ፈላጊዎች አልነበሩም።"

"ፖለቲከኞች ናቸው?" ሲል እንደገና አፋጠጠኝ።

"እንደምታውቀው እኔ ፖለቲከኛ አይደለሁም። የታፈንኩበትን ሁኔታ ለማብራራት ረጃም ጊዜ ይፈጃል። አሁን... እንደምታየኝ ለበርካታ ወራት ስታፈን ስላልታጠበኩ ክርፋቴ እያስተምጥም። እና..."

"የምትለው ይገባኛል አቶ ዲዲሞስ..." በማለት የገንዘብ ቦርሳውን አወጣ። ... ጥቂት የመቶ ብር ናቶችን መዝዞ ጠረጴዛው ላይ አስቀመጠ።

"አይደለም... አይደለም... የባንክ ደብተራ ስለጠፋብኝ... በዚህ ባንክ ካለኝ ገንዘብ ላይ እንዳወጣ ሌላ ደብተር እንዲሰጠኝ ለመጠየቅ ነው።"

ስራ አስኪያጁ ለጥቂት ደቂቃዎች አቀርቅሮ ከቆየ በኋላ ተነሳ።

"ይህን ጉዳይ ካንተ በቀር ማንም እንዲያውቅ አልፈልገም።" ስል አስጠንቀኩት።

"ይገባኛል።" በማለት መልሰልኝ ወደ መዝገብ ቤት በጥድፊያ በመሄድ እንድ ለነድ ይዞ ተመለሰ።

ሰነዱም በባንኩ ውስጥ ያስቀመጥኩት ገንዘብ በባለቤቴ መወረሱን የሚገልጽ ነበር። ሰነዱ እንደሚያስረዳው፣ ከዚህ ዓለም በሞት መለየቴ በጋዜጣ ተረጋግጧል። ፍርድ ቤትም ይህን በማረጋገጥ የሙት ልጆች የሆኑትን ሁለት ልጆች እድሜያቸው ለአቅመ ውሳኔ ባለመድረሱ እናታዬ ውርሱን በመውሰድ እንድታሳድግ ውሳኔ አስተላልፏል። ወራሽም መጥታ ገንዘቤን በስሟ አዛውራለች።

ሰነዱን አገላበጨ ካየሁ በኋላ ከስራ አስኪያጁ ጋር ለረጅም ደቂቃዎች ተፋጠጥን። በመጨረሻም "በሌላ ባንኮችም ያለኝን ገንዘብ ወርሳው ይሆን?" ስል ጠየኩት።

"አሉን አላረጋገጥኩም።" ሲል ራሱን ነፃነቱን "እኔም ጥድፊያው ሲበዛ ግራ ገብቶኝ ነበር። እንደ ሰማሁት ሞትክ ተብሎ በተወራ በሶስተኛ ወራት ነው አገባች ሲባል የሰማሁት። ምንኛ ጉደኛ ነገር ነው ጠቅሁ?" ...

"እንድ ነገር ላስቸግርህ?" ስል ለመነሳት የወንበሩን ግራና ቶኝ በሁለቱ እጆቼ እየያዝኩ ጠየኩት።

"ምን ችግር አለ! የምትለውን ሁሉ ለመርዳት ዝግጁ ነኝ... አቶ ዲዲሞስ..."

"እነዚህን ገንዘቦች ልወስዳቸው ነው።"

"እነሱንም አስቀድሜ ሰጥቼህ የለም እንዴ ሽረ እንዲውም..." ቦርሳውን አራግፎ ጨመረልኝ።

ለደግነቱ ካመለከንኩ በኋላ፣ ይህን ጉዳይ ላማንም ትንፋሽ እንዳይል አስጠንቅቄው የደረሰኩበትን ደውዬ ልነግረው ስልኩን ተቀብዬው ወጣሁ።

ኮንትራት ታክሲ በመያዝ ወደ ሌሎቹ ባንኮች መራራጤን ተያያዝኩት። ከመንገድ ዳር ሱት ገዝቼ የደፋሁት ጥቁር ባርኔጣና ያደረኩት ጥቁር መነጽር ማንም በቀላሉ እንዳይለየኝ ረድቶኛል። ለነገሩ የሞተን ሰው ማን ይለየዋል?! ከባዱ ነገር መለየቴና ማመኑ አይደለምን?

ባርኔጣና መነጽራን አውልቄ እንዲያዩኝ የፈቀድኩላቸው ለባንኮቹ ስራ አስኪያጆች ብቻ ነበር። ሁሉም ተመሳሳይ ግራ መጋባት ነበር የታየባቸው። አስቸጋሪ ሆኖ ያገኘሁትም አረጋግቶ ጥያቄውን ማስከተል ነበር። ሁሉም ተመሳሳይ መልስ ነበር የመለሱልኝ። ተወርሷል።

በመጨረሻም ወደ ቀረኝ አንድ ባንክ የመራሁት በተሟጠጠ ተስፋ ነበር። ካሳንቼስ ወደ ሚንኛው ዘመን ባንክ፣ የተዋጊውን ጥቁር በሬ ሀውልት አልፎ ስገባ ጠላቶቼን በቁርጠኝነት ለመዋጋት ቀንድ ያበቃልኩ እየመሰለኝ ነበር። ለዚህኛውም የባንክ ሥራ አስኪያጁ ያበቃልኩ የማረጋጋት ስራ ከሰራሁ በኋላ የተረቡልኝን ተደጋጋሚ ተገቢውን የማረጋጋት ስራ አስኪያጁ ጥያቄ አስከተልኩ።

ጥያቄዎች መልሼ የራሴን ጥያቄ አስከተልኩ።

"እና... ለመጣጡ..." የባንክ ደብተራን በቦታው ስላጣሁት ሌላ ደብተር እንዲሰጠኝ ነው።"

"... አቶ ዲዲሞስ..." በማለት ስራ አስኪያጁ ጥቂት ትንፋሽ ወሰደ። "... ደብተርህ አንድ ጠፋብህ ገልጸህ በምትኩ ሌላ ደብተር እንዲሰጥህ መጠየቅ መብትህ መሆኑን መቼስ አታጣውም። በተጥታ ከፍርድ ቤት የውርስ ማዘገፍ አስከፊ መጣልን ድረስ እኛም በተጥታ ከፍርድ ቤት የውርስ አለብን። ሆኖም... ጉዳዩ ከዚህ በፊት ገንዘብህን የመስጠት ግዴታ አለብን። ሆኖም... ጉዳዩ ከዚህ በፊት ገጥሞን ባለማወቁና ግራ አጋቢ ሁኔታም በመሆኑ ከሁለት ሶስት ሰዎች ጋር ተማክራ ብነግርህ ቅር አይልህም?!..."

"ቅር አይለኝም ጌታዬ።"

"ለማንኛውም የደብተር መጠየቂያ ቅጹን ሞልተኽ ከሁለት ሰዓታት በኋላ ተመለስ።"

የተባልኩትን አድርጌ ወጣሁ። የያዝኳት የርጥባን ገንዘብ ከማለቁ በፊት ካሳንቼስ ውስጥ ወደ ምትገኝ አንዲት አነስተኛ ምግብ ቤት ገብቼ ከቀማመስኩ በኋላ ከመንገድ ዳር አንድ ሰኢ የጀበና ቡና ጠጥቼ ወደ ባንኩ ተመለስኩ።

ከቀጠሮው ሰዓት ስድስት ደቂቃዎችን ያህል ቀድሜ ነበር። ወደ ስራ አስኪያጁ ቢሮ ስገባ በፈገግታ ተቀበለኝ። ሁለቱ ሲያመካከራቸው የነበሩ የባንኩ ከፍተኛ ሰሠራተኞችም ተነስተው ተቀበሉኝ።

እኔ ራሴ ዲዲሞስ ዶሬ መሆኔን ለማጣራት በሚመስል መልኩ ከዚህ በፊት በባንኩ ውስጥ የነበሩ ሰነዶቼ ውስጥ እያወጡ ፎቶዎቼን ማስተያየት ቀጠሉ። የዛሬን አያድርገውና ከፍተኛ ብድሮች ሲፈቀዱ ውስኪዎችን አብረን ተራጭተን ነበር። የሥራ ጉዳይ ነውና ማጣረታቸው ተገቢ ነው።

ሰዓታት የወሰደው ማጣራት ከተደረገ በኋላ ጉርድ ፎቶ ተነስቼ እንደመጣ ታዘዝኩ። ፈጣን ጉርድ ፎቶ ተነስቼ በሃያ አምስት ደቂቃዎች ውስጥ ተመለስኩ። ገንዘቤ ወደ ደብተሩ እንደገባ ሁሉንም በማመስገን ጉዳዩ በምስጢር እንዲያዝ ለሰራ አስኪያጁ ነግራ ወጣሁ።

፳፱

ወደ ሰውነት ከተሰወጠው ሁለተኛ ቀኔ ነው። ወደማልታውቅበት እካባቤ በመሄድ ፀጉራን ተከርክሜአለሁ። የጎፈረ ጢሜንም ተላቂቻለሁ። የመልኬ ወዘና ግን አልተመለሰም፤ እንደገረጣሁ ነኝ። ጣረሞት እመስላለሁ ልበል?

ከሁለት ቀናት በፊት ከባንክ ያወጣሁት ገንዘብ ሰው በገንዘቡ የሚያደርገውን ሁሉ እድርጎልኛል። ውድ ውድ ልብሶችን ገዝቻለሁ። ልብስ የማይደብቀው ነገር የሰምና በውስጤ የሚበላላውን የሽንፈት፤ የውድቀት፤ የክህደት እንፋሱት ሸፍናልኛል። ከዚህም በተጨማሪ፤ ወሻ ከመሆኔ በፊት በማውቀው ደላ በኩል፤ ቤትና መኪና ገዝቻለሁ። ከላይ ከላይ አምሮብኛል ማለት ይቀላል። ሆኖም አጥንቱን ዘልቆ የሚጠዘጠዝ የበቀል ቁስል በየሰዓቱ እየባሰብኝ ነው። እንደ አንካሴ ተተክሎ ከልቤ አልነቀል ብሏል።

በምን ዓይነት መልኩ ለበቀሌ ፈውስ ማግኘት እንደምችል ሳወጣና ሳወርድ ቆይቻለሁ። ለሁለት ቀናት እንቅልፍ ባይኔ ዝር አላለም። ሁሉንም የበቀል መፈጸሚያ መንገዶች አስቤ ጨርሻለሁ። አእምሮዬ አስተካክሎ የወሰነው ነገር ባይኖርም ለያንዳንዱ ሀሳብ ስጨምቀው ወዬ አድራጋለሁ። አንጎሉን እንደ አልበት ስመታው፤ እንደ ወተት ስንጠው ባድርም አንድም ሁነኛ ሀሳብ ላይ ልደርስ አልቻልኩም።

ሐሊተን ሆቲል ውስጥ የያዝኩት መኝታ ክፍል ተጨማሪው በተጣሉ ወረቀቶች ወለሉ ተሞልቷል። የበቀል አፈጻጸሙን ዘርዝራ እጽፍና እንደገና እሰርዛለሁ። ከመረጥኳቸው አፈጻጸሞች ውስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

-ሁለቱንም ወደ ጫካ ወስዶ በማሰር፤ እንደ ደመራ በዙሪቸው ፍልጥ በመደርደር ጋዝ እርከፍክፎ እላት በላያቸው ላይ መልቀቅ፤

-ወደ ማያቱት ምድረ በዳ በመውሰድ ለዱር አውሬ መስጠት፤

-ሜንጦን ስሙን በመሰለ ሜንጦ በቆዳው ማንጠልጠል፤

-በእስማት ባለፈው ወደ ተሰወጥኩበት ዘንዶ በመሰወጥ በሁለቱም ወገኖች ዙሪያ በመጠምጠም እድቅቆ መዋጥ።

የመጨረሻውን ሀሳብ ወረቀት ላይ ሳሰፍር አቅሰሽለሽኝ። እነዛን እርኩሶች መዋጥ ቀርቶ ማሽተት ያቅላሽልሻል።

ያም ሆነ ይህ ከሁሉም በፊት መቅደም ያለበት ጉዳይ አለ። ልጆቼ ከፋ ነገር ሳደርግ ማዶት የለባቸውም። ስለዚህ ከቀበና ወንዝ ማዶ ወደምትገኘው እናቱ ቤት መሄድ አለባቸው። ይህን ለማድረግ ደግሞ እናቱ እንድትጠራቸው አንድ አቅድ መንደፍ አለብኝ።

ወደ እናቱ ቤት ስልክ ለመደወል ከጀለኝ። ብዙ ጊዜ ቁጥሮችን ተጭኜ ስልኩ ሳይጠራ ዘጋሁት። ድምጹን ስትሰማ ተዝላፍልፋ ብትወድቅበ? ሞቷል ተብላ የተረዳቸውን፤ ያለቀሰችለትን፤ ድንኳን ጥላ ዘመድ አዝማድ ለብስባ እካሉን ሳይሆን መንፈሱን በልቧ ውስጥ የቀበረቸው ልጄን ድምጽ ከዓመት በኋላ ስትሰማ መቋቋም እንዴት ይቻላታል? ... ተዝላፍልፋ ስትወድቅ በዓይነ ህሊናዬ ታዩኝ።

ይህን ጭንቀቱን የማዋየው ሁነኛ ጓደኛ አእምሮዬ ውስጥ ባፈላልግ አጣሁ። በዚህ ዘመን ሁነኛ ጓደኛ ከወዴት ይገኛል? ሰው ጠፍቷል። እርስ በእርስ መበላላት ሆኗል። ያም ተባይ ያም ተባይ ነው። አእምሮዬ በተባይ የተወረረ መሰለኝ። ወደ ህይወቴ የገቡትን ጓደኞቼን ሁሉ አስብኳቸው። አንዳቸውም ጤነኛ አልነበሩም። በገንዘብ የታወሩ ናቸው። ነፍስን ያህል ነገር ተሰጥቷቸው ትንሹን ገንዘብ የሚፈልጉ ናቸው። ገና ሊያዩኝ የላንቲም ዝርዝር ሳልመሰላቸው አልቀርም።

ክቡር ድንጋይ

ካፒታሊዝም የተባለ የብላ ተባላ ርዕዮተ ዓለም የሰውን ልጅ ወደ
 ድብነት ተደርታል። ገና የምድር ሀብት እየተሟጠጠ ሲመጣ አንዱ
 አንዱን አርዶ ጥሎ ሲጋውን መብላቱ የማይቀር ነገር። ያ ደጉ
 ሊትዮጽያዊ አሁን የለም። በችግር ጊዜ ደራሹ ኩሩው ሊትዮጽያዊ
 በጉርሻ ክብርን ለውጧል። የካፒታሊዝም ሽቀን ወርሶታል። ሽቀኑ
 ሰርሰሮ ጉያ ሲገባ አይታወቅም። ለማራገፍም ለማከከም
 አይመችም። እኔን ወደ ውሻነት የሰጠኝ ዘመን ወደ አውሬነት
 የሰጠኝ ወጣቶች ስዎች አሉ። አውሬዎቹ ተለቀዋል። ለየብቻ እንጂ
 በጋራ መቆም አልተቻለም። እንደ ጅብ ጎን ለጎን እንጂ ከፊት
 መቅደም ጭንን ያስሞሽልታል። የአውሬነት ዘመን።

ሳምጥ የቆየሁትን ምጥ ሳላሰበው ተገላገልኩት። ጥርሴን ነክሼ
 ደወልኩ ወደ እናቱ ቤት። ከሌላ ሰምታ ከምትደነግጥ እኔ የመኖሪን
 ብሔራት ብንገራት ይቀላል።

“ሃሉ!” የእናቴ የዘመን መደሻ የቀጠቀጠው ድምጽ
 ከወዲያኛው ጫፍ ተቀበለኝ። ድምፅዋን ስለማ መመለስ አቃተኝ።
 አንደበቴ ተሳሰረ። ስልኩን ተርበትብኜ ዘጋሁት።

የመጣውን ለመቀበል በመቆረጥ ወደ ቤቴ ሂጀ ጉዱን ላፈላው
 ቆረጥኩ። እየመሸ በመሆኑ ልጆቼ ተኝተው ይሆናል።

ውድቅት። አዲስ አበባ ማንነላጀቷን ቀጥላለች። ከሒልተን ሆቴል
 ወጥቼ ወደ ሶስተኛ አዲስ በገዛጌት መኪና ሰበር፤ በጊዜ የጀመረው
 ዝናብ እየወረደ ነበር። የመብረቁ ብልጭታና ጉርምርምታ ላቀድኩት
 ጉዳይ ጥሩ አጋጣሚ እንዳመቻቸልኝ ተረዳሁ። ዝናቡ ሳያባራ
 ጉርምርምታውም ሳያቆም ሁሉን ነገር ማጠናቀቅ አለብኝ።

ለስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ጀርባ ወደሚገኘው ቤቴ ስደርስ በአካባቢው
 ትውር የሚል ነፍስ አልነበረም። መኪናዬን ወደ በሩ ካስጠጋሁ
 በጌላ ከአንድ የጦር መሳሪያ ደላላ በድብቅ የገዛጌትን ማርሻ
 ሽጉጥ መኪናዬ ውስጥ በጥብቅ ከቀበርኩበት ቦታ አውጥቼ
 አቀባበልኳት። በቂ ጥይት አርግዛለች። በቂ ሞት ሰንቃለች። ወደጎኔ
 በመሻጥ የመኪናዬን ሞተር አጥፍቼ ወረድኩ።

የግቢውን በር በዝግታ እንኳኳሁት። መሮ እያዛጋ ሲነሳ ተሰማኝ።
 እየተራገመ መጥቶ በሩን ከፈተ።

“መሮ እንደምን አመሸህ?!” መሮ ወደ ጌላው ለመውደቅ
 ሲንገዳገድ እጁን ለቀም አድርጎ አስቀረሁት። የሙት መንፈስ ያየ
 እንጂ ትክክለኛውን ዲዲሞስን ያየ እንዳልመለሰው ካኳኳኑ
 ተረዳሁ። ወደ ውጭ ጎትቼ አስወጥቼ መባባቴን እንዲያቆም
 ማረጋገጥን ቀጠልኩ።

መሮ የሚያየውን ለማመን፤ እኔም ጣረሞት ሳልሆን ራሴ
 እንደሆንኩ ለማሳመን እያሌ ደቂቃዎች አባከንኩ።

“ምን ጉድ ነው፣ምን ታምር ነው”
 “መሮ... ታሪኩ ረጂም ነው ሌላ ጊዜ አጫውትሃለሁ።”

"ኸረ ... ኸረ... ኸረ ምን ጉድ ነው?!... ወይ የየካው ሚካኤል ሠለስቱ ደቃቶችን ከሳት ያወጣሁ።" መሮ ጭንቅላቱን በሁለት እጁ ይዞ አልላት አለ።

"... ወንበዴዎች አግተው አቆይተውኝ ነው።" በማለት ለማረጋጋት ስለ ዋሽሁለት።

"ኸረ ... ኸረ... ኸረ ምን ጉድ ነው?!..."
እሱን ለሁን ያስጨነቀው ሌላ ነገር እንደሆነ ገባኝ። ከውስጥ ሚስቱን አቅፎ አሰሙን የሚቀጨው ሰው ጉዳይ ነው።

"ልጆቼ ተኝተዋል? ..." ስለ ወደ ውስጥ እንገቱን እያስገባሁ ጠየኩት።

"መተኛትስ ተኝተዋል... እ... ኸረ ምን ጉድ ነው? ..."

"ምነው መሮ? ... ችግር አለ እንዴ?!..."

"... ችግርማ መች ይጠፋል ብለው ነው? ሳር ቅጠሉ ሁሉ ችግር አይደለም!..."

"...ያስጨነቀህን ነገር ሁሉ አውቀዋለሁ። ባለቤቱ ሌላ ማግባቷን ደርሷለችለሁ።"

የመሮ ዓይኖች ፈጠጡ።

"ምን አሞራ ነው ያተበለዎት?! አይ የዛሬ ጊዜ ሰው... ለወሬ ችግሩ..."

"... አይ መሮ!... አገር ሁሉ የሰማውን ነገር? ..."

"... እሱስ ልክ ነዎት ሀገር ሁሉ ጉድ ሲል ነው የባጀው። ያልሰማ ማን አለ?!... መንደርተኛው ሁሉ እንደሰውም አይቆጥራቸው። እንደ ውሻ ነው ሁሉም የሚያያቸው።"

"እንደ ውሻ? ..."

"አዎ በስርዎ እንደነሆሉ ውሾች ነው የሚያያቸው።"

"አይ መሮ!... ውሻ ቢሆኑማ ኖሮ እንዲህም ባላደረጉ። እንደ ውሻ ታማኝ በዚህ ምድር አለ እንዴ?!"

"እውነት ብለዋል ጌታዬ። እንዴ ልማድ ሆኖብን ውሻን ተክፉ ነገር እንጥረለን እንጂ እንደ ውሻስ ታማኝ ሰው የለም።"
"ለመሆኑ የባለፈው ጥቁር ውሻ የት ደረሰ?"

"የቱ ጥቁር ውሻ?"

"ባለፈው ሜንጦ አስወጣው ያለህን።"

"ገና እኔ ወደ ጥበቃው ቤት ገብቼ መቀርቀሪያ ይገፍ ወጥቼ ወገቡን ልሰውለው ስለ የደረሰበት ጠፋኝ።"

"ብታላምደው መልካም ነበር።"

"ጌቶቹ ይፈትዱልኛል ብለው ነው?!... እንዲህ አይነት ነገር አይወዱም።"

"ለመሆኑ ሁለቱም አሉ? ..."

"አዎ ... አሉ።"

"በል መሮ! ... ንዝህን ቀርቅብ። ሌላ ቤት ገዝቻለሁ። ወደ ዛው አሁኑኑ እንሄዳለን።"

መሮ ግር አለው። የተደናገጠበት ነገር ገብቶኛል። ከእኔ ጋር መሄዱን ጠልቶት አይደለም። ቀሉብ አላሰባው ነው።

"ቀሉብንም እቃሽን ሸክፊ በላት፤ አብራን ትሄዳለች።"

ከመሮ ፊት ብርሃን ሲፈነጥቅ በጨለማው ውስጥ ታዩኝ።

"እሺ ጌታዬ... ምን የሚቀረቀብ ንዝ አለን ብለው ነው?! ... ሁሉም ነገር ከአንድ ፊስታል አይዘልም።"

"መልካም... እንግዲያውስ ወደ ልጆቼ መጃታ ቤት ትገባህ፤ ልጆቼን በተስታ ቀስቅሶ በማዋዛት የምስራቹን ንገራቸው። እባታችሁ ሩት ሀገር ቆይቶ ተመልሷል" ብለህ ንገራቸው። እኔን በተጥታ ከሚያዩ ነገሩን ለምተው ቢያዩኝ ድንጋጤያቸው ይቀንሳል። ነገር ግን እደራ እዋዝተህ ነው መናገር።....."

"እሺ ጌታዬ... አባብዬ፣ ዝግ ብዬ እነግራቸዋለሁ። ሃሳብ አይግባዎት። ምንም አይሆኑም። ይህን ለእኔ ይተጩ።"
"ይህ መሆን ያለበት ታዲያ ... መሮ... በመጀመሪያ ከሁሉም ነገር በፊት..." የትኛውን ማስተዳደም እንዳለብኝ ግራ ገባኝ።

ሁሉም እየሆነ ያለው ነገር ቀጥሎ የሚከናወነው ድርጊት ምን እንደሆነ በማይታወቅበት መልኩ ነው። እንዲሁም ድርጊያ እንዲሁ እየፈጠረ የትጥልጥሎች ጉዞ ተግኝቷል። ደመናፍሳዊ ጉዞ። ፈር አልባ ጉዞ። ደመናፍሳ። እንዲሁም ሲቀልስ እንዲሁም ሲፈልስ.... ይኸው ነው የእኔ ጉዞ... ይኸው ነው የሀገሪ ጉዞ... ይኸው ነው። ከፈረሱ ጋራው፤ እውሩ ከመሪው የቀደመበት የተገላበጠሽ ኑሮ... የትዝታት ኑሮ ... ትዝታት... ማራዝታት...

በደመናፍሳስ ወደ ቤት ገባንበት። እንደገና ቆምኩ። እየቃዝሁ መሰለኝ። መሮ መቀርቀሪያውን መክፈር እንደ ፋክራ እየቃጣው ተከትሎኛል ቀጣዩ ነገር ፍልሚያ እንደሆነ ደመ ነፍሱ ነግሮታል። ሌላ ምን ሊሆን ይችላል?

ከቤት የገባን ወንበዴ ከዚህ በቀር ምን ይጠብቀዋል? ወንበሱን ሰብሮ ከማባረር በቀር ሌላ ለወንበዴ የሚሆን ምን አማራጭ አለ? ... በህግ መጠየቅ? ... ለምን ሲባል? ...ሜንሶን በህግ መጠየቅ ህግን ማዋረድ ይሆናል። ለማንሰ አቤት ሲባል ይቻላል? ... እዛም ያለው እሱን መሰል ወንበዴ ነው። "የልባ ዓይነ ደርቅ..." እንዲሁ ወንበዴን ከወንበዴ በከሰ በዳንዴ ተረግጠው ይመለሱ። የጥንቷ ግጥም ትዝ አለችኝ።

"... በትሉዬን ሜንብኝ አይሉም አይሉም፤
ሚሰቱን ወሰዱብኝ አይሉም አይሉም፤
ቀን የጎደለለት ይደረጋል ሁሉም።..."

ይህችን የቁጭት ግጥም የገጠሟት የእኔው ዕጣ ቢገጥማቸው ነው። እንደኔ ቢወናበዱ ነው።

ተከላሽ ወንበዴ፤ ዳኛው ወንበዴ፤ ጠበቃው ወንበዴ.... ቤቱ የወንበዴ... ከሰባት ወንበዴ መሃል ገብቶ ማን ይወናበዳል? ከዚህ በፊት የተወናበድኩት አይበቃም? ... ይበቃል።

"መሮ?!..." አልኩት ወደ ጌላዬ ዞሬ።
"አቤት?!..." አለኝ እንደመደናገጥ ብሉ።
"እኔ አትክልቱ ቦታ ውስጥ አጠብቅሃለሁ።

ልጆቼን በጓሮ በር ገብተህ እንደነገርኩህ ካረጋጋህ በጌላ ወደ ጥበቃ ቤቱ ወስደህ እዛው እንዲጠብቁህ ነግረሃቸው ወደ አትክልቱ ቦታ ና። ቀጥሎ ያለውን በጌላ እነግርሃለሁ።"

መሮ በፍጥነት ወደ ጓሮው በር ሄደ። እኔም ወደ አትክልቱ ቦታ ገብቼ መጠባበቅ ጀመርኩ።

በግምት ከግማሽ ለዓት በጌላ መሮ ሁለቱን ልጆቼን እየመራ ወደ ጥበቃ ቤቱ ሲወስዳቸው ተመለከትኩ።

የጥበቃ ቤቱን ቆልፎባቸው ወደ አትክልቱ ቦታ ደፍ ደፍ እያለ መጣ።

"እንዴት ሆኑ... ስትነግራቸው ደነገጡ? ..."
"በጣም እንጂ... በጣም" መሮ ለዳን ለዳን ይተነፍስ ጀመር። "የልጅ ሆኖ መቸም... ቀስ በቀስ ተረጋግተዋል... እየቆዩ ደግሞ... እየዋሸኳቸው መስሏቸው... ሊያምኑኝ አልቻሉም... እኔ ፈርጠም ብዬ ሳላምናቸው ግን መበረቅ ጀመር። አይ የልጅ ነገር። ዐይንዎትን እስኪያዩ ቸኩለዋል።"

"ጌቶቼ ለምተው እንዳይሆን..."
"ፈረሰኛው ጎርጊስ ምስክራ ነው አልሰሙም፤ ሁሉም የሆነው በሽክሻቸው ነው።"

"መልካም..."

በጓሮ በር በኩል ወደ ውስጥ ዘለኩ። መሮ ተከታትሎኝ ሲገባ፣ ትንፋሹን አጥፍቶ ሳሉን ውስጥ እንዲቆይ በማስጠንቀቅ መኝታ ቤቱን በርግጃ ገባሁ። መብራቱን አላጠፋትም ነበረ።

ሁለቱ ባልና ሚስቶች እርቃናቸውን ለመተገን እንሰላውን እስኪቀደድ እየተቃሙ ዓይኖቻቸውን አፈጠጡ። ባለቤቴ (ባለቤቱ) የጭልፊት ድምጽዋን ለቀቀችው። ሚንጦ ወደ ትራሱ እጁን ሲሰድ ሲል እሳት ለመትፋት አፉን የከፈተ ማክሮቭ ሽጉጤን ላጥ አድርጌ ንቅንቅ እንዳይል አስጠነቀኩት። ወንበር ለቤ በዓይኖቻቸው ትክክል ግድግዳውን ተደግፌ ተቀመጥኩ።

የምናገረው ያለኝ መሰላቸው አፋቸውን ከፍተው ይመለከቱኛል። ቃል ወድ መሆኑን አያውቁም። እነርሱ ቃልን እንደ ወፍ ይንጫጩበታል እንጂ ትርጉሙ አይገባቸውም። ውዱ ሀብት ለእነዚህ ርኩሳን መባከን እንደሌለበት ማን በነገራቸው? አፋቸው እንዳመጣ በሚዘላብዱት፣ አፋቸው ሲከፈት አብሮ ሚከፈተው የነሱ ባዶ ቃል ዋጋ እንደሌለው አውቀዋለሁ። ምን ልላቸው እችላለሁ?

"ከዳችሁኝ! ከድታችሁኝ ከድታችሁኝ አልበቃችሁ አለ!" ብላቸው ምን ሲመልሱልኝ? እንተዋወቃለን። ቁሳቁስ ከሞላው አእምሮአቸው ውስጥ ቆሻሻ ከሞላው ህሊናቸው ጥግ የሚናጥ ምንም እውነት እንደሌለ እንተዋወቃለን። እንድም ቃል አልተነፍስም። እንድም ቃል እንዲተነፈሱብኝ አልፈልገም።

ቃል ወድ ሃብት ነው። ክቡር ድንጋይ (ORE) ነው። ክቡር ድንጋይ፣ በኬሚስትሪ ቋንቋ ብዙ ንጥረ ነገሶች ተዋህደው የሚገኙበት ድንጋይ ነው። በውስጡ የሚገኙት ንጥረ ነገሮችን ከዋናው ክቡር ድንጋይ በማውጣት ለብዙ ነገር መጠቀም ይቻላል። ለመድኃኒትም ለጥይትም ይውላሉ። ቃልም እንደዛው ነው ውድ፣ ንዑድ... እንደ ቃል ውድ ነገር የለም። የሁሉም ነገር ቁልፍ (THE MASTER KEY) ቃል ነው።

መባከን የለበትም። ወደ ውሻ የሚለውጥ ቃል ነው! ወደ ሰው የሚለውጥም ቃል ነው። መልካም ነገሮችን የሚያመጣው ቃል ነው! መልካም ነገሮችን የሚወስድም ቃል ነው። ብርሃኑን የሚያጠፋው ቃል ነው! ጨለማውን የሚያነጋውም ቃል ነው። ደህ የሚያደርገውም ቃል ነው! ሀብታም የሚያደርገውም ቃል ነው! ከእኔ እንደበት አይቆሽሽም። ከእኔ እንደበት አላገባብ አይወጣም። የቃልን ኃይልነት በሕይወቴ ተረድቻለሁ። ወደ ውሻ ለውጠኛል። ወደ ሰውም መልሶኛል።

እነዚህ ክፍሌ የሚቀለጩለጩ ከህድያን እና መሰሎቻቸው ቃልን ብቻ አይደለም አላገባብ የተጠቀሙት። ወዳጅነትን አላገባብ ተጠቅመውታል። መሰሎቻቸው ሰውነታቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል። ነጻነታቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል። የበታችነታቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል! የበላይነታቸውንም አላገባብ ተጠቅመውታል። እውታቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል! ድንቁርናቸውንም አላገባብ ተጠቅመውታል። ጌላ ቀርነትን አላገባብ ተጠቅመውታል! ቴክኖሎጂንም አላገባብ ተጠቅመውታል። ሃይማኖታቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል! ዘራቸውንም አላገባብ ተጠቅመውታል። ፖለቲካቸውን አላገባብ ተጠቅመውታል! ርዕዮተ ዓለማቸውንም አላገባብ ተጠቅመውታል።

መሰሎቻቸው ሁሉንም አላገባብ ተጠቅመውታል። ራሳቸውንም አላገባብ ተጠቅመውታል። ሲንቀሳቀሱ ያሉ መስጋቸዋል እንጂ በቁም የተቀበሩ መታን ናቸው። ራሳቸው ሞተው ባለ ያልሞተን ይቀብራሉ።

በነዛ ህቡዕ ቃላት ወደ ዘንዶ ተለውጦ ልጠመጠምባቸው ነበር። ነገር ግን እነዛ ህቡዕ ቃላት ለእነዚህ ርኩሳን መባከን የለባቸውም።

ለሁለት ሰዓታት ያህል ቁጭ ብዬ ሳቀለጩልኳቸው ቆየሁ። ስንቱን አስበውት ይሆን? ከቀፋፊው ከህደታቸውና አስመሳይነታቸው በቀር ወደ አእምሮአቸው የሚመጣ በሕይወታቸው የሠሩት ደህና ነገር የለም። ባዶነታቸውን ለመጀመሪያ ጊዜ ማለባቸው ነው።

የእነሱ የሆነ ነገር ምንም እንደሌለ አስምርክቶ አንደገደል ማሟቱ አያስተጋባ ይገነባቸው። ከዚህ የበለጠ ቅጣት የለም። ባዶ አስምርክቶ አንደ ባዶ በርሜል እየተንኳኳ ሲያደናቁራቸው በአስምርክሮ ላልኩት። ሁሉንም ነገር ለባለቤቱ መልሰው መሰስ እንዲሉ ብልቅዳቸው ትልቅ ስጦታ ይሆን? ሁሉንም ነገር ጥያቄው ብሄድስ? አንደ ሞኝነት ይቆጥሩት ይሆን? ልባቸውን የሚሰብረው የትኛው ነው? ...

በዚህ ሰዓት እንኳን የራሴ ሀብት ነፍሳቸው እንኳ በእጄ ናት። ሁሉንም ነገር ለማጠናቀቅ ሽጉጡን ወደ ባዶ ጭንቅላታቸው እንደ ብርሌ መከሰከስ በቂ ነው። አነጣጠርኩት። ለረጅም ጊዜ አነጣጥራ ቆየሁ። የምገድለው ሰው አጣሁ። ባዶ ጭንቅላት ላይ መተኮስ ብርጭቆ ከመስበር አይተናነስም። እስኪ እንደ ሌላ እነሱ በሆኑ የማያደርጉትን ነገር በማድረግ ባዶው አስምርክቶ ውስጥ እንደ ነገር ልተው ስል አሰብኩ።

ብተዋቸውስ? ይቅር ብላቸውስ? ይገባቸው ይሆን? ለራሴ ሕሊና ይስማማኝ እንጂ እነርሱን ባይገባቸውስ! ሁሉንም ነገር ሙሉ በሙሉ መረዳት አይቻልም።

“ይቅርታ ባደርግላችሁ ቅር ይላችኋላ?” ሳላስበው ተናገርኩ። ዓይኖቻቸው ይበልጥ ተጎለገሉ። “ከዚህ ቤት ይሻር መውጣት የምፈልገው መጻፍቴንና ልጆቼን ብቻ ነው። ሁለቱንም አትፈልጓቸውም። እኔ ደግሞ እናንተ ከፈለጋችሁት ነገር አብልጬ የምፈልጋቸው እነርሱን ነው።”

አፋቸው ተለጎመ። ተመርቆ የተገለጠ ሀውልት እንጂ ሰው አልመስልህ አሉኝ። ተነስቼ ወጣሁ። መጸህፍቴን ቀረቀብኩ። መርና ቀለብ ወደ መኪናዬ እንዲጭኑ አዘገጄ የልጆቼን ዓይኖች ለመመልከት ቻነሁ። ጥበቃ ቤቱ ተከፈተ። ሁለቱም ልጆቼ ጉንጫቸው በዕንባ ዳክሮ ነበር። ተሯራጠው ወጡብኝ።

ስንላቀስ ደቂቃዎች ነገዱ። እኔንም እንደ ልጅ አደረገኝ። እንገታቸው ሥር ገብቼ ወዛቸውን እምግ ገባሁ።

ከሰዓታት በጋላ ወደ አዲሱ ቤቱ ሄድን። ግሩም መኖሪያ ቤት ነው። ገቢው በአበባ አገጣጠሙ። የቀለብና የመሮ ቤትም በግቢው ውስጥ ተዘጋጅቷል። ልጆቼ ሊለቁኝ አልቻሉም። መልካም ሰዎች እንደሚሆኑ ተስፋ አለኝ። ያለ ተስፋ ማን መኖር ይችላል? ተስፋዬ በሙሉ በነሱ ብርሀ ዓይኖች ላይ ሲንከላውስ ተመለከትኩ።

ፍተታ

ፈር መያዣ

ክቡር ድንጋይ የይስማዕክ ወርቁ ስምንተኛ የሥነጽሑፍ ሥራው ነው። ከሁለት የግጥም ስብስቦችና ከአምስት የረጅም ልቦለዶች ተጥሎ ለገብ ያቀረበው ልቦለድ ማለት ነው። ታዲያ ይህን የልቦለድ ድርሰት ረቂቁን አንብቤ ሐላዊ ምልክታዬን እንደጠቀመው ሲነግረኝ፤ እኔም የደራሲውን አርቆ አስተዋይነትና ለማወቅ ያለውን ስሜት ተምልክቼበታለሁ።

እንደውም ይስማዕክ ሥራዎቹ በብዙ ሺህ ኮፒዎች የተሸጡለት መሆኑን አየታወቀ፤ ባለፉት አምስት ዓመታት በአማርኛ ሥነጽሑፍ ላይ የራሱን አሻራ ለማቅለም ባደረገው ትጋት በብዙዎች ከፍተኛ እውቅናና አድናቆት መቀላቀል እየተነገረ፤ የሀበሻ የምርምር ሆነ "የዘመቻ ጭብጨባ" ከአፍላ ወጣትነቱ ጋር ተካልሶ እንዲታብይ ሳያደርገው፤ ያውም ስምንተኛ ድርሰቱ ለህትመት ከመግባቱ በፊት አስተያየት ለመቀበል ያለው ቀናኢነትና ድፍረት ሳይ፤ እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ እኔም ትልቅ የሕይወት ልምድ ቀስሜበታለሁ። ለእውቀት ፍለጋ የሚሆን የሕይወት ስንትን፤ ከስሩ ቁጭ ብዬ እንድማር አንቅቶኛል።

ስለ ደራሲው የሐሰ እና/ወይም የእውቀት ፍለጋ ይህን ታህል ከመሰከርኩ፤ አሁን ደግሞ ስለድርሰቱ አንዳንድ ነጥቦችን በወፍ በረርም ቢሆን ልጠቁም። ታዲያ አሁን ደራሲው እስከ መፈጠሩ መርሳቱን እውቀልኝ፤ ታዋቂው የዓለማችን የመዋቅራዊያ ሥነሒስ አቀንቃኝ ባርቱዝ፤ "...ደራሲው ሞቷል" ("As institution, the author is dead." Roland Barthes) እንዲል፤ አሁን ይስማዕክም "ሞቷል" አያልኳቸው ነው ("እኔ! አንተው ፍርጥ በል! እኔ ...ይኼ ሚርተኛ..." ላላቸው የምር አድናቂዎቹ፤ ይቅር ብያችኋለሁ-እናንተ ይቅር እንዳላችሁኝ)። እናም፤ የእኔ ጉዳይ፤ ክቡር ድንጋይ ልቦለድ ብቻ ነው ማለቱ ነው፤ ንግግሬም፤ ትዝብቱም፤ ጥሌም፤ ፍቅራም ከድርሰቱና ከድርሰቱ ጋር ብቻ በቃ።

ክቡር ድንጋይ፤ እንደ ከሰውነት ወደ ውሻነት በአስማት የተቀየረ እንሰሌ ገጸባህረ፤ ማለቱ እንደ ጥቁር ውሻ በዋናነት የሚፋልልበት፤ ሰዎችን ከውሻዊነት ጸባይና ባህርይ ጋር ተካልሰው አንዳች የሆነ "ሰዎቹ ውውሻዊ" የሕይወት ልምዶች የተተረኩበት ልቦለድ ነው። ሰው እያለ ዲዲሞስ ዶሬ ሲባል የነበረው ጥቁር ውሻ፤ በእንደኛ መደብ የተራኪነትም ሚና ይጫወታል። በድርሰቱ ውስጥ የተወሰኑ ሁሉም ርዕሰጉዳዮች ከውሻው አንጻር የቀረቡ ናቸው። በርግጥ፤ ተራኪው በውሻም በሰውም መነጽር ማየት ቢችልም፤ "እካሌ እንጂ አዕምሮዬ እኮ የሰው ነው..." በማለት አስተሳሰቡ እንደ ሰው፤ አኗኗሩ እንደውሻ መሆኑን አርሶ ራሱም የመሰከረበት ፎክሎራዊ ልቦለድ ነው።

በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ያሉ መቋጫ አረፍተ ነገሮች፤ "...ልጆቹ ሊለቁኝ አልቻሉም። መልካም ሰዎች እንደሚሆኑ ተስፋ አለኝ። ያለ ተስፋ ማን መኖር ይችላል?...።" ይላሉ። እርግጥ ነው፤ ተስፋ የሕይወት ቃል ነው፤ ተስፋ ሕይወትም ነው። ሕይወት ደግሞ ክቡር እውነት ነው፤ እውነትም ክቡር ቃል ነው። "ቃል" ተስፋም፤ ሕይወትም፤ እውነትም ነው፤ "መጀመሪያ ቃል ነበር..." እንዲል ታላቁ መጽሐፍ።

ታዲያ "ቃል" ዓለም ዓለማቱን (universe) ያቆመ ነው ቢባልም፤ እካል ገዝቶ በራሱ ቆሞ አይታይም። የነፍስ ጉዳይ የሆነው "ቃል" አዕምሯዊ ምስል እንዲከሰት፤ ቃል፤ "ክቡር ድንጋይ"ም ነው ይለናል ልቦለዱ፤ በክቡር ድንጋይ ተወክሏል ማለት ነው። ክቡር ድንጋይ የሚጨበጥ ነው እንዲሉ፤ ክቡር ድንጋይ የሚዳሰስ ነው እንዲሉ፤ ክቡር ድንጋይ እካል ገዝቶ ቁሞ ይታያል እንዲሉ። የዚህ ልቦለዱ ርዕስ እና ርዕሰ ጉዳይም፤ በ"ቃል" ማለቱ ውስጥ ሊታይ፤ ሊነበብ፤ ሊመረመር፤ ሊፈክር... የሚችል ይመስለኛል።

ይህ ልቦለድ የሀሳብ መልህቱን የጣለው ሀገረሰባዊ እውቀቶች ላይ ነው ማለት ይቻላል። ይስፋፋ ከተባለም፤ በኢትዮጵያውያን ፎክሎር ላይ ማለት ነው። የልቦለድ ታሪኩ መነሻም ሆነ ማንላመሻ በመሆኑ፤ የተለያዩ ብሔረሰቦች አፈታሪኮች፤ ሚቶች (myths)፤ ምሳሌያዊ እነጋገሮች፤ አባባሎች፤ የዘር ሀረግ ቆጠራዎች፤ ሀገረሰባዊ አምልኮዎች፤ ተረቶች፤ የቃል ግጥሞች፤ ቀልዶች....

ከተራኪው ውሻ እንጂ በማህበረ ባህላዊ አውድ ውስጥ ተተንትነው ተርበዋል። እንደገና ጊዜ ከወቅታዊው አውድ ጋር ሊጣቸውን ተነግረዋል፤ ተተርክዋል።

እነዚህ ፎክሎርች የአንድ ማህበረሰብ ማንነት መገለጫዎች ናቸው። የማህበረሰቡ የአስተሳሰብና የአሰራር ማርቀቂያዎችም ናቸው። የአንድን ማህበረሰብ (community)፣ ከፍተኛ ህብረተሰብ (society) አስተሳሰብ፣ አሰራር፣ ስነልቦና፣ የአውቀት ደረጃ... ለማወቅ ፎክሎሩን ማጥናት ግድ ይላል። ግለሰባዊ ማንነትም፣ መሻሻውም ሆነ ማደጊያው ማህበረሰባዊ ማንነት ስለሆነ፣ እያንዳንዳችን የየአካባቢያችን ፎክሎር ("ባህል") ውጤት ነን ማለት ይቻላል።

እኛን ለማልማትም ሆነ ለማጥፋት፣ መጀመሪያ እኛነታችን መታወቅ አለበት። እኛነታችንን ለማወቅ አእምሯዊ ካርታችን (Cognitive map) መታወቅ አለበት። አእምሯዊ ካርታችን ደግሞ፣ በወጣንበት ማህበረሰብ ፎክሎር ወይም ባህል የተሳለ፣ የተገነባ ነው። እንደውም፣ ፎክሎር የአዕምሯችን "ሳፍት ዌር" ነው ሊባል ይችላል። የፎክሎር ባለሙያውም የአንድን ሕዝብ ፎክሎር በሳይንሳዊ መንገድ ማጥናት ያለበት ለዚህ ነው። **ክቡር ድንጋይም**፣ የተባለውን የፎክሎር የጥናት መንገድ የተሄደበትና ዕውቀትና ጊዜ የተከፈለበት የመከራዊ ጥናት ልቦለድ (experimental novel) ነው። እኮ ወይት ወይት? ለምትሉኝ ጥቂት ዋቢዎችን ጠቅሼ ለማስተንተን ልጥክር።

በመጽሐፉ ከተወሰኑ ፎክሎራዊ የምርምር ውጤቶች ውስጥ፣ በግሪክ ሚቶሎጂ ውስጥ ኢትዮጵያዊያን የነበራቸውን ቦታ የሚመለከተው አንዱ ነው። ኢትዮጵያዊያን ፊታቸው የጠቆረው "በፀሐይ ጥግ በመንከራከር ሲያልፉ" እንደሆነ በልቦለዱ ተጠቁሟል። ስለ ዝዋይ ደሴቶች አፈጣጠር የሚያትተው ሚት ወይም ሐተታተፈጥሮ ጊዜ የተከፈለበት የፎክሎር ጥናት ውጤት ነው። ሌላው ድርሰቱ፣ "ወላይታ በልዩ ልዩ ጎሳዎች ስብጥር የተመሰረተ ነው። ሁለቱ አበይት ነገዶች ማለት እና ዶጋ ይገኛሉ... በማለት ስር ትግሬ ማለት በዶጋ ስር ደግሞ አማራ ዶጋ ይገኛሉ..." የሚል ሀገረሰባዊ ትረካ በማቅረብ፣ የአቶ መለስን እና የአቶ ኃይለማርያምን መተንተን

ያንጸረበት እና ከብሔረሰቡ ተረካ ነገረግሰትነት የረቀቀበት አትም፤ የፎክሎርን ጥናት በተግባር ያሳየበት አንዱ መንገድ ነው።

የእስማት አውቀት እና የዓለም አውቀት ወይም የሳይንስ አውቀት ከነገረመለኮት አውቀት ጋር ተናቦ በመጽሐፍ ቅዱስ ማንጸራያነት ወደ አንድ ትርጉም ያለው ዕይታ የተደረሰበት አጋጣሚም፣ ሌላ የምርምር አቅጣጫ ጠቋሚ ነው። ልቦለዱ ሰብ ጥንሰስ፣ አስማታዊ አውቀትን መፈለግ ነው። ልቦለዱ የፎክሎር ውጤት ነው ማለት ይቻላል። የፎክሎር፣ የስነሰብ ... ተመራማሪ የነበረው ዲዲሞስ ዶሬ፣ በተመሳሳይ መስኮች ላይ ጥናት ሊያደርጉ የነበሩት አባት ነበሩ። አባቱ ዶሬ፣ "በጥንቱ የኢትዮጵያዊው አስማተኛ አክላስ" ስም "የአክላስ ጥቅሎች" ብለው ያናገሩትን አስማቶች ዲዲሞስ ሲመረምር፣ አስማቱ በድንገት ወደ ውሻ እንደተየረው ልቦለዱ ይተርካል።

አስተሳሰቡ ለዋዊ፣ ሌላ ተፈጥሮው ውሻዊ የሆነው የልቦለዱ አብይ ገጸባህሪ ጥቂት ውሻ ነው፤ ውሻው የልቦለዱ ተራኪም ነው። ስለዚህ ለበበ ልቦለዱ፣ የታሪኩ ማዋቀሪያ ማዕከላዊው ጉዳይ፣ ተራኪው፣ ዋናውና አብዩ ገጸባህሪ ሁሉ የእስማት ውጤቶች ናቸው። እስማት ደግሞ ፎክሎር ነው።

እስማት፣ ፎክሎር ነው ሊባል፣ የሀገረሰባዊ ልማዶች፣ ዕውቀቶች ወይም እምልኮዎች ዘር ነው ማለትም ይሆናል። የልቦለድ አሳባዊያንም፣ የፎክሎሮቹ ውጤቶች ናቸው ቢባል ብዙ ርቀት መጓዝ ይቻላል። ምሳሌ፡- ጭብጡ ወይም የልቦለዱ ማእከላዊ ሀሳብ፣ ከእስማታዊ አውቀት መሻት ጋር ሊጣመር ይችላል። በተለይ እናረካ ከሰውነት፣ ወደ ውሻነት የሚቀየሩት አህጉር መሆኑን ከተጠቀመበት ማዕከን ላይ ቆመን ስንማትር፣ የሰውነት ወይም የሰብሶና መንጠፍ የሚለው ጭብጥ ጎልቶ የሚወጣ ይመስላል።

ይህ የሚሆነው ግን፣ ልቦለዱ በእስማታዊ አውነታዊነት (magic realism) ማዕተፍ፣ ውስጥ የምንመረምረው ከሆነ ነው። የተለያዩ የፎክሎር ትንጣቶች መሰረት የሆኑት ሁኔታዎች (episodes) የሚተረኩበት ልቦለድ ደግሞ፣ በእስማታዊ አውነታዊነት ማዕተፍ

ውስጥ መጻፍት ውይይት በቻ ሳይሆን ግዴታውም ይመስለኛል። ካልሆነም፤ ገና ከመነሻው ሰው ወደ ውስጥ መቀየሩ ተለማኚነት የለውም በማለት ከኪነጥበብ ስራዎች ጋር መቆራረጥ ያመጣል፤ ብሉም ሩት ምናባዊ ዕይታዎች አይነሩ እስከማለት ያደረገላል።

ልዩነቱ፤ ሌሎች በርካታ ርዕሰ ጉዳዮችንም ዳሰሷል። ለዚህ ደግሞ፤ በእስማት የተቀየረው ውሻ ገጸባህሪ የተለያዩ ድንገቱ ሁኔታችንን (episodes) የሚተርክልን መሆኑ የጠቀመው ይመስላል። ተራኪው ውሻ ሃረ ተፈጥሮን፤ ሃረ መሰከትን፤ ሃረ ስለዋዊነቱም ከውሻዊነቱም ማህበረግለቱካዊ እውነቶቻችንን፤ ከሰዊዊቱም ከውሻዊነቱም ያገኘውን የገጠመኝ እውነት ተጠቅሞ ለማስተንተን፤ ለመፈተት... የማይበር የተለየ ተራኪ ገጸባህሪ ነው ማለት ይቻላል። ስለዚህ የማይበር የተለየ ተራኪ ገጸባህሪ ወይም የሀሳቦች ልዩነት (novel of ideas) ከሚባሉት ወገን የሚፈረጅ ይመስላል።

በሌላ በኩል፤ የሀሳቦች ልዩነት (novel of ideas) እንደመሆኑ መጠን ብዙ ሀሳቦችን አያነሳ የሚጥለው በጥበቅ ሴራ (plot) ማእተፍ ውስጥ ባለመሆኑ፤ በተለይ ደግሞ፤ ባህላዊና ሳይንሳዊ አውቶች እንደወረዱ የዘመነበት አጋጣሚ በርካት ማለቱ፤ ዝግ የማለት ህዳይ ሲታይበት ይቻላል። እንደ ዴርቶጋዳ እና ዣንቶኒራ አይነቶቹን ባለጥበቅ ሴራ ልዩነቶች ለሚወዱ አንባቢያን፤ ክቡር ድንጋይ አሰልፎ ሊመሰላቸው ይችላል። እንደ እየን ራንድ ያሉ የሃላማ ተኮር ፍልስፋና አተንቃኞችም፤ እንደ ልዩነት ክሴራ ውጭ የማይገኙ ሃሳቦች ሊታከሉበት አይገባም እስከ ማለት አቋም ሁሉ ይዘው እንደነበር ይወሳል።

ታሪክ በልዩነት ውስጥ ነጻነት ሲጋዘር የሀላውና መሰረት እንዲሆን፤ ሴራ ጥልቅ ድርሻ እንዳለው ቢታወቅም፤ ብዙ ሴራ አልባ ወይም ልል ሴራ ያላቸው ልዩነቶች፤ በብዙ ተደራሲያን፤ እንደውም ብዙ የንባብ ገጠመኝ ባላቸው አንባቢያን ዘንድ ይወደዳሉ። ተመራጭ የሚሆኑበት አጋጣሚም ብዙ ነው። ይህ ልዩነትም (ክቡር ድንጋይ)፤ ሴራው ልል የሚባል ዓይነት ቢሆንም፤ የተነባበነት ደረጃውን እጅግ ከፍ የሚያደርግ፤ ኪናዊ ቋንቋ መጠቀሙ በተናግሮ ተመራጭ ያደርገዋል። ብዙዎቹ ሁኔታችን፤ በሽሙጥ፤ በሦጸት፤ በሽሙር ድምጽ ተካሽተው የቀረቡ

ማህበረግለቱካዊ ሂሳቦች መሆናቸው ለባለ ጉዳዩ አንባቢ የሰሜት ቅርበት ስለሚፈጥሩ ተመራጭ ናቸው።

እንደ ክቡር ድንጋይ ዓይነቶቹ የሁኔታዎች ወይም የሀሳቦች ልዩነት፤ የተለየ የአንባቢብ ስልቶችን ይፈልጋሉ። እያንዳንዱ ሁኔታ በጥልቅ በማንበብ፤ በሁኔታቹ ሊቀነቀኑ የተፈለጉ የረቀቁ ሀሳቦች አየሉ፤ በተናጠል ከማጣጣም ደምር፤ በየሁኔታቹ የተለዩት ረቀቅ ሀሳቦች (ትዕምርቶች፤ ምሳሌዎች ወዘተ.) መካከል ያለውን ግንኙነት እያጤኑ እስከ መራቀቅ ይደረጋል።

በተለይ ሳትንና ፈገግታን በሚያጭሩ፤ ግርምትንና ንዴት... በሚፈጥሩ ምጥን ዐረፍተ ነገሮች የተካሉ ሁኔታችን፤ ከአራሳቸው አልፈው ሌሎች ማህበረግለቱካዊ እውነቶችን እያናበቡ ስለሚያስፈልጋቸው ትርፋቸው ብዙ ነው። ለምሳሌ፤ "እንደደርው፤ ደጃች ውቤ ሰፈር፤ ትርፍራፊ አሁን የለም። ጉማጅ ስጋ ጠግቦ የሚወረውር ቀርቶ፤ ከትረው ፍርፋሪ የሚያስቀር የለም። ከተረፈም ወደ መርከቶ ይላካል። መርከቶ አንድ ጉርሻ ፍርፋሪ በአንድ ብር መሸጡን ቢያውቁ ፍር፤ የደጃች ውቤ ሰፈር ውሾች ደደቢት በረሀ ይገቡ ነበር..." ዓይነት አሽመራዊ ገለጻዎች፤ በየሁኔታቹ ውስጥ ከሚፈጥሩት ኪናዊ ቋንቋ በተጨማሪ ማህበራዊ ሂሳቦችም ጠንካራ ነው።

"የአዲስ አበባ ውሾችም እንደ ሕዝቡ አንድ ለአምስት የተደራጁ ይመስላል፤ እንዲሁ ተከትለው በጋራ ይጮኻሉ፤ አንድ ለአምስት በሚባለው አደረጃጀት ሚስት ባሏን፤ ባሏም ሚስቱን እንዲሰልል ተደራጅቷል... የመከፋፈል አባዜያቸው አልጋን ከሁለት እስከ መግመስ አድጎ፤ ጭን ውስጥ እስከ መግባት መጥቋል" የሚለው አሽመራ ከመሪር እውነትነቱ ጀርባ ፈገግታን ወይ ግርምት የመፍጠርም አቅም አለው። መልካም ንባብ!

ገዛኸኝ ፀጋው

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሥነጽሁፍና ፎክሎር
የፒ.ኤች.ዲ. ተማሪ

ክቡር ድንጋይ

ይስማዕክ ወርቁ

ያለዎትን አስተያየት በሚከተለው አድራሻ ቢልኩ ለደራሲው
ይደርስልዎታል።

ይስማዕክ ወርቁ

ፖ.ሣ.ቁ 17486

አዲስ አበባ

ኢትዮጵያ

E-mail:-ramatohara@gmail.com

